

Bulletin advokacie

NSS bude ustanovovat advokáty pro kasační stížnosti • Úplatkářství a účinná lítost v trestním zákoníku • Jak zjistit konečného vlastníka a konečného beneficienta • Vykonatelnost a doručování rozhodčích nálezů • Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete • 2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2011 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Právo ve znamení změn

– zpráva z konference Právní prostor 2012 na str. 4 – 6.

HLASUJTE
PRO BULLETIN!

Anketní lístek
na str. 14.

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH.
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 19. 4. 2012 v nákladu
14 400 výtisků.

Foto na obálce: Radek Repa – konference
„Právní prostor 2012“ na Seči

Tisk: PBtisk s. r. o.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Jan Luhan: **Zkušební komise včera, dnes a zítra** 3

Aktuality

Zpráva z konference „Právní prostor 2012“ na Seči Ivana Cihlářová..... 4

JUDr. Jan Luhan novým předsedou zkušební komise ČAK red. 7

NSS bude ustanovovat advokáty pro kasační stížnosti red. 7

Datové schránky pro advokáty – jak na to..... 8

Pozvánka na XX. Karlovarské právnické dny 13

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 16

Úplatkářství a účinná lítost v trestním zákoníku Pavel Vantuch 17

Jak zjistit konečného vlastníka a konečného beneficienta

Otakar Švorčík, Lenka Čížková 24

Vykonatelnost a doručování rozhodčích nálezů Jan Kocina 30

Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete

Jana Babušková 32

Z judikatury

Mlčenlivost advokáta a ochrana osobních údajů 34

Sankcionování vadných právních úkonů v judikatuře

Nejvyššího soudu 39

Jednou větou 44

Z judikatury ESLP 45

Z odborné literatury

Jaroslav Fenyk, Ladislav Smejkal: **Zákon o trestní odpovědnosti
právnických osob a řízení proti nim. Komentář**

(Dagmar Císařová) 46

Zbyněk Matula: **Culpa in contrahendo** (Petr Lavický) 46

Richard Pomahač: **Základy teorie veřejné správy**

(Lenka Pavlíková) 47

Tomáš Langášek: **Ústavní soud Československé republiky**

a jeho osudy v letech 1920-1948 (Stanislav Balík) 50

Ewa Rott-Pietrzyk: **Klauzula generalna rozsadku w prawie**

prywatnym (Marián Rozbora) 51

Přečetli jsme za vás Jan Mates 52

Bulletin slovenskej advokacie přináší... 54

Omluva 54

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Úložiště zátěží budoucích generací 56

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	57
Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů Marek Nespala	59
Z jednání představenstva ČAK i cha.....	61

Z Evropy

Association Masaryk - jednadvacet let francouzsko-české právní spolupráce Martin Šíp	62
---	----

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2011 Pavel Tůma.....	64
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	72
Pozvánka na seminář „Právní jednání lidí se zdravotním postižením podle nového občanského zákoníku“	75
Pozvánka na náchodský turnaj dvojic v odbíjené	76
Pozvánka na 23. ročník tradičního běžeckého závodu „O parohy arcivévodý Ferdinanda“	77

Nakonec

Proč toužíme po titulu III. (O rodičovských úradcích) Petr Hajn	78
Kresba Lubomíra Lichého.....	79
Víte, že... Stanislav Balík	79
Inhaltsverzeichnis	80
Zusammenfassung/Summary.....	81
Table of Contents	82

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce odděluje jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI
| advokátní kancelář | insolvenční správci |

SPECIALISTÉ NA INSOLVENCII

Restrukturalizace nebo reorganizace ?

Problém nebo příležitost ?

www.einsolvence.cz

Zkušební komise

včera, dnes a zítra

Když se na počátku roku 1990 začala připravovat privatizace advokacie, vedly se diskuse o tom, zda do ní má být omezený přístup (nějaký „numerus clausus“, jak ho známe u notářů či exekutorů). Zvítězi-

li – dle mého názoru naštěstí – zastánci principu advokacie široce otevřené, ovšem s důslednou samoregulací. Tedy regulací na vstupu do advokacie, spočívající v advokátních zkouškách a na výstupu ve formě kárného řízení. Zazněly tehdy četné obavy, že advokátní zkoušky se mohou stát nástrojem omezení přístupu do advokátního stavu a obranou proti možné konkurenci. Historie posledních více než dvaceti let ukázala, že tyto obavy byly liché.

Advokátní zkoušky zůstaly co do formy i rozsahu požadovaných znalostí takové, jako posledních 40 let, i když došlo k jejich dílčím obsahovým změnám reagujícím na změnu společenských poměrů. Přibýlo právo obchodní, k oboru správního práva bylo doplněno právo ústavní atd. Jinak zůstal model advokátní zkoušky stejný.

Podstatně se ovšem změnil počet lidí, kteří advokátní zkoušku absolvují. Souvisí to s nárůstem počtu advokátů. Na přelomu 80.-90. let nás bylo v celém Československu kolem tisícovky, dnes jen v ČR řádově desetkrát tolik. Úměrně tomu roste i počet koncipientů.

Jak přibývalo zájemců o složení advokátní zkoušky, muselo přibýt zkušebních komisařů i vypsaných termínů zkoušek. Jen pro srovnání – podle prvního „porevolučního“ zkušebního řádu z ledna 1991 (tehdy vydaného jako stavovský předpis ČAK) byla zkušební komise třicetičlenná, po šesti komisařích z každého oboru. Dnes má zkušební komise přes 120 členů a zkouší se ve čtyřech ročních cyklech, termíny jsou nabitě. Kdyby měl nárůst zájmu o advokacii v tomto tempu pokračovat, mohou nastat vážné problémy – nejen s tím, zda a jak se všichni advokáti

v praxi uplatní. Nepovede snaha získat či udržet klientelu k podbizení se klientům a k jednání v rozporu s etickými pravidly? Problémy mohou nastat i v samotném zajištění a organizaci zkoušek.

Ve zkušební komisi ČAK působím od jejího počátku. S lítostí musím říci, že kvalita znalostí koncipientů u advokátní zkoušky a jejich připravenost vstoupit do advokátní praxe v poslední době spíše klesá. V některých advokátních kancelářích je koncipient využíván jako „výrobní prostředek“, zaměření jeho přípravy je jednostranné. Často se školitelé koncipientům a jejich profesnímu růstu nevěnují.

Co tedy dál? Řešení nemůže spočívat v tom, že drasticky zpřísníme požadavky u advokátní zkoušky, že ji složí třeba jen 20 % uchazečů místo nynějších cca 70 %. Nastala doba, kdy se musíme vážně zamyslet nad profesní přípravou koncipientů. Někteří navrhuji prodloužit koncipientickou praxi ze tří na pět let, další nalézt prostředky ke zvýšení osobní odpovědnosti školitele za kvalitu přípravy koncipienta nebo např. i stanovit omezení počtu koncipientů u jednoho školitele. Podstata změny tak musí spočívat především v přípravě koncipientů, nikoliv ve zkouškách samotných.

Myslím, že za to, jak vypadaly advokátní zkoušky po obnovení soukromé advokacie, se vůbec nemusíme stydět. Nermalou zásluhu na tom má i vedení zkušební komise v čele s předsedou JUDr. Skalníkem, který komisi po celou dobu vedl. Na práci dosavadního vedení se budu jako nově zvolený předseda zkušební komise snažit navázat.

JUDr. JAN LUHAN,
předseda zkušební komise ČAK

Zpráva z konference „Právní prostor 2012“ na Seči

„Právo ve znamení změn“ – to byl podtitul a také leitmotiv odborného kongresu Právní prostor 2012, který se konal v dnech 27. a 28. března 2012 v hotelu Jezerka na Seči. Po loňském úspěšném prvním ročníku (viz BA č. 6/2011 str. 71-75) jej opět pořádala společnost Atlas Consulting a nakladatelství *Economia*, jedním z partnerů konference byla opět Česká advokátní komora. Role moderátorky se po roce znovu ujala advokátka a vysokoškolská pedagožka JUDr. Monika Forejtová, Ph.D. Rozmanitým tématům naslouchali a též nad nimi diskutovali „rozmanití“ právníci – soudci, advokáti, notáři, exekutoři, právníci z veřejné správy i z významných firem. V rámci společenského večera byl také pokřtěn nový, vysoce aktuální produkt společnosti Atlas Consulting, totiž „Manažer datových schránek“.

První dopolední blok na téma veřejné zakázky, jež bylo již tématem 1. ročníku kongresu, zahájil náměstek ministra pro místní rozvoj Mgr. Jan Sixta, který ve svém příspěvku „Veřejné zakázky od 1. dubna 2012 – zásadní změna k lepšímu?“ vhodně navázal na své loňské vystoupení. Zatímco před rokem se podrobně věnoval teprve chystané novele, letos mohl podrobně rozebrat definitivní verzi již platné novely č. 55/2012 Sb., zákona o veřejných zakázkách.

K nejzásadnějším změnám patří snížení limitů pro veřejné zakázky ze dvou na jeden milion korun (ze šest na tři miliony u stavebních prací), jež podle Sixty povede ke zvýšení počtu výběrových řízení z deseti tisíc na třicet tisíc ročně, posílení transparentnosti (zveřejňování smluv, a to dokonce smluv nad 500 tisíc korun, zveřejňování konečné ceny zakázky či jména členů hodnotících komisí). K dalším novinkám patří zavedení elektronických aukcí, zákaz smluvních pokut a losování (v zemi se podle Sixty nyní vede na sto vyšetřování zmanipulovaných losovacích programů v zakázkách v úhrnné hodnotě asi 23 miliard korun, počet losování ale „na poslední chvíli“ stále roste). Prováděcí předpisy k zákonu budou podle Sixty vydány se zpožděním.

Na vystoupení náměstka Sixty navázal příspěvkem „K vybraným otázkám postihu korupce v ČR z pohledu státního zástupce“ ředitel analytického a legislativního odboru Nejvyššího státního zastupitelství JUDr. Miroslav Růžička, Ph.D. Ten pokládá stav korupce v ČR za „alarmující“. I když se jedná o jev především latentní, v posledních letech vzrostl počet stíhaných korupčních trestných činů zhruba o polovinu.

Téma uzavřel předseda Komory administrátorů veřejných zakázek a advokát Mgr. Robert Pergl, který v prvé řadě litoval skutečnosti, že novela zákona o veřejných zakázkách nezavedla osobu administrátora, tedy kvalifikované osoby pomáhající zadavateli. Novela zavedla pouze „osoby se zvláštní způsobilostí“ u nadlimitních zakázek, a to s účinností až od roku 2014. Pergl zdůraznil potřebu vzdělávat české úředníky, kteří bez jakéhokoliv odborného školení zadávají zakázky za 600 miliard ročně. Za velký problém označil evropské dotace obcím, neboť odhalení nedostatků při kontrole ex post ze strany orgánů Evropské komise a Evropského účetního dvora může mít za následek i sto-procentní sankce vůči nim.

Druhému kongresovému tématu „Energetika a právo“ se věnovala prezidentka Unie podnikových právníků JUDr. Marie Brejchová, LL.M., ve svém shrnujícím vystoupení „Smlouvy na trhu s elektřinou“, a vedoucí odboru právní služby společnosti ČEPS (monopolního provozovatele české energetické přenosové soustavy) JUDr. PhDr. Vratislav Košťál v příspěvku nazvaném „Právo v energetice ve víru změn aneb temná předzvěst budoucí nestability“. Z jeho vystoupení byla pro laiky nepochybně nejzajímavější informace, že i dvacet let po sjednocení Německa chybí tři tisíce kilometrů elektrických drátů mezi bývalou NDR a NSR, takže elektrina z větrných elektráren u Baltu se na jih Německa dostává především přes Českou republiku.

V rámci třetího tématu „**Státní správa a samospráva**“ vystoupil jako první s příspěvkem „**Stav veřejné správy – náměstek ministra vnitra Ondřej Veselský**“. Podle jeho informací ministerstvo vnitra navrhne zrušení zákona o územním členění státu z roku 1960 a sjednocení státní správy a samosprávy s tím, že z dosavadních tzv. pověřených obcí by se buď staly obce s rozšířenou působností, nebo obce pouze se základní státní správou (zajišťovaly by pouze volby, referendum, krizové řízení, Czechpoint, legalizaci a vidimizaci). Ministerstvo rovněž hodlá vytvořit standardy jednotlivých agend a podle nich pak platit obcím vykonávajícím státní správu.

Z všestranné praxe vycházelo vystoupení advokátky (a zastupitelky) **Mgr. Jany Zwyrtkové Hamplové „Obce a města jako specifické subjekty práva aneb kam kráčí územní samospráva na prahu nového tisíciletí“**. Jak zdůraznila, „obec není firma“, její fungování je založeno na veřejném právu – ústavě a zákonu č. 128/2000 Sb., o obcích. Obec proto musí dodržovat řadu závazných postupů a má zakázány některé úkony (např. ručit za závazky). Jejimi specifiky je zásada publicity (vše je veřejné, včetně smluv), neexistence statutárního zástupce (starosta pouze obec zastupuje navenek, ale jeho jednání obec nezavazuje) a to, že obec nemůže bez vlastní vůle zaniknout, pouze zbankrotovat. Na dotaz z pléna, co s obstrukčními žádostmi o informace, advokátka radí nechat věc posoudit soudem. Za problém, který bude třeba do budoucna řešit, pokládá skutečnost, že veřejné jsou dnes i ty informace, jež obec potřebuje pro vlastní obranu utajit.

Téma uzavřel **soudní exekutor Mgr. Ing. Jiří Prošek** (jen pár dní po kongresu byl zvolen předsedou Exekutorské komory) příspěvkem „**Exekuce ve státní správě s ohledem na novelu o. s. ř. a exekučního řádu**“. Poukázal především na fakt, že novela o. s. ř. (zatím ve sněmovně jako tisk č. 537) vyloučí z výkonu rozhodnutí ty exekuční tituly, které lze vymáhat podle daňového řádu a správního řádu. Bude pak na pečlivém zvážení všech okolností, zda tyto dlužné platby budou úřady a obce vymáhat prostřednictvím soudního exekutora.

Posledním tématem prvního dne konference bylo **pracovní právo**. „**Dovolená v pojetí novely zákoníku práce – pokrok a rezervy**“ – nazval svůj příspěvek **právník České pojišťovny JUDr. Antonín Havlík**. Ocenil především fakt, že novela č. 365/2011 Sb. sjednotila pravidla pro tzv. základní a dodatkovou dovolenou tak, že pokud je dovolená převedena do dalšího roku, vybírá se „podle zdravého rozumu“ nejdříve dovolená stará. Pokud zaměstnavatel nenařídí zaměstnanci vybrat loňskou dovolenou ani do 30. června, má zaměstnanec nově právo si termín dovolené určit sám a zaměstnavateli jej pouze nejpozději 14 dní předem oznámit.

Jednání prvního dne kongresu uzavřela **odborná asistentka katedry občanského a pracovního práva PF Univerzity Palackého v Olomouci JUDr. Mgr. Eva Šimečková, Ph.D.**, s vystoupením nazvaným „**Skončení pracovního poměru – změny zákoníku práce provedené zákonem č. 365/2011 Sb.**“, ve kterém přehledně shrnula všechny novinky.

Druhý den konference zahájil nejobsáhlejší tematický blok, nazvaný „**Aktuální otázky v justici**“. Úvodním slovem jej otevřel **místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala**, který přítomné ujistil, že Nejvyšší soud si je vědom obtížné a přelomové doby i vlastních nedostatků a rezerv, a pro jejich zlepšení se snaží dělat maximum. V souvislosti s novým občanským zákoníkem poukázal Fiala na kuriózní situaci, kdy ještě několik let od jeho účinnosti nebude Nejvyšší soud řešit dovolání podle nového, ale podle starého práva. Pro řešení této situace je podle něj Nejvyšší soud připraven využít především dva nástroje – vydávání sjednocujících stanovisek a publikaci rozhodnutí soudů prvního i druhého stupně ve Sbírce soudních rozhodnutí.

Na místopředsedu NS navázal **nakladatel a šéfredaktor časopisu Soudce JUDr. Karel Havlíček** zajímavým rozbohem nazvaným „**Justice a nová dělba moci**“, ve kterém poukázal na dva nové vznikající pilíře státní moci – kontrolní instituce typu NKÚ, které svoji proklamovanou nezávislost odkazují na základní znak justice, a pilíř občanský, jehož součástí jsou sociální sítě a média.

S všeobecnou netrpělivostí bylo očekáváno vystoupení **prezidenta Soudcovské unie a místopředsedy jihlavské pobočky Krajského soudu v Brně JUDr. Tomáše Lichovníka**, jehož loňský projev o zavalenosti soudů „elektronickými“ platebními rozkazy na bagatelní částky, jež slouží jako generátory zisku ve formě přiznaných náhrad nákladů řízení, odstartoval

jednu z velkých mediálních kauz loňského roku. Jeho letošní vystoupení nazvané „**Požadavky na osobnost soudce**“ na ně navázalo. Lichovník poukázal na to, jak velký nárůst počtu podání v posledních třech letech kvůli stovkovým dluhům za jízdné, poplatky či pojistné mění požadavky na soudce. Místo silné a moudré osobnosti s profesními i životními zkušenostmi se žádá hlavně výkon. Ministerstvo spravedlnosti zahájilo nový systém výběru soudců ve výběrových řízeních, aniž ale podle něj definovalo, koho vlastně hledá. Lichovník proto vyzval advokáty, kteří jsou účastníky řízení – profesionály, aby oni vyjádřili svoje požadavky na osobnost soudce.

„**Změny v právu a myšlení očima soudce**“ nazval svůj příspěvek **předseda Městského soudu v Praze JUDr. Jan Sváček**. Dotkl se v něm řady témat, z nichž bych uvedla odmítnutí úvahy ministerstva spravedlnosti propouštět vězně z přeplněných věznic automaticky po jedné třetině či jedné polovině. Sváček kritizoval rovněž fenomén podávání trestních oznámení v politice, podnikání i v lékařství s tím, že „máslo na hlavě“ mají politici, státní zástupci i obhájci. Vyzval také již tradičně k zavedení soudnictví nezávislého na exekutivě, neboť se to „vyplatí nám všem“.

Náměstek ministra spravedlnosti Mgr. František Korbek, Ph.D., úvodem shrnul důvody, jež vedly ministerstvo k novele paušální vyhlášky č. 484, stručně ji přiblížil a upozornil též na další úpravu exekucí, které mají přinést novely o. s. ř. a exekučního řádu, projednáváné nyní ve sněmovně. Především ale popsal fungování prvního, zcela elektronického spisu v justici – „**Centrální aplikace elektronického platebního rozkazu**“, který je v současné době pilotně ověřován na pěti soudech.

Blok mělo uzavírat vystoupení předsedy ČAK JUDr. Martina Vychopně, onemocnění mu ale na poslední chvíli zabránilo na Seč přijet, takže jej pohotově zastoupila **advokátka a exministrně spravedlnosti JUDr. Daniela Kovářová**. Ta nejdříve krátce shrnula základní informace z Vychopňova již připraveného projevu. Stále rostoucí počet advokátů a klesající úroveň znalostí advokátních koncipientů u zkoušek hodlá vedení ČAK změnit zavedením tří opatření: prodloužením koncipientké doby na pět let, omezením počtu koncipientů u jednoho školitele na tři a tím, že advokát se bude moci stát školitelem až po pěti letech bezúhonné praxe. Ve svojí esejí, nazvané „**Hledání pevného bodu v justičním vesmíru**“ pak vyzvala právníky všech profesí k ochraně justičních institucí, protože na nich stojí civilizace.

Následující krátký blok se stejně jako vloni věnoval **novému občanskému zákoníku**. **Náměstek ministra spravedlnosti Mgr. František Korbek, Ph.D.**, shrnul průběh dlouholeté přípravy kodexu, postup jeho přijetí v parlamentu i jeho filozofii.

Ředitel Justiční akademie a člen rekodifikační komise Mgr. et Mgr. Jan Petrov, LL.M., se ve svém vystoupení soustředil na „**Bez důvodné obohacení vůbec a v novém občanském zákoníku**“ (zájemce o tuto problematiku odkazují na článek tohoto autora v BA č. 5/2011).

Vystoupení dr. Kovářové sleduje moderátorka kongresu dr. Forejťová a místopředseda NS dr. Fiala.

Konferenci uzavřelo vystoupení doktora Sokola.

Závěrečný blok konference nazvaný „**Další očekávané změny a novinky v právním řádu**“ zahájil **místopředseda Městského soudu v Praze JUDr. Libor Vávra** silně kritickým příspěvkem věnovaným čerstvé novince – **trestní odpovědnosti právnických osob**. Podle Vávry byl zákon přijat v rozporu se zásadou ultima ratio, neboť prohřešky právnických osob tradičně u nás řeší správní trestání. Vyjádřil též velké obavy ze zneužívání trestních oznámení v rámci mocenských vztahů uvnitř firem i mezi firmami navzájem. Kromě zásad, že právnická osoba může být trestně odpovědná i za činy zaměstnance a že trestní odpovědnost bude přecházet na právního zástupce právnické osoby, kritizoval Vávra z hlediska zkušeného trestního soudce především ta ustanovení, podle nichž bude možné po dobu trestního stíhání soudně zakázat přeměnu, zánik či zrušení právnické osoby, i fakt, že bude možné stíhané právnické osobě zakázat či pozastavit výkon činnosti.

Celou konferenci uzavřelo hned dvojité vystoupení **advokáta JUDr. Tomáše Sokola**, neboť ten si na poslední chvíli připravil ještě druhou přednášku, náhradou za onemocnělého profesora Ing. Vladimíra Smejkal, CSc., LL.M.

V prvním příspěvku Sokol jako **spoluautor novely č. 19/2012 Sb., o rozhodčím řízení, shrnul aktuální změny v tomto zákoně**, které mají sloužit k ochraně spotřebitele: je to především zpřísnění kvalifikačních podmínek pro výkon funkce rozhodce, povinnost uzavírat rozhodčí doložku na zvláštní listině a uvádět v ní taxativně vyjmenované povinné údaje, a povinnost rozhodovat spor v souladu s právními předpisy. V druhém příspěvku se pak doktor Sokol věnoval **připravovanému zákonu o kybernetické bezpečnosti**, který byl měl přispět k ochraně dat na internetu.

♣ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

♣ Foto RADEK REPA

JUDr. Jan Luhan novým předsedou zkušební komise ČAK

Novým předsedou zkušební komise České advokátní komory se dne 20. března 2012 stal na základě dvoukolové přímé, tajné a rovné volby JUDr. Jan Luhan z AK JUDr. Luhan & spol. v Lysé nad Labem. Dosavadní dlouholetý předseda zkušební komise JUDr. Milan Skalník totiž na prosincovém plenárním zasedání zkušební komise oznámil, že se hodlá své funkce vzdát.

Do konce měsíce ledna 2012 se jako kandidáti na funkci předsedy zkušební komise přihlásili čtyři kandidáti: JUDr. Milan Jelínek z Prahy 8, prof. JUDr. Marie Karfíková, CSc., z Prahy 1, JUDr. Jan Luhan z Lysé nad Labem a JUDr. František Smejkal z Českých Budějovic.

Plenárního zasedání zkušební komise a volby nového předsedy se dne 20. 3. 2012 v Praze zúčastnilo 84 jejích členů. Členy volební komise byli aklamací zvoleni JUDr. Milan Kostohryz z Prahy 5, JUDr. Václav Král z Prahy 1 (předseda komise) a JUDr. Martin Šebek z Prahy 2.

Pro JUDr. Milana Jelínka bylo odevzdáno 14 hlasů, pro prof. JUDr. Marii Karfíkovou, CSc. bylo odevzdáno 22 hlasů, pro JUDr. Jana Luhana bylo odevzdáno 24 hlasů a pro JUDr. Františka Smejkala 23 hlasů. Jeden hlas byl neplatný.

Podle přijatého volebního řádu bylo proto přistoupeno k druhému kolu voleb, do něhož postoupili dva kandidáti, kteří v prvním kole obdrželi nejvyšší počet hlasů – JUDr. Jan Luhan a JUDr. František Smejkal. Bylo odevzdáno 82 vyplněných volebních lístků, přičemž pro JUDr. Františka Smejkala bylo odevzdáno 25 hlasů a pro JUDr. Jana Luhana 57 hlasů.

Novému předsedovi zkušební komise gratulujeme a přejeme mu hodně sil do nové práce!

✿ redakce

NSS bude ustanovovat advokáty pro kasační stížnosti

Na Nejvyšší správní soud ČR přešla s účinností od 1. 1. 2012 pravomoc ustanovovat advokáty pro nemajetné osoby v řízení o kasační stížnosti. V souvislosti s touto změnou Nejvyšší správní soud ČR hodlá vést seznam advokátů činných v oblasti správního práva, z něhož budou soudci vycházet při ustanovování zástupců účastníkům řízení. Rozhodnutím představenstva ČAK z března letošního roku budou nezbytné podklady pro vedení tohoto seznamu Nejvyššímu správnímu soudu ČR poskytnuty, avšak pouze v míře nezbytně nutné. Ani nadále nebude umožněn přístup ke kompletním datům advokátů, která jsou patřičným způsobem chráněna.

✿ redakce

Šámal a kol. Trestní zákoník

Komentář, 2. vydání

- podstatně doplněné a přepracované vydání úspěšného komentáře
- reaguje na novelizace trestního zákoníku a přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob
- nemělo by uniknout pozornosti specialistům v oboru trestního práva

Vázané s přebalem,
2 svazky, 3 632 stran
cena 4 490 Kč
obj. číslo EVK7

Husták/Šovar/Franěk/
Smutný/Cetlová/Doležalová

Zákon o podnikání na kapitálovém trhu

Komentář

Vázané v plátně, obj. číslo EKZ144

- zcela nové komplexní zpracování právní úpravy obchodování na kapitálovém trhu, který zaznamenal v posledních letech mnoho zásadních změn,
- doporučujeme pracovníkům finančních institucí, advokátům, obchodníkům s cennými papíry a všem zájemcům o problematiku kapitálového trhu

Svejkovský a kol.

Nový občanský zákoník Srovnání nové a současné úpravy občanského práva

Brožované, obj. číslo M36

- pomůcka pro rychlou orientaci v novém občanském zákoníku
- obsahové srovnání jeho jednotlivých ustanovení se současnými občanskoprávními předpisy
- srovnání zahrnuje i ustanovení obchodního zákoníku, zákona o rodině, zákona o vlastnictví bytů a dalších předpisů dotčených novým zákoníkem

Objednávejte se slevou v eShopu na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o.
Řeznická 17, 110 00 Praha 1, tel.: 225 993 919, 225 993 959
fax: 225 993 920, 225 993 931, e-mail: beck@beck.cz, www.beck.cz

Datové schránky pro advokáty – jak na to

Díl poslední: aneb jak naložit s daty, která máte v elektronické podobě

Náš seriál k datovým schránkám se pomalu chýlí ke svému konci. Už jsme se dotkli stěžejních témat a objasnili si, co všechno vás před započítím práce s datovou schránkou čeká. V posledním díle se zaměříme na oblast archivace dat – oblast, která je neustále v pohybu a kde se podmínky neustále mění. Neexistuje zde pouze jedno správné řešení, jak archivaci provádět. Spíš se pokusíme nastínit vám možná řešení, výběr je už na vás.

Zaměříme se na pravidla, která byste neměli opomíjet, aby vaše elektronická data byla v bezpečí, i když se změní nosiče, na které je můžete nahrát, či se změní zákon, vyhláška, nařízení.

V oblasti archivace je totiž nejdůležitější NEZTRATIT SVÁ DATA a zajistit, aby byla k použití i po uplynutí delšího časového úseku.

KAM UKLÁDAT?

Do datové schránky přišla zpráva, její obsah je velmi důležitý a je třeba ji uchovat – minimálně na 5 let.¹ Co s ní?

První logická odpověď se nabízí a každý průměrný uživatel počítače na ni správně odpoví – někam ji uložit. Stačí ji ale uložit pouze na pevný disk? Vezmeme-li v úvahu zásady bezpečného zacházení s elektronickými daty, které by měli všichni dodržovat (a ruku na srdce, kdo z nás pravidelně zálohuje?), musíme odpovědět – NESTAČÍ.

Hlavní pravidlo, které byste měli ve vlastním zájmu dodržovat: důležitá data neukládejte pouze do svého počítače na pevný disk! Zvažte, jakou formu bezpečného úložiště zvolíte a data (nejlépe duplicitně) ukládejte současně na dvě místa.² Tak budete mít svá data v počítači i v dalším úložišti, v případě nehody vám data na jednom místě určitě zůstanou (či možnost jejich ztráty značně eliminujete).

1 Viz povinnost dle usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb a o vedení evidence provedených konverzí, čl. 3.

2 Za zálohování se ovšem nedá považovat situace, kdy svá data zkopírujete na jiné místo toho samého disku – to vás ochrání pouze v případě, že si na jednom místě svá data smažete.

3 Za zmínku stojí produkty firmy My Passport. Tato firma nabízí velkokapacitní USB disky s možností hardwarového šifrování a zabezpečení heslem. Když svůj externí disk ztratíte, nikdo se k vašim datům nedostane.

4 Network Attached Storage.

V současné době je již několik možností, kam data ukládat. Už dávno neplatí, že jedině zálohování, které můžete provádět, je ruční vypalování dat na nosiče CD nebo DVD (ale i to je možnost, je nutné pouze počítat s omezenou životností těchto médií. Doba pokročila a od vypalování se dostala k USB portům a úložištím, které je podporují. CD a DVD čeká pomalu, ale jistě stejný osud jako diskety).

Nejlevnějším řešením je využití externího velkokapacitního USB disku,³ na který svá data nahrajete – buď např. jednou za týden, nebo budete každou zprávu či soubor ukládat na externí disk průběžně, záleží čistě na vás.

Nemůžeme nezminít použití internetových disků (tzv. cloud), které jsou uživatelsky velmi přívětivé, jejich hlavní výhoda tkví v tom, že nemusíte ručně přesouvat svá data (a riskovat, že některá data prostě přesunout zapomenete), ale nastavíte si, které složky či soubory mají být pravidelně zálohovány, a software se o toto zálohování postará sám a svá data máte neustále k dispozici, přistupujete k nim pomocí internetu (máte tak svá data k dispozici nejen pro jeden počítač, ale můžete se k nim dostat i ze svého notebooku či pomocí telefonu).

Vědomí, že vaše data jsou někde v prostředí internetu, by ovšem pro některé uživatele mohlo být nepřijatelné. Internet totiž není nejlepší variantou z hlediska zabezpečení dat, je ale určitě nejlepší variantou v prevenci proti zničení, ztrátě a znehodnocení. Je pro vás nemyšlitelné, abyste svá citlivá data posílali do prostředí internetu? Existuje řešení – využití NAS⁴ serveru, což je úložiště připojené k lokální síti (tzv. síťové úložiště). Jedná se o jednoúčelové zařízení, vaše data jsou k dispozici pro všechna zařízení (stolní PC, notebook, telefon), máte k němu přístup odkudkoliv v síti a můžete si zřídit vzdálený přístup z internetu. Tak vaše data „zůstávají doma“, ale současně k nim máte přístup i mimo vlastní síť.

JAK UKLÁDAT?

Odpověděli jsme si na otázku kam, teď se zaměříme na otázku jak. Jak ukládat svá data, aby byla dlouhodobě použitelná?

Archivovat lze samozřejmě dokumenty v jakémkoliv formátu, existuje ale všeobecný konsenzus v tom, že nejvhodnějším formátem je PDF (Portable Document Format). Tento formát představuje nejjistější způsob, jak zajistit, aby byl dokument čitelný na všech hardwarových i softwarových platformách i v budoucnosti. Doba pokročila a v dnešní době neexistuje pouze jedna verze PDF formátu – běžná verze formátu PDF totiž nezaručí zcela správné zobrazení obsahu dokumentu za jakýchkoliv podmínek. Při archivaci je navíc důležité, aby byl dokument zobrazitelný i v budoucích

TERASOVÝ DŮM

VÁŠ ÚTULNÝ
DOMOV I MÍSTO
PRO PRÁCI

IDEÁLNÍ
PRO BYDLENÍ I PODNIKÁNÍ

Oddělená obytná a pracovní zóna
Příjemná kavárna pro obchodní schůzky

ORIGINÁLNÍ ARCHITEKTURA

Rodinný dům v centru Prahy
Zatravněná střecha i fasáda
a vlastní předzahrádka
Soukromý park plný zeleně

RECEPCE S OSTRAHOU

Praktické služby pro Vaše pohodlí

5 TERASOVÝCH
DOMŮ SE SLEVOU

až **40 %**

oproti cenám roku 2011

CENTRAL PARK PRAHA

www.centralparkpraha.com

isak PROFESIONÁLNÍ
INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE

S NÁMI SE DATOVÝCH SCHRÁNEK BÁT NEMUSÍTE

- Evidence klientů, spisů, kontaktů, úkonů, spisových značek
- Evidence úkolů právníků (workflow)
- Insolvenční rejstřík
- Generování dokumentů ze vzorů
- Evidence výkonnosti jednotlivých právníků
- Evidence pokladny a ostatních výdajů
- Evidence doručené a odeslané pošty
- Podpora zálohových faktur
- Generování faktur včetně příloh
- Podpora CZK, EUR a dalších měn
- Podpora neomezeného počtu jazyků
- Integrace datových schránek advokátů – navázání na spisy
- Vyspělý dokument management s vazbou na spisy a klienty
- Integrace spisových služeb soudů (stavy spisů) a nařízených jednání

**Pro bližší informace
volejte 312 315 350**

info@isak.cz

www.isak.cz

verzí počítačových programů. K tomuto účelu byl firmou Adobe vyvinut nový formát pro dlouhodobou archivaci – **PDF/A**. Tento formát je definován ISO normou⁵ a doporučovaný Národním archivem. PDF/A se od běžného PDF liší hlavně tím, že všechny informace jsou obsaženy uvnitř (včetně fontů, definice barev atd.), takový dokument není chráněn hesly a není zašifrován (veškerá ochrana musí být vně dokumentu, např. zaheslovaný soubor) a veškerá metadata jsou ve formátu XMP.

PDF – byť má oproti prostému souboru ve wordu či jiném textovém editoru nesporné výhody – není dostatečně chráněn před prováděním neautorizovaných změn (i když si to řada uživatelů myslí). Dnes již existují nástroje, které dokážou PDF „prolomit“, některé jsou dokonce ke stažení zdarma (i když práce na prolomení dokumentu je zdlouhavá a někomu opravdu musí stát za to takový dokument narušit). Zdá se, že jedinou skutečnou možností, jak dokument ochránit, je připojit k němu elektronický podpis.

V tomto bodě se ale opět dostáváme k dalším otázkám. Pravidelní čtenáři našeho seriálu vědí, že elektronický podpis má roční expiraci, za rok se tedy takový dokument jeví podepsaný neplatným podpisem, což je pro dlouhodobější archivaci skutečně problém. Existuje více názorů, jak si s tím poradit – jedním z nich je **připojení kvalifikovaného časového razítka**. Ten by takový dokument měl „prodloužit“ na dobu tří let.

Že je to málo a nestačí to? Ano, máte pravdu. Tři roky jsou pro dlouhodobou archivaci opět málo. Existuje kvalifikované časové razítko pro archivaci – **archivní kvalifikované časové razítko**. To pracuje na bázi přerazítkování a řetězení časových razítek (služba pracuje automaticky, certifikační autorita přerazítkovává dokumenty pomocí interní aplikace).

ARCHIVACE STÁLE V POHYBU

Zaznívají ovšem hlasy, že i toto řešení je nepraktické a zbytečně drahé. V současné době ovšem nikdo nezná odpověď, jak si s dlouhodobou archivací elektronických dokumentů poradit, a vše ukáže až čas. Jak jsme se zmínili v úvodu našeho článku, tato oblast je velmi živá a plná změn. Změny se dají očekávat už v blízké budoucnosti. Je proto nutné tuto problematiku dále sledovat a najít si vlastní způsob, který – doufejme – bude ten správný i za deset, dvacet let.

KONVERZE DOKUMENTŮ – VYUŽIJTE PODROBNÝ NÁVOD NA ÚVODNÍ STRANĚ WEBU ČAK

S otázkou archivace dat úzce souvisí i téma **autorizované konverze dokumentů**.⁶ Pro některé z vás jistě bude papír a jen papír tím nejlepším způsobem, jak uchovávat spisy (i když do budoucna tento postup nedoporučujeme! Cílem celé elektronizace justice je převod stohů papírů do elektronické podoby, ve které data i zůstanou).

Chcete-li převést elektronický originál do listinného, musíte k tomu použít autorizovanou konverzi dokumentů, aby takový dokument byl považován za originál. **Prostým vytiště-**

ním datové zprávy, která vám přišla do datové schránky, netvoříte originál, ale pouhou kopii (a tak na ni bude i nahlíženo).

S příchodem datových schránek vyvstala i otázka, co s listinnými dokumenty, které chceme datovou schránkou poslat, jak z nich udělat elektronický dokument tak, aby byl druhou stranou akceptovatelný. Autorizovaná konverze dokumentů slouží k tomu, aby se z elektronických dokumentů staly elektronické a naopak.

Advokáti mají díky České advokátní komoře (která pro ně tuto možnost musela tvrdě vybojovat a vyjednat) jedinečnou možnost takovou konverzi provádět pro své klienty v rámci poskytování právních služeb, bez nutnosti používat kontaktní místa veřejné správy. Slouží jim k tomu systém CzechPOINT@Office.

Přihlásit se k němu není vůbec těžké (a ani nákladné), můžete tak svým klientům ušetřit nemalé peníze i čas, který by strávili na poště či v nejbližším Czechpointu a nabídnout jim svou komplexní službu. Navíc – dle našeho názoru – mít datovou schránku a neprovádět autorizovanou konverzi je nepraktické a nelogické zároveň. Celý proces zřízení netrvá déle než 2 – 3 týdny, poplatek je jednorázový, **nepřidávají se žádné další výdaje**, obsluhu zvládne průměrný uživatel počítače.

POSTUP:

1. Zkontrolujte, zda máte váš počítač dostatečně vybaven. Potřebujete: **standardní PC nebo notebook s operačním systémem** (MS Windows, Linux, Mac OS), **připojení k internetu** (provozovatel doporučuje připojení s minimální rychlostí 128 kb/s), **funkční scanner, komerční a kvalifikovaný certifikát** od certifikační autority akreditované v České republice, **Adobe Reader a 602XML Filler** (podrobnosti viz Bulletin advokacie č. 11/2011).
2. Požádejte ČAK o zprostředkování přístupu do systému CzechPOINT@Office. Je k tomu vyhrazen **formulař, který naleznete na stránkách ČAK** (Úvodní strana – banner Konverze dokumentů – přílohy pod textem).
3. **Zaplaťte 673 Kč** (v hotovosti osobně na ČAK, nebo bezhotovostně na základě vystavené faktury).
4. Teď už stačí jen **počkat na přístupové údaje**, které vám budou doručeny poštou či datovou schránkou do vlastních rukou (tyto přístupové údaje nerozesílá ČAK, ale ministerstvo vnitra, proto nelze přístup ke konverzi vyřídít na počkání při jedné návštěvě České advokátní komory).
5. Další důležitý krok – musíte do systému zaregistrovat vaše certifikáty. K tomu slouží odkaz <https://www.czechpoint.cz/portalezivatele/>.
6. Po zaregistrování certifikátu pokračujte na této adrese: <https://www.czechpoint.cz>.

Na stránkách ČAK je vám k dispozici manuál – jak pro konverzi z elektronické do listinné podoby, tak z listinné do elektronické podoby. Najdete je opět pod bannerem Konverze dokumentů na úvodní stránce webových stránek ČAK. Naleznete zde i nejčastěji pokládané otázky k tématu konverze dokumentů.

5 ISO 19005-1:2005 a ISO 19005-2:2011.

6 Viz zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

Toto je tedy poslední díl seriálu k datovým schránkám. Snažili jsme se dát vám všechny důležité informace pro začátek, je ovšem třeba počítat s tím, že se situace neustále mění a pravidla se mohou rychle (a někdy bohužel nepozorovaně) posouvat. Proto nadále problematiku sledujte. My se vynasnažíme vám další důležité informace včas sdělit, případně vás nasměrovat do oblastí, které by neměly uniknout vaší pozornosti.

Všechny nás čeká rozhodné datum 1. 7. 2012. Ti z vás, kteří se na příchod života s datovou schránkou připravovali (ať už pomocí našeho seriálu a informací v něm obsažených, nebo účastí na školeních ČAK či po vlastní ose), nebudou mít v červenci problém. Pokud to ale není váš případ a zatím jste s přípravou nezačali, ještě je čas se do toho pustit a vše v klidu zvládnout. Nalistujte si náš první díl v BA č. 10/2011 a prostudujte si vše v klidu až k dnešnímu dílu. A radíme dobře – už není vážně na co čekat, pusťte se do toho!

I nadále budeme odpovídat na vaše dotazy k datovým schránkám. Pište své dotazy na e-mail datoveschranky@cak.cz. Na dotazy budeme odpovídat, nejčastější dotazy a odpovědi na ně budou umístěny na úvodní stránce webu ČAK pod banner „Datové schránky a advokáti – jak na to“.

✦ odbor vnějších vztahů ČAK

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI

| advokátní kancelář | insolvenční správci |

SPECIALISTÉ NA INSOLVENČNÍ PRÁVO

- ▶ Zastupování v insolvenčních řízeních ◀
- ▶ Zastupování v soudních sporech ◀
- ▶ Restrukturalizace a reorganizace ◀
- ▶ Ochrana manažerů a majitelů ◀
 - ▶ Akvizice v insolvenční ◀
 - ▶ Podpora v trestním řízení ◀
 - ▶ Služby insolvenčních správců ◀
- ▶ Služby pro advokátní kanceláře ◀

www.einsolvency.cz

inzerce

Bydlení v zeleni, 5 minut od centra.

vila **Na
Výsluní**
Strašnice

Unikátnost vily Na Výsluní spočívá v moderním bydlení bez kompromisů.

- centrum města na dosah
- život na dobré adrese
- komorní bydlení ve vilové čtvrti se zahradou
- veškeré zázemí v okolí
- velké terasy, garáže a sklepy

j r d

Bydlení nové generace

M: + 420 777 889 955
E: info@jrd.cz | www.jrd.cz

Konec manželství v Čechách?

Podle statistických údajů se v současné době v České republice rodí již 40 % dětí mimo manželství a každé druhé manželství se rozvádí. Přibývá rozvodů, jejichž příčinou je neuvážené hospodaření s financemi na straně jednoho z manželů, zejména uzavírání smluv o spotřebitelských úvěrech. Ze zprávy Ministerstva práce a sociálních věcí vyplývá, že spotřebitelský úvěr má v současné době přibližně čtvrtina domácností, hypoteční úvěry pouze 15 %. Ve srovnání se zahraničím je zadlužení Čechů zhruba poloviční, avšak české domácnosti nejsou na rozdíl od domácností západní Evropy příliš bohaté.

Občanský zákoník považuje manžele za ekonomickou jednotku, z čehož vychází úprava institutu **společného jmění manželů** (do 31. 7. 1998 bezpodílového spoluvlastnictví manželů). Společné jmění manželů tvoří dle § 145 odst. 3 obč. zák. od 1. 8. 1998 **též závazky**, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství (zejména dluhy z půjček včetně úroků), s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich (např. jeden z manželů uzavřel smlouvu o půjčce za účelem opravy střechy svého rodinného domu, který nepatří do společného jmění) a s výjimkou závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které

JUDr. Jana Dvořáková Závodská, advokátka v Praze převzal jeden z nich bez souhlasu druhého. Pojem „rozsah závazku přesahující míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů“ je třeba posuzovat podle konkrétních okolností. Do společného jmění by zcela nepochybně nepatřil závazek manžela spočívající v půjčce několika milionů Kč za situace, kdy manželé nemají žádný majetek. V praxi se jedná o situace výjimečné, zpravidla je dluh součástí společného jmění.

Ustanovení § 145 odst. 3 obč. zák. nerozlišuje mezi důvody vzniku závazků náležejících do společného jmění manželů, jde tedy o závazky, jež mohly vzniknout z právních úkonů, zejména ze smluv, jakož i ze způsobené škody, z bezdůvodného obohacení nebo z jiných skutečností uvedených v zákoně.

Velký senát Nejvyššího soudu řešil tuto problematiku v rozsudku sp. zn. 31 Odo 677/2005 ze dne 12. 9. 2007 takto: „Splnění závazku náležejícího do společného jmění manželů, sjednaného jen jedním z manželů, nemůže věřitel v nalézacím řízení vymoci po druhém z těchto manželů; právo věřitele domáhat se při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojení závazku povinného manžela postižením společného jmění manželů tím není dotčeno.“

Z citovaného judikátu vyplývá, že např. v případě půjčky jednoho z manželů může věřitel úspěšně žalovat pouze tohoto manžela. V exekučním řízení pak může být postižen majetek ve společném jmění manželů, výlučný majetek zavázaného manžela, nikoli však výlučný majetek druhého manžela, který ke smlouvě o půjčce nedal souhlas, nebo o ní vůbec nevěděl...

Celý článek byl uveřejněn v časopise
Právní fórum č. 3/2012,
které vyšlo 29. 2. 2012

 Wolters Kluwer
Česká republika

www.wkcr.cz

Více informací o časopisu Právní fórum naleznete na:
<http://obchod.wkcr.cz> nebo na zákaznické lince: 246 040 400.

XX. konference Karlovarské právnícké dny

7. 6. – 9. 6. 2012

hotel Thermal Karlovy Vary

STŘEDA 6. 6. 2012 19.00 – 21.00

- Welcome drink hotel Thermal

ČTVRTEK 7. 6. 2012 9.00 – 18.00

- Zahájení Konference – prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen a JUDr. Vladimír Zoufalý
- Nové instituty v právu obchodních společností SR z pohledu evropského modelového zákona o společnostech (European Model Copany Act) prof. JUDr. Mária Patakyová, Univerzita Komenského, Bratislava
- Vybrané výkladové otázky v návrhu řízení o společném evropském kupním právu prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen – advokát Kolín nad Rýnem, prezident KJT
- Úprava tzv. významné tržní síly: přirozený krok k tzv. ochraně slabšího nebo papírový tygr (a škůdce soutěže a spotřebitele) prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., PF MU Brno
- Lex Informatica – budoucnost informační sítě a působnost státního práva JUDr. Radim Polčák, PF MU Brno
- V jaké míře vyřeší připravovaná harmonizace evropského trestního práva problémy národního trestního práva (a jeho nároky na suverenitu) Gräfin von Galen
- Trestání v oblasti hospodářských trestněprávních deliktů prof. JUDr. Pavel Šámal, předseda senátu NS ČR, PF UK Praha
- Hospodářské trestní právo z pohledu komerciality JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., advokát Praha
- Neplatnost v judikatuře Nejvyššího soudu ČR Mgr. et Mgr. Jan Petrov, LL.M., ředitel Justiční akademie
- Obchodní podíl v exekuci a v konkurzu – současný stav a budoucnost prof. JUDr. Jan Dědič, advokát Praha
- Neúčinnost a odporovatelnost právních úkonů v insolvenční JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu NS ČR

PÁTEK 8. 6. 2012 9.00 – 17.00

- Nemajetková újma v soukromém právu JUDr. Jozef Vozár, Ústav státu a práva Bratislava
- Zdroje informací daňové kontroly v situacích s mezinárodním právem Dr. Rainer Spatscheck, advokát Mnichov
- Oznamovací povinnost soudů, orgánů státní správy a profesních komor, pokud je na tyto delegován výkon práv a povinností veřejnoprávního charakteru (POD ZÁŠTITOU ČAK) JUDr. František Púry, předseda senátu NS ČR, PF UK Praha
- Odpovědnost státu za správní, soudní a legislativní křivdy z pohledu právní komparace Univ.–Prof. Dr. Ernst Karner, Vídeň
- Právní odpovědnost a její současné vývojové tendence prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., předsedkyně senátu Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk
- Všeobecné obchodní podmínky. Kontrola v obchodním styku prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, advokát Kolín nad Rýnem, prezident KJT
- Německý „Governance Codex“ Dr. Hildegard Ziemon, advokátka Frankfurt
- Nenápadný půvab věcných břemen pro komerční praxi prof. JUDr. Karel Eliáš
- Promlčení práva v obchodních závazkových vztazích ve světle judikatury prof. JUDr. Olga Ovečková, DrSc., Ústav státu a práva Bratislava
- Pomoc obětem trestných činů, náhrada škody a její vymahatelnost ve světle nové legislativy prof. JUDr. Helena Válková, FF UK Praha

SOBOTA 9. 6. 2012 9.00 – 15.00 Nový občanský zákoník

Přednáší: prof. JUDr. Jan Dědič, prof. JUDr. Karel Eliáš

- Výklad intertemporálních ustanovení
- K rozdílnosti užitých terminologických pojmů z hlediska jejich obsahu
- Aplikace NOZ prostřednictvím jeho principů § 1-14
- Platnost, neplatnost právních úkonů
- Jsou již nyní možné rozdílné výklady některých pojmů či ustanovení?

Registrace a další informace na www.kjt.cz.

Základní účastnický poplatek 9600 Kč + DPH.

V průběhu konference budou na slavnostní recepci v Poštovním dvoře předány ceny společnosti Karlovarské právnícké dny (Prestížní cena, Autorská cena, Pocta judikátu). Změna programu vyhrazena. Časové uspořádání bude dále upřesňováno.

Anketní lístek

PRESTIŽNÍ CENA pro nejlepší právní časopis v České a Slovenské republice v období 2011/2012

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků

ČASOPIS	VYDAVATEL	HODNOCENÍ (1-10)
1 Ad notam	Notářská komora ČR a EPRAVO.CZ, a. s.	
2 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	
3 Ars notaria	Notářská komora SR	
4 Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	
5 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	
6 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	
7 Jurisprudence	Wolters Kluwer, a. s.	
8 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	
9 Kriminalistika	MV ČR, odbor prevence kriminality	
10 Notitie ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	Poradca podnikateľa, Bratislavská vysoká škola práva	
11 Obchodné právo	EPOS	
12 Obchodní právo	První archivní a spisovenská, s. r. o.	
13 Obchodněprávní revue	C. H. Beck Praha	
14 Právní fórum	Wolters Kluwer, a. s.	
15 Právní rádce	Hospodářské noviny – Economica	
16 Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	
17 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	
18 Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	
19 Právo a rodina	LINDE nakladatelství	
20 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	
21 Revue pro právo a technologie	Masarykova univerzita Brno	
22 Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	
23 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	
24 Státní zastupitelství	Novatrix, s. r. o.	
25 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	
26 Trestněprávní revue	C. H. Beck Praha	
27 Trestní právo	Novatrix, s. r. o.	
28 Veřejné zakázky	VIZEA, s. r. o.	
29 Zo súdnej praxe	Iura Edition	

Seznam výher pro vylosované účastníky ankety, jejichž listy dojdou do 1. 6. 2012:

1. Účast na XX. konferenci KJT (1x)
2. Vstupenka na slavnostní recepci 8. 6. 2012 (3x)
3. Monografie z konference (10x)
4. J. Benda: Restituce majetku bývalých šlechtických rodů po roce 1989 (3x)
5. Jemelka, Pondělíčková, Bohadlo: Správní řád, 3. vyd.
6. Jemelka, Vetešník: Zákon o přestupcích a přestupkovém řízení
7. Těšínová, Žďárek, Polícar: Medicínské právo
8. Bobek, Bříza, Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie
9. Dědič, Štenglová, Kříž, Čech: Akciové společnosti
10. A. J. Bělohlávek: Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení
... a další (doplňovaný seznam cen je uveden na www.kjt.cz)

Hodnotí se celková úroveň zejména z hlediska odborné úrovně publikovaných příspěvků, jejich aktuálnost a informační přínos. Rozmezí 1 - 10 (10 nejvíce, 1 nejméně), **hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.**

POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT za období 2011/2012

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2011 - 2012 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

Jméno, příjmení, titul:

profese:

*Adresa:

tel./e-mail:

Statut, Prestižní ceny, Pocty judikátu i anketní lístek jsou k dispozici na www.kjt.cz. Prestižní ceny budou uděleny spolu s Autorskou cenou na slavnostní recepci dne 8. 6. 2012 konané v rámci konference v Karlových Varech.

Anketní lístek vyplňte do 8. 6. 2012 do 15.00 hod. on-line na www.kjt.cz nebo zašlete do 1. 6. 2012 na adresu Karlovarské právníkové dny, 110 00 Praha 1, Národní 10.

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Úplatkářství a účinná lítost v trestním zákoníku	17
Jak zjistit konečného vlastníka a konečného beneficianta	24
Vykonatelnost a doručování rozhodčích nálezů	30
Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete	32
Z JUDIKATURY	34 – 45
Z ODBORNÉ LITERATURY	46 – 54

SHRNUTÍ

Pavel Vantuch: Úplatkářství a účinná lítost v trestním zákoníku

Do nového trestního zákoníku nebylo převzato zvláštní ustanovení o účinné lítosti, obsažené v ustanovení § 163 dřívějšího trestního zákona. Proto v současnosti není možný zánik trestnosti podplácení a nepřímého úplatkářství poté, co pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a za dalších zákonem stanovených podmínek oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.

Autor se zabývá poslaneckým návrhem na novelizaci trestního zákoníku o dvě zvláštní ustanovení o účinné lítosti, dále nesouhlasným stanoviskem vlády, diskusí v Poslanecké sněmovně dne 26. 10. 2011 a odlišnými názory, prezentovanými zástupci vlády před zamítnutím návrhu. Dospívá k alternativním možnostem úpravy zvláštního ustanovení o účinné lítosti v § 334a trestního zákoníku, k potřebě nového zvláštního ustanovení o účinné lítosti v § 258a trestního zákoníku i k dalším návrhům de lege ferenda.

Otakar Švorčík, Lenka Čížková: Jak zjistit konečného vlastníka a konečného beneficianta

Tento článek navazuje na stejnojmennou přednášku přednesenou na kongresu Světové asociace právníků (WJA) v říjnu 2011 v Praze a zabývá se problematikou zjištění konečného vlastníka a konečného beneficianta (souhrnně označení jako „skutečný majitel“) ve smyslu zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, jakož i usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 a relevantních evropských předpisů. Článek se zaměřuje na zjištění osoby

skutečného majitele jednak obecně, a dále zejména ve vztahu k advokátům, kdy je uveden výčet činností, při kterých se advokát stává povinnou osobou ve smyslu výše uvedeného zákona, a jakým způsobem se v takovém případě doporučuje advokátovi při zjišťování skutečného majitele postupovat. Dále je uvedeno, jaká opatření je vhodné přijmout v případech, kdy skutečný majitel není znám, případně když klient odmítne osobu skutečného majitele advokátovi sdělit. V neposlední řadě jsou uvedeny sankce za porušení této povinnosti.

Jan Kocina: Vykonatelnost a doručování rozhodčích nálezů

Velmi aktuální otázkou rozhodčího řízení je způsob doručování rozhodčího nálezu. Článek se zabývá vykonatelností rozhodčích nálezů ve vztahu k jejich doručování a dovozuje, že doručování musí probíhat podle účinné právní úpravy podle přesně stanovených pravidel obsažených v § 45 a násl. občanského soudního řádu. Dne 17. 1. 2012 nabyla platnosti významná a rozsáhlá novela provedená zákonem č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, když tato novela nabyla účinnosti 1. 4. 2012. Tato novela také změnila ustanovení § 23 písm. a) zákona, ve kterém je podle současné úpravy uvedeno, že rozhodčí řízení končí vydáním rozhodčího nálezu. V nové právní úpravě je uvedena obsahová změna, která je slovně vyjádřena tím, že rozhodčí řízení končí právní mocí RN. Z této změny vyplývá možnost od 1. 4. 2012 upravit způsob doručování v rozhodčí smlouvě a v předpisech u stálých rozhodčích soudů odlišně od zákonné úpravy v o. s. ř.

Jana Babušková: Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete

Příspěvek doplňuje článek JUDr. Oldřicha Řeháčka, Ph.D., Osobní bankrot manželů a jeho řešení

v soudní judikatuře“ uveřejněný v Bulletinu advokacie č. 7-8/2011, který upozornil na tři různé způsoby řešení oddlužení manželů uplatňované v soudní praxi, a to o poznatky z rozhodovací činnosti Krajského soudu v Ostravě. Zejména však příspěvek poukazuje na význam společného oddlužení manželů, který jako institut není výslovně upraven v insolvenčním zákoně, kdy hlavním cílem společného oddlužení manželů v úpadku je dosáhnout na jeho konci oddlužení u obou manželů, a tedy i oddlužení jejich SJM. Společným oddlužením manželů v podobě společné distribuce měsíčních splátek lze vyřešit i poměrně častý případ, kdy pouze jeden z manželů dosahuje dostatečně vysokého příjmu vyhovujícího podmínkám pro povolení oddlužení, zatímco v případě druhého manžela, jehož příjem je nízký, by bez možnosti společného oddlužení musel být jeho návrh na povolení oddlužení zamítnut (§ 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona).

inzerce

SÍDLO
BEZ LIMITU

SÍDLO pro firmy
na PRAZE 1

ZA 90 Kč
měsíčně

www.sidlobezlimitu.cz

nenechte se limitovat cenami

Úplatkářství a účinná lítost v trestním zákoníku

doc. JUDr. PAVEL VANTUCH, CSc.

ÚVODEM

Do nového trestního zákoníku nebylo převzato zvláštní ustanovení o účinné lítosti, obsažené v ustanovení § 163 dřívějšího trestního zákona. Proto od 1. 1. 2010 nepřichází v úvahu zánik trestnosti podplácení a nepřímého úplatkářství, i když pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Důsledkem toho je diskuse na téma, zda obnovit v novém trestním zákoníku zvláštní ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k uvedeným trestným činům, a pokud ano, v jaké podobě.

DŘÍVĚJŠÍ ÚPRAVA § 163 V ZÁKONU Č. 140/1961 Sb.

Institut účinné lítosti ve věcech úplatkářství byl upraven v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. od 1. 1. 1962 do 31. 12. 2009. Ustanovení § 163 trestního zákona č. 140/1961 Sb. mělo od 1. 1. 1962 do 31. 6. 2008 toto znění: „*Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně bez odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.*“¹

Novela trestního zákona č. 140/1961 Sb. provedená zákonem č. 122/2008 Sb. výrazně pozměnila ustanovení § 163 trestního zákona o účinné lítosti, takto: „*Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; to neplatí, byl-li úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v § 162a odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. d), jde-li o veřejného činitele zastávajícího funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát.*“

K tomu podle důvodové zprávy k tomuto zákonu došlo proto, že „OECD doporučuje České republice, aby provedla změny v legislativě a vyloučila u trestného činu podplá-

cení zahraničních veřejných činitelů obhajobu na základě účinné lítosti.“² Nad rámec tohoto doporučení OECD byla vyloučena účinná lítost dle § 163 trestního zákona také v případech, kdy byl úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v § 162a odst. 2 písm. a) až c). Kromě toho byly vytvořeny přísnější podmínky pro zánik trestnosti podplácení a nepřímého úplatkářství, když pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně „a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu“ oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Zpřísnění spočívalo v oznámení „*vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu.*“

Praktické poznatky o využívání § 163 dřívějšího trestního zákona ukazují, že toto ustanovení bylo využíváno jen ojedíněle, i když údaje o počtech takových trestních věcí nebyly ve statistikách běžně sledovány.

Je otázkou, jaké byly příčiny minimálního využívání zvláštního ustanovení § 163 dřívějšího trestního zákona o účinné lítosti. Za základní důvod považuji to, že pachatelé podplácení a nepřímého úplatkářství v malém počtu případů oznamovali poskytnutí úplatku poté, co byli o něj požádáni, proto, že obdrželi to, co požadovali a co by bez úplatku zřejmě nedostali, protože na to neměli nárok či předpoklady. Navíc se obávali, že v případě, že oznámí poskytnutí úplatku, přijdou o to, co za úplatek získali a nač neměli nárok (např. o státní byt nebo o státní zakázku). Od 1. 7. 2008 mohla být důvodem nevyužívání této úpravy i podmínka bezodkladného oznámení korupčního jednání osobou, která byla o úplatek požádána, vytvořená zákonem č. 122/2008 Sb. Dalším důvodem mohlo být i materiální pojetí trestného činu (§ 3 odst. 2 a 4 dřívějšího trestního zákona), které umožňovalo, aby policejní orgán usoudil, že jde o jednání nepatrného stupně nebezpečnosti pro společnost, a proto nezahájil trestní stíhání vzhledem k nenaplnění materiálního znaku trestného činu podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162).

1 K jediné změně došlo novelou provedenou zákonem č. 290/1993 Sb., kterým byl s účinností od 1. 1. 1994 nahrazen pojem „prokurátor“ pojmem „státní zástupce“, který byl v souladu se zákonem č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, účinným od téhož data.

2 Důvodová zpráva k návrhu novely trestního zákona (tisk 248/0 Poslanecké sněmovny – volební období 2006 až 2010).

3 Vládní návrh nového trestního zákoníku ze dne 21. 7. 2004, v Poslanecké sněmovně tisk 744, předpokládaná účinnost od 1. 1. 2006.

ÚPRAVA ÚČINNÉ LÍTOSTI V OSNOVĚ TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

Ve vládním návrhu nového trestního zákoníku ze dne 21. 7. 2004 se v ustanovení § 309 počítalo nadále se zvláštním ustanovením o účinné lítosti³ tohoto znění: „*Trestnost podpláčení (§ 307) a nepřímého úplatkářství (§ 308) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.*“

Je vhodné zdůraznit, že „původní návrh připravený ve spolupráci s rekodifikační komisí Ministerstva spravedlnosti ustanovení § 309 o účinné lítosti neobsahoval. Do vládního návrhu trestního zákoníku byl zařazen na základě zásadních připomínek v rámci resortního připomínkového řízení.“⁴

Důvodová zpráva k ustanovení § 309 trestního zákoníku uvedla, že „v rámci rekodifikace trestního práva je zapotřebí upravit ustanovení § 163 trestního zákona o účinné lítosti tak, aby z jeho znění byl vypuštěn předpoklad „bez odkladu“, neboť je nezbytné rozšířit možnost zániku trestnosti podpláčení (§ 307) a nepřímého úplatkářství (§ 308) tak, aby osoby, které úplatek poskytly nebo slíbily jen proto, že byly o to požádány, měly možnost státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu poskytnout informace a pomoc bez obav z případné vlastní trestní odpovědnosti.“⁵ Toto zdůvodnění úpravy zvláštního ustanovení o účinné lítosti vycházelo z požadavku Zprávy o korupci v České republice v roce 2002, která byla schválena usnesením vlády č. 473 ze dne 19. 5. 2003.

Připomínky policie, státního zastupitelství a soudů byly tak silné, že překonaly obavu vlády, že ustanovení § 309 trestního zákoníku „bude zřejmě předmětem kritiky orgánů mezinárodních organizací pověřených kontrolou plnění závazků smluvních stran vyplývajících z Úmluvy o boji proti podpláčení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (č. 25/2000 Sb.) a Trestněprávní úmluvy o korupci Rady Evropy (č. 70/2002 Sb. m. s.). Lze proto očekávat, že příslušné mezinárodní organizace mohou v rámci dalšího postupu vyzvat Českou republiku ke zrušení tohoto ustanovení.“⁶

I když byl vládní návrh nového trestního zákoníku v roce 2006 v Poslanecké sněmovně zamítnut, nelze pominout, že obsahoval zvláštní ustanovení o účinné lítosti dle § 309 trestního zákoníku, který si v připomínkovém řízení vynutily orgány činné v trestním řízení.⁷

4 Šámal, P.: Osnova trestního zákoníku 2004-2006, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 300.

5 Důvodová zpráva k ustanovení § 309 návrhu nového trestního zákoníku ze dne 21. 7. 2004.

6 Srov. práci P. Šámal cit. v pozn. č. 4, str. 300.

7 Připomínky resortů se opíraly o Zprávu o korupci v České republice v roce 2002 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci, jež byla schválena usnesením vlády ČR č. 473 ze dne 19. 2. 2003.

8 Přepechalová, K., Forejt, P., Růžička, M.: Účinná lítost ve věcech úplatkářství do právního řádu ČR?, Právní rádce č. 12/2011, str. 44.

9 Návrh poslanců Marie Nedvědové, Zuzky Bebarové Rujbrové, Stanislava Grospiče a Marie Rusové na vydání zákona, kterým se mění a doplňuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA ÚPLATKÁŘSTVÍ

Do trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. nebylo převzato zvláštní ustanovení o účinné lítosti ve věcech úplatkářství. Důvodová zpráva k novému trestnímu zákoníku neobsahuje zdůvodnění, proč po 47 letech došlo k takové změně, neuvádí, proč nedošlo k převzetí zvláštního ustanovení o účinné lítosti, které bylo v ustanovení § 163 trestního zákona č. 140/1961 Sb. od 1. 1. 1962 do 31. 6. 2008. Nezdůvodňuje ani to, proč nebylo převzato ustanovení § 163 trestního zákona po jeho novelizaci provedené zákonem č. 122/2008 Sb., účinné od 1. 7. 2008 do 31. 12. 2009. Důvodová zpráva k novému trestnímu zákoníku neobsahuje ani zmínku o tom, proč se liší od neschváleného návrhu nového trestního zákoníku ze dne 21. 7. 2004, obsaženého v ustanovení § 309 a jeho důvodové zprávy.

V praxi se mezi orgány činnými v trestním řízení a advokáty objevují názory kritizující nepřevzetí institutu účinné lítosti ve věcech úplatkářství a navrhuující opětovné vytvoření zvláštního případu účinné lítosti v trestním zákoníku, zpravidla se stejným obsahem, který byl v ustanovení v § 163 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění zákona č. 122/2008 Sb., případně ve znění před touto novelizací. Dokonce i „na seminářích a školeních organizovaných Justiční akademií v roce 2009 a na počátku roku 2010 se nezřídka zdůrazňovalo, že nepřevzetí ustanovení o zvláštní účinné lítosti v korupčních věcech bylo chybné.“⁸

Zastánci převzetí institutu účinné lítosti ve věcech úplatkářství vesměs uvádějí, že ustanovení § 163 dřívějšího trestního zákona mělo významnou roli zejména v souvislosti s objasňováním korupce a s možností, aby osoby, které byly osloveny s nabídkou, aby poskytly úplatek osobě obstarávající věci obecného zájmu (či působící dokonce v postavení úřední osoby), byly na rozdíl od současnosti iniciovány k oznámení těchto případů.

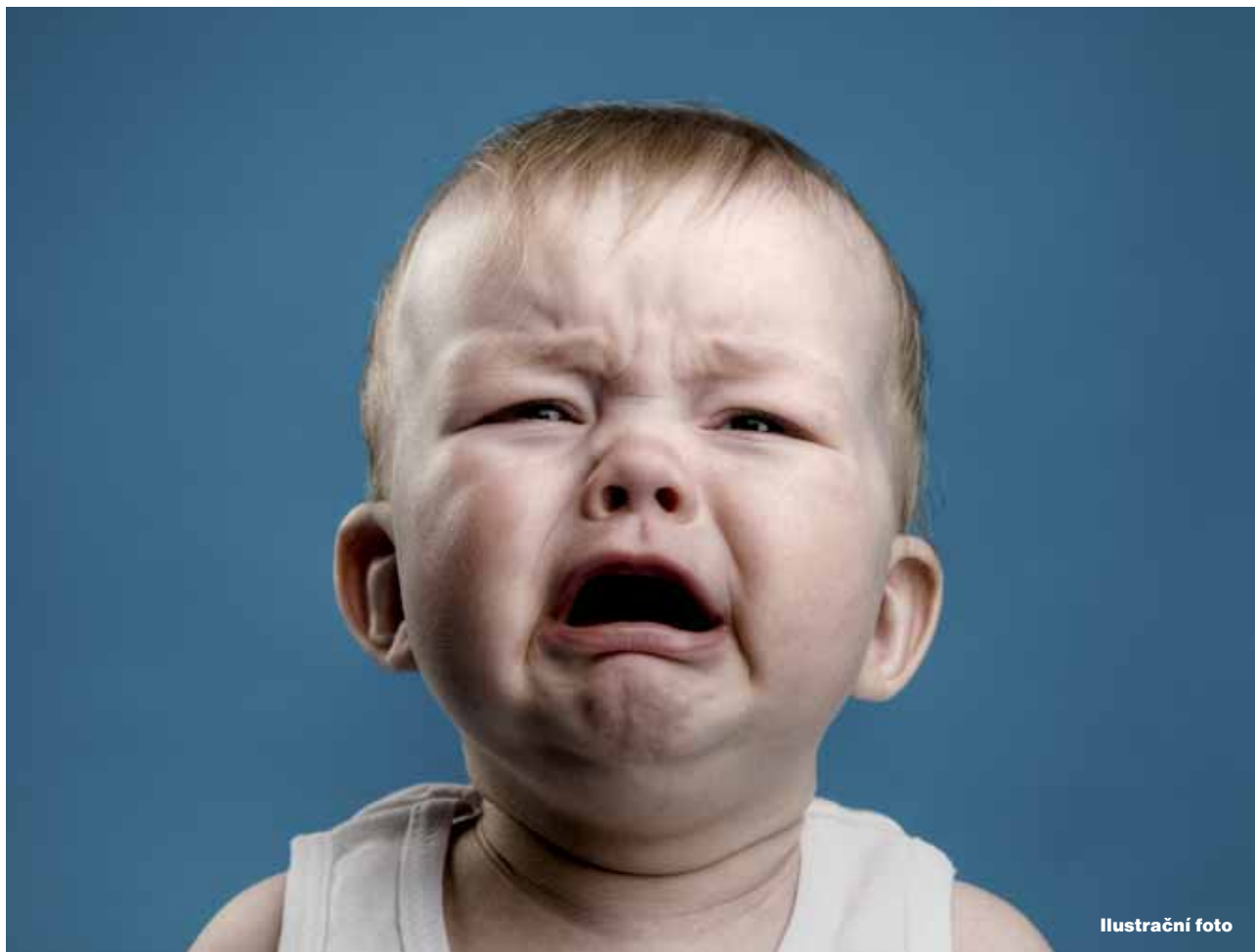
NÁVRH NA DOPLNĚNÍ TRESTNÍHO ZÁKONÍKU O § 258a A § 334a

Dne 4. 5. 2011 předložila skupina poslanců návrh na novelizaci trestního zákoníku o dvě zvláštní ustanovení o účinné lítosti. Návrh byl v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR zveřejněn jako tisk 345/0.⁹

Poslanecký návrh obsahoval pouze doplnění trestního zákoníku o dvě zvláštní ustanovení o účinné lítosti, a to o § 258a a § 334a.

Za § 258 trestního zákoníku mělo dojít k vložení nového **§ 258a trestního zákoníku** nazvaného „*zvláštní ustanovení o účinné lítosti,*“ tohoto znění:

„Trestnost zneužití informace o postavení v obchodním styku (§ 255), sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257) a pletich při veřejné dražbě (§ 258) zaniká, jestliže pachatel výhodu nebo prospěch poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil dobrovolně o tom bez odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, přičemž v oznámení poskytl úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech významných pro objasnění věci a vydá získaný prospěch.“

Ilustrační foto

Toto navrhované ustanovení § 334a trestního zákoníku je zcela nové a nebylo součástí dřívějšího trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ani po jeho novelizaci provedené zákonem č. 122/2008 Sb.

Za § 334 mělo dojít k vložení nového **§ 334a trestního zákoníku** nazvaného „*zvláštní ustanovení o účinné lítosti*“ tohoto znění:

„Trestnost podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil dobrovolně o tom bez odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, přičemž v oznámení poskytl úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech významných pro objasnění věci a vydá získaný prospěch.“

Toto navrhované ustanovení § 334a trestního zákoníku vychází z § 163 dřívějšího trestního zákona č. 140/1961 Sb. a bylo doplněno o slovní spojení „*přičemž v oznámení poskytl úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech významných pro objasnění věci a vydá získaný prospěch.*“

Navrhované ustanovení § 334a trestního zákoníku však nepřevzalo doplněk dřívějšího ustanovení § 163 trestního zákona po jeho novelizaci provedené zákonem č. 122/2008 Sb., podle něhož se mělo toto oznámení učinit bez „zbytečného“ odkladu. Dále nepřevzalo doplněk, ve kterém byly případy vyloučení účinné lítosti podplacení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) vyjádřené slovy: „to neplatí, byl-li úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v § 162a

odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. d), jde-li o veřejného činitele zastávajícího funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát.“

Podle důvodové zprávy k tomuto návrhu poslanců vychází navrhovatelé ze snahy o rozbití struktur vedoucích ke korupčnímu jednání, přičemž návrh zajišťuje beztrestnost osob, které úplatek či jinou výhodu nebo prospěch slíbily nebo poskytly proto, že byly o to požádány, pokud o tom učinily dobrovolně bez odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu a v tomto oznámení poskytly úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech významných pro objasnění věci a vydaly získaný prospěch. To by mohlo významně přispět k úspěšnému postupu orgánů činných v trestním řízení proti různým formám korupce ve stanovených případech.

Návrh se týká pouze osob, které byly o úplatek či jinou výhodu nebo prospěch požádány, přičemž musí oznámení v tomto směru podat bezodkladně a dobrovolně, kdy ve svém oznámení musí označit všechny rozhodné skutečnosti včetně osob, které úplatek či jinou výhodu nabídl. Také musí případný prospěch dobrovolně vydat. Oproti návrhům na zavedení institutu tzv. korunního svědka i dalším je mnohem jednodušší.¹⁰

¹⁰ Důvodová zpráva k návrhu poslanců Marie Nedvědové, Zuzky Bebarové Rujbrové, Stanislava Grospiče a Marie Rusové na vydání zákona, kterým se mění a doplňuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

ZAMÍTAVÉ STANOVISKO VLÁDY

Výše uvedený návrh novelizace trestního zákoníku, který byl v Poslanecké sněmovně zveřejněn jako tisk 345/0, obdržela k vyjádření vláda, která dne 2. 6. 2011 vyslovila s uvedeným návrhem nesouhlas, a to z těchto důvodů:

„1. Institut účinné lítosti představuje v trestním právu jeden z důvodů zániku trestní odpovědnosti. Ustanovení obdobné tomu, které navrhuji předkladatelé, bylo sice v minulosti obsaženo v § 163 trestního zákona, avšak vzhledem k aplikačním nejasnostem nebylo v praxi příliš využíváno. Navíc byla tato úprava předmětem kritiky orgánů mezinárodních organizací pověřených kontrolou plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv na poli boje proti korupci, zejména z Úmluvy o boji proti podplácení veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (č. 5/2000 Sb.) a z Trestněprávní úmluvy o korupci (č. 70/2002 Sb. m. s.). To byl ostatně jeden z hlavních důvodů, proč ustanovení o účinné lítosti nebylo převzato do nového trestního zákoníku.

2. Vláda k plnění svých programových priorit na úseku boje proti korupci uložila ministerstvu vnitra, aby ve spolupráci s ministerstvem spravedlnosti vypracovalo a vládě předložilo analýzu a vyhodnocení případů, ve kterých bylo výše uvedené ustanovení o účinné lítosti podle trestního zákona z r. 1961 používáno, a to včetně případných návrhů na znovuzavedení účinné lítosti u korupčních trestných činů, popřípadě na jiné řešení této problematiky v trestním právu. Vláda je přesvědčena, že poslanecký návrh takovou zevrubnou analýzou neprošel.“¹¹

Je pravda, že navrhované zvláštní ustanovení o účinné lítosti, jež mělo být dle poslaneckého návrhu vytvořeno v § 334a trestního zákoníku, je obdobné tomu, které bylo do 31. 12. 2010 obsaženo v § 163 trestního zákona a v praxi nebylo vzhledem k aplikačním nejasnostem příliš využíváno. Přitom však je nepochybné, že každý jednotlivý případ zjištění podplácení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) může mít značný význam pro generální prevenci korupčních jednání podle trestního zákoníku.¹²

V rozporu s vládním stanoviskem je důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 122/2008 Sb., kterou došlo k novelizaci § 163 trestního zákona proto, že „OECD doporučuje České republice, aby provedla změny v legislativě a vyloučila u trestného činu podplácení zahraničních veřejných činitelů obhajobu na základě účinné lítosti.“¹³ OECD nedoporučovala vyloučení účinné lítosti u trestného činu podplácení a u nepřímého úplatkářství obecně, nýbrž jen u zahraničních veřejných činitelů. Proto neshledala vláda ČR důvod navrhnout zrušení § 163 trestního zákona již v roce 2008.

11 Stanovisko vlády k návrhu zákona, kterým se mění a doplňuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb. (čj. 06985/11 - OVA), str. 2.

12 Stanovisko vlády neuvádí, proč nebyla učiněna opatření pro odstranění nejasností při výkladu ustanovení § 163 trestního zákona.

13 Důvodová zpráva k návrhu novely trestního zákona (tisk 248/0 Poslanecké sněmovny - volební období 2006 až 2010).

14 Pokud by v nich takový závazek byl obsažen, potom nic nebránilo, aby ustanovení § 163 trestního zákona bylo v dřívějším trestním zákonu č. 140/1961 Sb. zrušeno již v roce 2002, kdy již byly obě uvedené smlouvy zveřejněny ve Sbírce mezinárodních smluv.

Úmluva o boji proti podplácení veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (č. 25/2000 Sb. m. s.) ani Trestněprávní úmluva o korupci (č. 70/2002 Sb. m. s.) nezavazují signatářské státy, tudíž ani Českou republiku, k vypuštění možnosti účinné lítosti u korupčních trestných činů.¹⁴

Stanovisko vlády se nevyjadřuje k návrhu na vytvoření nového zvláštního ustanovení o účinné lítosti obsaženého v § 258a trestního zákoníku. Bez povšimnutí byl ponechán fakt, že doba tohoto ustanovení nebyla obsažena v dřívějším trestním zákonu č. 140/1961 Sb., a to ani po jeho novelizaci provedené zákonem č. 122/2008 Sb.

Navrhované nové ustanovení § 258a trestního zákoníku slihuje beztrestnost (zánik trestnosti) pachatelů zneužití informace o postavení v obchodním styku (§ 255), sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257) a pletich při veřejné dražbě (§ 258), pokud výhodu nebo prospěch poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán a splnil další podmínky uvedené v navrhovaném ustanovení. Slib beztrestnosti by se měl po splnění podmínek uvedených v ustanovení § 258a trestního zákoníku týkat čtyř hospodářských trestných činů dle hlavy VI. dílu 3 zvláštní části trestního zákoníku, tedy výlučně trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. Proto zde neplatí argument obsažený ve stanovisku vlády, že „ustanovení obdobné tomu, které navrhuji předkladatelé, bylo v minulosti obsaženo v § 163 trestního zákona.“ Žádné zvláštní ustanovení o účinné lítosti se v dřívějším trestním zákonu netýkalo hospodářských trestných činů, ani zde vyjmenovaných trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou.

V řadě vládních prohlášení se uvádí, že vláda chce bojovat s korupcí a s ní souvisejícími jevy, zejména v oblasti obchodního styku, veřejných zakázek, veřejných dražeb a veřejných soutěží, kde se vyskytuje řada negativních jevů. Ustanovení § 255 trestního zákoníku chrání zájem na rovných podmínkách hospodářské soutěže, pokud jde o využívání privilegovaných informací (odst. 1) a obchodování ve svůj prospěch v souvislosti se zneužíváním postavení podnikateli ve dvou nebo více ekonomických subjektech (odst. 2). Ustanovení § 256 až § 258 trestního zákoníku chrání zájem na řádném a zákonném provedení jakékoli veřejné soutěže, zadání veřejné zakázky nebo jakékoli veřejné dražby, zejména zájem na dodržování stanoveného postupu za rovných podmínek pro všechny účastníky. V těchto případech účastníci slibují výhodu nebo prospěch jen proto, že byli o to požádáni osobou mající privilegované informace, nebo osobou, která může ovlivnit výsledky veřejné soutěže, zadání veřejné zakázky nebo veřejné dražby.

Poznatky z praxe ukazují, že pachatelé trestných činů dle § 256 až § 258 trestního zákoníku nezřídka poskytl nebo slíbili výhodu nebo prospěch jiné osobě jen proto, že byli o to požádáni, a to i v případech, kdy nejlépe splnili zadané podmínky veřejné soutěže, zakázky nebo dražby, protože bez poskytnutí (nebo přislíbení) výhody nebo prospěchu by neměli šanci uspět. Proto ustanovení o účinné lítosti by zde bylo na místě.

K PRŮBĚHU DISKUSE V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ

Poslanecký návrh na změnu a doplnění trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. byl projednáván v 1. čtení v Poslanecké sněmovně dne 26. 10. 2011.

Místopředsedkyně vlády ČR Karolína Peake uvedla, že ministerstvo vnitra vypracovalo analýzu s návrhem na nezavedení účinné lítosti, což neakceptovala a požádala o dopracování této analýzy s požadavkem, aby jejím výsledkem bylo zavedení účinné lítosti. „*Jsem přesvědčena o tom, že v našem právním řádu tento institut potřeba je. Proto jsem požádala OECD a našeho velvyslance Karla Dybu o vyjádření ke znovuzavedení institutu účinné lítosti. Budeme projednávat účinnou lítost znovu na příštím vládním výboru a doufám, že do konce tohoto roku předložíme vládě návrh na znovuzavedení účinné lítosti.*“

Poslanec Jeroným Tejc citoval z Otázek Václava Moravce z 11. 9. 2011, kde Radek John uvedl: „*Když jsem chystal protikorupční strategii, tak nám šéf ÚOOZ Šlachta říkal, zavedme institut účinné lítosti pro ty případy, kdy člověk dá dvakrát úplatek, pak ho chtějí po něm potřetí, a on se naštvá a řekne už dost a jde to oznámit. Když není institut účinné lítosti, tak ho zavřou za ty dva úplatky, co dal. To znamená, je to možnost, aby, a řekne se osmkrát za deset let, a co kdyby to bylo jednou za rok a velká korupční kauza, tak snad příležitost. Každá příležitost, jak odhalit korupci, je dobrá.*“

Poslanec Radek John v Poslanecké sněmovně uvedl: „*Já jsem mluvil při nástupu do funkce ministra vnitra s řadou policistů, nejen s panem Šlachtou, a všichni říkají, že paragraf účinná lítost je nesmírně potřeba. Veškeré analýzy jsou jenom zdržovací taktika. Ten argument, že nebyl použit ten paragraf dlouhá léta, je úplně nesmyslný, protože když bude použit jedinkrát a přispěje k odhalení velké korupce, tak je to přece skvělé. Proč prokristapána by neměl být paragraf účinná lítost v trestním zákoníku jenom proto, že se ještě nenašel statečný člověk, který prostě poté, co dával úplatky, se rozhodne to při dalším pokusu zveřejnit?*“

Ministr spravedlnosti ČR Jiří Pospíšil přislíbil, že se vláda bude institutem účinné lítosti vážně zabývat: „*Podobný institut, který je ovšem jasnější, má jasná pravidla a je lepší, jako je spolupracující obviněný, může účinnou lítost jasně nahradit. Vláda připravila rozsáhlou novelu spolupracujícího obviněného, kterou budete brzo projednávat, která velmi rozšiřuje užití tohoto institutu a jasně se pod to dá účinná lítost podrždit. Jinými slovy, dámy a pánové, netvrďte veřejnosti, že když zde nebude účinná lítost u trestného činu korupce, tak se nebojuje proti korupci a korupční prostředí narůstá. Není to pravda! Pokud se neukáže, že to ČR poškodí v mezinárodním společenství, případně zavedení účinné lítosti, pak se o tom bavme a klidně to zavedme, protože za posledních deset let, kdy to bylo v trestněprávním řádu, to bylo užito celkem šestkrát. To znamená, není to něco, co by fatálně ovlivňovalo boj proti korupci.*“

Poté opětovně vystoupila místopředsedkyně vlády ČR Karolína Peake: „*Vládní výbor pro koordinaci boje s korupcí se znovu sejde hned po zasedání Poslanecké sněmovny na první vládě, která bude po ukončení schůze této sněmovny, a bude mít na programu také institut účinné lítosti. A ten den bychom měli už mít na stole i vyjádření OECD. Já doufám, že se tam všichni společně domluvíme na znovuzavedení institutu účinné lítosti.*“

Poslankyně Marie Nedvědová, zástupkyně předkladatelů, pak uvedla: „*V současném trestním zákoníku ustanovení o účinné lítosti jsou. Jsou konkrétně u trestných činů týkajících se organizovaného zločinu, jsou u trestného činu krádeží daně a dalších. Domnívám se, že pokud již tam nějaká ustanovení o účinné lítosti jsou, tak by přece neměl být problém, aby se vztáhla i na další trestné činy.*“

Následně byl vládní návrh zákona drtivou většinou hlasů zamítnut v prvním čtení (ze 166 poslanců bylo pro 93, proti 71). Nyní je otázkou, k čemu dospěje Vládní výbor pro koordinaci boje s korupcí a následně vláda. Zda dojde k podání nového návrhu na vytvoření ustanovení o účinné lítosti a pokud ano, v jaké podobě.¹⁵

K PROJEDNÁVÁNÍ NÁVRHU V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ

Z diskuse v Poslanecké sněmovně, k níž došlo 26. 10. 2011 při 1. čtení k návrhu na změnu a doplnění trestního zákoníku, vyplynulo několik pozoruhodných skutečností, na něž je vhodné reagovat.

1. Ukázalo se, že místopředsedkyně vlády pro boj s korupcí má zcela odlišný názor na zvláštní ustanovení o účinné lítosti dle § 334a trestního zákoníku ve vztahu k trestnosti podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) než ministerstvo spravedlnosti a ministerstvo vnitra. To, že místopředsedkyně vlády pro boj s korupcí v Poslanecké sněmovně vyjadřovala na navrhovanou novelizaci odlišné stanovisko než ministr spravedlnosti, lze ocenit jako projev demokratické diskuse, která však měla proběhnout po objasnění přístupu OECD před projednáváním návrhu mimo Poslaneckou sněmovnu. V dolní komoře parlamentu měli zástupci vlády vystoupit s jednotným stanoviskem.¹⁶
2. Poslanci ani zástupci vlády se nevyjadřovali k navrhovanému ustanovení § 258a trestního zákoníku, v němž byla po splnění podmínek slíbena beztrestnost pachatelům trestných činů dle § 255 až § 258 trestního zákoníku. Přitom šlo o možnost objasňování čtyř frekventovaných hospodářských trestných činů, zaměřených proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, u nichž účinná lítost v trestním zákoníku, ani v dřívějším trestním zákonu, nepřicházela v úvahu.
3. Řada poslanců hovořila o znovuzavedení účinné lítosti, a to přesto, že
 - a) zvláštní ustanovení o účinné lítosti v současnosti existují v § 197, 242 a 362 trestního zákoníku,
 - b) účinná lítost obecně je upravena v § 33 trestního zákoníku,
 - c) zvláštní ustanovení o účinné lítosti v navrhovaném ustanovení dle § 334a trestního zákoníku vychází z dřívější úpravy dle § 163a trestního zákona,

¹⁵ Srov. blíže názory místopředsedkyně vlády, ministra spravedlnosti a poslanců v Poslanecké sněmovně dne 26. 10. 2011 při 1. čtení návrhu poslanců Marie Nedvědové, Zuzky Bebarové Rujbrové, Stanislava Grospiče a Marie Rusové na vydání zákona, kterým se mění a doplňuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

¹⁶ Vzhledem k tomu, že dva odpovědní zástupci vlády prezentovali Poslanecké sněmovně dvě diametrálně odlišná stanoviska, nelze odhadnout, jaké bude následné stanovisko vlády k vytvoření zvláštního ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k trestnosti podplacení a nepřímého úplatkářství.

d) navrhovaný § 258a trestního zákoníku je zcela nový a nikdy v trestním zákoně ani trestním zákoníku nebyl obsažen.¹⁷

Diskuse o tom, zda rozhodnout o opětovném zavedení účinné lítosti, či nikoliv se netýkala samostatně každé z těchto čtyř oblastí, nýbrž jen účinné lítosti v obecné rovině a zvláštního ustanovení o účinné lítosti navrhovaného v § 334a trestního zákoníku, jež vychází z dřívější úpravy dle § 163a trestního zákona, kterou zde uvádím pod písm. c). Diskuse o „znovuzavedení účinné lítosti“ měla být přitom vedena ke všem čtyřem okruhům, která spolu úzce souvisí. To se však ku škodě věci nestalo.

ZÁNÍK TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI ÚČINNOU LÍTOSTÍ

Trestnost podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) od 1. 1. 2010 nemůže zaniknout v důsledku zvláštního důvodu účinné lítosti, protože trestní zákoník neobsahuje zvláštní ustanovení o účinné lítosti obdobné § 163 trestního zákona. Vzhledem k tomu by se dalo předpokládat, že trestné činy podplacení a nepřímého úplatkářství budou v § 33 trestního zákoníku začleněny alespoň do obecného ustanovení o účinné lítosti. Kupodivu se tak nestalo. Přitom zánik trestní odpovědnosti účinnou lítostí nastává u trestných činů taxativně uvedených v § 33 trestního zákoníku proto, že jejich škodlivé následky jsou tak těžké, že jim je třeba zabránit i za cenu beztrestnosti pachatele. Oproti § 66 dřívějšího trestního zákona, v němž byla účinná lítost možná u 42 trestných činů, došlo v ustanovení § 33 trestního zákoníku k rozšíření okruhu trestných činů, u nichž může dojít k zániku trestní odpovědnosti v důsledku účinné lítosti, na 50. Kupodivu sem však nebyly začleněny trestné činy podplacení a nepřímého úplatkářství (§ 332 a § 333 trestního zákoníku), i když nebyly zahrnuty mezi zvláštními případy účinné lítosti. Zdůvodnění, proč do ustanovení § 33 trestního zákoníku nebyly trestné činy dle § 332 a § 333 zařazeny, důvodová zpráva k trestnímu zákoníku neobsahuje.

Účinnou lítost dle § 33 trestního zákoníku pochopitelně nelze ztotožňovat se **zvláštními případy účinné lítosti, které jsou uvedeny v § 197, 242 a 362 trestního zákoníku**. Je to proto, že každé z těchto zvláštních ustanovení o účinné lítosti se vztahuje k přesně vymezenému trestnému činu.

Za podrobnější zmínku stojí zvláštní ustanovení o účinné lítosti dle § 362 trestního zákoníku, které se vztahuje k účasti na zločinecké skupině dle § 361 trestního zákoníku. Ustanovení § 362 trestního zákoníku o účinné lítosti lze využít po splnění dvou podmínek. Jednak pachatel trestného činu učiní dobrovolně o zločinném spolčení oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, jednak musí oznámení učinit v době, kdy nebezpečí z jiného činu zločinného spolčení pro zájem chráněný trestním zákonem může být ještě odstraněno. Uvádím to proto, že účast na zločinecké skupině dle § 361 trestního zákoníku je mnohdy propojena s podplacením a nepřímým úplatkářstvím § 332 a § 333 trestního zákona.

Obecně se i ve vládních materiálech uvádí, že organizovaný zločin je propojen s korupcí. Proto není jasné, proč není předmětem zájmu zvláštní ustanovení o účinné lítosti dle § 362 trestního zákoníku, které se vztahuje k účasti na zločinecké skupině dle § 361 trestního zákoníku, zatímco navrhované zvláštní ustanovení o účinné lítosti dle § 334a trestního zákoníku, vztahující se k trestnosti podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333), je považováno přinejmenším za problémové. Přitom se pomíjí skutečnost, že zvláštní ustanovení o účinné lítosti dle § 334a trestního zákoníku by mělo mít preventivní význam, neboť by tak bylo zřetelně dáno najevo, že stát nemá zájem postihovat ty, po kterých bude poskytnutí úplatku žádáno a kteří takové případy oznámí (ať již bez odkladu, či bez zbytečného odkladu). Tento preventivní význam mělo i zvláštní ustanovení o účinné lítosti obsažené v § 163 dřívějšího trestního zákona, účinné do 31. 12. 2011.

ÚČINNÁ LÍTOST VE VĚCÍCH ÚPLATKÁŘSTVÍ, ANO ČI NE?

Lze souhlasit s názorem týkajícím se vytvoření zvláštního ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k podplacení (§ 332) a nepřímému úplatkářství (§ 333). „*Pokud se možným znovuzavedením zvláštního ustanovení o účinné lítosti do právního řádu České republiky zaobíráme pouze obecně, mohou se snadno vyhranit dvě krajní stanoviska (vrátit, nebo naopak nevrátit tuto úpravu do zákoníku). Pokud však věc řešíme opravdu podrobně, naznačují se nejrůznější možnosti řešení.*“¹⁸

V Poslanecké sněmovně se dne 26. 10. 2011 v 1. čtení při projednávání poslaneckého návrhu na změnu a doplnění trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. diskutovalo převážně o tom, zda v trestním zákoníku vytvořit zvláštní ustanovení o účinné lítosti obdobné § 163 trestního zákona, či nikoliv. Byly předkládány argumenty, zda je vhodné, aby trestnost podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) mohla de lege ferenda zaniknout v důsledku účinné lítosti. Pouze navrhovatelé zmiňovali konkrétní obsah speciálního ustanovení § 334a trestního zákoníku, zatímco většina dalších diskutujících se konkrétnímu znění tohoto ustanovení převážně nevěnovala.

Usuzuji, že se ověří, že úprava obsažená v ustanovení § 163 dřívějšího trestního zákona nebyla v rozporu s mezinárodními úmluvami, ani s doporučeními OECD. Pak bude důvod pro to, aby se zvažovala možnost opětovného zavedení zvláštního ustanovení o účinné lítosti do § 334a trestního zákoníku, a to ve vztahu k trestnosti podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) (a také nového zvláštního ustanovení o účinné lítosti do § 258a trestního zákoníku ve vztahu k taxativně vyjmenovaným trestným činům proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou).

Potom však bude nutné zabývat se otázkou, jak by mělo být přesně formulováno ustanovení § 334a trestního zákoníku (§ 258a trestního zákoníku), nebo zda dospět k jiné úpravě, která toto ustanovení nahradí.

Existuje více možností úpravy zvláštního ustanovení o účinné lítosti § 334a trestního zákoníku:

A. Převzetí některé dříve platné, příp. navrhované úpravy zvláštního ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k podplacení a nepřímému úplatkářství:

¹⁷ Diskuse v Poslanecké sněmovně o navrhovaném zvláštním ustanovení o účinné lítosti dle § 334a trestního zákoníku, ve vztahu k trestnosti podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333), zcela odpoutala pozornost poslanců od navrhovaného ustanovení § 258a trestního zákoníku, o němž hovořila pouze zástupkyně předkladatelů.

¹⁸ Srov. práci cit. v pozn. č. 15, str. 48.

1. Převzetí ustanovení § 163 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění před novelou provedenou zákonem č. 122/2008 Sb., tedy ve znění od 1. 1. 1962 do 31. 6. 2008.

Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně bez odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.

2. Převzetí ustanovení § 163 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění po novelizaci provedené zákonem č. 122/2008 Sb.

Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; to neplatí, byli-li úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v § 162a odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. d), jde-li o veřejného činitele zastávajícího funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát.

3. Převzetí vládního návrhu ze dne 21. 7. 2004, v němž se počítalo nadále se zvláštním ustanovením o účinné lítosti.

Trestnost podplácení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.

4. Přijetí poslaneckého návrhu ze dne 4. 5. 2011.

Trestnost podplácení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil dobrovolně o tom bez odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, přičemž v oznámení poskytl úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech významných pro objasnění věci a vydá získaný prospěch.

B. Vytvoření nové úpravy zvláštního ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k podplácení a nepřímému úplatkářství v souladu s potřebami praxe.

K tomu, jakou novou úpravu vytvořit, by mohla napomoci analýza současného stavu, jak o ní hovořil dne 26. 10. 2011 při 1. čtení k návrhu na změnu a doplnění trestního zákoníku ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil.

Pokud se vyloučí možnost vytvoření zvláštního ustanovení o účinné lítosti § 334a trestního zákoníku, potom je na místě zvážení některé z následujících možností:

1. Začlenění trestných činů podplácení a nepřímého úplatkářství do obecného ustanovení o účinné lítosti, tedy do § 33 trestního zákoníku.
2. Zkvalitnění institutu spolupracujícího obviněného, který by plnil mj. účel zvláštního ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k podplácení a nepřímému úplatkářství (jak o něm hovořil dne 26. 10. 2011 při 1. čtení k návrhu na změnu a doplnění trestního zákoníku ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil).
3. Vytvoření nového institutu, kvalitnějšího, než je zvláštní ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k podplácení a nepřímému úplatkářství, či vytvoření jiné právní úpravy.

Ať již bude právní úprava zániku trestnosti podplácení a nepřímého úplatkářství jakákoliv, tak by měla zabezpečit, aby osoby, které úplatek poskytly nebo slíbily jen proto, že

byly o to požádány, nemusely mít obavu z trestního postihu v případě, že poskytnou pomoc orgánům činným v trestním řízení při odhalování osob přijímajících úplatky.

ZÁVĚR

V Poslanecké sněmovně byl dne 26. 10. 2011 zamítnut návrh skupiny poslanců požadujících doplnění trestního zákoníku o zvláštní ustanovení o účinné lítosti ve vztahu k podplácení a nepřímému úplatkářství. Stalo se tak poté, co ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil mj. uvedl, že účinnou lítost může v těchto případech nahradit institut spolupracujícího obviněného. K zamítnutí došlo přesto, že místopředsdkyně vlády Karolína Peake vyjádřila přesvědčení, že v našem právním řádu tento institut potřeba je a že po vyjádření OECD dojde k znovuzavedení institutu účinné lítosti u úplatkářství do trestního zákoníku.

Považuji za potřebné, aby do nového trestního zákoníku bylo začleněno zvláštní ustanovení o účinné lítosti, nebo aby byla vytvořena jiná úprava, která by umožnila zánik trestnosti podplácení a nepřímého úplatkářství v případech, když pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu za podmínek stanovených v trestním zákoníku. „Sama o sobě skutečnost, že se nějaký institut uplatňuje v nízkém počtu případů, nemusí ještě znamenat, že daný institut je nefunkční, resp., že vylučuje důvody, které využívání zmíněného institutu dostatečně odůvodňují.“¹⁹

Žádoucí je realizování poslaneckého návrhu na vytvoření nového zvláštního ustanovení o účinné lítosti obsaženého v § 258a trestního zákoníku, který zcela nově slibuje beztrestnost (zánik trestnosti) pachateli zneužití informace o postavení v obchodním styku (§ 255), sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257) a pletich při veřejné dražbě (§ 258), pokud výhodu nebo prospěch poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán a splnil další podmínky uvedené v navrhovaném ustanovení. Slib beztrestnosti by se měl po splnění podmínek uvedených v ustanovení § 258a trestního zákoníku týkat čtyř hospodářských trestných činů dle hlavy VI. dílu 3 zvláštní části trestního zákoníku, tedy výlučně trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. Proto zde neplatí argument obsažený ve stanovisku vlády, že „ustanovení obdobné tomu, které navrhuji předkladatelé, bylo v minulosti obsaženo v § 163 trestního zákona.“ Žádné zvláštního ustanovení o účinné lítosti se v dřívějším trestním zákonu netýkalo hospodářských trestných činů, ani zde vyjmenovaných trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou.

Za zvážení stojí také možnost případného rozšíření zvláštních případů účinné lítosti, nad rámec těch, které jsou v současnosti uvedeny v § 197, v § 242 a v § 362 trestního zákoníku, stejně jako doplnění obecného ustanovení o účinné lítosti, tedy § 33 trestního zákoníku, o některé další trestné činy.

✿ Autor je vysokoškolským pedagogem a advokátem v Brně.

¹⁹ Srov. práci cit. v pozn. č. 15, str. 45.

Jak zjistit konečného vlastníka a konečného beneficianta

JUDr. OTAKAR ŠVORČÍK

JUDr. LENKA ČÍŽKOVÁ, LL.M.

DEFINICE KONEČNÉHO VLASTNÍKA A KONEČNÉHO BENEFICIANTA

Definice konečného vlastníka a konečného beneficianta má svůj původ ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu (dále jen „Směrnice“), kde je v čl. 3 odst. 6 definován skutečný vlastník (*beneficial owner*) jako „fyzická osoba (osoby), která v konečném důsledku vlastní nebo ovládá klienta, nebo fyzická osoba, pro kterou se provádí transakce nebo vykonává činnost.“ Dále je tento pojem rozdělen pro případ společností¹ a pro případ právnických subjektů, jako například nadací či svěřenství, které zajišťují správu finančních prostředků a jejich rozdělování.^{2,3}

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, v platném znění (dále jen „Zákon“) tuto definici odpovídajícím způsobem převzal, kdy pro konečného vlastníka a konečného beneficianta používá souhrnný pojem „skutečný majitel,“ kterým se dle § 4 odst. 4 zákona rozumí:

a) u podnikatele

1. fyzická osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku tohoto podnikatele; nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby nebo jiných osob,
2. fyzická osoba, která sama nebo na základě dohody s jiným společníkem nebo společníky disponuje více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele; disponováním s hlasovacími právy se rozumí možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jakého právního důvodu jsou vykonávána, popřípadě možnost ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou,
3. fyzické osoby jednající ve shodě, které disponují více než 25 % hlasovacích práv tohoto podnikatele, nebo
4. fyzická osoba, která je na základě jiné skutečnosti příjemcem výnosů z činnosti tohoto podnikatele,

b) u nadace nebo nadačního fondu

1. fyzická osoba, která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo
2. nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem výnosů nadace nebo nadačního fondu, fyzická osoba nebo okruh osob, v jejichž zájmu byly založeny, nebo v jejichž zájmu působí,

c) u sdružení podle jiného právního předpisu, obecně prospěšné společnosti anebo jiné obdobné osoby a v případě svěřenského vztahu nebo jiného obdobného vztahu podle cizího právního řádu fyzická osoba,

1. která disponuje více než 25 % jejich hlasovacích práv nebo majetku,
2. která má být příjemcem alespoň 25 % z rozdělovaných prostředků, nebo
3. v jejímž zájmu byly založeny nebo v jejímž zájmu působí, nebylo-li rozhodnuto, kdo bude příjemcem jejich výnosů.

1 Pojem skutečný vlastník zahrnuje alespoň (i) fyzickou osobu (osoby), která v konečném důsledku vlastní nebo ovládá právnickou osobu formou přímého nebo nepřímého vlastnictví nebo kontroly dostatečného podílu akcií dané právnické osoby nebo hlasovacích práv na ní, včetně akcií na doručitele, pokud tato právnická osoba není společností kótovanou na regulovaném trhu, která podléhá požadavkům na zveřejnění informací v souladu s právními předpisy Společenství nebo která podléhá rovnocenným mezinárodním normám; pro splnění kritéria ovládnutí se považuje za dostatečný podíl 25 % plus jedna akcie, nebo (ii) fyzickou osobu (osoby), která jiným způsobem vykonává kontrolu nad vedením právnické osoby.

2 Pojem skutečný vlastník zahrnuje alespoň (i) pokud již byli určeni budoucí příjemci, fyzickou osobu (osoby), která je příjemcem nejméně 25 % majetku právního uspořádání nebo subjektu, (ii) pokud ještě nebyli určeni jednotlivci, kteří mají prospěch z právního uspořádání nebo subjektu, okruh osob, v jejichž hlavním zájmu bylo právní uspořádání nebo subjekt založeno nebo působí, (iii) fyzickou osobu (osoby), která kontroluje nejméně 25 % majetku právního uspořádání nebo subjektu.

3 Vysvětlení k tomuto ustanovení poskytuje i preambule Směrnice v odst. 9 a 10, kde je uvedeno mimo jiné, že je vhodné v souladu s novými mezinárodními normami zavést konkrétnější a podrobnější ustanovení týkající se zjišťování a ověřování totožnosti klienta a jakéhokoliv skutečného vlastníka. Za tímto účelem je nezbytná přesná definice „skutečného vlastníka“. Pokud jednotliví příjemci právnické osoby nebo právního uspořádání, jakým je například nadace nebo svěřenská společnost, mají být určeni později, a kde proto není možné určit za skutečného vlastníka jednotlivce, bylo by postačující určit „okruh osob“, které mají být příjemci nadace nebo svěřenské společnosti. Tento požadavek by neměl zahrnovat zjištění totožnosti jednotlivců v takové skupině osob. Odst. 10 Směrnice dále stanovuje instituce a osoby, na které se Směrnice vztahuje, které by měly podle Směrnice zjistit a ověřit totožnost skutečného vlastníka. Mělo by být ponecháno na těchto institucích a osobách, zda pro splnění tohoto požadavku využijí veřejného rejstříku skutečných vlastníků, vyžadují si potřebné údaje od svých klientů nebo informace získají jiným způsobem, přičemž přihlednou k tomu, že rozsah takové hloubkové kontroly klienta souvisí s nebezpečím praní peněz a financování terorismu, které závisí na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo transakce.

U definice konečného vlastníka lze spatřovat určitou paralelu s definicí ovládající osoby v § 66a obchodního zákoníku s tím rozdílem, že namísto hranice 40 % Zákon stanovuje hranici 25 % hlasovacích práv.⁴

Konečným beneficentem jsou oproti výše uvedenému osoby, které požívají výnosy z obchodu či jiné požitky z činnosti podnikatelského nebo jiného subjektu, jak definováno výše.

V této souvislosti je však třeba upozornit na přípravu nové definice tzv. skutečného vlastníka příjmu v diskusním materiálu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj („OECD“), což je zásadní pro přiznání výhod (nižší daňové sazby) plynoucích z příslušné Smlouvy o zamezení dvojího zdanění, především u dividendových či úrokových příjmů a licenčních poplatků. V diskusním materiálu OECD navrhuje nový komentář k článkům 10 – Dividendy, 11 – Úroky a 12 – Licenční poplatky modelové smlouvy OECD o zamezení dvojího zdanění. Podle tohoto návrhu lze za skutečného vlastníka příjmu považovat takovou osobu, která má plné právo nakládat s daným příjmem, má plné právo na užitky plynoucí z tohoto příjmu a tato práva nejsou omezena povinností převést daný příjem na třetí osobu.

POVINNÉ OSOBY DLE ZÁKONA

Zákon v § 2 definuje povinné osoby pro účely zákona,⁵ přičemž **advokát je povinnou osobou při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku svého klienta, anebo jestliže klientem požadované služby mají spočívat nebo spočívají v jednání jménem klienta nebo na jeho účet při:**

- obstarávání koupě nebo prodeje nemovitosti nebo podniku anebo jeho části,
- správě peněz, cenných papírů, obchodních podílů nebo jiného majetku svého klienta včetně jednání jménem klienta nebo na jeho účet v souvislosti se zřízením účtu u úvěrové instituce nebo zahraniční úvěrové instituce anebo účtu cenných papírů a správou takového účtu,
- zakládání, řízení nebo provozování obchodní společnosti, podnikatelského seskupení nebo jiného obchodního útvaru, a to bez ohledu na to, zda se jedná o právnickou osobu či nikoli, jakož i získávání a shromažďování peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot za účelem založení, řízení nebo ovládnutí takového subjektu, nebo
- inkasu, platbách, převodech, vkladech nebo výběrech prováděných při bezhotovostním i hotovostním platebním styku, anebo jakémkoli jiném jednání, které směřuje k pohybu peněz nebo jej přímo vyvolá.

Pouze při těchto vymezených činnostech je advokát povinnou osobou ve smyslu Zákona.⁶

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2008 Věstníku ze dne 11. září 2008, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokátů a postupu kontrolní rady České advokátní komory ve vztahu k zákonu o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „Usnesení“) výše uvedené činnosti definuje jako tzv. sledované činnosti, přičemž v čl. 1 odst. 3 Usnesení je uvedeno, že před poskytnutím právních služeb, které mají

spočívat ve výkonu sledovaných činností, je advokát povinen informovat klienta o povinnostech, které vyplývají ze Zákona a z Usnesení, jinými slovy o povinnosti provést identifikaci a kontrolu klienta a o případných důsledcích spočívajících v nespolupráci klienta.

POVINNOST IDENTIFIKACE KLIENTA

Paragraf 7 zákona č. 253/2008 Sb. stanovuje povinnost povinných osob identifikovat klienta při jakékoli transakci nad 1000 eur a bez ohledu na tento limit při podezřelém obchodu, vzniku obchodního vztahu, uzavření smlouvy o účtu, vkladu na vkladní knížce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu, uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově, uzavření smlouvy o životním pojištění, má-li klient právo jednostranně hradit další pojistné nad sjednaný rámec plateb jednorázového nebo běžně placeného pojistného, nákupu nebo přijetí kulturních památek, předmětů kulturní hodnoty, použitého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprostředkování jejich prodeje anebo přijímání věci do zástavy, nebo výplatě zůstatku zrušeného vkladu z vkladní knížky na doručitele.

Pokud je advokát povinnou osobou, je povinen při splnění výše uvedených požadavků provést identifikaci klienta.

Základní zásadou při první identifikaci klienta je skutečnost, že taková identifikace musí být provedena za fyzické přítomnosti identifikovaného, pokud zákon nestanoví jinak (například u zastoupení na základě plné moci). U klienta – fyzické osoby tedy musí být identifikován přímo klient, případně jeho zástupce (zmocněnec) a u klienta právnické osoby musí být identifikována každá osoba jednající za takovou právnickou osobu. Požadavek fyzické přítomnosti je dán pouze u první identifikace, u dalších obchodů je stanoven pouze požadavek na ověření totožnosti jednající fyzické osoby vhodným způsobem, čímž se rozumí například za pomoci podpisového vzoru, PIN, identifikačního klíče apod.

První identifikace klienta zahrnuje:

- a) u fyzické osoby: povinná osoba zaznamenaná a ověří z průkazu totožnosti identifikační údaje,⁷ jsou-li v něm uvede-**

4 V této souvislosti je však možné odkázat na § 81 odst. 4 návrhu zákona o obchodních korporacích (sněmovní tisk 363/0), který v uvedeném ustanovení v jednom případě stanovuje vyvratitelnou domněnku pro osobu či osoby ovládající hranici 30 % hlasovacích práv, a to pokud taková výše podílů na hlasovacích právech představovala na posledních tří po sobě jdoucích jednáních nejvyššího orgánu této osoby více než polovinu hlasovacích práv přítomných osob.

5 Například úvěrové instituce, finanční instituce, držitel povolení k provozování sázkových her v kasinu podle zákona o loteriích a jiných podobných hrách, osoba oprávněná k obchodování s nemovitostmi nebo ke zprostředkování obchodu s nimi, auditor, daňový poradce a exekční, soudní exekutor při provádění další činnosti exekutora podle exekučního řádu a při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku apod.

6 Dle našeho názoru se uvedené povinnosti vztahují i na evropské advokáty dle § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění.

7 Identifikačními údaji se rozumí (i) u fyzické osoby všechna jména a příjmení, rodné číslo, a nebylo-li přiděleno, datum narození, místo narození, pohlaví, trvalý nebo jiný pobyt a státní občanství; jde-li o podnikající fyzickou osobu, též její obchodní firma, odlišující dodatek nebo další označení, místo podnikání a identifikační číslo osoby, (ii) u právnické osoby obchodní firma nebo název včetně odlišujícího dodatku nebo dalšího označení, sídlo, identifikační číslo osoby nebo obdobné číslo přidělované v zahraničí; u osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem, údaje podle písmene (i).

Ilustrační foto

ny, a dále zaznamená druh a číslo průkazu totožnosti, stát, popřípadě orgán, který jej vydal, a dobu jeho platnosti; současně ověří shodu podoby s vyobrazením v průkazu totožnosti,

b) u právnické osoby povinná osoba identifikační údaje zaznamená a ověří z dokladu o existenci právnické osoby a v rozsahu podle písmene a) provede identifikaci fyzické osoby, která jejím jménem jedná v daném obchodu; je-li statutárním orgánem, jeho členem nebo ovládající osobou této právnické osoby jiná právnická osoba, zaznamená i její identifikační údaje.

V případě, že v dané transakci je oprávněn jednat (tj. dávat pokyny k dispozici s majetkem) jak klient, tak jeho zástupce (zmocněnec), musí být fyzicky identifikováni oba (resp. každý další oprávněný), přičemž zmocněnec je povinen předložit plnou moc; pokud však klient (fyzická osoba) takové oprávnění přenese pouze na zástupce, pak je osobně identifikován pouze tento zástupce, který pouze doloží identifikační údaje zastoupeného.

Usnesení v čl. 2 odst. 2 upravuje výjimky z povinnosti advokáta provést identifikaci klienta, a to pokud

a) identifikaci advokátova klienta již provedla úvěrová nebo finanční instituce a advokát tuto identifikaci převzal (§ 11 odst. 1 až 3 Zákona), jak uvedeno dále, nebo

b) se jedná o případ, ve kterém zákon provedení identifikace klienta povinnou osobou nevyžaduje (§ 13 Zákona), jak uvedeno dále, nebo

c) identifikace klienta byla provedena podle § 10 Zákona.⁸

POVINNOST PROVÉST KONTROLU KLIENTA (CLIENT DUE DILIGENCE)

Povinnost identifikace klienta nezahrnuje povinnost zjistit skutečného majitele. **Povinnost zjistit skutečného majitele je součástí kontroly klienta, což je další stupeň prověření klienta.**

Kontrola klienta je upravena v § 9 Zákona a zahrnuje

- získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu,
- **zjišťování skutečného majitele, pokud klientem je právnická osoba,**
- přezkoumávání obchodů prováděných v průběhu daného vztahu za účelem zjištění, zda uskutečňované obchody jsou v souladu s tím, co povinná osoba ví o klientovi a jeho podnikatelském a rizikovém profilu,
- přezkoumávání zdrojů peněžních prostředků.

Povinnost provést kontrolu klienta má povinná osoba:

- před uskutečněním jednotlivého obchodu nad 15 000 eur,
- před uskutečněním obchodu, na který se vztahuje povinnost identifikace dle § 7 odst. 2 písm. a) až d),⁹
- před uskutečněním obchodu s politicky exponovanou osobou,
- v době trvání obchodního vztahu.

⁸ § 10 Zákona upravuje případy, kdy identifikaci klienta může provést notář anebo v přenesené působnosti krajský úřad nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností.

⁹ Jedná se o podezřelý obchod, vznik obchodního vztahu, uzavření smlouvy o účtu, vkladu na vkladní knížce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu, uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově.

VÝJIMKY Z POVINNOSTI ZJISTIT SKUTEČNÉHO MAJITELE

Zákon upravuje jednak obecné výjimky z povinnosti zjistit mimo jiné skutečného majitele, a to dle § 11 a 13 Zákona, a dále výjimky z povinnosti provést kontrolu klienta pro advokáta.

1. OBECNÉ VÝJIMKY DLE § 11 A § 13 ZÁKONA:

Paragraf 11 zákona upravuje případy, kdy je povinná osoba oprávněna tzv. **převzít identifikaci a mimo jiné i zjištění skutečného majitele**, a to pokud tyto úkony byly provedeny:

- úvěrovou nebo finanční institucí, s výjimkou osoby oprávněné ke směnárenské činnosti podle devizového zákona, držitele poštovní licence podle zákona upravujícího poštovní služby, platební instituce, jejíž činnost spočívá převážně v poskytování platebních služeb, při nichž dochází k převodům peněžních prostředků, kdy plátce ani příjemce nevyužívají účet u poskytovatele platebních služeb plátce, a poskytovatele platebních služeb malého rozsahu podle zákona upravujícího platební styk, nebo
- zahraniční úvěrovou nebo finanční institucí, s výjimkou zahraniční osoby oprávněné ke směnárenské činnosti, zahraniční platební instituce, jejíž činnost spočívá převážně v poukazování peněz, nebo zahraničního poskytovatele platebních služeb s obdobným postavením, jako má poskytovatel platebních služeb malého rozsahu podle zákona upravujícího platební styk, jestliže působí na území státu, který jí ukládá srovnatelným způsobem povinnost identifikace, kontroly klienta a uchování záznamů, podléhá v tomto státu zákonně povinné profesní registraci a je nad ním vykonáván dohled, zahrnující kontrolu plnění těchto povinností, včetně možnosti kontroly jednotlivých obchodů a kontroly na místě.

Paragraf 13 Zákona upravuje obecné výjimky z povinnosti provádět kontrolu klienta (mimo jiné zjistit skutečného majitele), a to v případě, pokud klient je:

- a) úvěrovou nebo finanční institucí,
- b) zahraniční úvěrovou nebo finanční institucí působící na území státu, který ukládá této instituci v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu povinnosti rovnocenné požadavkům práva Evropských společenství a s ohledem na plnění těchto povinností je nad ní vykonáván dohled,
- c) společností, jejíž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a která podléhá požadavkům na zveřejnění informací rovnocenným požadavkům práva Evropských společenství,
- d) skutečným majitelem peněžních prostředků uložených na účtu úschov notáře, advokáta, soudního exekutora nebo soudu,
- e) ústředním orgánem státní správy České republiky, Českou národní bankou nebo vyšším územním samosprávným celkem, nebo
- f) klientem, kterému byly svěřeny významné veřejné funkce podle předpisů Evropských společenství a Evropské unie, jehož identifikační údaje jsou veřejně dostupné a není důvod pochybovat o jejich správnosti, jehož činnosti jsou průhledné, jehož účetnictví podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace, který je odpo-

vědný buď orgánu Evropské unie nebo orgánům členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, anebo u něhož existují jiné vhodné kontrolní postupy zajišťující kontrolu jeho činnosti.

Ve výše uvedených případech povinná osoba ověří, zda jsou splněny uvedené podmínky a zda podle informací, které má povinná osoba k dispozici, nepředstavuje některý z klientů, některý z produktů nebo některý konkrétní obchod zvýšené riziko zneužití pro legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. V případě pochybnosti se výjimka neuplatní.

STÁTY S OHLEDEM NA UPLATŇOVÁNÍ PRAVIDEL AML (ANTI-MONEY-LAUNDERING)

Státy, které splňují kritéria „srovnatelnosti vnitrostátního práva“ v oblasti praní špinavých peněz (AML) a ty, které naopak tato kritéria nesplňují, jsou zveřejněny na www.mfcr.cz/fau. **Za země, které splňují kritéria srovnatelnosti**, jsou považovány aktuálně především veškeré státy EU a Evropského hospodářského prostoru, a dále Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius a Saba, Austrálie, Brazílie, Hongkong, Indie, Japonsko, Jihoafrická republika, Kanada, Korejská republika, Mexiko, Ruská federace, Singapur, Švýcarsko, Spojené státy americké.

U klientů ze států, které nesplňují uvedená kritéria, ministerstvo financí doporučuje povinným osobám maximální obezřetnost a provádění hloubkové kontroly klienta při vstupu do obchodních vztahů a při platebním styku s osobami a finančními institucemi ze všech výše uvedených zemí.

Finanční akční výbor proti praní peněz (FATF) vydal v listopadu 2011 revidovaná prohlášení k úrovni opatření proti praní peněz a financování terorismu v některých rizikových jurisdikcích. **Za vysoce rizikové jsou nadále považovány: Korejská lidově demokratická republika a Írán.** Mezi země, které vykazují strategické nedostatky, patří Barma/Myanmar, Bolívie, Etiopie, Keňa, Kuba, Nigérie, Sv. Tomáš a Príncipe, Srí Lanka, Sýrie a Turecko. KLDK a Írán se dosud nezavázaly s FATF spolupracovat a ostatní jmenované země neučinily dostatečný pokrok pro řešení identifikovaných nedostatků.

Vedle toho existují další rizikové jurisdikce, které již učinily značný pokrok ve svých AML/CFT opatřeních a které se zavázaly ke spolupráci s FATF. Přesto jejich AML/CFT systémy mají i nadále jisté nedostatky, kdy následující země ve spolupráci s FATF vytvořily akční plán, ke kterému se zavázaly a který plní: Alžírsko, Angola, Antigua a Barbuda, Argentina, Bangladéš, Brunej, Ekvádor, Filipíny, Honduras, Jemen, Kambodža, Kyrgyzstán, Maroko, Mongolsko, Namibie, Nepál, Nikaragua, Paraguay, Súdán, Tádžikistán, Turkmenistán, Trinidad a Tobago, Venezuela, Vietnam, Zimbabwe. Oproti tomu Ghana, Indonésie, Pákistán, Tanzánie a Thajsko se sice k akčnímu plánu zavázaly, ale dostatečně jej nenaplnují. Ze seznamu byla odebrána **Ukrajina**, která svůj akční plán naplnila natolik, že již FATF nepovažuje za nutné ji nadále monitorovat v rámci „Improving Global AML/CFT Compliance: on-going process“.

2. VÝJIMKY Z POVINNOSTI PROVÉST KONTROLU KLIENTA PRO ADVOKÁTA

Čl. 3 Usnesení stanovuje, že advokát není povinen provádět kontrolu klienta, pokud poskytuje právní služby dle § 27

Zákona, tj. pokud jde o informace o klientovi, které advokát získal od klienta nebo jakýmkoliv jiným způsobem během nebo v souvislosti s:

- poskytováním právních porad nebo následným ověřením právního postavení klienta,
- obhajobou klienta v trestním řízení,
- zastupováním klienta v řízení před soudy, nebo
- poskytováním jakýchkoli právních porad týkajících se řízení viz výše, a to bez ohledu na to, zda tato řízení již byla zahájena či nikoliv nebo zda již byla ukončena.

Při výše uvedených činnostech tedy advokát není povinnou osobou ve smyslu Zákona a navíc informace o klientovi, získané při vyjmenovaných činnostech, advokát **nesmí použít** (pokud vedle toho pro téhož klienta vykonává některé z činností, na základě kterých je povinnou osobou) **v rámci kontroly klienta**, příp. při zpracování oznámení podezřelého obchodu či podání informace Finančnímu analytickému útvaru Ministerstva financí ČR podle § 24 Zákona.

JAK PROVÁDĚT KONTROLU KLIENTA

Klient je povinen poskytnout povinné osobě informace, které jsou k provedení kontroly nezbytné, včetně předložení příslušných dokladů, přičemž je na uvážení povinné osoby, jakým způsobem, zda vyplněním formuláře, či sdělením ze strany klienta, které zaprotokoluje, potřebné informace zaznamená. Povinná osoba může pro účely Zákona pořizovat kopie nebo výpisy z klientem předložených dokladů a zpracovávat takto získané informace k naplnění účelu zákona.¹⁰

Kontrola klienta je prováděna v rozsahu potřebném k posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu.

ZJIŠŤOVÁNÍ SKUTEČNÉHO MAJITELE

Zjišťování je třeba provést až po stanovení konkrétní fyzické osoby, neboť skutečným majitelem je vždy fyzická osoba. Rozsah informací týkajících se skutečného majitele není stanoven, dle informací z Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ČR by však měly být zjištěny **informace, které umožní ztotožnit konkrétní fyzickou osobu; ideálně identifikační údaje ve smyslu § 5 Zákona, tj. všechna jména a příjmení, rodné číslo, a nebylo-li přiděleno, datum narození, místo narození, pohlaví, trvalý nebo jiný pobyt a státní občanství.** Není nutné (a převážně ani možné) provádět identifikaci skutečného majitele, je postačující opatření příslušných informací.

Pro účely zjištění skutečného majitele se obvykle předkládá výpis z obchodního rejstříku či jiný doklad o evidenci, pokud se jedná o zahraniční právnickou osobu. Skutečný majitel může být v daném výpisu uveden jako společník či jediný

akcionář. V případě, že dle výpisu z obchodního rejstříku či jiné evidence nelze skutečného majitele určit, je z našeho pohledu doporučeno vyžádat si písemné prohlášení statutárního zástupce nebo jiné osoby oprávněné v daném případě jednat za společnost. Z našeho pohledu je sporné, zda za postačující doklad informace o skutečném majiteli lze považovat veřejné prohlášení ze strany klienta ve sdělovacích prostředcích (například prohlášení mluvčí korporace, které bylo otištěno v několika sdělovacích prostředcích). Z našeho pohledu takové prohlášení jistě má určitou váhu, ovšem pokud není ze strany společnosti přímo potvrzeno, společnost stále může namítat, že uvedená informace byla ze strany sdělovacích prostředků chybně uvedena apod. Jiná situace by nastala, pokud by tato informace byla uvedena přímo na oficiálních webových stránkách společnosti. Poté je možné takovou informaci považovat za prohlášení společnosti s tím, že dle informací z ministerstva financí postačuje učinit záznam s uvedením data, kdy na webových stránkách bylo zveřejněno/přečteno a kým.

SKUTEČNÝ MAJITEL NENÍ ZNÁM

Poměrně často se lze setkat u klienta se sdělením, že skutečný majitel není znám. Tuto skutečnost je z našeho pohledu také nutno zaznamenat jako prohlášení klienta v odpovědi na danou otázku. Finanční analytický útvar ministerstva financí v této souvislosti opakovaně prohlásil, že u kontroly klienta se předpokládá aktivní spolupráce klienta, která může spočívat právě v předložení příslušných dokladů nebo prohlášení, ovšem nepředpokládá se další aktivní „detektivní“ činnost povinné osoby, a to ani ve vztahu k informacím poskytnutých klientem. **V případě, že klient není schopen poskytnout informaci o skutečném majiteli, není povinná osoba povinna provádět další zjišťování, případně již poskytnutou informaci přezkoumávat, ovšem v případě pochybností si povinná osoba může od klienta vyžádat další podpůrné či upřesňující informace a při jejich nedostatku nebo nejasnostech může obchod odmítnout či nahlásit takovou transakci jako podezřelou.** V případě, že tedy klient nebude schopen informaci o skutečném majiteli poskytnout, je na uvážení povinné osoby, nakolik takovou informaci bude považovat za významnou a zásadní pro účely navázání či pokračování v obchodním vztahu s klientem.

Klient někdy vlastnickou strukturu nezná, ale ví např. to, že je „rozdrobená“, tj. žádná konkrétní fyzická osoba není vlastníkem či nedisponuje ani ve shodě více než 25 % práv či jinak nevykonává rozhodující vliv na řízení. Pak stačí toto jeho prohlášení zaznamenat, případně si je nechat vydat písemně ve formě sdělení klienta.

V této souvislosti lze doporučit sestavení určitého mechanismu pro posouzení rizikovosti klientů, přičemž klienty lze rozlišovat typově (podle klienta i podle obchodu), případně i individuálně. Požadované informace poskytované klienty by tak měly představovat dostatek informací k hodnocení rizikovosti klientů, přičemž povinná osoba následně posuzuje klienty dle svého uvážení i na základě použití automatizovaných systémů k vyhodnocování, což však v případě advokátů nebývá příliš obvyklé, zda jednotlivé transakce skutečně souvisí například s podnikatelskou činností klienta nebo jeho ob-

¹⁰ Zákon v tomto směru představuje výjimku z působnosti zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, v platném znění, kdy v § 3 odst. 6 uvádí, že ustanovení § 5 odst. 1 a § 11 a 12 se nepoužijí pro zpracování osobních údajů nezbytných pro plnění povinností správce stanovených zvláštními zákony pro zajištění předcházení, vyhledávání, odhalování trestné činnosti a stíhání trestných činů.

vyklými příjmy, zda odpovídají jeho běžné činnosti či nikoliv.

V souvislosti se sestavením kritérií určení rizikivosti klienta upozorňujeme na vyhlášku České národní banky č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Tato vyhláška se sice nevztahuje na advokáty jakožto povinné osoby, ale lze ji z našeho pohledu přiměřeně užít jako vzorový příklad pro stanovení pravidel posouzení rizikivosti klientů. Vyhláška v § 3 písm. a) stanoví definici „neprůhledné vlastnické struktury,¹¹“ a dále stanoví, že každá instituce¹² zavádí a uplatňuje pravidla přijatelnosti klienta s ohledem na rizikový profil klienta, podle kterých provádí kategorizaci klientů, stanoví podmínky, při jejichž splnění neuzavře s klientem obchodní vztah nebo již existující obchodní vztah s klientem ukončí, stanoví postupy pro zjišťování rizikových faktorů u nových klientů a pro průběžné zjišťování rizikových faktorů během trvání obchodního vztahu s klientem a stanoví postupy uplatňované vůči klientům, u nichž byl zjištěn rizikový faktor. Pro stanovení pravidel pro sestavení rizikového profilu klienta jsou mimo jiné důležitá následující kritéria:

- skutečnost, že některá ze zemí původu klienta nebo země původu skutečného majitele klienta, je státem, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo státem, který instituce na základě svého hodnocení považuje za rizikový,
- skutečnost, že některá ze zemí původu osoby, s níž klient uskutečňuje obchod, je státem, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo je státem, který instituce na základě svého hodnocení považuje za rizikový,
- zápis klienta, skutečného majitele klienta nebo osoby, s níž klient uskutečňuje obchod, je na seznamu osob a hnutí, vůči nimž jsou uplatňována sankční opatření v souladu s jinými právními předpisy,
- neprůhledná vlastnická struktura klienta.

Záleží již na uvážení instituce, jakým způsobem vyhodnotí existenci například právě neprůhledné vlastnické struktury klienta, v každém případě neprůhledná vlastnická struktura, tj. absence informace o skutečném majiteli, jistě představuje jednu ze skutečností, kterou je třeba při sestavení rizikového profilu klienta vzít v potaz.

SANKCE ZA ABSENCI ZJIŠTĚNÍ SKUTEČNÉHO MAJITELE

Paragraf 44 odst. 1 písm. b) Zákona stanoví, že povinná osoba se dopustí správního deliktu tím, že opakovaně nesplní povinnost kontroly klienta podle § 9 Zákona, tj. pokud mimo jiné opakovaně není splněna povinnost zjistit skutečného majitele, může být ze strany povinné osoby spáchán správní delikt, za který může být uložena pokuta do 1 000 000 Kč. V případě, že by takovým jednáním navíc bylo znemožněno nebo ztíženo zajištění nebo odčerpání výnosu z trestné činnosti nebo umožněno financování terorismu, uloží se pokuta do 50 000 000 Kč.

Výše uvedené se však na advokáty nevztahuje, neboť dle § 53 Zákona se podle jiného právního předpisu (zákonu č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění) projedná jednání, které má znaky správního deliktu podle § 43 až 48 Zákona, dopustí-li se jej advokát, notář, auditor, soudní exekutor nebo daňový poradce jako povinná osoba. Dozorčí úřad (ministerstvo financí) bezodkladně odevzdá věc k projednání orgánu příslušnému podle takového jiného právního předpisu a na jeho žádost učiní nezbytná šetření k zajištění důkazních prostředků. Pro advokáta v takovém případě vzniká kárná odpovědnost za případné kárné provinění dle § 32 a následujících zákona č. 85/1996 Sb. s odpovídajícími důsledky.

Dle dostupných informací dosud nebylo shledáno kárné provinění u advokáta za porušení povinností dle Zákona. Pro úplnost ještě uvádíme, že i statistika oznámení o podezřelém obchodu ze strany advokátů ve vztahu k ČAK je spíše sporadická, kdy za rok 2009 byla evidována čtyři oznámení o podezřelých obchodech a za první čtvrtletí roku 2010 jedno oznámení.¹³

ZÁVĚR

Úvodem jsme konstatovali, že český právní řád pro konečného vlastníka a konečného beneficenta uvádí souhrnný pojem „skutečný majitel.“ Povinnost zjistit skutečného majitele plyne z povinnosti kontroly klienta stanovené v § 9 Zákona. Ve vztahu k advokátovi je třeba nejprve zjistit, za jakých okolností je povinnou osobou, a poté je nutné postupovat dle Zákona. Z povinnosti zjistit skutečného majitele Zákona stanovuje obecné výjimky, v rámci činnosti advokáta jsou však stanoveny výjimky speciální. Pokud jde o způsoby, jak zjistit skutečného majitele, nejběžnější formou je opatření výpisu z obchodního rejstříku dané osoby, dále i písemné prohlášení klienta či jeho zástupce. V případě, že skutečný majitel není znám, případně tato informace není poskytnuta, je třeba takovou skutečnost vyhodnotit. Pro tento účel je k doporučení sestavit mechanismus určení rizikivosti klienta, na základě kterého je pro každého klienta vytvořen rizikový profil. V případě porušení povinnosti zjistit skutečného majitele se u advokáta aplikuje odpovědnost dle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

❖ Oba autoři jsou advokáty v Praze.

Príspevek byl přednesen na 24. výročním kongresu Světové asociace právníků, který se konal v říjnu 2011 v Praze.

11 Neprůhlednou vlastnickou strukturou se rozumí stav, kdy
1. z výpisu z obchodního rejstříku, jiné obdobné evidence země sídla zahraniční osoby, která není zapsána do obchodního rejstříku v České republice, a není-li v zemi sídla této zahraniční osoby taková evidence, pak z úředně ověřené společenské smlouvy, nebo
2. z jiné listiny, kterou byla zahraniční osoba založena a která obsahuje všechny její změny, anebo
3. z důvěryhodného zdroje, na který se instituce důvodně spoléhá, nelze zjistit, kdo je skutečným majitelem klienta; o neprůhlednou vlastnickou strukturu se nejedná, pokud jsou akcie klienta kótované podle jiného právního předpisu nebo pokud se jedná o zahraniční akciovou společnost, jejíž akcie jsou přijaty k obchodování na veřejném trhu.

12 Myšleny instituce ve smyslu § 2 odst. 1 vyhlášky č. 281/2008 Sb.

13 Aktuálnější údaje nemáme bohužel k dispozici.

Vykonatelnost a doručování rozhodčích nálezů

JUDr. JAN KOCINA, Ph.D.

Dne 17. 1. 2012 byl vyhlášen v části 5 ve Sbírce zákonů pod č. 19/2012 zákon, kterým se mění zákon číslo 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony (dále jen „ZRR“).

Přijátá novela ZRR je značně rozsáhlá a významná a bude mít poměrně značný dopad na řadu otázek souvisejících s rozhodčím řízením. Novela ZRR nabyla účinnosti prvním dnem třetího měsíce následujícího po dni vyhlášení, tj. 1. 4. 2012.

Česká právní úprava rozhodčího řízení upravená v ZRR patří mezi dlouhodobě velmi diskutované normativní akty,¹ ale současně se jednalo na poměry v České republice o velmi stabilní právní předpis, který, byť nabyt účinnosti již 1. 1. 1995, nebyl prakticky novelizován.

Přijátá novela ZRR by měla v budoucnu efektivněji předcházet problémům, které se již delší dobu objevují v rozhodčím řízení, zejména v oblasti ochrany spotřebitele. Novela kromě toho reaguje na některé další aplikační nejasnosti v rozhodčím řízení obecně, když se např. vyjasňuje postavení arbitrážních center v rozhodčím řízení a jimi vydávaných pravidel² a jasně stanoví, který subjekt může být nazýván stálým rozhodčím soudem a jakým způsobem může být rozhodce určován. Dále novela zavádí jednu ze zásadních novinek, kterou je zakotvení věcného přezkumu rozhodčího nálezu (dále jen „RN“) vydaného ve spotřebitelských sporech, a vyjasňuje okamžik skončení rozhodčího řízení.

Přijátou novelou bylo mimo jiné změněno ustanovení § 23 písm. a) tak, že **rozhodčí řízení končí právní mocí RN**. Původní znění ZRR upravovalo v § 23 písm. a), že rozhodčí říze-

ní končí vydáním rozhodčího nálezu. Tato zdánlivě nepatrná změna však bude mít zásadní význam pro velmi **aktuální otázku rozhodčího řízení, a to doručování RN**.

RN je v právní moci za předpokladu, že je doručen stranám a po doručení je opatřen doložkou právní moci³ v případě, že se strany nedohodly v rozhodčí smlouvě, že RN může být k žádosti některé z nich nebo obou přezkoumán jinými rozhodci. Pokud rozhodčí smlouva nestanoví jinak, musí být žádost o přezkoumání zaslána druhé straně do 30 dnů ode dne, kdy byl straně žádající o přezkoumání doručen RN.⁴ V tomto případě nabude RN právní moci poté, co uplyne stranám lhůta k podání žádosti o přezkoumání RN jinými rozhodci.

Vykonatelnost RN nastává za situace, že není ve lhůtě k tomu určené dobrovolně splněna stanovená povinnost. V tomto případě může být na návrh oprávněného nařízen výkon rozhodnutí, když RN je exekučním titulem, a proto práva, která jsou přiznána, lze uspokojit i proti vůli povinné osoby v řízení o výkonu rozhodnutí tak, jak je upraveno mj. i v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen „o. s. ř.“). Každý exekuční titul, tj. i RN, musí splňovat určité náležitosti, které jsou jak formální, tak materiální povahy a z tohoto důvodu se rozlišuje vykonatelnost po stránce formální a materiální. Materiální předpoklady vyjadřují obsahovou určitost exekučního titulu, podle kterého se exekuce vede. Z RN musí být patrné, co má být v případě nařízení výkonu rozhodnutí vynucováno.⁵ Formální vykonatelnost RN pro výkon rozhodnutí vychází ze zákona, podle něhož byl RN vydán ZRR.⁶

K návrhu na výkon rozhodnutí je třeba připojit stejnopis RN opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti. Potvrzení o vykonatelnosti opatří stálý rozhodčí soud nebo rozhodce, který o věci rozhodoval.⁷ Předkládá-li oprávněný k návrhu na výkon rozhodnutí ověřenou kopii RN, je nezbytné, aby i tato kopie byla opatřena originálem potvrzení o jeho vykonatelnosti, a tudíž nestačí, jestliže součástí takto ověřené kopie je i potvrzení o vykonatelnosti uvedeného rozhodnutí.⁸

RN je tedy exekučním titulem, a proto práva, která jsou jím přiznána, lze uspokojit i proti vůli povinné osoby v řízení o výkonu rozhodnutí tak, jak je upraveno mj. i v o. s. ř. Při nařizování výkonu RN vzniká otázka, v jakých mezích je soud oprávněn přezkoumat takovýto exekuční titul. Podle § 275 odst. 2 o. s. ř. je soud oprávněn před nařízením výkonu rozhodnutí přezkoumávat správnost potvrzení o vykonatelnosti všech titulů pro výkon rozhodnutí, tj. i RN. **Právním soudem je tedy mj. přezkoumat, zda takovýto RN byl řádně doručen, neboť vyřešení této otázky je podstatné pro závěr, zda je správně vyznačeno na RN potvrzení o vykonatelnosti.**⁹ Z toho plyne závěr, že **potvrzením o vykonatelnosti RN není soud**

1 Kocina, Jan, Poláček, Bohumil et al.: Aktuální otázky rozhodčího řízení, Aleš Čeněk, Plzeň 2011, str. 15.

2 Této problematice byl věnován mimo jiné článek: Kocina, J.: Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch „soukromých rozhodčích soudů“, Bulletin advokacie, 2011, č. 7-8, str. 48-49.

3 § 28 odst. 1 ZRR.

4 § 27 ZRR.

5 Tripes, A.: Exekuce v soudní praxi, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 17. Usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 1306/2009 ze dne 30. 11. 2010.

6 Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 2070.

7 § 261 odst. 2 a § 275 odst. 1 o. s. ř.

8 Usnesení KS Ústí nad Labem sp. zn. 10 Co 303/2006 ze dne 30. 5. 2006.

9 R19/1987-ci.

vázán.¹⁰ Soud však není v exekučním řízení oprávněn přezkoumávat věcnou správnost RN, jehož výkon se navrhuje, neboť jeho obsahem je vázán a je povinen z něj vycházet. To, že soud před nařízením exekuce posuzuje, zda je RN vykonatelný, nepředstavuje přezkum RN vydaného v rozhodčím řízení, a to ani, pokud jde o vyznačení právní moci a vykonatelnosti, jímž je opatřeno.¹¹ Je však třeba uvést, že při posuzování obsahové správnosti potvrzení o vykonatelnosti neprovádí soud dokazování, ale provádí pouze šetření o rozhodných skutkových okolnostech zpravidla z příslušného spisu.¹²

Procesní pravidla pro občanská soudní řízení, která jsou obsažena v o. s. ř., by neměla být aplikována tehdy, pokud speciální předpisy, vztahující se k rozhodčímu řízení, tj. ZRŘ, obsahují právní úpravu odlišnou. Stejně tak by však neměly být aplikovány speciální předpisy vztahující se k rozhodčímu řízení za předpokladu, že si smluvní strany upravily smlouvou některé procesní otázky vztahující se ke způsobu vedení rozhodčího řízení odlišně od zákonné úpravy v o. s. ř. či v jiných předpisech (např. Řády Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky vydané na základě ustanovení § 13 odst. 2 ZRŘ). V návaznosti na tyto uváděné skutečnosti vzniká otázka, zda si strany v rozhodčím řízení mohou smluvně upravit v rozhodčí smlouvě doručování RN odlišně od zákonné úpravy v o. s. ř. či v jiných předpisech vztahujících se k doručování, které byly vydány stálými rozhodčími soudy dle § 13 odst. 2 ZRŘ. V odborné literatuře se objevovaly názory, jež byly zdůvodňovány principem autonomie vůle smluvních stran, že RN může být doručován odchýlně od zákonem stanoveného způsobu doručování, který je upraven v § 45 a násl. o. s. ř. s tím, že doručování podle těchto zákonných ustanovení musí probíhat pouze tehdy, pokud rozhodčí smlouva nebo předpisy vydávané stálými rozhodčími soudy na základě zákonného zmocnění neobsahují úpravu odchýlnou.¹³

V § 30 ZRŘ je uvedeno, že ustanovení o. s. ř. se užijí na řízení před rozhodci, tj. v rozhodčím řízení, přiměřeně. Nejedná se tedy o přímé použití o. s. ř.

S tímto názorem se však v žádném případě neztotožňuje ustálená judikatura Nejvyššího soudu České republiky, která dovozuje, že **doručování RN stranám není součástí postupu, kterým rozhodci vedou řízení, a strany ani předpisy vydané stálými rozhodčími soudy nemohou upravit doručování RN platně jiným způsobem, než vyplývá z § 45 a násl. o. s. ř.** Jinými slovy dospěly obecné soudy k názoru, že vždy je nutné doručovat RN způsobem, jež upravuje § 45 a násl. o. s. ř.¹⁴ V této souvislosti se poukazuje na to, že dne 1. 7. 2009 nabyla účinnosti tzv. souhrnná novela o. s. ř. provedená zákonem č. 7/2009 Sb., jež výrazným způsobem změnila mj. část o. s. ř., která se týká doručování písemností, tj. § 45 a násl. o. s. ř. Tato novela zavádí nové způsoby doručování a tzv. adresy pro doručování.¹⁵

V návaznosti na předchozí uváděné skutečnosti lze dovést za současné právní úpravy účinné do 31. 3. 2012 jednoznačný závěr, že **doručování RN musí probíhat podle přesně stanovených pravidel obsažených v § 45 a násl. o. s. ř.**

Soud při věcném posuzování návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí bude zkoumat, zda RN byl mj. doručen způsobem předpokládaným v o. s. ř., a pokud tomu tak nebude, návrh na nařízení výkonu rozhodnutí by měl být soudem zamítnut.¹⁶

Jak již je naznačováno, změnu zdánlivě pouze terminologickou však přináší novela § 23 písm. a) ZRŘ, když podle nové zákonné úpravy se rozhodčí řízení končí právní mocí RN, a nikoliv tak, jak doposud vydáním RN. Jedná se však o obsahově velmi významnou změnu. Tato přijatá novela bude umožňovat stranám, aby si dohodly postup týkající se doručování RN samostatnou dohodou podle § 19 odst. 1 ZRŘ a nemuselo by být tedy postupováno v návaznosti na judikaturu přesně podle § 45 a násl. o. s. ř.¹⁷

Od účinnosti přijaté novely ZRŘ si mohou strany platně smluvně upravit v rozhodčí smlouvě doručování RN odlišně od zákonné úpravy v o. s. ř. či jiných předpisech vztahujících se k doručování, které byly vydány stálými rozhodčími soudy, podle § 13 odst. 2 ZRŘ.

V této souvislosti je však nutno upozornit na to, že novela ZRŘ upravuje přechodná ustanovení mimo jiné v čl. II. 1), ve kterém je uvedeno, že rozhodčí řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, včetně řízení v případě sporů ze spotřebitelských smluv, se dokončí podle dosavadních právních předpisů a v čl. II. 2), že platnost rozhodčí smlouvy se posuzuje podle ZRŘ, ve znění účinném v době uzavření rozhodčí smlouvy.

Ze změny ustanovení § 23 písm. a) ZRŘ a ze shora uvedených přechodných ustanovení vyplývá, že strany si mohou platně upravit v rozhodčí smlouvě způsob doručování a stálé rozhodčí soudy upravit způsob doručování v předpisech vydaných dle § 13 odst. 2 ZRŘ odlišně od zákonné úpravy v o. s. ř. teprve po nabytí účinnosti novely ZRŘ, tj. počínaje dnem 1. 4. 2012.

✿ Autor, advokát, je vysokoškolským pedagogem
Fakulty právnické ZČU v Plzni.

10 Bureš, J., Drápal, L., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, komentář, 5. vydání, C. H. Beck, str. 1319, 1394.

Usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 825/2003 ze dne 26. 2. 2004, usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 1957/2003 ze dne 27. 10. 2004.

11 Usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 2012/2003 ze dne 27. 10. 2004.

12 Usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 2460/2002 ze dne 29. 5. 2003, usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 1957/2003 ze dne 27. 10. 2004, usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 25/2003 ze dne 26. 2. 2004.

13 Bělohlávek, A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu RN, komentář, C. H. Beck, 2004, 1. vydání, str. 218-219, Kocina, J.: Rozhodčí nálezy jako exekuční titul a jeho doručení, Právní rozhledy, 2008, č. 15, str. 569 a násl.

14 Srovnej např. usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 1612/2006 ze dne 26. 4. 2007 (R 2/2008), usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 2909/2007 ze dne 23. 6. 2009, usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 1592/2006 ze dne 26. 4. 2007, usnesení NS ČR sp. zn. 20 Cdo 4096/2008.

15 Korběl, F., Prudíková, D.: Nové instituty a postupy při doručování listinných zásilek, Bulletin advokacie 2010, č. 4, str. 15 a násl., Jírša, J.: Souhrnná novela občanského soudního řádu – příležitost ke změně. Právní rozhledy 2009, č. 6, str. 198 a násl., Svoboda, K.: Doručování na rozcestí, Právní rozhledy 2010, č. 3, str. 107 a násl.

16 Tripes, A.: Exekuce v soudní praxi, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 42 až 46 a 111 a násl.

17 Důvodová zpráva k ZRŘ (str. 22), dostupná na <http://www.psp.cz>.

Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete

Mgr. JANA BABUŠKOVÁ

JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D., ve svém článku „*Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře*“, uveřejněném v Bulletinu advokacie č. 7-8/2011, položil otázku, zda oddlužení má být způsobem řešení úpadku jednotlivců či více osob (manželů) a upozornil na tři různé způsoby řešení oddlužení manželů uplatňované v soudní praxi, které označuje jako: oddělené, společné a částečně společné oddlužení manželů.

JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D., pak v hledání odpovědi na tuto otázku zaujal názor, že s ohledem na existenci institutu společného jmění manželů je vhodné upravit oddlužení manželů novelou insolvenčního zákona, když „*společně prováděné oddlužení manželů v jediném řízení*“, s odkazem na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. prosince 2009, sp. zn. 1 VSPH 669/2009, zveřejněném v insolvenčním rejstříku pod č. j. **KSPL 54 INS 4966/2009-A-21**, nepovažuje za vhodné, neboť nedává odpověď na různé situace, které mohou po dobu trvání účinků schváleného oddlužení nastat (např. může vyvstat otázka, zda pro porušení povinností jednoho z manželů musí být prohlášen konkurz i na druhého manžela, který sám žádnou povinnost neporušil).

Jiný způsob řešení oddlužení manželů označuje JUDr. Řeháček, Ph.D., jako „*částečně společné oddlužení manželů*“ s odkazem na usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře Krajského soudu v Praze ze dne 21. září 2010, č. j. **KSPH 40 INS 5210/2010-B-9**. Tento způsob řešení oddlužení manželů považuje JUDr. Řeháček, Ph.D., za nejvhodnější, i když o něm tvrdí: „... že není právně zcela korektní“, a to právě s odkazem na dikci insolvenčního zákona, který „*nenaznačuje možnost kolektivního řešení úpadku*“ (rozuměj na straně dlužníka – pozn. autorky).

Článek JUDr. Řeháčka, Ph.D., bych tímto chtěla doplnit o **poznatky z rozhodovací činnosti Krajského soudu v Ostravě**. Od počátku účinnosti insolvenčního zákona 1. ledna 2008 jednal a rozhodoval soud zásadně na základě insolvenčního návrhu jednoho dlužníka spojeného s návrhem na povolení oddlužení podaného na příslušném formuláři, tedy i oddlužení manželů probíhalo zásadně odděleně.

Podnětem pro změnu v rozhodovací praxi bylo právě výše zmiňované rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. prosince 2009. Krajský soud v Ostravě pak ve svém usnesení ze

dne 22. prosince 2010, č. j. **KSOS 33 INS 11987/2010-B-5**, přijal toto rozhodnutí v tom směru, že insolvenční zákon připouští společné oddlužení manželů, pokud oba manželé podali současně insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, o společné oddlužení požádali a mají jen společné závazky, tj. závazky, které je možno uspokojovat z majetku ve společném jmění manželů, a to nezávisle na tom, který z manželů smlouvu uzavřel. Krajský soud v Ostravě však v citovaném rozhodnutí samostatně probíhající řízení manželů nespojil v jedno řízení, ale v rámci schválení splátkového kalendáře rozhodl o společné distribuci měsíčních splátek. „*Společné oddlužení manželů se projeví ve společné distribuci měsíčních splátek přihlášeným nezajištěným věřitelům. Společnou distribucí je míněna substantivní konsolidace obou řízení, tj. postižitelné části příjmů obou z manželů určené pro uspokojení každého z věřitelů budou sečteny a rozdělovány mezi věřitele z obou řízení tak, že míra uspokojení každého z věřitelů bude stejná nezávisle na tom, který z manželů s ním uzavřel smlouvu a potažmo tedy, do kterého řízení se daný věřitel přihlásil. Z procesního hlediska budou probíhat obě insolvenční řízení samostatně, což by umožnilo formou změny usnesení o schválení oddlužení přejít do režimů samostatných individuálních oddlužení v případě hypotetického zániku společného jmění manželů.*“

Oddlužení manželů probíhá z procesního hlediska samostatně, ovšem k propojení obou řízení (oddlužení) manželů dochází jen v soudem stanoveném způsobu rozvrhu splátek

(§ 398 odst. 3 insolvenčního zákona). Každý z manželů tedy podává samostatně (ideálně ve stejný den) na příslušném formuláři insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, se všemi požadovanými náležitostmi insolvenčního návrhu i návrhu na povolení oddlužení, včetně příloh. V návrhu však musí navrhnout společné oddlužení. Insolvenční soud pak v případě oddlužení manželů ustanoví zpravidla stejného insolvenčního správce určeného předsedou insolvenčního soudu (§ 25 odst. 2 insolvenčního zákona). Insolvenční soud rozhodne o povolení oddlužení v každém řízení zvlášť,

a věřitelé pak přihlašují své pohledávky samostatně v každém řízení dlužníka a jeho manžela (a to i pokud jde o společně uzavřené pohledávky), soud nařídí přezkumné jednání a schůzi věřitelů u každého z manželů samostatně (zpravidla na stejný den) a vydá samostatná rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se společnou distribuční měsíční splátek.

ODDLUŽENÍ MANŽELŮ – JAK A V ČEM SE LIŠÍ POSTUP KRAJSKÉHO SOUDU V PRAZE A KRAJSKÉHO SOUDU V OSTRAVĚ?

Krajský soud v Praze uložil insolvenčnímu správci pouze obecně, aby prováděl oddlužení dlužníka společně s oddlužením dlužníka manžela [viz výrok IV. bod b) usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře ze dne 20. září 2010, č. j. KSPH 40 INS 5211/2010-B-10], a ponechal tak zcela na insolvenčním správci, aby míru uspokojení věřitelů přihlášených v obou řízeních vyvažoval. Přitom poměr splátek je stanoven, jako by se jednalo o „samostatné oddlužení“ dlužníka. Společné oddlužení se rovněž dotýká přerozdělení příjmů určených na splátky pro nezajištěné věřitele tak, aby tyto věřitelé v oddlužení každého manžela obdrželi nejméně 30 % svých pohledávek.

Krajský soud v Ostravě určuje ve shora citovaném usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře způsob, jakým má dlužník rozvrhnout své příjmy prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele v usnesení o schváleném splátkovém kalendáři zcela konkrétně. Pro zajištění řádného průběhu oddlužení dokonce výslovně určil, že z příjmu jednoho manžela má být hrazena odměna insolvenčního správce i pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za podstatou v řízení druhého manžela (v daném případě dosahoval manžel dostatečně vysokého příjmu, zatímco příjem manželky nestačil ani na zaplacení odměny insolvenčního správce) – viz usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. března 2011, č. j. KSOS 33 INS 14244/2010-B-4. Zbylé příjmy obou manželů se následně sečtou a vyplatí nezajištěným věřitelům, přičemž poměr splátek je určen pro obě řízení společně, tedy podle všech pohledávek nezajištěných věřitelů přihlášených do řízení obou

manželů. Ale přihlásí-li se některý věřitel pro stejnou společnou pohledávku do obou řízení, je zařazen ve splátkovém kalendáři pouze jednou (srovnej další rozhodnutí zveřejněná v insolvenčním rejstříku pod sp. zn. KSOS 33 INS 11987/2010, KSOS 36 INS 9873/2011, KSOS 22 INS 15448/2010, KSOS 33 INS 15450/2011).

Uvedené platí pouze pro způsob oddlužení plněním splátkového kalendáře. Pokud jde o řešení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, většina odborné veřejnosti zastává názor, že v případě tohoto způsobu oddlužení dochází k zániku SJM a je nutné nejprve provést jeho vypořádání. Pokud je mi známo, dosud Krajský soud v Ostravě k návrhu manželů na společné oddlužení tento způsob řešení oddlužení nezvolil, neboť pro něho nebyly splněny podmínky.

SMYSL SPOLEČNÉHO ODDLUŽENÍ MANŽELŮ – ANEB CO MĚLO BÝT ŘEČENO NA POČÁTKU

V této souvislosti považuji za vhodné upozornit i na poměrně nové usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. září 2011, sp. zn. 3 VSPH 813/2011, zveřejněné v insolvenčním rejstříku pod sp. zn. KSHK 34 INS 9061/2009-B-37, ve kterém Vrchní soud v Praze upravil svůj přístup ke společnému oddlužení manželů v tom směru, že pokud manželé, kteří mají majetek a závazky náležející do SJM, chtějí svůj úpadek řešit oddlužením, je namístě, aby se toho domáhali oba společně, tedy aby oba podali (každý samostatně) insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. [Na rozdíl od dřívějšího shora citovaného usnesení ze dne 25. prosince 2009, ve kterém se Vrchní soud v Praze vyjádřil tak, že insolvenční soud má provést společné oddlužení manželů (jejich společných závazků) i v případě, že insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení podá jen jeden z manželů, postačí, že druhý manžel k návrhu připojil svůj úředně ověřený podpis.]. Usnesení Vrchního soudu v Praze z 21. září 2011 stojí za pozornost zejména proto, že jasně vysvětluje smysl společného oddlužení manželů. Pokud insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení podá pouze jeden z manželů, k „oddlužení SJM“ nedojde, i když bude na konci oddlužení tomuto manželu – dlužníku přiznáno osvobození od zbytku jeho dluhů (§ 414 insolvenčního zákona). Vůči jeho manželce (manželce dlužníka), který se insolvenčnímu řízení nepodrobil, budou totiž nadále uplatnitelné dosavadní závazky (jejich případný zbytek) tvořící SJM, z nichž byl zavázán jen tento manžel nebo společně s manželem – dlužníkem, a kdy tyto závazky budou, v případě jejich přísudku vůči manželce dlužníka, vymožitelné z veškerého majetku náležejícího do jejich trvajících SJM.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že je jistě nadmíru zajímavé sledovat, jakou cestou se bude oddlužení manželů vyvíjet. Manželé v platební neschopnosti však dnes musí být srozuměni s tím, že „společně“ či „částečně společně“ oddlužení manželů není upraveno insolvenčním zákonem a soudní praxe se teprve pozvolna utváří, což znamená, že ne každý insolvenční soud, resp. insolvenční soudce, tento postup zvolí.

✿ Autorka je justiční čekatelkou Krajského soudu v Ostravě.

Mlčenlivost advokáta a ochrana osobních údajů

Pokud advokát při své činnosti shromažďuje osobní údaje „nahodile“, nikoli systematicky, zákon na ochranu osobních údajů se na něj nevztahuje.

Na advokáty při výkonu jejich profese se vztahuje výjimka z oznamovací povinnosti stanovené v ust. § 6 z. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Povinná mlčenlivost advokátů uložená zákonem o advokacii je sama o sobě nevylučuje z působnosti zákona o ochraně osobních údajů.

Pokud osobní údaje zveřejněné advokátem byly dostupné i z jiných zdrojů než z databáze, kterou advokát disponoval, tyto informace nepoživají zvláštního způsobu ochrany, a pokud důvod jejich zveřejnění není samoučelný, nýbrž spočívá výhradně v reakci na mediální zpochybnění korektnosti, případně dokonce zákonnosti činnosti advokáta a jeho klienta, nedochází ke zpracování osobních údajů způsobem, který neodpovídá stanovenému účelu ve smyslu § 45 odst. 1 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2011, č. j. 2 As 21/2011

Odůvodnění:

I. Podstata případu

[1.] Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku městského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 11. 4. 2007, zn. SPR-0027/06-34, UOOUX000HK9T.

[2.] Citovaným rozhodnutím byl zamítnut rozklad stěžovatele podaný proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů („žalovaný“) ze dne 22. 12. 2006, zn. CJ15962/06UOOU. Tímto rozhodnutím mu žalovaný uložil pokutu ve výši 25 000 Kč za porušení ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“). Konkrétně se stěžovatel měl dopustit toho, že porušil povinnost zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny, a tím spáchal správní delikt podle ustanovení § 45 odst. 1 písm. c) cit. zákona.

[3.] Tohoto pochybení se dopustil tím, že v souvislosti s poskytováním právní pomoci při vymáhání pohledávek Dopravního podniku hl. m. Prahy, a. s., jako zpracovatel údajů dlužníků uvedl v tiskovém prohlášení Advokátní kanceláře ze dne 14. 4. 2006, že po redaktorce České televize N. F. byla touto advokátní kanceláří v šesti případech vymáhána pohledávka za nezaplacené jízdné a pokuty vůči dopravnímu podniku, a to včetně uvedení dlužné částky, příslušného soudu, spiso-

vé značky případu a data uhrazení této částky. Tímto sdělením bylo reagováno na zprávu odvyřilou v pořadu Události, a poté i Události a komentáře, jejímž obsahem bylo sdělení, že dopravní podnik a uvedená advokátní kancelář v minulosti uzavřely smlouvu o zastupování, spočívající ve vymáhání pokut od tzv. černých pasažérů. Tato smlouva je prý však pro dopravní podnik velmi nevýhodná, jelikož většinu vysouzené částky získávají advokáti.

II. Námitky stěžovatele

[4.] Stěžovatel v kasační stížnosti a v jejím doplnění uplatňuje důvody zakotvené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5.] Stěžovatel se domnívá, že advokát, poskytující právní službu, nespadá do působnosti zákona o ochraně osobních údajů. Navíc jsou požadavky obsažené v tomto zákoně odporující zákonu o advokacii. Městský soud tuto argumentaci odmítl a ignoroval tak názor, obsažený ve svých dvou vlastních rozhodnutích, v odborné publikaci, ve stanovisku Ústavu státu a práva a ve stanovisku představenstva ČAK (viz Věstník ČAK č. 3/2000). Přitom platí, že advokát není oprávněn ověřovat pravdivost údajů, které mu poskytuje klient, a to včetně těch, které mají sloužit k identifikaci protistrany – dlužníka. K tomu odkazuje stěžovatel na „Pravidla profesionální etiky a soutěže advokátů ČR“, přijatá Českou advokátní komorou v roce 1996. Navíc, tyto údaje používá advokát nahodile a striktně v intencích pokynů klienta. Přitom ani klient ve většině případů není správcem osobních údajů a o jejich použití rozhoduje výhradně klient.

[6.] Argumentace městského soudu by údajně vedla k tomu, že převzetím podkladů od klienta advokátem by se jednalo o činnost spadající do působnosti zákona o ochraně osobních údajů. Přitom pro advokáta není vůbec důležité, zda se jedná o osobní údaje. Jakkoliv lze souhlasit s tím, že zveřejnění dlužníků může představovat zásah do jejich osobnostních práv, není tomu tak automaticky, a pokud s tím souhlasí klient, nejde o porušení zákona o ochraně osobních údajů. Souhrnně řečeno, vymáhání pohledávek nepředstavuje operaci s osobními údaji. V daném případě tak došlo k nežádoucímu stavu, kdy je stěžovatel jako advokát postihován státním orgánem za to, že respektuje stanovisko svého stavovského orgánu.

[7.] Stěžovatel zdůrazňuje, že v minulosti stejný soud judikoval, že zákon o ochraně osobních údajů ze své působnosti vylučuje náhodné zpracování osobních údajů bez jakéhokoli systému, což je právě typické pro činnost advokáta. S touto odchylnou judikaturou se však v rozsudku napadeném nyní projednávanou kasační stížností vůbec nevypořádal.

[8.] Pochybení městského soudu spatřuje stěžovatel rovněž v tom, že se nemohl v řízení účinně bránit, a to s ohledem na povinnou mlčenlivost advokáta. Pokud totiž státní úředník prohlásil, že advokát porušil údajnou povinnost a pokusil se jej kontrolovat, vystavil jej tím situaci, kdy buď poruší svoji zákonnou povinnost mlčenlivosti, anebo se nemůže dostatečně bránit (např. uvést, jaký pokyn dostal od klienta). To považuje za další argument pro tvrzení, že advokát není podřízen zákonu o ochraně osobních údajů. Může totiž nastat i tako-

vý případ, kdy by advokát zastupoval klienta vedoucího spor s Úřadem pro ochranu osobních údajů a tento by advokáta šikanoval. Bylo ostatně namítáno, že důvodem předmětného řízení byla publikace několika článků JUDr. Tomášem Sokolem, který v nich dovozoval, že Úřad není oprávněn provádět kontrolu advokátů a že si usurpuje oprávnění, které nemá. Lze tak přinejmenším spekulovat, zda se nejednalo o záminku, jak v dané věci ukázat „sílu“ státního orgánu.

[9.] Námitky uplatňuje stěžovatel rovněž k podjatosti pracovníků žalovaného. Tvrdí, že primární šetření prováděla podjatá osoba (PhDr. M.), což však účastník řízení zpočátku nevěděl. Podjatost této inspektorky dovozuje stěžovatel ze skutečnosti, že do spisu přidala kritický článek vůči Úřadu pro ochranu osobních údajů. Stěžovatel nesouhlasí s argumentací městského soudu, že protokol o kontrole byl pouze jedním z podkladů pro vydání správního rozhodnutí a o vyloučení dotčené inspektorky nebylo třeba samostatně rozhodovat, jelikož v řízení již neměla postavení úřední osoby. Tvrdí, že výsledky inspekce byly touto podjatostí ovlivněny, nicméně žalovaný z nich přesto vycházel.

[10.] Za demagogickou označuje stěžovatel argumentaci městského soudu, podle níž nebyl stěžovatel postížen za to, že se nevyjádřil a nepředložil požadované doklady, neboť žalovaný potřebné důkazy získal od Dopravního podniku. Stěžovatel totiž neargumentoval, že byl postížen za svoji nespolečnosti, nýbrž že se s ohledem na svoji mlčenlivost nemohl vyjádřit k tvrzením žalovaného a ani je vyvracet. Žalovaný totiž např. uváděl, že advokát nebyl oprávněn osobní údaje N. F. zveřejnit, neboť je nezískal k tomuto účelu. Stěžovatel se však domnívá, že úkolem Úřadu pro ochranu osobních údajů je dohlížet nad dodržováním zákona o ochraně osobních údajů, nikoliv hodnotit, zda zveřejněním určitých údajů došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti jiné osoby.

[11.] Stěžovatel dále uvádí, že žalovaný vůbec nepochopil vztah mezi advokátem a jeho klientem. O tom svědčí i to, že dotaz, zda byl stěžovatel zbaven mlčenlivosti, byl vznesen pouze na členy stávajícího představenstva Dopravního podniku a nebylo vzato do úvahy, že mandátní smlouva byla uzavřena v roce 1993, tj. za existence jiného představenstva, které ho mohlo pro futuro zbavit mlčenlivosti. Přitom stěžovatel žádnou takovou konkrétní osobu, která by jej této povinnosti zbavila, nemohl označit.

[12.] Stěžovatel tvrdí, že účel shromažďování a zpracování osobních údajů určuje klient a advokát pouze přebírá takové osobní údaje, které jsou zapotřebí z hlediska uplatnění jeho právního nároku. Jakýkoliv jiný výklad prý fakticky vede k tomu, že stát kontroluje, co klient advokátovi svěřil, a zbavuje tak klienta ústavního práva – práva na poskytnutí právní služby. To považuje stěžovatel za ústavně právní aspekt celé kauzy, neboť žalovaný se pokouší svým rozhodnutím relativizovat povinnou mlčenlivost advokáta.

[13.] Stěžovatel nesouhlasí ani s tím, že se v daném případě jednalo stále o osobní údaje, ačkoliv byly vyhlášeny veřejně. Pokud totiž byla „majetková delikventka“ N. F. opakovaně odsouzena k zaplacení dlužného jízdného a pokuty, byla informace o tom zveřejněna. Nedošlo přitom ke zveřejnění bydliště, rodného čísla, data narození ani ničeho podobného. Údaje zveřejněné v soudním řízení totiž již nemohou

požívat ochrany jako osobní údaje. Věřitel proto může použít osobní údaje dlužníka i takovým způsobem, že je zveřejní, přičemž tímto zveřejněním je třeba rozumět podání žaloby, jejich uvedení v kontextu nabídky na postoupení pohledávky, případně prostým zveřejněním seznamu dlužníků, pokud lze tímto způsobem dosáhnout uspokojení pohledávky. Zveřejněním sui generis je i podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení. Střetávají se tak dvě ústavně zaručená práva: právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním a zveřejňováním údajů (čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, dále též „Listina“) a svoboda projevu (čl. 17 Listiny).

[14.] V daném případě „redaktorka F. zcela zřetelně v souvislosti s tím, že v několika případech opakovaně musela zaplatit pokutu a přírůžku k jízdnému za cestu dopravním prostředkem bez příslušného dokladu a dokonce proti ní pro nerespektování soudního rozhodnutí byla vedena exekuce, natočila následně reportáž, v níž zcela lživě a nepravdivě informovala veřejnost o způsobu vyúčtování poskytovaných právních služeb“. Reakcí na toto osočení byla obrana „poukazem na to, co je ve věci nejpodstatnější“ – totiž, že N. F. nemůže být zdrojem objektivních informací.

[15.] Stěžovatel odmítá i argument městského soudu, dle něhož při poskytování rozhodnutí soudů podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jsou tato rozhodnutí anonymizována. Má totiž za to, že pro anonymizaci těchto rozhodnutí není dán žádný důvod a v tomto směru se dovolává publikace „Judikatura a právní argumentace“ editorů M. Bobka, Z. Kühna a R. Polčáka a také nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 2/10 a I. ÚS 1885/09 (všechna rozhodnutí ÚS jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>), z nichž plyne, že podmínkou poskytnutí rozhodnutí není jeho anonymizace.

III. Vyjádření žalovaného

[16.] Úřad pro ochranu osobních údajů ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že v daném případě není rozhodující, zda se zákon o ochraně osobních údajů vztahuje na advokátní profesi jako takovou. Přesto se stěžovatel mylí, pokud dovozuje absolutizaci advokátského stavu. Ve skutečnosti jde pouze o to, že se na advokáta v postavení správce osobních údajů nevztahuje oznamovací povinnost podle ustanovení § 16 zákona o ochraně osobních údajů. Z toho však ještě nelze dovodit, že se na advokáty tento zákon nevztahuje vůbec. Je totiž třeba vnímat právní řád jako celek a vztahy mezi jednotlivými právními předpisy řešit dle obvyklých výkladových metod. Takto viděno není zákon o ochraně osobních údajů vyloučen ve vztahu k zákonu č. 85/1996 Sb., o advokacii, jako celek a advokát samozřejmě může vystupovat v postavení zpracovatele osobních údajů.

[17.] K nyní projednávanému případu žalovaný uvádí, že skutkové okolnosti jsou nesporné. Námitka neprokázání, že Dopravní podnik nedal stěžovateli souhlas k užití předaných údajů i k jinému účelu než dle mandátní smlouvy, byla uplatněna opožděně. Přesto žalovaný tvrdí, že dotaz na představenstvo akciové společnosti z povahy věci směřuje „na všechny příčky společnosti“, a pokud je proto odpověď záporná, lze mít důvodně za to, že nikdo tento souhlas stěžovateli nedal. Možnost, že tento souhlas mohli dát předchozí předsta-

vitelé Dopravního podniku, považuje žalovaný za nepřipadný, jelikož je nepodstatné, která konkrétní osoba by tento souhlas vyslovila.

[18.] Žalovaný nesouhlasí ani s argumentací týkající se kolize čl. 10 a 17 Listiny, a to z důvodu testu proporcionality. I když má totiž každý právo bránit svoje dobré jméno, nelze tak činit v rozporu s právními předpisy, k čemuž právě v tomto případě došlo.

[19.] Konečně k tvrzení ohledně údajné podjatosti inspektorky PhDr. M. žalovaný uvádí, že kontrola byla provedena plně v souladu se zákonem a že proti jejímu výsledku stěžovatel neuplatnil námitky, ač si tohoto svého práva jako advokát musel být vědom.

[20.] Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

IV. Vlastní argumentace soudu

[21.] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[22.] Především je nutno uvést, že stěžovatel uplatnil několik kasačních důvodů, nicméně s ohledem na povahu řešeného případu je vhodnější strukturovat toto odůvodnění nikoliv striktně podle nich, nýbrž podle jednotlivých námitek. Argumentaci stěžovatele tak lze rozčlenit do několika částí: (1.) vyluka činnosti advokátů z působnosti zákona o ochraně osobních údajů, (2.) procesní pochybení v průběhu správního řízení a (3.) povaha sdělených informací.

[23.] První námitka je nejzásadnější: stěžovatel tvrdí, že se na činnost advokáta vůbec nevztahuje zákon o ochraně osobních údajů, jelikož účel shromažďování a zpracování osobních údajů určuje výhradně klient a advokát je vázán mlčenlivostí.

[24.] K tomu soud konstatuje, že z textu zákona o ochraně osobních údajů takovou vyluku přímo dovodit nelze. Působnost tohoto zákona je totiž koncipována velmi široce a vztahuje se – kromě orgánů veřejné moci – i na fyzické a právnické osoby, které zpracovávají osobní údaje (§ 3 odst. 1), pokud se samozřejmě nejedná o zpracování výlučně pro osobní potřebu fyzické osoby, případně nejde jen o nahodilé shromažďování osobních údajů. Zákon tedy osobu advokáta ze své působnosti nevylučuje, jelikož se jedná o fyzickou osobu a při výkonu svojí profese osobní údaje nezpracovává výlučně pro svoji osobní potřebu. V řadě a možná dokonce ve většině případů činnost advokátů představuje „nahodilé“, nikoliv systematické, shromažďování osobních údajů, a tady se na ně skutečně citovaný zákon nevztahuje. Stejně tak ale existují případy, kdy advokáti zpracovávají osobní údaje systematicky, protože pokud by tak nečinili, nehájili by dostatečně zájmy svého klienta. Zdejší soud má za to, že zpracovávání databáze dlužníků dopravního podniku představuje typický příklad zpracovávání osobních údajů, spadající do působnosti uvedeného zákona.

[25.] Osobní údaj tento zákon definuje jako jakoukoliv informaci týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. „Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímou identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou,

kulturní nebo sociální identitu“ (§ 4 písm. a)]. Zpracováním osobních údajů se rozumí „jakákoliv operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji, a to automatizovaně nebo jinými prostředky. Zpracováním osobních údajů se rozumí zejména shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace“ (§ 4 písm. e)].

[26.] Je třeba ovšem současně uvést, že z ustanovení § 18 odst. 1 písm. b) cit. zákona plyne, že se na zpracovatele osobních údajů nevztahuje oznamovací povinnost v případě zpracování uloženého zvláštním zákonem nebo jestliže je takových osobních údajů třeba k uplatnění práv a povinností vyplývajících ze zvláštního zákona. Zdejší soud zastává ve shodě se žalovaným názor, že tato výjimka z oznamovací povinnosti se vztahuje i na advokáty při výkonu jejich profese. Z povahy věci je totiž zřejmé, že advokát nezpracovává osobní údaje ně samoučelně, nýbrž právě z důvodu uplatnění práv a povinností za svého klienta, a zmíněná oznamovací povinnost se ho proto netýká.

[27.] Nejvyšší správní soud tak činí dílčí závěr, že ze zákoně úpravy nelze dovodit vyluku působnosti zákona o ochraně osobních údajů na profesi advokátů, nýbrž toliko výjimku ze zmíněné oznamovací povinnosti. Je totiž třeba mít na zřeteli, že advokátní profese není tak specifická či ojedinělá, jak se snaží dovodit stěžovatel. Lze dokonce říci, že povinnost mlčenlivosti, resp. přinejmenším diskretnosti, je typická i pro všechny ostatní profese, v nichž se pracuje s osobními údaji. Týká se činností vykonávaných ve zdravotnictví, v ozbrojených složkách, daňovém poradenství, psychologů, školství i činnosti kněžské. Stěžovatel se proto mylí, pokud má za to, že koncepce zákona o ochraně osobních údajů je vytvářena tak, že jeho působnost může implicitně, pouze poukazem na povahu určité činnosti, zcela vyloučit jiný zákon. Jeho působnost je totiž definována obecně s tím, že pouze v určitých případech se nepoužijí některá ustanovení tohoto zákona, nikoliv zákon celý (viz § 3 odst. 6).

[28.] Stěžovatel v této souvislosti poukazuje i na stanovisko představenstva ČAK ze dne 10. října 2000, z něhož plyne, že „zákon č. 101/2000 Sb. se na výkon advokacie, tj. poskytování právních služeb advokáty, nevztahuje. K tomuto závěru dospělo v podstatě ze shodných důvodů, které jsou uváděny v článku JUDr. S., uveřejněném v č. 10/2000 Bulletinu advokacie.“ K tomu je třeba doplnit, že článek, na který bylo odkázáno, představoval polemiku T. S. s textem P. M., který byl ve stejném časopise publikován pod názvem „Ochrana osobních údajů v českém právním řádu“.

[29.] Jak nicméně plyne z citovaného článku T. S., je spatřována vyluka zákona o ochraně osobních údajů pro činnost advokátů v ustanovení § 16 odst. 1 a § 21 odst. 1 zákona o advokacii. Podle § 16 odst. 1 je advokát „povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit.“ Podle § 21 odst. 1 je advokát „povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb.“

[30.] Soud má za to, že stěžovatel ve své argumentaci příliš klade důraz na ochranu práv a oprávněných zájmů svého klienta a zcela opomíjí, že pokyny klienta není vázán, pokud jsou protiprávní. Zakládá totiž svoji argumentaci na tvrzení, že je vázán profesní mlčenlivostí, a naznačuje, že není vyloučeno, že předmětné tiskové prohlášení vydal na základě pokynu klienta, a proto za ně nemůže být sankcionován. Zde soudu nezbývá, než připomenout, že takto vedená argumentace by mohla vést k absurdním důsledkům, kdy by např. advokát po spáchání trestného činu odmítal za něj nést odpovědnost poukazem na profesní mlčenlivost. Soud má za to, že zákonná úprava je v tomto směru jednoznačná: ani prosazování zájmů klienta a sledování jeho pokynů nesmí vést k vědomému porušování právního řádu. Pokud by tomu tak nebylo, nic by advokátovi nemohlo zabránit např. v umlčení svědka, vypoovídajícího proti jeho klientovi v trestním řízení.

[31.] Druhá námitka se týká tvrzených procesních pochybení v průběhu správního řízení. Zde stěžovatel namítá podjatost inspektorky PhDr. M. a dalších kontrolorů, dovzovanou z toho, že ve spise je založen krátký článek T. Sokola, publikovaný v rubrice „Názor“ v časopise Právní rádce č. 5/2006. Obsahem tohoto textu je kritické vyjádření k postupu Úřadu pro ochranu osobních údajů ve vztahu k jeho advokátní kanceláři, kdy se např. píše o „míře právního bezvědomí oficiálů této instituce, kteří zjevně nepochopili, co je principem a důvodem advokátní mlčenlivosti“. Jak k tomu však správně uvedl městský soud, o této námitce podjatosti bylo samostatně rozhodnuto a byl zamítnut i následně podaný rozklad. Navíc tato námitka byla uplatněna až po ukončení kontroly u stěžovatele a po sepsání kontrolního protokolu (zn. CJ 08319/06UOOU).

[32.] Z hlediska kasačního soudu je dále třeba vidět, že vada správního řízení ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. by mohla vést ke zrušení napadeného rozsudku městského soudu pouze tehdy, jestliže by dosahovala takové intenzity, že by mohla reálně ovlivnit zákonnost vydaného správního rozhodnutí. To se však v nyní projednávaném případě zjevně nestalo, protože ani sám stěžovatel nepopírá skutkové okolnosti, tzn. že předmětné prohlášení skutečně vydal a že při něm vycházel z informací, s nimiž disponoval. Otázka, zda tak učinil na výslovný pokyn svého klienta, je v kontextu shora uvedeného zástupná, neboť pokud by tímto prohlášením byl porušen zákon, nesměl tak stěžovatel učinit ani na zmíněný pokyn.

[33.] Argumentace stěžovatele, který tvrdí, že z výsledků kontroly neměl žalovaný z důvodu podjatosti inspektorů vůbec vycházet, je velmi nepřesvědčivá. Z obsahu spisu totiž plyne, že žádný z podkladových materiálů, které byly následně použity pro vydání správního rozhodnutí, stěžovatel nezpochybnil (mandátní smlouva, obsah předmětného prohlášení atp.). Pokud měl stěžovatel za to, že měly být využity i podklady další, nic mu v jejich navržení nebránilo, jelikož byl k předložení případných dalších důkazů opakovaně vyzván. Jestliže tak neučinil s poukazem na absolutní výlukou zákona o ochraně osobních údajů na profesi advokáta, nelze z postupu žalovaného dovzovat vady správního řízení.

[34.] Poslední námitkou je povaha zveřejněných informací. Stěžovatel k tomu ve správním i v soudním řízení uváděl,

že předmětné údaje byly již zveřejněny v soudních řízeních, a nemohly proto dále požívat ochrany podle zákona o ochraně utajovaných skutečností. Na to městský soud zareagoval tak, že samotná skutečnost veřejného vyhlášení rozsudku ještě neznamená, že údaje v něm uvedené mohou být třetími osobami používány bez respektování zákonné ochrany.

[35.] Jak plyne již ze shora provedené rekapitulace případu, předmětné tiskové prohlášení ze dne 14. 4. 2006 obsahovalo kromě ohrazení vůči reportáži České televize rovněž kritické vyjádření na adresu redaktorky N. F. („notorická černá pasažérka“), podložené poukazem na pět rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích a jedno Okresního soudu v Liberci s uvedením spisových značek, peněžních částek, k jejichž zaplacení byla jmenovaná rozhodnutí soudu zavázána, a data zaplacení, z nichž u jedné částky je doplněno, že k zaplacení došlo po pohrůžce exekuce.

[36.] Nejvyšší správní soud má za to, že citované informace spadají pod pojem „osobní údaj“, který zákon definuje jako jakoukoliv informaci týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. V daném případě byla totiž N. F. identifikována jménem a příjmením (včetně dívčího), což jí – i s ohledem na veřejnou známost díky práci v České televizi – dostatečně identifikuje. Předmětná informace o postihu za opakovanou „jízdu načerno“ pak představuje informaci vymezenou v ustanovení § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů.

[37.] Tento zákon dále definuje zpracování osobních údajů, a to zejména jako shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úpravu nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměnu, třídění nebo kombinování, blokování a likvidaci. V daném případě je zřejmé, že předmětné tiskové prohlášení představovalo zpracování osobních údajů, a to ve smyslu jejich předávání, šíření, případně zveřejňování.

[38.] Podle čl. 10 odst. 3 Listiny platí, že každý má „právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“ Na tomto místě je třeba uvést, že tato ochrana je prováděna ve formě soukromoprávní i veřejnoprávní. V rovině soukromoprávní je třeba na prvním místě uvést ochranu osobnosti podle ustanovení § 11 a násl. občanského zákoníku, čemuž odpovídají příslušné procesní prostředky. Zde postačuje omezit se na konstatování, že správnímu soudu nepřislouží jakkoliv se vyjadřovat k obsahu prezentovaného tiskového prohlášení z hlediska pravdivosti faktických tvrzení či formy a přiměřenosti vysloveného vlastního názoru; to by bylo právě předmětem civilního řízení na ochranu osobnosti, pokud by je dotčená samozřejmě iniciovala.

[39.] V rovině veřejnoprávní existuje celá paleta možností ochrany, kterou na ústavní úrovni zaručuje citovaný čl. 10 odst. 3 Listiny, a zde postačuje toliko odkázat na prostředky trestního zákoníku, tiskového zákona, zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání a v neposlední řadě i nyní aplikovaného zákona o ochraně osobních údajů. Společným znakem úspěšného domáhání se ochrany je však i v tomto případě „neoprávněnost“ zveřejňování těchto údajů.

[40.] Právě tento aspekt Nejvyšší správní soud v nyní projednávaném případě nezjistil a v tomto ohledu shledal kasační stížnost důvodnou. Ze shora uvedeného je totiž zřejmé, že

stěžovatel v předmětném tiskovém prohlášení neuvedl žádné jiné osobní údaje o N. F., než ty, které přímo plynou z příslušných soudních pravomocně skončených řízení. Z čl. 96 odst. 2 Ústavy přitom plyne, že „rozsudek se vyhláší vždy veřejně“, takže informace o tom, že byl nějaký rozsudek vynesen, nelze a priori považovat za osobní údaj, který by nesměl být zveřejněn. Jinak řečeno, došlo ke zveřejnění jen těch informací, které by si mohl s vynaložením přiměřené snahy opatřit prakticky každý, a to např. nahlédnutím na úřední desku příslušných soudů, účastí při jejich veřejném jednání anebo vyžádáním rozsudků podle zákona o svobodném přístupu k informacím. To znamená, že stěžovatel nezveřejnil žádné jiné informace, než informace veřejně dosažitelné. Jakkoliv proto Nejvyšší správní soud nepochybuje o tom, že je stěžovatel získal z databáze svého klienta, nejednalo se o údaje nedostupné i z jiných zdrojů.

[41.] Zdejší soud přitom nesdílí názor stěžovatele, že údaje zveřejněné v soudním řízení již nadále vůbec nemohou požívat ochrany jako osobní údaje, a může s nimi proto být libovolně nakládáno. Je totiž třeba vždy bedlivě odlišovat, o jaké údaje se jedná a ke komu se vztahují. Je tak jistě kvalitativně jiná situace u osobních až intimních údajů, týkajících se osoby poškozeného (vyostřeně řečeno, např. týraného dítěte či znásilněné ženy) a naopak pravomocně odsouzeného pachatele trestného činu. Navíc, citovaným čl. 96 odst. 2 Ústavy stanovená veřejnost vyhlášení rozsudku je něco kvalitativně jiného než další veřejné šíření informací, v tomto rozsudku obsažených. Jestliže totiž smyslem a plně legitimním důvodem veřejnosti vyhlášení rozsudků je transparentnost justice a preventivní působení práva, nelze z toho fakticky dovozovat, že by tyto rozsudky měly sloužit současně i třeba jako prostředky ke skandalizaci či dehonestaci dotčených osob. Podobný závěr plyne i z judikatury Ústavního soudu, na kterou stěžovatel odkazuje (nález Pl. ÚS 2/10, podobně nález sp. zn. IV. ÚS 154/97), podle níž „při střetu základního politického práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv, která stojí na stejné úrovni, bude vždy věcí nezávislých soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého jednotlivého případu pečlivě zvážily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým.“

[42.] Jakkoliv je třeba stěžovateli přisvědčit potud, že faktická situace tenduje k ústupu od striktní anonymizace prakticky čehokoliv v soudních rozhodnutích (byť v tomto směru české soudy stále nejsou jednotné), je třeba od sebe odlišovat nezbytnost transparentnosti soudních rozhodnutí od některých osobních údajů, jejichž publicita by se skutečně mohla nedůvodně a nepřiměřeně dotknout individuální právní sféry dotčených osob. Nejvyšší správní soud se proto nedomnívá, že existuje jednoduché řešení, spočívající v paušálním zveřejňování celého obsahu všech soudních rozhodnutí, a to v neanonymizované podobě (ostatně, ani Evropský soud pro lidská práva, na který stěžovatel poukazuje, zcela neustoupil od anonymizace rozsudků tam, kde si účastníci řízení nepřejí zveřejnění svých jmen). Zastává naopak názor, že je třeba konkrétní případy hodnotit daleko citlivějším způsobem.

[43.] Při těchto svých úvahách zvažoval soud i další aspekty daného případu. Především, není jeho úkolem hodnotit sou-

kromoprávní aspekty kroku stěžovatele spočívajícího ve vydání tiskového prohlášení, tj. vůbec nehodnotil, zda – a pokud ano, jaká – újma by mohla zveřejněním těchto informací, resp. připojeným komentářem k nim, být N. F. způsobena. Zde je skutečně na místě oddělovat veřejnoprávní regulativní funkci úpravy osobních údajů od roviny soukromoprávní, založené na vlastní aktivitě a obraně dotčených subjektů.

[44.] Za druhé, soud přihlédl k tomu, že se nejednalo o osobní údaje, chráněné pro některý ze zvláštních legitimních důvodů, jako by tomu bylo třeba u řízení ve věcech dětí a mladistvých, resp. nešlo ani o ochranu osoby poškozeného. V daném případě se totiž jednalo o poměrně banální civilněprávní spory, kde bylo N. F. uloženo zaplatit jízdné se sankcí. Ostatně, právě i s ohledem na veřejnou známost N. F., ji není třeba chránit zvýšeným způsobem ve shora naznačeném smyslu.

[45.] Za třetí, významným aspektem daného případu je motivace stěžovatele k vydání předmětného tiskového prohlášení. Z okolností případu je totiž zřejmé, že dané osobní údaje nebyly zveřejněny samoučelně, nýbrž v bezprostřední reakci na reportáž odvysílanou v České televizi a spojenou právě s osobou redaktorky F., již se tyto údaje týkaly. Stěžovatel, který zde hájil zájmy své a svého klienta, se tak na základě určitých faktických tvrzení pokusil zpochybnit obsah této reportáže, a to např. i vysloveným názorem, že „lze spekulovat o tom, zda ke zpracování tématu paní redaktorku neinspirovalo zaplacení poslední pokuty.“ Jinak řečeno, je třeba odlišovat situace, kdy ke zveřejňování informací plynoucích ze soudních rozhodnutí dochází svévolně, jen např. z důvodu skandalizace jiné osoby, od případů legitimních, chráněných ústavně zaručenou svobodou projevu.

[46.] Lze tak uzavřít, že Nejvyšší správní soud shledal, že osobní údaje obsažené v předmětném tiskovém prohlášení (1.) byly dostupné i z jiných zdrojů než z databáze, kterou stěžovatel disponoval, (2.) tyto informace nepoživají zvláštní způsob ochrany a (3.) důvod jejich zveřejnění nebyl samoučelný, nýbrž spočíval výhradně v reakci na mediální zpochybnění korektnosti, případně dokonce zákonnosti činnosti stěžovatele a jeho klienta. Proto dospěl k závěru, že tato třetí stížnostní námitka je důvodná a v tomto směru je napadený rozsudek městského soudu nezákonný pro nesprávnost posouzení řešené právní otázky. Stěžovatel se totiž nedopustil zpracovávání osobních údajů způsobem, který neodpovídá stanovenému účelu ve smyslu ustanovení § 45 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně osobních údajů, za něž byl postížen.

V. Shrnutí

[47.] Lze tak uzavřít, že Nejvyšší správní soud na základě shora předestřené argumentace dospěl k závěru, že třetí uplatněný stížnostní důvod (povaha sdělených informací) je opodstatněný a v tomto směru shledal napadený rozsudek městského soudu nezákonným ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Proto jej podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. V něm je tento soud vázán shora uvedeným právním názorem.

[48.] V novém rozhodnutí rozhodne městský soud též o nákladech řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

✿ Právní věta redakce.

Sankcionování vadných právních úkonů v judikatuře Nejvyššího soudu

Dne 10. října 2011 se na půdě Nejvyššího soudu konalo tradiční odborné sympozium. Zájemci z řad odborné veřejnosti se již posedmé měli možnost setkat se soudci Nejvyššího soudu, aby mohli společně diskutovat nad rozhodnutími občanskoprávního a obchodního kolegia, tentokrát na téma „Sankcionování vad právních úkonů v judikatuře Nejvyššího soudu“.

Vedle předsedkyně Nejvyššího soudu JUDr. Ivy Brožové, která sedmé sympozium zaštitila, se za Nejvyšší soud sedmého sympozia zúčastnili JUDr. Blanka Moudrá, JUDr. Ivana Zlatohlávková (jmenované jsou předsedkyněmi senátu č. 33 občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu), dále JUDr. Zdeněk Krčmář (předseda senátu č. 29 OOK NS) a JUDr. Pavel Vrcha (předseda senátu č. 30 OOK NS). Kromě uvedených soudkyň a soudců Nejvyššího soudu se sympozia zúčastnili i zástupci akademické obce. Pozvání na sedmé sympozium přijali vedoucí rekodifikační komise pro přípravu občanského zákoníku prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš a emeritní profesor Právnické fakulty Masarykovy univerzity prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc.

Předmětem diskuse se staly zejména otázky týkající se **určování vad právních úkonů, vhodnost výběru sankce, jakož i hodnocení systému nastavení sankcí v současné a navržené právní úpravě.** Celkem zaznělo pět příspěvků ke čtyřem aktuálním rozhodnutím Nejvyššího soudu. Autoři příspěvků nejdříve prezentovali své stanovisko k právnímu názoru vyjádřenému v komentovaném rozhodnutí. Následně byl dán prostor soudcům Nejvyššího soudu, kteří se na vzniku předmětného rozhodnutí podíleli, a zástupcům akademické obce. Do následné diskuse se mohli zapojit rovněž posluchači z řad odborné veřejnosti zasedající v publiku.

Předmětem diskuse byla následující rozhodnutí Nejvyššího soudu:

K postavení starosty při uzavírání smluv

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 30 Cdo 4255/2009

Autoři příspěvku: Mgr. Aleš Roztočil, LL.M., a JUDr. Petra Bohúnová, LL.M. Eur. Int. Havel, Holásek & Partners, s. r. o., advokátní kancelář

V předmětné věci šlo o následující případ. Zastupitelstvo obce (žalovaná 1) schválilo záměr na prodej lesních pozemků, které byly předmětem rozhodovaného sporu (dále jen „pozemky 1“), a dalších pozemků, které měly být teprve prodány po rozměření geometrickým plánem a po převedení do

vlastnictví obce (dále jen „pozemky 2“), ve prospěch žalobce, a to za celkovou cenu 9 960 000 Kč. Při sepsání notářského zápisu mělo být uhrazeno 6 000 000 Kč a zbytek kupní ceny měl být doplacen do 31. 1. 2005. Notářský zápis měl být sepsán nejpozději do 13. 12. 2004 a v případě nesplnění ze strany zájemce (žalobce) měl prodej za stejných podmínek přejít na obchodní společnost Beskydská lesní, s. r. o. (dále jen „žalovaná 2“). Protože do 13. 12. 2004 kupní smlouva uzavřena nebyla (obec v řízení před soudem prvního stupně prokázala, že to byl žalobce, který svým jednáním zmařil uzavření kupní smlouvy přesto, že obec připravila její návrh i návrhy dalších smluv, na které žalobce vůbec nereagoval), uzavřela dne 17. 12. 2004 obec kupní smlouvu s žalovanou 2, avšak ne ve formě notářského zápisu. Na pozemky 2 byla uzavřena smlouva o uzavření budoucí kupní smlouvy („budoucí smlouva“). Podmínkou pro uzavření kupní smlouvy s žalovanou 2 bylo zaplacení kupní ceny za všechny pozemky, tj. i ty, které obec nemohla prodat pro existenci právních vad. Zbývající část kupní ceny ve výši 535 000 Kč do celkové žalovaným č. 2 nabídnuté kupní ceny ve výši 10 400 000 Kč byla obsažena ve smlouvě o uzavření budoucí smlouvy. Žalobce se domáhal určení, že vlastníkem pozemků 1 je obec s odůvodněním, že napadená smlouva byla uzavřena v rozporu s rozhodnutím zastupitelstva, pokud nebyla sepsána formou notářského zápisu. Obec namítala, že se nemůže jednat o právní úkon neplatný pro nedostatek projevu vůle, neboť pokud dala souhlas k prodeji více pozemkových parcel, je v tomto souhlasu zahrnut i prodej jen některých z nich, když navíc kupní cena za pozemky nebyla nižší, než schválilo zastupitelstvo.

Nejvyšší soud se s námitkami obce neztotožnil a uvedl, že **pokud starostou uzavřená převodní smlouva coby právní úkon obce nekoresponduje obsahu vydaného rozhodnutí zastupitelstva obce k uzavření takového právního úkonu a týká se přitom podstatných náležitostí daného právního úkonu (převáděných nemovitostí, výše kupní ceny, případně podmínek převodu publikovaných v záměru obce a posléze obecním zastupitelstvem schválených v rámci rozhodnutí o příslušném majetkoprávním úkonu obce), jde o věcný nesoulad mezi oznámením záměru, resp. rozhodnutím zastupitelstva obce a uzavřenou převodní smlouvou, tedy o situaci, kdy zastupitelstvem obce projevovaná vůle formou schválení daného právního úkonu je odlišná od obsahu převodní smlouvy, kterou za obec uzavřel (projevil) její starosta; v takovém případě je právní úkon obce neplatný dle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem.**

Autoři příspěvku se závěrem Nejvyššího soudu nesouhlasili. Uvedli, že z „materiálního“ hlediska soulad mezi smlouvou a schválením úkonu zastupitelstvem existoval, neboť všechny převáděné pozemky byly schváleny k převodu. Zbylé pozemky měly být převedeny v souladu se smlouvou o smlouvě budoucí na základě další smlouvy, jakmile se dořeší formální překážky bránící jejich aktuálnímu převodu. Nesoulad mezi smlouvou a usnesením zastupitelstva byl tedy navýsost formální povahy, což značně kontrastuje se sankcí absolutní neplatnosti úkonu, která je nejpřísnější sankcí stíhající pouze úkony s nejzávažnějšími vadami. Po stránce praktické dále namítli, že zastupitelstva v rám-

ci schvalování převodů velmi často stanoví různé podmínky, z nichž některé mohou být i naprosto podružné povahy, když i v komentovaném případě zastupitelstvo stanovilo, že kupní cena má být uhrazena ve dvou splátkách a že kupní smlouva má být uzavřena ve formě notářského zápisu. V této souvislosti kladli otázku, zda by i v takových případech znamenalo porušení rozhodnutí zastupitelstva absolutní neplatnost právního úkonu. Závěrem autoři podotkli, že tradičně se i v praxi vycházelo z toho, že samotný záměr podléhá zveřejnění a schválení zastupitelstvem, zatímco smlouvu za obec jakožto její statutární zástupce vyjednává a uzavírá starosta. Podmínky stanovené zastupitelstvem se chápou do značné míry jakožto pokyny starostovi, které by měl v rámci uzavírání smlouvy respektovat s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem. Komentovaný judikát (i v návaznosti na výše citovanou starší judikaturu) však navozuje představu, že vůle je za obec jako právnickou osobu v tomto případě projevována především (či dokonce výlučně) zastupitelstvem obce, zatímco podpis smlouvy starostou je spíše podružnou formalitou. Z těchto důvodů uzavřeli, že soulad úkonu a rozhodnutí zastupitelstva (rady) by neměl být posuzován formalisticky, nýbrž materiálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem – analogicky jako např. při posuzování souladu vůle a jejího projevu ve smyslu § 45 odst. 2 a § 49a obč. zák. – muselo by se jednat o podstatný nesoulad, který by vedl k neplatnosti relativní, nikoli absolutní.

Ke stejnému rozhodnutí byl následně přednesen oponentní příspěvek, který s názorem vysloveným Nejvyšším soudem souhlasil.

K postavení starosty při uzavírání smluv

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 30 Cdo 4255/2009

Autor příspěvku: JUDr. Adam Furek, oddělení legislativně-právní odboru dozoru a kontroly veřejné správy ministerstva vnitra

Autor uvedl, že Ústava České republiky vymezuje zastupitelstvo jako orgán s univerzální rozhodovací pravomocí v oblasti samostatné působnosti obce (čl. 101 odst. 1). Zákon o obcích tuto koncepci v oblasti nakládání s majetkem přebírá – byť s ohledem na problematiku existenci vyhrazené pravomoci rady obce nikoli důsledně – když jakékoli rozhodování v majetkových záležitostech (ve smyslu utváření vůle obce být právně vázána) svěřuje do vyhrazené pravomoci zastupitelstva obce (§ 84 odst. 2 a § 85 zákona o obcích) nebo do vyhrazené a zbytkové pravomoci rady obce (§ 102 odst. 2 a 3 zákona o obcích). Žádný jiný obecní orgán, tedy ani starosta obce, není podle obecního zřízení (bez dalšího) nadán rozhodovací pravomocí v této oblasti, tedy nemůže vůli obce sám vytvářet, ani modifikovat, a to nejen ve vztahu k podstatným náležitostem právního úkonu, ale ani ve vztahu k jiným náležitostem či podmínkám jeho realizace, o nichž příslušný obecní orgán předem rozhodl. Vůli obce totiž vyjadřuje vždy usnesení zastupi-

telstva nebo rady obce jako celek a nikoli jen ta jeho část, v níž bylo rozhodnuto o podstatných náležitostech zamýšleného právního úkonu. Jinak řečeno za závazné pro starostu nelze považovat pouze rozhodnutí o podstatných náležitostech smlouvy a ve zbytku ponechat na jeho vůli, zda se touto „zbytkovou vůlí“ zastupitelstva či rady bude řídit. Autor dále uvedl, že nelze pominout ani prvek dobré víry smluvního partnera obce, který by měl sám před uzavřením smlouvy prověřit, zda na straně obce byly splněny základní zákonné podmínky pro její platné sjednání (a to v rozsahu „doložky“ o jejich splnění podle § 41 odst. 1 zákona o obcích). Jinak řečeno stejně tak, jako lze od druhé smluvní strany při uzavírání smlouvy s obchodní společností oprávněně očekávat zachování minimální preventivní opatrnosti v podobě nahlédnutí do obchodního rejstříku či katastru nemovitostí a prověření tam uváděných skutečností, lze i při uzavírání smlouvy s obcí oprávněně očekávat od jejího smluvního partnera, že sám ve vlastním zájmu prověřil, zda obec splnila základní podmínky, tedy zda řádně zveřejnila záměr a zda řádně schválila smlouvu příslušným obecním orgánem. Tvrzená neznalost schvalovacího usnesení zastupitelstva či rady obce při uzavírání smlouvy proto svědčí spíše než o dobré víře druhé smluvní strany o její „trestuhodné nedbalosti“.

Jak bylo možné předvídat z odlišných příspěvků autorů, komentované rozhodnutí vyvolalo další debatu. Prof. Eliáš především zdůraznil, že pro závěr o neplatnosti smlouvy hovoří již skutečnost, že nebyla uzavřena ve formě notářského zápisu, jak vyžadovalo zastupitelstvo, což by dle jeho názoru byl dostatečný důvod. Současně se zabýval otázkou, zda obec může převádět pozemky, které nevládní, když upozornil, že na tuto otázku se názory liší. Za možné východisko řešení předmětného problému označil analogické použití ustanovení o příkazní smlouvě. Přiklonil se však k závěru, že starosta by měl respektovat veškeré podmínky stanovené zastupitelstvem.

JUDr. Zdeněk Krčmář nesouhlasil s použitím analogické úpravy příkazní smlouvy, nicméně i on se postavil za komentované rozhodnutí, když podotkl, že cena při prodeji pozemků jako celku a při prodeji jeho části může být odlišná a zastupitelstvo tudíž může legitimně trvat na podmínce, aby pozemky byly jako celek převáděny.

JUDr. Pavel Vrcha se se stanoviskem ztotožnil potud, že starosta obce je povinen vůli zastupitelstva respektovat, a pokud se od ní odchýlí, způsobuje to absolutní neplatnost právního úkonu. Naproti tomu však připustil, že hraniční mohou být v této souvislosti situace, kdy zastupitelstvo rozhodne o základních náležitostech kupní smlouvy (např. specifikace prodávaného majetku a cena), ale starosta v součinnosti s příslušným odborem nebo advokátem sestaví komplexní kupní smlouvu v intencích vůle vyjádřené zastupitelstvem, ale s dalšími obsahovými prvky (např. vedlejšími ujednáními, sankcemi, právem odstoupení apod.). Uzavřel, že v těchto případech je třeba důkladně vážit, zda právní úkon nevybočuje z mezí daných usnesením zastupitelstva, a zda tedy obec významně nezavazuje nad rámec projevené vůle zastupitelstva.

K neplatnosti určení rozhodce ad hoc

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011,
sp. zn. 31 Cdo 1945/2010

Autor příspěvku: JUDr. Zbyšek Kordač, LL.M.,
advokát Weinhold Legal, v. o. s., rozhodce Rozhodčího
soudu při HK ČR a AK ČR a Mezinárodního rozhodčího
soudu Hospodářské komory Rakouska, externí vyučující
na katedře obchodního práva PF UK

V komentované věci účastníci v rámci kupní smlouvy o převodu nemovitosti sjednali rozhodčí doložku, v níž si dohodli, že veškeré spory, které mezi nimi nastanou nebo mohou nastat, či jakékoliv jiné nároky, budou řešeny v rozhodčím řízení před jediným rozhodcem v souladu se zákonem č. 216/1994 Sb. podle Rozhodčího řádu a Poplatkového řádu vydanými právníckou osobou, která nemá charakter stálého rozhodčího soudu dle ustanovení § 13 zákona č. 216/1994 Sb. Žalobkyně podala žalobu o určení vlastnického práva k obecnému soudu. Žalovaná při prvním úkonu, který jí náležel, uplatnila námitku, že věc má být na základě uzavřené smlouvy projednána v rozhodčím řízení.

Nejvyšší soud se s námitkou žalované ztotožnil, když uvedl, že **pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, ale v této souvislosti pouze odkazuje na „rozhodčí řád“ vydaný právníckou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem.**

Autor příspěvku připustil, že takto sjednaná rozhodčí doložka byla vadná, nesouhlasil však s použitím sankce absolutní neplatnosti. Uvedl, že „úmysl odporující zákonu“ je dán na straně subjektu, který není stálým rozhodčím soudem, nikoliv na straně účastníků rozhodčí smlouvy, závěrem o neplatnosti právního úkonu jsou však postiženy právě tyto strany, když jejich právní úkon je shledán neplatným. Dále upozornil, že vyslovený právní názor Nejvyššího soudu by mohl v řadě případů vést k porušení mezinárodněprávních závazků, např. čl. II odst. 1 Newyorské úmluvy. Na obdobný problém autor poukázal i ve vztahu k zahraničním rozhodčím soudům a organizaci UNCITRAL, které nemají postavení stálého rozhodčího soudu dle § 13 zákona č. 216/1994 Sb. V této souvislosti vyslovil přesvědčení, že české právo již sankci obsahuje, kterou je institut zrušení rozhodčího nálezu dle ustanovení § 31 zákona č. 216/1994 Sb. Ustanovení § 31 písm. c) ve spojení s ustanoveními § 8 a 11 zákona č. 216/1994 Sb. umožňuje soudu k návrhu strany zrušit rozhodčí náleze v případě, že se prokáže, že ve sporu rozhodoval rozhodce, který neměl způsobilost být rozhodcem proto, že byly dány oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti a pro tyto pochybnosti byl vyloučen z projednávání věci. Ustanovení § 31 písm. e) zákona č. 216/1994 Sb. pak umožňuje soudu zrušit k návrhu strany rozhodčí náleze, pokud se prokáže, že straně nebyla poskytnuta možnost věc projednat. Autor uzavřel, že z obecného hlediska by absolutní neplatnost soukromoprávního úkonu měla být řešením ultima ratio, zvláště pokud má být prohlášena za neplatné celá sku-

pina právních úkonů (tj. v tomto případě rozhodčí smlouvy určitého druhu). Pokud jsou k dispozici méně intenzivní sankce (např. ve formě zrušení rozhodčího nálezu za splnění zákonných podmínek), není dle mého názoru na místě k tomuto řešení přistupovat.

I k tomuto rozhodnutí se otevřela obsáhlá diskuse. JUDr. Krčmář uvedl, že citované rozhodnutí bylo přijato značnou většinou na jednání OOK, takže rozhodnutí bude publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 121/2011. Dále poznamenal, že předmětné rozhodnutí stavělo na použití § 39 obč. zák. pro rozpor ujednání se zákonem (§ 13 zákona č. 216/1994 Sb.), a nikoliv pro obcházení smyslu nebo účelu zákona, což bylo rovněž diskutováno při přijímání rozhodnutí ve velkém senátu. Rovněž uvedl, že předmětné rozhodnutí záměrně pominulo mezinárodní aspekty, když nebyla zohledněna ani bohatá judikatura Soudního dvora EU, týkající se rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách, neboť šlo o případ bez mezinárodního prvku. Vzhledem k tomu vyslovil přesvědčení, že požadavek § 13 zákona č. 216/1994 Sb. na zřízení stálého rozhodčího soudu je nepochybný. Za nepřipadnou tak označil námitku, že sankce neplatnosti stíhá účastníky smlouvy, kteří založení rozhodčího orgánu nemohli ovlivnit, neboť si právníckou osobu identifikují podle údajů v obchodním rejstříku, a mohou tedy rozpoznat, zda se jedná o právníckou osobu zřízenou na základě zákona.

Ke stanovisku JUDr. Krčmáře se připojil i prof. Hajn. Poznamenal, že pokud stát svěřuje část své výsadní pravomoci jiným orgánům, opravňuje ho to, aby si určil podmínky, za jakých se svěřením pravomoci uskuteční, čímž je dána legitimita ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., které vyslovuje pro stálé rozhodčí soudy požadavek zřízení zákonem. Současně nesouhlasil ani s názorem autora příspěvku, že by ono „vadné“ rozhodčí řízení mělo být ponecháno v běhu a teprve v případě, že by rozhodčí náleze věcně odporoval intencím zákona, mohl by být napaden a posléze i soudně přezkoumán. Uvedl, že takové řešení by pokládal za velmi neúčelné, neboť by prodlužovalo celý spor, a navíc by se nevypřádalo s problémem, že celé rozhodčí řízení bylo od počátku vadné.

Předeslané závěry doplnila krátkou poznámkou i JUDr. Brožová, když uvedla, že předmětné rozhodnutí velkého senátu reagovalo na množící se případy podvodných rozhodčích soudů na vnitrostátní úrovni. V tomto směru zopakovala, že jeho závěry je třeba vnímat pouze na úrovni vnitrostátního práva, resp. že jej nelze vztahovat na úroveň práva evropského nebo mezinárodního.

Autora příspěvku na druhé straně podpořil JUDr. Vrcha. Souhlasil s tím, že pokud právnícká osoba, která nebyla zřízena zákonem, vydala řád, dostává se do kolize s ustanovením § 13 zákona č. 216/1994 Sb. Dle jeho názoru však bylo třeba na situaci pohlížet tak, že smluvní strany si zvolily pouze metodiku, na základě které měla být určena konkrétní osoba rozhodce ad hoc. Posléze se řečnický dotázal, proč by mělo být na základě porušení zákona ze strany právnícké osoby zneplatněno i smluvní ujednání mezi účastníky smlouvy. Pro úplnost doplnil, že alternativní rozhodnutí sp. zn. 32 Cdo 2282/2008 (které bylo velkým senátem pře-

konáno) bylo projednáno i Ústavním soudem, a že ústavní stížnost, v níž mimo jiné zazněla právě i námitka nedostačitého určení konkrétní osoby rozhodce, byla odmítnuta. JUDr. Vrcha následně uzavřel, že vypořádání se s těmito námitkami v odůvodnění předmětného rozhodnutí postrádá.

K neplatnosti rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku z minulých let

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007

Autorka příspěvku: Mgr. Taťána Kolářová, ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář, s. r. o.

I další komentovaný judikát reagoval na nepoctivý trend, který se v praxi objevil. Na akciovou společnost byl podán věřitelský konkurzní návrh, který byl nejprve dne 6. 8. 2001 doručen společnosti, a který byl v červnu roku 2002 zamítnut. Po zamítnutí konkurzního návrhu se konala dne 28. 6. 2002 řádná valná hromada společnosti, která schválila účetní závěrku a hospodářský výsledek společnosti za rok 2001. Na řádné valné hromadě společnosti nebylo rozhodnuto o rozdělení zisku z minulých let mezi společníky. Dne 1. 11. 2002 se konala mimořádná valná hromada společnosti, na které byl schválen podíl na zisku pro akcionáře společnosti, a to z celého nerozděleného zisku minulých let. Nerozdělený zisk z minulých let nebyl přítom před mimořádnou valnou hromadou vyčíslen účetní závěrku. Na to odvolací soud zrušil rozhodnutí konkurzního soudu o zamítnutí věřitelského návrhu na prohlášení konkurzu, takže dne 18. 12. 2002 byl na společnost prohlášen konkurz. Správce konkurzní podstaty popřel přihlášenou pohledávku akcionáře z titulu nevyplacené části podílu akcionáře na zisku, a neúspěšný akcionář se tudíž prostřednictvím incidenčního řízení domáhal určení pravosti pohledávky za úpadcem (akciovou společností).

Nejvyšší soud dal v tomto sporu za pravdu správci konkurzní podstaty, když uvedl, že **rozhodnutí valné hromady akciové společnosti o vyplacení podílu na zisku z nerozděleného zisku minulých let předpokládá existenci řádné či mimořádné účetní závěrky, jež částku, která má být určena na výplatu dividend, vyčísluje v souladu se zásadami zakotvenými v § 178 ObchZ.** Mimořádná valná hromada konaná v listopadu roku 2002 tedy nemohla rozhodnout o rozdělení zisku na základě řádné účetní závěrky zobrazující účetnictví akciové společnosti k 31. 12. 2001. Nejvyšší soud dále potvrdil závěr odvolacího soudu, že **usnesení valné hromady lze ve smyslu § 4a odst. 1 písm. a) ZKV pokládat za jednání akciové společnosti (úpadce) směřující ke zmenšení jejího majetku, aniž by šlo o její „běžnou obchodní činnost“, které je jako takové v souladu s tímto ustanovením ZKV neúčinné vůči konkurzním věřitelům akciové společnosti v konkurzu.**

Autorka příspěvku zcela souhlasila se závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu. Uvedla, že tímto způsobem je chráněna konkurzní podstata (nyní majetková podstata), jakož i práva přihlášených věřitelů, když snížení konkurzní (majetkové) podstaty by znamenalo také snížení míry uspokoi-

jení pohledávek přihlášených pohledávek věřitelů. Komentovanému rozhodnutí však vytkla, že se v této souvislosti nevypořádalo se závěrem odvolacího soudu, dle kterého je rozhodnutí akcionářů o rozdělení zisku neúčinným právním úkonem dle § 4a odst. 1 písm. a) ZKV, když rozhodnutí valné hromady není právním úkonem, ale jednáním dle § 4a ZKV.

K přednesenému příspěvku se obsáhleji vyjádřil pouze JUDr. Krčmář, který byl předsedou senátu přijímajícího předmětného rozhodnutí. Připomněl, že konkrétní skutkové okolnosti případu zjednodušeně řečeno vycházely z toho, že pět akcionářů si na valné hromadě rozdělilo vše, co rozdělit šlo, aby tyto prostředky nebyly použity na úhradu pohledávek věřitelů. Uvedl, že pokud se jedná o vazbu na § 4a odst. 1 ZKV a dovození výkladu neúčinnosti právního úkonu, nebyla neúčinnost podle § 4a ZKV formulována ve vztahu k usnesení valné hromady (jak vyplývalo z příspěvku), ale k nároku akcionářů, který na základě tohoto usnesení vznikl. Dále připomněl, že vazba § 4a ZKV na ustanovení § 15 ZKV, resp. skutečnost, že samo ustanovení § 4a ZKV neobsahuje výslovně sankci neúčinnosti, byla podrobně řešena v rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 820/2005, a to v tom směru, že neúčinnost podle § 4a ZKV může být dána jen tehdy, pokud byl na majetek dlužníka prohlášen konkurz – a naopak, že vůči právním úkonům dlužníka nemůže být neúčinnost vyvozována, pokud bude konkurzní řízení zastaveno nebo skončí odmítnutím či zamítnutím návrhu na konkurz. Závěrem JUDr. Krčmář reagoval i na dotaz autorky příspěvku ohledně použití závěrů komentovaného rozhodnutí za účinnosti nového insolvenčního zákona, když předeslal, že tyto otázky jsou již řešeny judikaturou Vrchního soudu (např. usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 170/2008), přičemž některá rozhodnutí Vrchního soudu budou přezkoumána u Nejvyššího soudu, takže je možné v brzké době očekávat vydání rozhodnutí, které by nastínilo základní východiska v této oblasti.

K neplatnosti kupní smlouvy sloužící k zajištění pohledávky

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 33 Cdo 4246/2008

Autor příspěvku: JUDr. Daniel Kaplan, LL.M., HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s. r. o.

V posledním komentovaném případě autor příspěvku polemizoval s rozhodnutím reagujícím na následující skutkovou situaci. Smluvní strany mezi sebou uzavřely kupní smlouvu na nemovitost a ve stejný den i smlouvu o půjčce, na jejímž základě nabyvatel nemovitosti poskytl převodci peněžitou půjčku. Kupní cena za nemovitost byla v kupní smlouvě sjednána ve stejné výši, jako byla výše půjčky. V rámci dokazování (zejména z výpovědí) byl zjištěn pravý účel kupní smlouvy, jímž byl zajišťovací převod vlastnického práva ve smyslu ustanovení § 553 obč. zák.

Nejvyšší soud shledal kupní smlouvu neplatnou. Dospěl přitom k názoru, že **jestliže podle vůle smluvních stran úče-**

lem převodu vlastnického práva žalobkyně k nemovitostem na věřitele ze smlouvy o půjčce bylo zajištění pohledávky ze smlouvy o půjčce s tím, že po splacení půjčky kupující převede vlastnické právo k nemovitostem zpět na žalobkyni, nejedná se o kupní smlouvu ve smyslu § 588 obč. zák., nýbrž o ujednání odpovídající zajišťovacímu převodu vlastnického práva, postrádající obligatorní písemnou formu vyžadovanou § 553 obč. zák.; navíc jde o ujednání, které bylo sjednáno jako fiduciární převod práva a které neobsahuje dohodu o tom, jak se smluvní strany vypořádají v případě, že žalobkyně zajištěnou pohledávku z půjčky věřiteli řádně a včas neuhradí. Kupní smlouva je z těchto důvodů právním úkonem absolutně neplatným ve smyslu § 39 obč. zák. Nejvyšší soud v tomto odkázal mimo jiné též na rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Odo 495/2006, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 45/2009, v němž byly poměrně detailně popsány možnosti smluvních stran ohledně nakládání s nemovitostí (převedenou za účelem zajištění pohledávky) pro případ, kdy zajištěná pohledávka je splacena řádně a včas, a naopak, kdy k řádnému a včasnému splacení zajištěné pohledávky nedojde.

Autor příspěvku s komentovaným rozhodnutím nesouhlasil. Vyslovil otázku, zda na danou problematiku není možné nahlížet tak, že i když pravým účelem kupní smlouvy mohlo být zajištění závazku, smluvní strany tomuto účelu nepřikládaly natolik zásadní význam, aby jej pojaly do textu kupní smlouvy. Uvedené by svědčilo o tom, že (neplatná) část právního úkonu – kupní smlouvy – týkající se zajištění má být oddělitelná od ostatního obsahu daného právního úkonu, a kupní smlouvu, ve které není zmínka o jejím zajišťovacím účelu, by tak bylo možné považovat za platnou s ohledem na ustanovení § 41 obč. zák. Autor vyslovil přesvědčení, že případná vůle smluvních stran převést vlastnictví k věci za účelem zajištění pohledávky byla v posuzovaném případě v rozporu s jazykovým projevem (tj. písemnou smlouvou). Při posouzení oddělitelnosti daného právního úkonu bylo třeba vycházet z vůle skutečně projevené smluvními stranami (v písemné smlouvě), již byl převod nemovitosti za určitou kupní cenu, a to nikoliv za účelem zajištění závazku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 1989/2008). Autor tak uzavřel, že pokud kupní smlouva neobsahovala ve svém textu zmínku o účelu, kterým mělo být zajištění pohledávky, je přinejmenším pochybné, zda motivy smluvních stran (resp. vedlejší ujednání neobsažená v kupní smlouvě) mohly způsobit neplatnost kupní smlouvy a přebít např. i dobrou víru následného nabyvatele převedené věci.

Po přednesení příspěvku následovala živá a obsáhlá debata. První se k příspěvku vyjádřila JUDr. Moudrá a JUDr. Zlatohlávková za senát, který komentované rozhodnutí přijal.

JUDr. Moudrá uvedla, že v řízení bylo na základě provedeného dokazování postaveno na jisto, že jediným účelem kupní smlouvy bylo zajištění pohledávky ze smlouvy o půjčce, čemuž však slouží jiný právní institut, totiž zajišťovací převod práva dle § 553 obč. zák. Upozornila, že smlouva o zajišťovacím převodu práva má obligatorně písemnou formu

a vedle toho musí splňovat i další náležitosti, mimo jiné i obsahovat ujednání, jak bude vztah vypořádán, pokud ve sjednané lhůtě nedojde ke splnění dluhu. To však kupní smlouva neobsahovala, takže se nabízelo jediné řešení spočívající ve vyslovení absolutní neplatnosti takové kupní smlouvy podle § 39 obč. zák. Připustila, že kupní smlouvu bylo možné posoudit jako absolutně neplatnou též podle § 37 obč. zák. pro nedostatek vážnosti vůle smluvních stran trvale převést vlastnické právo dlužnice na nabyvatelku, takže kupní smlouva by v takovém případě byla simulovaným právním úkonem. Ve vztahu k namítanému nepoužití § 41 obč. zák. podotkla, že v daných skutkových okolnostech uzavření smlouvy byl takový závěr vyloučen, neboť v řízení vyšlo jasně najevo, že účastnice smlouvy uzavřely smlouvu zcela bez úmyslu trvalého převodu vlastnického práva.

Předeslané závěry podpořila i JUDr. Ivana Zlatohlávková s tím, že sdělovací prostředky denně informují o přibězích skutkově obdobných, kdy je pochybnými subjekty oslovena osoba ve finanční tísní. V této souvislosti konstatovala, že zásadním důvodem, proč takový subjekt (který platné právo zná), obchází institut zajišťovacího převodu práva, je právě maximální výhodnost kupní smlouvy, prostřednictvím které kupující často získává majetek zcela pod jeho cenou, což je však z pohledu spravedlnosti neakceptovatelné.

JUDr. Zdeněk Krčmář poukázal na rozhodnutí sp. zn. 31 Odo 495/2006 (uveřejněné pod č. 45/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), v němž byl vysloven zákaz fiduciárních převodů práv. Vyslovil pochopení pro stanovisko přispěvatele stran třetích, na kupní smlouvě nezúčastněných osob, které převedený majetek nabyly v dobré víře. Uzavřel však, že pokud náš právní řád obsahuje institut zajišťovacího převodu práva a jeho použití má určitá pravidla, měli by se adresáti těchto pravidel držet.

Na stanoviska soudců Nejvyššího soudu následně reagoval prof. Eliáš. Vyslovil názor, že v důsledku společenského přesvědčení, že mladší generace se má mít lépe než ta starší, nakládají subjekty se svým majetkem často iracionálně až hazardérsky. Namítl, že nikdo není nucen uzavírat nevýhodné smlouvy, a proto, odhlédne-li se od extrémních situací, je určitou nespravedlností, pokud se společně s osobami v reálné tísní schovají pod plášť soudní ochrany i zmínění hazardéři. S komentovaným rozhodnutím se však prof. Eliáš ztotožnil, když zopakoval, že rozhodnutí vycházelo z prokázaného úmyslu stran. Rovněž vyloučil úvahu o částečné neplatnosti z důvodu zřejmého úmyslu smluvních stran. Připustil však, že soud mohl absenci ujednání o vypořádání stran při nesplnění dluhu použít analogicky ustanovení o zástavním právu. Závěrem podotkl, že návrh občanského zákoníku bude otázkou vypořádání u zajišťovacím převodu práva upravovat podrobněji.

Prof. Hajn debatu uzavřel vtipnou glosou, podle níž by právo mělo lidem umožňovat, aby činili i hloupá rozhodnutí. Uvedl však, že musí bránit tomu, aby z takových hloupých rozhodnutí někdo naprosto nepřiměřeným a nemravným způsobem těžil.

✿ Mgr. LUKÁŠ PAULDURA,
asistent předsedkyně Nejvyššího soudu

Jednou větou

Převod obchodního podílu – jediný společník

Pro případ, že se společnost s ručením omezeným stane majitelkou vlastního obchodního podílu, zákon jí zakazuje vykonávat práva s ním spojená (§ 120 odst. 2 obch. zák.). Za situace, kdy společnost má jediného dalšího společníka, je třeba na tohoto společníka pohlížet jako na jediného společníka.

Nedodržení zákonného požadavku notářské formy zápisu z valné hromady (rozhodnutí jediného společníka) je důvodem pro závěr o neplatnosti těch usnesení valné hromady, a tedy i rozhodnutí jediného společníka, o nichž musí být pořízen notářský zápis. V řízení o zápis skutečnosti založené usnesením valné hromady (rozhodnutím jediného společníka) do obchodního rejstříku je přítom rejstříkový soud oprávněn posuzovat platnost usnesení valné hromady (rozhodnutí jediného společníka) – viz § 131 odst. 8 věta první obch. zák.

Absence (platného) rozhodnutí valné hromady (jediného společníka) o převodu obchodního podílu podle ustanovení § 113 odst. 5 věty druhé obch. zák. pak má obecně za následek neúčinnost smlouvy o převodu obchodního podílu stejně, jako je tomu v případě absence souhlasu valné hromady podle § 115 odst. 1 a odst. 2 obch. zák.

Rozhodnutí jediného společníka o převodu obchodního podílu podle § 113 odst. 5 věty druhé obch. zák. (obdobně i souhlas jediného společníka podle § 115 odst. 1 a odst. 2 obch. zák.) lze, je-li jediný společník účastníkem smlouvy o převodu obchodního podílu (ať už jako převodce, nebo jako nabyvatel), vyjádřit přímo smlouvou o převodu obchodního podílu.

**Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2011,
sp. zn. 29 Cdo 282/2010**

Odškodnění nemajetkové újmy za nezákonné omezení osobní svobody (výkon vazby)

Požadavek přiměřenosti výše odškodnění za nemateriální újmu způsobenou nezákonným omezením svobody (výkonem vazby) musí být posuzován komplexně a integrovaně, tedy jako jeden nárok o více do úvahy přicházejících formách zadostiučinění.

Zadostiučinění v penězích plní podpůrnou (subsidiární) funkci, tj. nastupuje až poté, kdy se morální zadostiučinění ukázalo (ať zcela nebo zčásti) nepostačujícím, a tím i neúčinným.

Základními kritérii, která jsou relevantní při úvaze o formě a výši odškodnění za nemateriální újmu způsobenou nezákonným omezením osobní svobody ze strany státu, zpravidla jsou: povaha trestní věci, celková délka omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozené osoby.

Adekvátním odškodněním je částka v rozmezí 500 Kč až 1500 Kč za jeden den trvání vazby, v jejímž rámci soud promítne jiné, zde uvedené a popřípadě neuvedené okolnosti svého posuzování. K tomuto rozmezí je však nutno přistupovat pouze jako k orientačnímu s tím, že podléhá toliko úvaze soudu v konkrétním případě, k jaké částce dospěje. Nejvyšší soud ji na tomto místě uvádí jen z důvodů zabránění extrémnímu po-

skytování zcela zjevně neodůvodnitelně nepřiměřeně nízkých či naopak zcela zjevně nepřiměřeně vysokých odškodnění.

V konkrétním případě je nadto třeba posoudit, jak závažně působí držení poškozené osoby ve vazbě z hlediska plynutí času. Neoprávněná (nezákonná) vazba může totiž působit jinak bezprostředně po jejím uvalení (kdy u zadržené osoby dochází k prvotnímu šoku ze zatčení; jedná se zpravidla o nejinenzivněji pociťované období, kdy jsou náhle narušeny téměř veškeré složky každodenního života) a jinak při jejím delším plynutí. Trvání vazby jen po několik dnů může působit stejně intenzivně jako vazba trvajících několik týdnů. První dny vazby by měly být odškodňovány vyšší částkou, než dny případně následující. S tím souvisí i to, že i když je vazba omezena jen na několik dní, může újma takto vzniklá (např. dosud bezúhonné osobě) být mnohem intenzivnější, než v jiném případě vazba trvajících několik týdnů či měsíců (např. osobě v jiných případech trestním odsouzením kvalifikované jako recidivující); to je však závislé na okolnostech konkrétního případu.

Při hodnocení následků neoprávněného držení ve vazbě v osobní sféře poškozené osoby je nutno vycházet z toho, že samotné držení ve vazbě má z povahy věci negativní dopady do svobody pohybu či do práva na soukromí a že v tomto ohledu výkon vazby sám o sobě působí újmu na základních právech, svobodách a důstojnosti dotčené osoby. Dále působí stres, nejistota, úzkost apod. Navíc je třeba přihlídnout k dalším individuálním okolnostem jednotlivého případu, jakými mohou být životní podmínky ve vazební věznici, možnost kontaktu poškozené osoby s rodinnými příslušníky a s okolím, s tím související porušení práva na rodinný život atd.

Je třeba zabývat se též dopadem uvalení vazby do profesního života jedince, do jeho společenské pověsti a cti; v tomto ohledu může být popřípadě relevantní i skutečnost, že informace o zatčení a vzetí do vazby byla šířena a za jakých okolností. Je možné vyjít z toho, že relevantními skutečnostmi jsou všechny ty, které se jinak podřazují při uplatnění práva na ochranu osobnosti podle § 11 a násl. obč. zák., zejména občanské cti a lidské důstojnosti a vážnosti, soukromého a rodinného života, osobní svobody, svobody pohybu i pobytu.

**Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 1. 2012,
sp. zn. 30 Cdo 2357/2012, schválený dne 9. 2. 2012 občanskoprávním
a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu k uveřejnění ve Sbírce
soudních rozhodnutí a stanovisek v zájmu sjednocení judikatury.**

Plátce daně z převodu nemovitostí, zvýšení kupní ceny

Ujednání o tom, že kupující zaplatí, nebo se bude podílet na zaplacení daně z převodu nemovitostí je závazkem, který má soukromoprávní význam pouze mezi stranami kupní smlouvy. Toto ujednání neobchází ustanovení zákona o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí a není tedy neplatné. Takové ujednání je plně v souladu s principem autonomie vůle vyjádřeném v ust. § 2 odst. 3 obč. zák.

Zvýšení kupní ceny nemůže způsobit absolutní neplatnost právního úkonu, ale pouze relativní neplatnost, a to jen u cen regulovaných obecně závazným právním předpisem.

**Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2000,
sp. zn. 33 Cdo 132/99**

Z judikatury ESLP

Obviněný má právo na obhájce od prvního výslechu na policii.

SALDUZ PROTI TURECKU

Rozsudek ESLP z 27. listopadu 2008

Tento rozsudek znovu a zásadním způsobem nutí členské státy Rady Evropy, aby v národním zákonodárství jasně specifikovaly povinnost poskytnout zatčenému, od samotného počátku, služby advokáta. Tak, jak to už někdy bývá, trvalo několik let, než se tato kauza začala postupně stávat jednou z těch, které Evropský soud lidských práv nazývá „leading cases“.

1. Stěžovatel byl zatčen pro podezření, že se účastnil nepovolené demonstrace na podporu vězněného vůdce Kurdské strany pracujících. Byl podezříván i z toho, že na most umístil transparent s protizákonným textem. Nazítrí byl policií vyslýchán bez přítomnosti svého advokáta. Během výslechu připustil, že se demonstrace účastnil a že na most skutečně transparent umístil. Později svoje přiznání odvolal a tvrdil, že vypovídal pod nátlakem. Vyšetřovací soudce na stěžovatele uvalil vazbu. Až poté mu bylo umožněno se setkat se svým právním zástupcem.

Stěžovatel svou výpověď na policii znovu odvolal během hlavního řízení s tím, že byl policií nucen vypovídat. Státní bezpečnostní soud stěžovatele odsoudil pro napomáhání a podporování Kurdské strany pracujících a uložil mu trest odnětí svobody v délce čtyři a půl roku. Trest byl později zkrácen na dva a půl roku, neboť stěžovatel byl v době spáchání trestných činů mladší 18 let. Soud se v odsuzujícím rozsudku opřel o výpověď stěžovatele učiněnou na policii, před státním zástupcem a vyšetřujícím soudcem. Přihlédl též k výpovědím, které učinili jeho spoluobvinění před státním zástupcem, jakož i k dalšímu důkaznímu materiálu. Vyslovil názor, že stěžovatelovo přiznání na policii bylo věrohodné.

Hlavní státní zástupce při Kasačním soudu předložil návrh, aby byl prvoinstanční rozsudek potvrzen. Kopii tohoto podání neobdržel ani stěžovatel, ani jeho právní zástupce. Kasační soud posléze odsuzující rozsudek potvrdil.

2. Před Evropským soudem lidských práv stěžovatel namítal, že v době, kdy byl držen ve vazbě, mu nebylo umožněno setkat se s jeho právním zástupcem. Tvrdil též, že mu nebyla předána kopie návrhu hlavního státního zástupce. Své námitky opíral se o ustanovení článku 6 odst. 1 a 3 c) Úmluvy.

3. Soud judikoval, že je třeba zajistit přístup obviněného k jeho právnímu zástupci od jeho prvního výslechu na policii, aby právo na spravedlivé řízení zůstalo tak, jak ho zaručuje článek 6 odst. 1 Úmluvy „praktické a efektivní“.

A pokud omezení tohoto práva není zřejmé, že tu jsou důvody ospravedlňující omezení tohoto práva. I když jsou tu důvody ospravedlňující odmítnutí přítomnosti právního zástupce, takové omezení – ať z jakéhokoli důvodu – nesmí nadměrně poškodit práva obžalovaného zaručená mu ustanovením článku 6. Práva obhajoby budou nenapravitelně poškozena, jestliže usvědčující výpověď učiněná během policejního výslechu bez přítomnosti právníka bude užitá jako základ pro odsouzení.

Turecká vláda neodůvodnila neposkytnutí právního zástupce než tvrzením, že tento postup byl zakotven ve vnitrostátním právu. Podle názoru Soudu situace, která v daném případě nastala, byla v rozporu s ustanovením článku 6 Úmluvy.

Evropský soud lidských práv nadto podotkl, že soud použil stěžovatelovu výpověď učiněnou na policii jako hlavní důkazní materiál, na kterém postavil své rozhodnutí o jeho odsouzení, i když stěžovatel pravdivost svých tvrzení popíral. Evropský soud lidských práv měl za nesporné, že stěžovatel byl přímo postižen omezeními v přístupu ke svému právnímu zástupci, neboť jeho výpověď na policii byla evidentně použita jako základ pro jeho odsouzení. Za těchto okolností (i když měl stěžovatel možnost zpochybnit důkazy, které byly proti němu použity jak v hlavním řízení, tak před odvolacím soudem, přičemž obě řízení měla kontradiktorní charakter a byla vedena za přítomnosti právního zástupce), absence právního zastoupení během vazby nenapravitelně zasáhla do jeho práv obhajoby a nemohla být napravena v řízení před soudy.

Konečně, zvláštní okolností v tomto případě byla skutečnost, že v době policejní vazby byl stěžovatel nezletilý. To podtrhlo zásadní nutnost poskytnout právního zástupce osobě, která se jako mladistvá dostane do vazby.

✦ JUDr. JANA WURSTOVÁ

ZÁKON O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH

s aktualizovanou
důvodovou zprávou

Sagit

doc. JUDr. B. Havel, Ph.D.

www.sagit.cz

inzerce

Jaroslav Fenyk, Ladislav Smejkal:

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha 2012, 184 stran, 350 Kč.

Dnem 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Protože zákon o trestní odpovědnosti právnických osob zavedl kolektivní odpovědnost za protiprávní jednání v oblasti trestního práva, je práce na toto téma velmi aktuální. Vyžaduje totiž nový přístup k otázce dříve platné zásady, že trestného činu se může dopustit pouze jednatel (*societas delinquere non potest*).

Komentář reflektuje tuto významnou změnu, přičemž je třeba říci, že názory autorů jsou velmi dobře argumentovány. V mnoho případech se vyznačují originalitou, kterou dosavadní práce o právnických osobách a jejich právní odpovědnosti nemají. (U dosavadních prací šlo spíše pouze o popis nové zákonné úpravy.)

Práce se zaměřuje především na praktickou potřebu právníků a každodenní praxi subjektů trestního řízení. Autoři většinou upustili od zbytečně rozsáhlých teoretických výkladů, které někdy komentáře k zákonům provázejí. Přesto je nutné zdůraznit význam teoretických úvah, které považují za velmi dobré, autoři srozumitelně vysvětlují, jak je třeba jednotlivá ustanovení aplikovat. Komentář je tvořen výklady k hmotné a procesní části, obsahuje také odkazy na související právní úpravu a uvádí přehled odborné literatury. Předpis byl přijat především na základě požadavků mezinárodních organizací, např. OECD.

Autoři věnovali potřebnou pozornost vztahu trestního zákoníku a trestního řádu k zákonu č. 418/2011 Sb., což jsou klíčové předpisy, se kterými se bude užívatel v praxi setkávat. Komentář používá ve značné míře i předpisy soukromého práva, zejména práva obchodních společností a práva hospodářské soutěže. Uplatňuje se však i v oboru práva správního.

Autoři zužitkovávají v této práci své teoretické i praktické mezinárodní zkušenosti. Jejich výhodou je to, že brilantně ovlá-

dají angličtinu, němčinu a francouzštinu i další jazyky, takže nalézají vodítka pro svá řešení také v pracích anglosaských autorů i autorů z kontinentální Evropy. To je třeba podtrhnout, protože většina autorů u nás vychází jednostranně z anglosaských zkušeností a nebere dostatečně v úvahu odlišnost kontinentálního práva od práva anglosaského. To považují za další pozitivní rys práce. Domnívám se totiž, že takové mezinárodní zkušenosti (teoretické i praktické) nejsou u nás v tomto oboru obvyklé.

Kladem práce je i to, že vysvětluje pojmy související s činností právnických osob, což je významné zejména pro praktiky i teoretiky v oboru trestního práva.

Kromě řešení velmi významného vztahu správní odpovědnosti a trestní odpovědnosti právnických osob je třeba potrhout i rozbor procesních vztahů, zejména v oblasti práva správního.

Zákon č. 418/2011 Sb. má hmotněprávní a procesní část, komentář pokrývá přiměřeným způsobem obě tyto oblasti. Složitou otázkou celé úpravy je otázka tzv. zavinění právnické osoby, které je proto v publikaci věnována značná pozornost, úvahy autorů považují za originální.

Přílohou komentáře jsou modelová preventivní opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby, které autoři považují za důležitý vzor, zejména pro obchodní společnosti. Jejich účelem je předložit pro potřebu těchto subjektů pravidla, která mohou přispět k prevenci trestné činnosti právnické osoby [§ 8 odst. 2 písm. b)]. Tato opatření navazují na obdobný model, který provádí tzv. United Kingdom Bribery Act 2010.

✦ prof. JUDr. DAGMAR ČISAŘOVÁ, DrSc.,
katedra trestního práva PF UK Praha

Zbyněk Matula:

Culpa in contrahendo

Wolters Kluwer ČR, Praha 2012, 108 stran, 145 Kč.

Děl, zabývajících se předmluvní odpovědností, není v české odborné literatuře mnoho, a to navzdory okolnosti, o jak závažnou oblast soukromého práva se jedná. Pozornosti by proto neměla uniknout prvotina mladého brněnského civilisty Zbyňka Matuly nazvaná *Culpa in contrahendo*, která v letošním roce vyšla v nakladatelství Wolters Kluwer ČR.

Práce je rozvržena do osmi kapitol. Ponecháme-li stranou úvodní první kapitolu, jsou druhá až šestá pasáž věnovány rozboru zahraničních úprav, resp. unifikačních projektů. Autor se postupně zabývá předmluvní odpovědností v německém, rakouském a francouzském právu, jakož i v některých klíčových unifikačních projektech (Principles of European Contract Law, Principy UNIDROIT, návrhem Společného referenčního rámce).

Volba těchto právních řádů či unifikačních projektů se ukazuje být zdařilou. Čtenáři totiž poskytují nejen informace o různých koncepcích předmluvní odpovědnosti – kvazikontraktní, delikt ní, či pojetí opírající se o dobrou víru –, ale též o právních a rovněž širších sociálních důvodech, které k jejich přijetí vedly. Je zajímavé sledovat, jaké právní důvody vedly německou civilistiku ke kvazikontraktnímu pojetí předmluvní odpovědnosti, jakož i okolnost, že tato koncepce byla v podstatě přejata rakouskou doktrínou, a to ani ne tak kvůli samotnému znění ABGB, nýbrž především kvůli silnému neformálnímu vlivu německé civilistiky. Stojí rovněž za povšimnutí, jak francouzská judikatura dokázala navzdory nedotknutelnému textu Code Civil, který předmluvní odpovědnost neupravuje, vytvořit delikt ní koncepci tohoto institutu; to ostatně není ve francouzském právu jev ojedinělý, neboť obdobný vývoj se týkal kupř. bezdůvodného obohacení.

Nastíněné souvislosti přesvědčivě dokládají, že právo nemůže dlouhodobě za stavem společnosti zaostávat, a že koneckonců je to především soudní praxe, která rozhodne o tom, jaké právo ve společnosti ve skutečnosti platí. Law in

action může být představám zákonodárce mnohdy dosti vzdáleno.

Považuji za velký klad, že recenzované dílo toliko neinformuje o samotném institutu předšmluvní odpovědnosti v zahraničních úpravách či vybraných unifikčních projektech, ale že přímo vybízí i k dalším úvahám nastiněného charakteru, jež přesahují samotné téma práce.

Druhou pomyslnou část knihy, obsaženou v sedmé a osmé kapitole, tvoří rozbor předšmluvní odpovědnosti v českém právu. Autor nejprve vymezuje vlastní koncept předšmluvní odpovědnosti, a poté jím poměřuje současný právní stav, jakož i úpravu obsaženou v novém občanském zákoníku.

Zbyněk Matula se ve své koncepci vrací k Jheringovu pojetí culpy in contrahendo coby právně-etického problému a z tohoto hlediska spatřuje její základ, resp. podstatu, v zásadě ochrany dobré víry, jež sama je projevem ekvity. V souladu s východiskem, že pramenem práva jsou též právní zásady, přiznává zásadě ochrany dobré víry normativní povahu; i z ní tedy mohou plynout předšmluvní povinnosti, jejichž porušení může založit odpovědnost za škodu.

Podle mínění recenzenta je možno nastiněné pojetí přiřadit k deliktním koncepcím, což ostatně naznačuje již synonymní používání výrazů culpa in contrahendo a předšmluvní odpovědnost v recenzované práci. Specifikem popsané deliktní koncepce je pak odvozování předšmluvních povinností, s jejichž porušením může být odpovědnost spjata, právě ze zásady ochrany dobré víry.

Z těchto pozic také autor zásadně souhlasí s deliktním pojetím předšmluvní odpovědnosti, k němuž se Nejvyšší soud přiklonil kupř. v rozhodnutí R 82/2007; vytýká mu však, že nedostatečně vyzdvihuje zásadu ochrany dobré víry. Je však otázkou, zda je tato kritika zcela oprávněná, neboť Nejvyšší soud za předpoklad odpovědnosti mj. považuje fakt, že „konkrétní osoby zahájily jednání o uzavření určité smlouvy, přičemž tato jednání dospěla do stadia, kdy jedna ze stran kontraktčního procesu byla v důsledku chování druhé potenciální smluvní strany v dobré víře, že předpokládaná smlouva bude uzavřena“. Okolnost, že se dobrá víra chrání prostřednictvím § 415 občanského zákoníku, a nikoliv sama o sobě, je dle míně-

ní recenzenta vedlejší; v tom se však patrně pohled recenzentův a autorův liší.

Zbyněk Matula se neztotožňuje s koncepcí J. Hrádka (Předšmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo, Auditorium, Praha 2009), jemuž je naopak blízké německé a rakouské pojetí založené na zvláštním předšmluvním závazkovém vztahu. Přijetí této koncepce nepovažuje za nezbytné, neboť prvotní důvody, které k ní vedly a jež spočívají především v určitých nedostatecích deliktního práva, v českém právním řádu obsaženy nejsou.

Okolnost, že jediné obě dosud publikované monografie zabývající se předšmluvní odpovědností se rozcházejí v její základní koncepci, nelze považovat samo o sobě za negativum. Jednak – jak ostatně přiznává sama recenzovaná práce – i různá východiska nakonec mnohdy ústí ve shodné výsledky, jednak tím může být rozpoutána široká diskuse, jež umožní další třibení názorů a tím i hlubší a detailnější poznání tak složitého institutu, jakým culpa in contrahendo nesporně je.

Recenzovaná práce přináší v české literatuře nový pohled na problematiku předšmluvní odpovědnosti, jakož i komparativní poznatky, jež mnohdy nutí k zamýšlení i stran otázek překračujících samotné téma. Lze ji proto doporučit k přečtení nejen každému, kdo se zajímá o předšmluvní odpovědnost, nýbrž všem čtenářům vyhledávajícím kvalitní soukromoprávní literaturu.

✿ JUDr. PETR LAVICKÝ, Ph.D., katedra občanského práva PF MU

Richard Pomahač:

Teorie veřejné správy

Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2011,
268 stran, 301 Kč.

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk vydalo v květnu 2011 publikaci Teorie veřejné správy, jejímž autorem je prof. JUDr. Richard Pomahač. Úvodem nutno říci, že obsahově obdobná literatura nebyla doposud na českém trhu dostupná. Autor v monografii komplexně pokrývá historické souvislosti až po nejaktuálnější témata současnosti. Text je rozdělen do čtyř částí. V první, nejrozsáhlejší z nich, autor rekapituluje evoluci veřejné správy, na to navazuje kapitolou, kde se zabývá vývojem správní vědy. Ve třetí části publikace zachycuje současné problémy veřejné správy a práva v evropském kontextu a monografii uzavírá aktuální problematikou dynamiky veřejné správy.

Evoluce veřejné správy není lineární a není zdaleka ukončena. Toto pojetí umožňuje sledovat jednotlivé etapy ve vývoji veřejné správy jako období, která sice zásadně formovala nynější podobu evropské veřejné správy, na kterou se publikace zaměřuje především, ale z historického hlediska v nich fungovaly mechanismy platné dané době. Z čehož lze dovodit, že inspirujícím je v dané souvislosti především to, co zůstalo věčné a od toho je nutné oddělit naopak to, co se stalo pro současnou veřejnou správu pomíjivým.

První kapitola publikace popisuje historická východiska, která nynější podobu veřejné správy, tak, jak ji známe dnes, zcela jistě utvářela. Evoluce veřejné správy je zachycena od jejího vzniku v podobě původní primitivní správy (myšleno prvotní), která byla neoddelitelně spojena se správou soukromou, přes správu archaickou ve smyslu starobyloou, kde již došlo k oddělení veřejných úkolů od spravování věcí soukromých. V dané souvislosti se autor zabývá filozofickou myšlenkou, jak určité postavení skupin, ať na základě urozenosti či vybranosti, pomáhá dosahovat vyššího postavení ve společenském žebříčku. V dnešní terminologii koresponduje s danou problematikou postavení elit.

V souvislosti s konstituováním dělbý moci a popisem základních společenských mechanismů je opakovaně citován Aristoteles a jeho díla *Politika*. Nicméně k přesahu myšlenek autor uvádí, že model správy polis stává do ostrého protikladu správu jako výkon zákona oproti správnímu uvážení a správní politice, což lze spatřovat jako důsledek tehdejšího fatálního nedostatku ideálních zákonodárců. S Caesarem je spojováno položení prvních základů centralizace úřadů sjednocením místní samosprávy v Itálii. Tento historický fakt je možné považovat za první známku regionální politiky tak, jak ji známe dnes (tedy odstranění rozdílnosti a nepravdivosti způsobené různorodým rozvojem jednotlivých území a municipalit). V období římské byrokracie autor upozorňuje na existenci subsidiarity, systému centrálních úřadů a propracovaný kariérní řád tehdejších úředníků (*casus honorum*).

V období raného evropského středověku se autor zamýšlí nad skutečnými důvody rozpadu vládní moci, které spojuje nejen se spoléháním se na vojenská řešení problémů ve společnosti, ale i s postupným vyprázdňením dosavadních institucionálních forem. V tomto období došlo k úpadku významu práva a současně k prosáknutí intrik do vysoké politiky jako nástroje k přežití, nemenší vliv je připisován korupci a rozsáhlému klientelismu. V této souvislosti je na místě ptát se, zdali společnost dochází ke stejným scénářům, které mohou vést až k jejímu rozkladu.

Přechodem k popisu feudální a stavovské veřejné správy publikace upozorňuje na vznik použitelné alternativy vzniklé v důsledku vyčerpání a disfunkce forem archaické správy, která byla typická despocií a centralismem. I tato nová forma spravování veřejných věcí však vykazovala poměrnou nestabilitu. Nicméně autor poukazuje na sofistikovanější formy spravování a ještě hlubší odklon od centralizované struktury, což lze chápat jako samotnou podstatu feudalismu (hierarchický systém založený na správě souboru osobních svazků). Ke konci 9. století je věnována pozornost nové formě obyčejového práva, které však bylo systematicky sepsáno až v soukromých právních knihách vrcholného středověku. Z období 11. a 12. století jsou zmiňovány výsledky sčítání lidu

a majetku, které lze považovat za první prameny správní evidence. Toto období je možné označit jako počátek rozvoje správního práva, rovněž v něm došlo ke spojení znalců práva do jednotného proudu, tzv. *jurisprudenci*. V celoevropském měřítku došlo k pokřesťanštění práva. Obecná přísnost psaného práva se výrazně postavila proti předchozímu líknavému soudnictví a korupční vrchnostenské správě. I přes sporé zdroje se autor snaží provést čtenáře rovněž vývojem veřejné správy v českých zemích.

V období středověku jsou zmiňována poddanská města, jejichž založení bylo nemyslitelné bez královského svolení, nicméně se v této podobě, především díky republikánské složce a prostřednictvím volených úředníků, stala prvním pramenem práva na samosprávu. V dnešním pojetí bychom tyto změny mohli označit jako střídající se období centralismu a decentralismu. Vůbec opakující se historie je patrná z celé monografie: jakoby společnost byla schopna dojít pouze do určitého bodu tak, aby následně mohlo docházet k budování téhož od počátku.

Následně přechází kniha do období absolutistické a etatistické veřejné správy, kdy se poprvé můžeme setkat s výkladem pojmu stát tak, jak ho chápeme dnes. Tedy jako administrativní uspořádání, které je důsledkem nepostradatelnosti byrokratické správy. Autor v rámci výkladu cituje N. Machiavelliho, Asiatu, Voltaira, Bacona, Locka. Toto období je typické třibením základních konstitučních otázek a ústí uspořádáním veřejné moci, v němž lid ustavuje vládu a veřejná moc již respektuje základní lidská a občanská práva. Ev-

ropské osvícenství je pak typické profesionální soudcovskou službou, státní službou úředníků a diplomatů a za neméně důležité lze považovat četné kodifikace a zrovnoprávnění správního práva s ostatními právními odvětvími. Příchod klasického právního státu, kde právo a svoboda jedince musí být v souladu se svobodou všech ostatních členů společnosti, je protkávan mnohými citacemi Kanta.

Postupné formování vývoje veřejné správy se pak dostává v průběhu 19. století do fáze, kdy správa začala být podřízena pravidlům a rovněž bylo její chápání posunuto do roviny, že jde o službu veřejnosti. S tímto však byla otevřena otázka, na kterou nelze jednoznačně odpovědět ani dnes, tedy lze-li dosáhnout takového stavu, aby veřejná správa sloužila stejně dobře všem. Přes všechny protichůdné zájmy, které do ní vstupují, lze spíše předpokládat, že sloužit bude spíše někomu hůře a jiným lépe. V této souvislosti je však nutné pokusit se o nastavení maximálně možných jednoznačných pravidel tvořících stabilitu, jejichž zásadním znakem je právní vynutitelnost.

Na konci první části publikace se autor pozastavuje nad nárůstem počtu úředníků, což je fenomén, se kterým bojujeme dosud. K této věci uvádí, že reorganizace veřejného sektoru vždy vedly k administrativnímu růstu a jejich očekávaný efekt v podobě výnosu z úspor se projevil spíše v celkových ztrátách.

Druhá část publikace vstupuje na pole správní vědy. Evoluce správní vědy je řazena podle škol na historickou, která se dále člení na školu archaického období, odkazy středověkých škol a kameeralistiku. Významnou změnu v této oblasti přináší judicializace veřejné správy, kdy nejhlubší reformu prožívá právo jako základní kámen fungování státního zřízení. Veřejná správa odtud vychází jako složka státní moci plně podřízená právní kontrole, vedoucí až ke vzniku administrativního státu. Tyto změny se projevují rovněž v čím dál vyšší potřebě kvalitního správního soudnictví jako výrazu ochrany před veřejnou mocí.

Následně se publikace posouvá ke klasickým školám reprezentovanými Lorenzem von Stainem po Maxe Webera až k univerzální správní vědě, tedy k nezpochybnitelnému mainstreamovému pojetí

tohoto vědního oboru. V tomto období vystupuje na povrch dualistické pojetí administrativního státu stojícího proti státu právnímu, kdy stále více vyplouvá na povrch potřeba existence funkčního a kvalitního správního práva. Ve 20. století se autor vrací k odkazu Webera a jeho nadčasové myšlenky přístupu k racionální byrokracii jako prostředku k udržení rovnováhy mezi ekonomikou a politikou, a rovněž k požadavku na profesionalismus jako způsob výkonu úřední moci ze strany úředníků – služebníků práva. Za neméně důležité nutno v této souvislosti považovat osm principů veřejné správy v administrativním státě, které lze s úspěchem aplikovat dnes stejně jako před sto lety.

Ve třetí kapitole se monografie věnuje odkazu postmoderních a nemoderních škol, kdy se veřejná správa od státu odděluje, administrativní stát je zatracen a nahrazuje jej globální vládnutí. Modernizace a privatizace veřejného sektoru je představována především hnutím New Public Administration (NPA), jehož hlavními principy jsou participace občanské společnosti, decentralizace a zastupitelská byrokracie. Období navazující na NPA je typické v tápání a uchopení nové vědní teorie, mnozí administrativisté se zabývají teorií veřejné volby, maximalizací užítku byrokratů a vztahem politizace veřejného sektoru a jeho problémy s financováním. Příchod New Public Managementu (NPM) orientovaného na výsledky s akcentem řízení výkonnosti a příchodem pojmů jako rating je tedy logickým vyústěním dalšího vývoje. Analyzováno je samozřejmě i současné pojetí veřejné správy, její víceúrovňové uspořádání s akcentem na existenci samosprávy. Pro úplnost jsou uváděny principy veřejné správy, které patří k základním teoretickým pojmům. Stranou pozornosti nezůstávají ani vlivy evropské integrace na další formování současného výkonu veřejné správy. V následující části monografie autor strukturovaně vysvětluje smysl jednotlivých dokumentů přijatých ze strany evropských orgánů a jejich procedurálních dopadů na fungování veřejné správy v jednotlivých státech. Zvláštní prostor pak věnuje aktuálnímu tématu principu subsidiarity, v této souvislosti neodhlíží ani pozornosti práva na místní samosprávu a roli municipalit.

K moderní veřejné správě neodmyslitelně patří rovněž standardy dobré správy, které lze považovat za jakousi nadstavbu nad dodržováním objektivního práva. Spolu s etickým kodexem a aplikací principů správního práva přináší do veřejné správy slušnost, spravedlnost a efektivnost. Podkapitola týkající se vybraných otázek správního práva je uzavírána posouzením problematiky diskreční pravomoci, coby nejednoznačného rysu správní činnosti, kdy se autor zamýšlí nad riziky i přínosy tohoto institutu. Opomenuty nezůstávají ani základní pojmy jako jsou nařizovací pravomoc, správní akt a jeho revokace, negociace, kontrakt a správní řízení.

Následující kapitola se zabývá judicializací veřejné správy ve smyslu právní a soudní kontroly výsledků veřejné správy, tedy její činnosti, nečinnosti a přezkoumáním správních aktů. V jejím úvodu nás autor provádí komparací soudního systému ve Velké Británii, Francii a Německu, kde upozorňuje na odlišnou roli i postavení veřejnoprávního soudnictví tak, aby následně mohl pokračovat výkladem soudní kontroly veřejné správy v ČR, kterou zachycuje od 70. let minulého století až po její současnost. V této souvislosti zmiňuje přelomový rok 2003, kdy došlo opět k narovnání stavu ve správním soudnictví obnovením činnosti Nejvyššího správního soudu. V souladu se zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, nás provází hlavními hmotnými i procesními pojmy správního soudnictví.

Pro úplnost je tato kapitola doplněna analýzou správního soudnictví v evropském správním prostoru. V této souvislosti je apelováno na existenci alternativních prostředků řešení sporů jako je usmíření, zprostředkování, smluvní vyrovnání a arbitráž, které by měly soudním sporům povinně předcházet. V souvislosti s evropským správním soudnictvím je vedle ochrany před nezákonným rozhodnutím zmiňována další neméně důležitá funkce správního soudnictví, a to způsob, jak řešit nedokonalosti legislativy. Čtenářům je následně podána informace o procesních i hmotných otázkách soudního řízení před Evropským soudním dvorem.

Poslední částí monografie vstupuje na atraktivní pole současné dynamiky ve-

řejné správy, která je chápána na jedné straně jako střetávání procesů utváření politiky, a na straně druhé jako proces rozhodování v podmínkách omezené racionality. Autor se zde věnuje složitým vědním otázkám, na něž není možné jednoznačně odpovědět. V rámci správní tradice komparuje historické reformy a uspořádání státu v Německu, Francii a Británii, které víceméně všechny vyústily v nynější smíšený model veřejné správy, typický dvojkolejností řízení na centrální a místní úrovni.

V následující podkapitole se zamýšlí nad právní regulací veřejné správy a porovnává různé přístupy od pojetí správního práva jako nástroje k efektivnímu výkonu správy, kde dochází k dualismu práva soukromého a veřejného, až po vnímání správního práva jako nástroje k omezení veřejné moci, které je toliko typické ochranou subjektivních práv jednotlivců. V této souvislosti akcentuje systematizaci a kodifikaci správního řízení, vytvoření úplného systému soudní kontroly a rozvinutí pravidel odpovědnosti a ručení za výkon veřejné správy. Za neméně důležité považuje roli ombudsmana, coby alternativního a neformálního nástroje kontroly, a aplikaci práva na přístup k informacím.

V další části se publikace zabývá reformními změnami, které jsou patrné z celé historie veřejné správy, kdy období centralizace střídají opatření decentralizační a byrokratické postupy jsou nahrazovány implementováním manažerských postupů. Dovojuje, že administrativní stát není možné zcela reformovat a už vůbec ne rychle a naráz. Jako základní předpoklad úspěšnosti reformy uvádí jejich politickou podporu a konsenzus při jejich přípravě, opačné kroky naopak ústí v plýtvání a chaos.

V závěru se publikace zabývá problematikou řízení kvality ve veřejné správě. Kvalitní regulaci označuje jako jednu ze základních podmínek dobré správy věci veřejných s tím předpokladem, že je regulace maximálně otevřená, transparentní, jasná, jednoduchá a srozumitelná. V této souvislosti je zmíněna TQM, jako příklad masivní procedurální inovace, která proniká do veřejné správy. Následně se autor věnuje neméně komplikovanému tématu, efektivnosti, jejíž měřitelnost je ve veřejné správě velmi těžce realizovatelná. Zmíněn je evalu-

ační model řízení kvality CAF, který se používá jako nástroj pro zlepšení výkonnosti veřejného sektoru prostřednictvím apriorního sebehodnotícího rámce identifikaci slabých a silných stránek.

Kniha ústí v akcentování důležité role občanské společnosti spolu s právem na informace, což lze označit za základní předpoklady externí kontroly veřejné správy, která je zárukou její vnitřní i vnější kvality.

Předností recenzované publikace je její čtivost. Autor si pohrává se složitostí vývoje veřejné správy a snaží se vydefinovat srozumitelným způsobem to důležité od jejich primitivních kořenů až po složitou současnost se všemi konsekvencemi. Rovněž považují za nutné upozornit na vysokou jazykovou a stylistickou úroveň, logickou stavbu, návaznost a přehlednost jednotlivých kapitol, které tak tvoří souvislou výpověď o evoluci teorie veřejné správy.

Kniha je určena vysokoškolským studentům veřejné správy, její přínos však ocení i odborníci příbuzných oborů.

✦ Ing. Mgr. LENKA PAVLÍKOVÁ, DiS.,
externí pedagog VŠFS, o.p.s.

Tomáš Langášek:

Ústavní soud Československé republiky a jeho osudy v letech 1920-1948

Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, Plzeň 2011, 319 stran,
363 Kč.

Představovat v právnické obci generálního sekretáře Ústavního soudu ČR a spoluautora mimo jiné komentáře zákona o Ústavním soudu¹ či Listiny základních práv a svobod² Tomáše Langáška by jistě nebylo v zásadě nutné, nebýt toho, že jej anotovaná monografie nově řadí i mezi právní historiky

a identifikuje jej jako právníka, kterým není lhostejná historie jejich současného působení.

Text Tomáše Langáška je nepochybně prvním uceleným českým vědeckým zpracováním historie Ústavního soudu od jeho vzniku do r. 1948. Ač by se mohlo z dosavadních zmínek v historické literatuře mylně zdát, nebyl první Ústavní soud institucí, která po sobě nezanechala archivní stopu. Autor tak mohl pracovat s primárními prameny a vložit do jejich interpretace přiměřenou dávku vlastního mimopramenného poznání z činnosti Ústavního soudu stávajícího.

Monografie je rozdělena do sedmi hlavních kapitol.

V prvé kapitole věnované pravomoci a působnosti Ústavního soudu ČSR přibližuje autor prvorepublikovou právní úpravu a koncepci ústavního soudnictví. Nejde o pouhé parafrázování textů ústavní listiny z r. 1920 a jednotlivých právních předpisů, čtenář může nahlédnout i do legislativního procesu a sledovat dobovou odbornou diskusi. Čtenář – advokát pak jistě nepřehlédne, že členy ústavního výboru byli mimo jiné advokáti Alfred Meissner, Václav Bouček a Theodor Bartošek. Trefně Tomáš Langášek charakterizuje vztah profesora Jiřího Hoetzla, tehdy šéfa legislativního odboru ministerstva vnitra, k Ústavnímu soudu: „...ve vztahu k instituci ústavního soudu se však k otcovství hlásil zejména prof. Jiří Hoetzel, ...byl své otcovství vůči ústavnímu soudu někdy zdůrazňoval poněkud mentorsky, jako ke zlobivému dítěti, které se nechová přesně podle představ rodiče.“ Nad citací z projevu zpravodaje k ústavní listině Vác-

lava Boučka jsem si pak uvědomil, jak tento propagátor amerického a anglického práva na stánkách svého časopisu Právnické rozhledy dokázal být obdivovatelem objektivním a kritickým, o čemž svědčí jeho připomenutí nevýhod amerického modelu.

Druhá kapitola popisuje vznik Ústavního soudu. Líčí nominaci, jmenování a volbu prvních soudců Ústavního soudu, přináší stručnou biografii a charakteristiku jeho prvního předsedy Karla Baxy, podává průběh ustavující schůze dne 17. listopadu 1921, zabývá se přípravou a schvalováním jednacího řádu, odměnami soudců a jejich protokolárními postavením, jakož i otázkami praktickými, jako byly sídlo Ústavního soudu, zaměstnanci a rozpočet. Při četbě o kandidátech na místa soudců a jejich náhradníků z dnešního pohledu překvapí, že Josef Sander a Theodor Schuster se nakonec nedostali do tera poslancecké sněmovny, neboť až na poslední chvíli bylo zjištěno, že nedosahují požadovaného věku 45 let. Další myšlenka, souběžná se studiem textu, která mě napadla při pohledu na fotografii sídla prvorepublikového Ústavního soudu, se týká přetrvávající absence pamětní desky na dnešní školní budově na rohu pražských ulic Bílkovy a Dušní.

Třetí kapitola se zabývá činností Ústavního soudu v prvním funkčním období. Po „slibném začátku“ v letech 1922-1923 přišla léta, v nichž „není co dělat“ (1923-1925) a etapa „adventního“ Ústavního soudu (1925-1929). Autor se podrobně věnuje judikatuře, zejména té, která se týká opatření stálého výboru, sleduje však i změny personální.

Po skončení prvního funkčního období se Ústavní soud přiblížil dobám stinným. Autor ve čtvrté kapitole nazvané Intermezzo 1931-1938 přináší biografii tajemníka a posléze předsedy Ústavního soudu ve druhém funkčním období, Jaroslava Krejčího. Nelze tu přehlédnout, že Tomáš Langášek využil i metody orální historie, neb, jak poznamenává v úvodu, „prof. Jaroslav Krejčí, syn někdejšího tajemníka a předsedy Ústavního soudu, mne ve svých 95 letech přijal ve svém bytě v Lancasteru a podělil se se mnou o mnoho zajímavých vzpomínek.“

V následujících kapitolách se čtenář dočte o druhém funkčním období

1 Srv. Wagnerová, E., Dostál, M., Langášek, T., Pospíšil, I.: Zákon o Ústavním soudu s komentářem, ASPI, a. s., Praha 2007.

2 Srv. Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol.: Listina základních práv a svobod. Komentář, Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2012.

Ústavního soudu a jeho smutném konci (Epilog), i o poválečné přípravě Ústavy 9. května, v níž ústavní soudnictví nebylo zahrnuto.

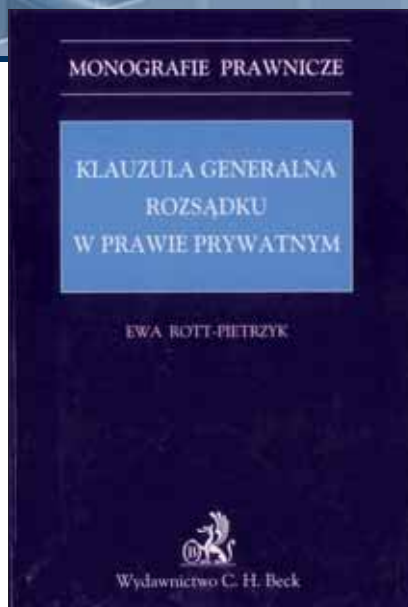
Knihu obohacují přehledy archivních pramenů, plenárních a neveřejných schůzí a veřejných líčení, tabulkově uspořádaný přehled funkčních období členů a náhradníků v letech 1921-1940, přehled řízení před Ústavním soudem v letech 1922-1939 a edice vybraných nálezů a historických dokumentů.

Text je psán systematicky, přehledně a čtivě, doplňují jej ukázky z pramenů, je – i s ohledem na časový záběr – „trvanlivý“ s reálnou ambicí stát se na delší dobu prací základní. Okolnost, že byla tato publikace vydána, podtrhuje prestiž Ústavního soudu. Autor monografie pak například přednesl zasvěcený a účastníky za mé přítomnosti velmi pozitivně hodnocený referát z obsahu práce na kolokviu *Ústavní soud Československé republiky – 90 let od jeho ustavující schůze*, konaném dne 15. 11. 2011 Ústavním soudem ČR v Brně.

Je škoda, že v České republice zatím neexistují – jako např. i v USA léta působící – společnosti věnující se např. dějinám Nejvyššího soudu či jednotlivým článkům soudní soustavy. Historii soudu totiž netvoří – jak by možná tvrdili zapřísáhlí pozitivisté – pouze jeho judikatura, ale také každodenní život uvnitř soudní budovy. Zpracování historie Ústavního soudu budiž zároveň výzvou k bádání o dějinách Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a dalších článků soustavy obecných soudů, jakož i soudů specializovaných, např. prvorepublikového volebního soudu apod. V neposlední řadě by jistě bylo užitečné, kdyby kromě anglického resumé v této monografii vznikla i její anglická mutace.

Knihu Tomáše Langáška pak nelze než doporučit do advokátských a právnických knihoven. Zaslouží si ostatně též pozornost těch, kteří s Ústavním soudem i jinak přicházejí do styku, historiků a dalších zájemců.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK,
soudce Ústavního soudu ČR

Ewa Rott-Pietrzyk:

Klauzula generalna rozsadku w prawie prywatnym

C. H. Beck, Warszawa 2007,
464 stran, 59 zlotých.

Pod tlakem anglosaského právního systému se v kontinentální Evropě postupně začíná prosazovat princip „reasonable-ness“ (česky: rozumnost či přiměřenost), a to cestou mezinárodního práva či práva komunitárního. Na tuto skutečnost reagují i některé evropské státy pozitivně-právně zakotvující jmenovaný princip (např. v Holandsku „redelijkheid en billijkheid“, či Polsku jako „rozsadek“). Právě vycházejíc z těchto souvislostí Ewa Rott-Pietrzyk předložila odborné veřejnosti studii pod titulem „Klauzula generalna rozsadku w prawie prywatnym“ (Generální klauzule rozumnosti v soukromém právu), kterou vypracovala za využití rozsáhlého literárního zázemí a za podpory mnoha odborníků zvučných jmen. Význam práce je obzvlášť výrazný, když o principu reasonableness evropská odborná literatura příliš nepojednává.

Z pohledu českého čtenáře autorka spíše neobvykle zahajuje studii etymologickou analýzou pojmu „rozsadek“, „rozumnosc“, jelikož si správně uvědomuje (strana 1 a násl.), že právní text by měl navazovat na obecný jazyk, a tedy i jakékoliv pojednání by se k této otázce mělo stručně vyjádřit, což bohužel v našich podmínkách není důsledně uplatňováno. Detailní lingvistická analýza pojmu rozumnosti a její vymezení zejména jako racionality, poctivosti/slušnosti, či obvyklosti

vytváří kvalitní základ pro studium kategorie na poli filozofie a práva, kdy není opomenut snad žádný (pro právní vědu) významný filozof. V navazujícím pojednání o právním významu pojmu rozumnost, vedle již uvedeného, tak nejsou po minuty ani pohledy na rozumnost coby formální spravedlnost spočívající v rovnosti, nestrannosti, či úvahy o rozumnosti coby objektivnosti, svědomitosti apod. Na rozdíl od oblasti common law, kde rozumnost směřuje k vyjádření aristotelovské slušnosti, se autorka již v úvodu hlásí k myšlence, že v polském právu kategorie rozumnosti tenduje k vyjádření všeobecné akceptovatelnosti (str. 38).

Nejpodstatnější část práce (kapitoly 3. až 6.) pak spočívá v důkladné kompilaci názorů na kategorii rozumnosti. Autorka materii postupně zpracovává v kapitolách věnujících se právu holandskému, dále zásadám evropského smluvního práva a UNIDROIT, dále vídeňské úmluvě o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, a konečně právu polskému. Nicméně i v takto tematicky vymezených kapitolách ve vzájemných souvislostech je věnován prostor pro mnohem širší srovnání s nejrůznějšími právními řádů, jako je například právo ruské, uzbecké, egyptské, iránské, či filipínské (např. str. 138, 223).

Základním přínosem práce je nepochybně vyčerpávající a precizní přehled názorových proudů a pozic, což se nepřímo dokládá již značným množstvím použitých domácích a zahraničních literatur, čítající několik set titulů. Na škodu věci se mně osobně v této souvislosti jeví uspořádání kapitol ve shora naznačeném pořadí. Práce, která je takto obsahově nabytá z pohledu „statického“, by si možná zasloužila chronologické uspořádání uvedených kapitol, čímž by se mohly více hmatatelně projevit „dynamické“ aspekty studované kategorie.

Tento problém vyvstává o to víc do popředí, když – především ve vztahu k právu polskému – autorka nestagnuje na souhrnu faktografie, ale aspiruje mnohem výše. Ve vztahu k funkcím, které kategorie rozumnosti plní, totiž opakovaně poukazuje na výklad, doplnění a korekci práva po vzoru prétorského práva (str. 42 atd.). Na rozdíl od holandského práva, které tuto kategorii váže ke smluvnímu právu (str. 222), ji autorka považuje za univerzální (patrně po vzoru common law; str. 202), i když samu o sobě nepo-

stačující. Není proto ani překvapením závěr, kdy vhodné legislativně-technické vyjádření tohoto institutu autorka spatřuje právě v generální klauzuli (jak je ostatně naznačeno již v názvu studie). Takovému dynamickému uchopení kategorie rozumnosti koneckonců nasvědčuje, že autorka poukazuje na „potřebu“ nahrazení dosavadních generálních klauzulí novými (str. 146), kdy právě v kategorii rozumnosti spatřuje „vhodného adepta“.

Celkově lze knihu hodnotit výrazně pozitivně, když jde o jednu z mála prací pojednávajících o kategorii rozumnosti v podmínkách kontinentálního práva, a tedy v tomto směru vyplňuje nepřízni-

vý vědecký „deficit“. Primárně publikace nepochybně osloví členy akademické obce a neměla by určitě uniknout nikomu, kdo se zabírá obecnými otázkami soukromého práva, především principy, neboť právě v tomto směru představuje výrazné pensum poznatků nabytých autorkou ať už v rámci polských rekonstrukčních snah, či při činnosti v rámci Acquis Group (European Research Group on Existing EC Private Law).

Předmětná práce – s logickou výjimkou anglosaského precedenčního práva – v podstatě nevyužívá judikturních poznatků a závěru. To v souvislosti s nízkým zaměřením na právní praxi jako takovou by

mohlo vyvolat dojem, že pro právní praktiky jde o publikaci nezajímavou. Nicméně vzhledem k neustálému rostoucímu významu práva komunitárního a mezinárodního, a koneckonců i vzhledem k tomu, že nový český občanský zákoník hojně užívá slovního obratu „rozumný“ („rozumný důvod“, „rozumné očekávání“, „rozumně předpokládat“, „rozumně odporovat“ apod.), je tato publikace vhodná i pro právní praxi k základnímu seznámení se s obsahem tohoto pojmu. Práci tak lze doporučit skutečně celé odborné veřejnosti.

✦ Mgr. MARIÁN ROZBORA,

advokátní koncipient v Brně a doktorand
katedry občanského práva PF MU

Přečetli jsme za vás

Mgr. Tomáš Tintěra:

Do jaké výše je smluvní pokuta ještě přiměřená?

Právní rádce č. 12/2011, str. 25-28.

V úvodu autor článku, odborný asistent Právnické fakulty UP Olomouc, předesílá, že přesný návod jak určit maximální výši smluvní pokuty neexistuje, a ke změně nedojde ani v souvislosti s návrhem nového občanského zákoníku. Poslední pokus o přesné vymezení obsahoval Obecný občanský zákoník, který platil do roku 1868. V současnosti představují hranice pro určení výše smluvní pokuty dobré mravy, které jsou v souvislosti se smluvní pokutou obsaženy v § 39 a § 3(1) občanského zákoníku. Autor uvádí, že soudní judikatura se zavedení přesných kritérií brání, Nejvyšší soud deklaruje, že řešení dané otázky je v jeho judikatuře jasné a ustálené.

Autor na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu vymezil určitá kritéria, která rozčlenil na obecná a zvláštní. Sám však upozorňuje, že se zaměřil pouze na nepřiměřenou výši smluvní pokuty, protože se v praxi vyskytuje nejčastěji.

Za obecná považuje ta, která řeší pojmově přiměřenost výše zajištění povinnosti smluvní pokutou ve vztahu k dané konkrétní povinnosti. Prvním z těchto kritérií je preventivně-sankční funkce. Z rozsudku Nejvyššího soudu pak vyplývá, že smluvní pokuta, která by byla sjednána v několikanásobně nižší výši a stále by plnila tuto funkci, je nepřiměřená. Dalším kritériem je, aby smluvní pokuta zahrnovala všechny myslitelné škody, které lze v případě porušení povinnosti v konkrétním vztahu předpokládat. Nesmí však výrazně převýšit výši skutečné škody, jinak je neplatná. Vystává však otázka, zda je možné zahrnout všechny možné škody. Judikatura zde upřesňuje, že jde o škody rozumově předvídatelné. Autor ovšem zdůrazňuje, že povinnost zaplatit smluvní pokutu je dle zákona i v případě, že žádná škoda nevznikne. Zároveň podotýká, že v novějších rozhodnutích se již toto vymezení nevyskytuje. Jako třetí obecné kritérium autor zmiňuje význam a hodnotu zajišťované povinnosti, kdy hodnota bude snáze určitelná u peněžitých částek, zejména jednorázových. Z ustálené praxe Nejvyššího soudu vyplývá, že smluvní pokuta do výše zhruba 0,5 % denně z dlužné částky je považována ještě za přiměřenou. Čtvrtým kritériem je výše zákonných úroků z prodlení a poplatků z prodlení. Smluvní pokuta nesmí při velkém prodlení dosáhnout výši samotné splátky a také nesmí mnohonásobně převyšovat úrok z prodlení. Pokud ale dojde k výrazné změně úrokových sazeb, není možné považovat právní úkon za neplat-

ný. Posledním obecným kritériem je porovnání smluvní pokuty a obvyklé výše úroků požadované peněžními ústavy při poskytnutí finančních prostředků na základě úvěrové smlouvy, kdy je považováno za nepřiměřené, aby je smluvní pokuta mnohonásobně převyšovala.

Druhý okruh kritérií, která autor označuje jako zvláštní, hodnotí přiměřenost s ohledem na další okolnosti, kdy obecně uznávaná výše může být považována za odporující dobrým mravům a naopak. Jedná se zejména o souběh s dalšími zajišťovacími prostředky (ručení, zástavní právo apod.). Dalším uvedeným hlediskem je existence zvýšeného rizika, kdy při vyšší míře nespolehlivosti dlužníka je přijatelná vyšší smluvní pokuta. Autor však upozorňuje, že se nesmí jednat pouze o subjektivní názor. Pod třetím zvláštním kritériem je zahrnuta situace, kdy povinný subjekt výši smluvní pokuty sám navrhne, zde Nejvyšší soud v minulosti akceptoval i smluvní pokutu ve výši 2 % denně z dlužné částky.

Dále autor zmínil ještě několik irelevantních a okrajových kritérií, která nemají vzhledem ke zkoumané problematice na danou situaci vliv.

Ústavní i Nejvyšší soud zdůrazňují, že vždy má být brán ohled na soulad dobrých mravů s konkrétním případem a jeho okolnostmi.

Závěr článku autor zacílil na změny související se zavedením moderačního oprávnění i pro občanskoprávní vztahy, kde v současné době existuje pouze jediné řešení, a to, zda je smluvní pokuta platná či nikoliv. V návrhu nového občanského

zákoníku je výslovně zakotveno, že moderační musí navrhnout sám dlužník, samotná iniciativa soudu nebude možná. K sankci neplatnosti tak soud přistoupí až tehdy, kdy nebude možné využít moderace.

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.:

Trestní odpovědnost právnických osob – ano, či ne?

Právní rádce č. 12/2011, str. 34-40.

Jiří Jelínek, profesor Právnické fakulty UK v Praze, ve svém článku popisuje dlouhou cestu k zavedení trestní odpovědnosti právnických osob v českém trestním řádu, která vyvrcholila přijetím zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s účinností od 1. 1. 2012. Autor zdůrazňuje, že jde o aktuální, důležité a zejména kontroverzní téma dnešní doby, které zásadním způsobem nabourává osvědčený systém základních principů kontinentální evropské kultury, jenž se opírá o individuální odpovědnost, odpovědnost fyzických osob. Zásada, že společnost (právnická osoba, korporace) nemůže jednat protiprávně, vychází již z římského práva. Osoba pachatele je spojována s fyzickou osobou, bytostí z masa a kostí, myslící, cítící a mající vůli. S ohledem na výrazný nárůst kriminality, zejména pak majetkové, a s nástupem nových společenských, hospodářských i politických změn, kdy je v hospodářské oblasti trestná činnost páchána převážně činností právnických osob, je inklinováno k názoru, že korporace mají schopnost činit důležitá rozhodnutí i páchat trestné činy. Otevřené hranice, zejména pak mezi státy Evropské unie, umožňují snadnější šíření kriminality mimo území jednoho státu. V návaznosti na zvyšující se počet právnických osob, zvláště v oblasti ekonomiky, Evropská unie, OSN a Rada Evropy doporučují zakotvit trestní odpovědnost právnických osob do jednotlivých právních řádů. Dnes je již ve většině států Evropské unie zapracována.

Na rozdíl od kontinentálního systému je v angloamerickém systému trestní odpovědnost zavedena již dlouho a není nijak zpochybňována. Postupně pouze dochází k podrobnějšímu rozpracování podmínek. Nelze ovšem říci, že úprava

dané problematiky je ve všech státech shodná. Neexistují jednotná pravidla ani způsob úpravy, kdy v některých státech není součástí trestních zákonů nebo trestních řádů, ale opírá se pouze o obecné principy. Roztříštěnost podporují i různorodé teorie a interpretace. Za nejuplněnější je považována úprava australská. Autor vyzdvihuje, že ač je anglosaský systém méně koncepční, lépe a rychleji reaguje na společenské změny.

Otázkou také zůstává, jakou nejhodnější podobu koncepce deliktů odpovědnosti právnických osob použít. V rámci kontinentálního okruhu jsou rozlišovány tři možnosti. Jako první se nabízí pravá trestní odpovědnost právnických osob, která je upravena v trestním zákoně či zákonem zvláštním. Trestní sankce jsou ukládány v trestním řízení. Druhým způsobem je nepravá trestní odpovědnost právnických osob, jejíž úprava není výslovně zakotvena v trestním řádu, ale trestněprávní sankce právnické osobě být uloženy mohou, nebývají však označovány jako tresty. Pod třetí možnost jsou zahrnuty jiné možné regulace protiprávní činnosti právnických osob. Jako příklad autor uvádí administrativněprávní trestání.

Podstatnou část článku autor věnuje legislativnímu vývoji v České republice, který rozčlenil do několika fází.

První kroky spatřuje v roce 2000, kdy byla ustavena specializovaná komise, která dospěla k několika bodům. Jedním z nich je zjištění, že Česká republika není vázána žádným platným mezinárodním dokumentem k zakotvení trestní odpovědnosti právnických osob. Dále se měla úprava vztahovat pouze na některé druhy korporací, stát a územní samosprávné celky neměly být zahrnuty. Komise se vyslovila pro taxativní výčet trestných činů a paralelní trestní odpovědnosti fyzických a právnických osob za týž skutek. Nebylo však dosaženo jednotného závěru, zda je opodstatněné trestní odpovědnost právnických osob zavést či nikoli.

V roce 2001 neprošel poslancem sněmovnou již v prvním čtení

návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Kritika se snesla na samotnou koncepci zákona, chybějící terminologický aparát a opomenutí některých důležitých institutů.

Dalším mezníkem byl rok 2004, který souvisel s počátky rekonstrukce trestního práva hmotného, kde byla i nadále zachována individuální trestní odpovědnost fyzických osob. V návaznosti se začalo uvažovat o řešení deliktů odpovědnosti právnických osob pomocí správního práva. Návrh zákona o správní odpovědnosti právnických osob byl ovšem odmítnut, z důvodu chybějících obecných institutů, nedostatečných mimotrestních norem či neexistence příslušného rozhodovacího orgánu. Zvláště bylo pak upozorňováno na možné problémy na poli mezinárodní spolupráce, kdy by nemohly být využívány instituty právní pomoci.

Poslední část příspěvku autor vyčlenil pro popis dění kolem nového vládního návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim z roku 2011, jehož účinnost byla stanovena na 1. 1. 2012. V průběhu legislativního procesu došlo k vetování zákona prezidentem České republiky. Svou kritiku zacíлил zejména na neschopnost státu odhalit konkrétní iniciátory a pachatele trestných činů konaných prostřednictvím činnosti právnických osob, a proto stát hodlá trestat tyto právnické osoby jako takové. Dalším vytýkaným bodem bylo nedostatečné propracování koncepce zákona a jednotlivých procesních otázek.

Poslanecká sněmovna na připomínky nerefletovala, podobu zákona nezměnila a jeho původní znění přijala.

✿ Mgr. JAN MATES

NOVINKA C. H. BECK

Podstatně doplněné
a přepracované vydání
úspěšného komentáře

Vázané s přebalem, 2 svazky
3 632 stran, cena 4 490 Kč
obj. číslo EVK7

Objednávejte se slevou v eShopu na
www.beck.cz

bulletin
slovenskej
advokácie

UPOZORNENIE
Povinné platby členov Slovenskej advokátskej komory

Súhrnné vynuovenie súťažného práva na vnútroštátnom súde

K niektorým rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR vo veciach azylu

Judikatúra Ústavného súdu SR z pohľadu Európskeho súdu pre ľudské práva

27. apríla 2012
Galavečer v Redute pri príležitosti Dňa advokácie

Bulletin slovenskej
advokácie prináša...

č. 3/2012

Mgr. Tomáš Mészáros:

Súhrnné vynuovenie
súťažného práva
na vnútroštátnom súde

Článok približuje možnosti poškozených subjektů domáhat se náhrady škody způsobené porušením evropských a vnit-

rostátních pravidel hospodářské soutěže na vnútroštátnym súde. V úvodu približuje všeobecný pohľad na řešené téma a postupně se věnuje konkrétní situaci vymáhání náhrady škody ve Slovenské republice. Článek nepopisuje jen existující právní stav podle právních předpisů, ale zaujímá kritický postoj ke konkrétním soudním rozhodnutím, politováníhodné neznalosti relevantních právních předpisů a samotné soutěžněprávní problematiky některými příslušnými soudy.

JUDr. Elena Berthotyová, PhD.:

K niektorým rozhodnutiam
Najvyššieho súdu
SR vo veciach azylu

Cílem tohoto příspěvku je shrnout v několika tematických blocích zásadní rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské republiky (dále jen „NS SR“) k zákonu č. 480/2002 Z. z. o azylu a o změně a do-

plnění některých zákonů (dále jen „zákon o azylu“), které mohou ovlivňovat zabezpečení jednoty a zákonnosti rozhodování ve vyšší míře než jen závaznost inter partes, s cílem poukázat na některé výkladové trendy, kterými NS SR zákon o azylu a některé mezinárodní úmluvy vykládá.

JUDr. Marica Pirošíková:
Judikatúra Ústavného
súdu SR z pohľadu
Európskeho súdu pre
ľudské práva

Autorka v článku analyzuje relevantní judikaturu Evropského soudu pro lidská práva týkající se rozhodovací činnosti Ústavního soudu Slovenské republiky. Cílem článku je identifikovat zjištěné nedostatky a upozornit na potřebu sladění praxe Ústavního soudu Slovenské republiky s mezinárodními standardy ochrany lidských práv.

Omluva: V čísle 3/2012 jsme na str. 45 u uveřejněné anotace článku „Institut zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta klientem“ uvedli nesprávné jméno autora. Autorkou článku je JUDr. Lenka Řehulová, advokátka a doktorandka na PF MU v Brně. Dr. Řehulové se omlouváme. redakce

MANAŽER DATOVÝCH SCHRÁNEK

Manažer datových schránek
je další aplikací do skupiny **CODEXIS®** ADVOKACIE.

Ke stažení na www.dsmanazer.cz

ATLAS CONSULTING
www.atlasconsulting.cz

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 56

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe 57

Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů
advokátů 59

Z jednání představenstva ČAK 61

Z EVROPY

Association Masaryk – jednadvacet let francouzsko-české
právní spolupráce 62

Úložiště zátěží

budoucích generací

Jsme zatíženi nevybuchlými bombami z druhé světové války, popílky a kyselými dešti od budování těžkého průmyslu, půdami prosáklými naftou a chemikáliemi z dob pobytu bratrských vojsk, a vůbec všelijakým sajrajtem po lesích, vodách i stráních. Hloupé minulé generace nám zkrátka dávají za brat tak, jako jim kdysi dávaly co proto ty ještě minulejší a hloupější generace, a my to zase všechno odvedeme generacím budoucím, až budou muset po nás uklízet dýmající skládky odpadu, tuny hardwaru a softwaru, všemožná zařízení pro signálové pokrytí, Dukovany, Temelín, opencard, datové schránky, babyboxy a Sazka Arénu. A jako teď musíte, vy mladí, hlídat bábu, aby v kamenech nespálila své staré bačkory, tak vás budou jednoho dne hlídat vaši pravnucci, abyste vesmír nezamořovali vysíláním ze svého chytrého mobilu a nerušili tím kůrovce v jeho rezervacích.

Teď jste všichni uraženi, protože se vám sáhlo na mobil, a vy považujete za nehoráznost srovnávat pokrok vědy a techniky s bačkorami. Jenomže to si mysleli budovatelé vysokých pecí a provozovatelé tankodromů u Milovic taky. Co asi řeknete teď, až přejdeme od zátěží ekologických k zátěžím ideologickým a politickým? Jejich úložiště je někde v nás a do toho úložiště my prostě strčíme všechno, s čím si nevíme rady, zabetonujeme to tam, a čekáme, co to udělá. Psychologové tomu říkají podvědomí. Odpad tam ukládaný je jaderné palivo s neznámým poločasem rozpadu. To palivo mělo kdysi obrovskou energii, pak vyhořelo, ale nebezpečné záření z něho vychází dál.

Vždyť i ta Brožová Polednová bývala kdysi mladá a horlivá prokurátorka, zatížená marxismem-leninismem. Toto explozivní palivo ji pohánělo k tomu, aby z každého nevinného učinila zločince, pakliže šlo o třídního nepřítele, a dala ho popravit. Když jí palivo vyhořelo, odsunula je do úložiště. Ani po padesáti letech se palivo v jejím úložišti nerozpadlo a dosud silně září. Pěkný příklad staré ideologické zátěže.

Současní mladí a horliví státní zástupci, zejména někteří vrchní, jedou na ideologické palivo ultraliberalismu. To je žene k tomu, aby z každého zločince učinili nevinnou obět, pakliže jde o podnikatele. A jako za Brožové stáli proti nevinnému dva žalobci, totiž prokurátor a obhájce, tak dnes stojí po boku zločince dva obhájci, totiž advokát a státní zástupce. Pěkný příklad nové ideologické zátěže, dosud nevyhořelé, přichystané zde pro budoucí generace.

Myslíte si, že stejně jako teď, i za Brožové to přece byl jen boj jakýchsi klanů, které se mydlyly hlava nehlava, a jen pár myš-

lenkových tupců naskočilo na hru, že jde o souboj dobra se zlem. Kdepak, žádné dobro a zlo neexistuje. Jsou jen dva klany, které si mydlí schody. S ideologií to nemá co dělat. Jako si za Brožové socialistická zákonost vyřešila Horákovou, tak teď si vláda práva vyřeší MUS a grippy. Ať se na těch politikou a ideologií namydlených schodech třeba přerazí, potvora. Aspoň dá chvilku pokoj, nebude kriminalizovat poctivé belzebuby a uplakaného Vítku Bártu. Do úložiště s tím se vším!

Vedle úložiště prokurátorů a státních zástupců jsme si už dávno zřídili i úložiště svých evropských sousedských vztahů. Jako jsme do něho teď šoupli bruselský kompakt, byla v něm od r. 1434 i basilejská kompaktáta. Tehdejší český zemský správce Aleš z Rýzmburka si myslel, že je hnacím motorem evropského pokroku, když je nepodepsal kvůli naší husitské suverenitě, ale ve skutečnosti s ním mávala taková lobbistická esa, jako byl Jan Rokycana a Oldřich z Rožmberka, takže to po dvou letech dokonce podepsal, ale v Jihlavě, a ne, jak byste si mysleli, někde v Basileji nebo v Bruselu. A císař Zikmund, celý nervózní z Turků, kteří se chystali na Cařihrad, musel v Jihlavě držet dlouhý projev svou roztomilou češtinou a nechat si tam z Uher přivést svou císařskou i českou královskou korunu, aby mu Aleš mohl holdovat. Císař Aleše pochválil za jeho projekt na zvýšení evropské konkurenceschopnosti v oblasti služeb utrakvistických a uznal, že by na to bez Aleše nikdy nepřišel. Taky Mistr Peter Payne, Angličan, zvaný u nás Engliš, oxfordský teoretik kontinentálního lidu podobojí, měl Aleše rád, říkal mu my dear friend Alesh, ale považoval ho za popletu. Alesh pak zmizel v propadlu dějin, zemským správcem se stal Jiří Poděbradský a arcibiskupem až Antonín Brus z Mohelnice po 125 letech. Tehdy konečně nastal v úložišti poločas rozpadu basilejských kompaktát.

Nu, tenkrát byla kartografie v plenkách a Aleš za Babiččino údolí z Rýzmburka moc daleko nedohlédl, a nevíš mi si, že za bukem číhají machometáni. Dnes stačí porozhlédnout se po sousedech na mapě a vidíte 54 % Němců, 26 % Poláků, po 5 % Maďarů a Rakušanů a 3 % Slováků. Nás je uprostřed hrdých 7%. Nikdo našich 7% nepotřebuje, každý z nich nás v klidu obejde nebo objede a ani si moc nezajede. Nám tu zas bude čouhat sláma z bot a škemrat o přátelství budeme u jurodivého Rasputina. Hlavně, že budeme mít svou ideologii v úložišti, jako Brožová Polednová. Do jiných úložišť vrazíme ještě i školství, akreditační komisi, zdravotnictví, důchody, státní rozpočet a volbu prezidenta. Jo, a taky machometány. Však ono to tam vyhnije! Hlavně, že bude klid na práci budoucích generací. My už jsme se nadřeli dost.

Naše pravda v úložišti zvítězí!

Březen 2012

✦ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže neinformuje klienta o stavu exekučního řízení a zadržuje vymoženou částku, dokonce i po opakovaných žádostech klienta o její vydání.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 18. 6. 2010, sp. zn. K 27/2010

Kárně obviněný JUDr. R. P., advokát, se dopustil kárného provinění,

že jako právní zástupce obchodní společnosti A., s. r. o., jako oprávněné proti obchodní společnosti B., s. r. o., jako povinné v exekučním řízení vedeném u exekutorského úřadu neinformoval svého klienta o stavu jeho věci a o tom, že dne 26. 2. 2007 poukázal soudní exekutor na jeho účet vymoženou částku ve výši 69 207,90 Kč, a poté, co ho klient opakovaně žádal o vydání vymožené částky, tuto částku mu nejméně do 16. 11. 2009 nevydal,

tedy

- nechránil práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,
 - povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu, opatřovat s péčí řádného hospodáře, a nepoužít je jinak, nežli ke stanovenému účelu,

čímž

porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1, 2 Pravidel profesionální etiky. Za to se mu podle ust. § 32 odst. 3 písm. d) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu devíti (9) měsíců.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 3000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Náhrada nákladů řízení je splatná do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Z podnětu stěžovatele ze dne 16. 11. 2009 podal předseda kontrolní rady České advokátní komory kárnou žalobu a viní kárně obviněného z toho, že jako právní zástupce obchodní společnosti A., s. r. o., jako oprávněné, proti obchodní společnosti B., s. r. o., jako povinné v exekučním řízení, neinformoval svého klienta o stavu jeho věci a o tom, že dne

26. 2. 2007 poukázal soudní exekutor na jeho účet vymoženou částku 69 207,90 Kč, a poté, co ho stěžovatel opakovaně žádal o vydání vymožené částky, tuto částku 69 207,90 Kč mu nejméně do 16. 11. 2009 nevydal, tedy do data, kdy stěžovatel odeslal svou stížnost. Stěžovatel se pokoušel opakovaně navázat kontakt s kárně obviněným, avšak marně. Jakémukoliv kontaktu, jak ve své stížnosti uvedl stěžovatel, se kárně obviněný vyhýbal a na doručenou poštu nereagoval. Poslední výzva k úhradě byla ze dne 14. 9. 2009 (l. č. 4/D).

Vedoucí kontrolního oddělení ČAK vyzvala kárně obviněného doporučeným dopisem ze dne 27. 11. 2009, aby se ve lhůtě 10 dnů vyjádřil ke stížnosti. Kárně obviněný na tuto výzvu nereagoval (doručení vykázano) a stejně tak nereagoval na e-mailovou urgenci vedoucí kontrolního oddělení ze dne 31. 12. 2009 (list č. 7).

Den před nařízeným jednáním, tj. dne 17. 6. 2010 v 13.57 hodin, doručil kárně obviněný prostřednictvím elektronické pošty na kárné oddělení omluvu, v níž požádal o odročení, protože dne 18. 6. 2010 od 9.00 hodin prý měl nařízené jednání ve věci u Městského soudu v Praze. Před zahájením jednání kárného senátu předseda kárného senátu zjistil z veřejně přístupné databáze Ministerstva spravedlnosti ČR, že jednání vedené před Městským soudem v Praze, a nařízené na dne 18. 6. v 9.00 hod., bylo dne 14. 6. 2010 předsedkyní senátu odvoláno a odročeno na den 9. 7. 2010 a současně na základě tohoto zjištění učinil telefonický dotaz na kancelář Městského soudu v Praze. Vedoucí kanceláře na dotaz, kdy byli účastníci vyrozuměni o odročení jednání sdělila, že e-mailem dne 14. 6. 2010 a rovněž též písemně prostřednictvím pošty, a dále na dotaz předsedy senátu sdělila, že předvolání na dnešní jednání soudu ze dne 18. 5. 2010 bylo kárně obviněnému doručeno do sídla jeho kanceláře dne 24. 5. 2010.

Předseda kárného senátu proto rozhodl, že omluvě ze dne 17. 6. 2010 se nevyhovuje (ust. § 16 odst. 3 kárného řádu) a kárný senát bude jednat bez přítomnosti kárně obviněného, protože tato omluva je účelová, nemající oporu ve zjištěných skutečnostech. Z kárného spisu lze zjistit, že předvolání k jednání kárného senátu bylo kárně obviněnému doručeno dne 18. 5. 2010. Z fotokopie přiložené k e-mailové omluvě z jednání ze dne 17. 6. 2010 je patrné, že byla vyhotovena 18. 5. 2010 a kárně obviněnému doručena dne 24. 5. 2010, takže kárně obviněný měl dost času na to, aby kárné oddělení vyrozuměl o případné kolizi.

Vzhledem k absolutnímu nedostatku jakékoli součinnosti kárně obviněného s orgány ČAK při projednání kárné žaloby vyšel kárný senát pouze z obsahu spisu. Z kárných spisů K 82/2008 a K 137/2009 senát dále zjistil, že kárně obviněný se nikdy ke stížnostem ani ke kárným žalobám v těchto kárných věcech nevyjádřil, tedy rovněž nikdy nespolečně spolupracoval s kontrolním oddělením a kárným oddělením ČAK.

Z aktuálního výpisu z matriky ze dne 15. 6. 2010 senát zjistil, že dvě pravomocně uložené pokuty, a to v kárné věci K 82/2008 pokuta ve výši 20 000 Kč, a v kárné věci K 137/2009 pokuta ve výši 30 000 Kč, nebyly dosud uhrazeny, a to ani zčásti.

Jako důkaz v kárné věci K 27/2010 byly použity zejména tyto listiny: výpis z matriky – údaje ke dni 23. 11. 2009 (l. č. 1), stížnost A., s. r. o., ze dne 16. 11. 2009 (list č. 3), část výpisu z účtu (l. č. 4/A), závěrečné rozúčtování dne 26. 2. 2007

(l. č. 4/B), sdělení o platbě ze dne 4. 8. 2008 (l. č. 4/C), výzva k úhradě ze dne 14. 9. 2009 (l. č. 4/D), dopisy vedoucí kontrolního oddělení ze dne 27. 11. 2009 (l. č. 5, 6), e-mail vedoucí kontrolního oddělení ze dne 31. 12. 2009 (l. č. 7), výpis z matriky ze dne 15. 6. 2010, kárný spis sp. zn. K 82/2008, kárný spis sp. zn. K 137/2009.

Ve své závěrečné řeči kárný žalobce navrhl uznat kárně obviněného vinným v souladu s kárnou žalobou, včetně užití právní kvalifikace, a s ohledem na povahu projednávané věci a kárné problémy kárně obviněného v minulosti navrhl jako kárné opatření uložit kárně obviněnému dočasný zákaz výkonu advokacie v rámci dolní poloviny zákonné sazby, ne však při samé dolní hranici.

Kárný senát obecně zastává názor, že zadržování vymoženého plnění určeného klientu advokátem je velmi závažné kárné provinění, zejména, když klient urguje několikrát svého advokáta a advokát vůbec nekomunikuje či dokonce se svým klientem úmyslně vyhýbá po delší dobu. To platí i pro tuto projednávanou kárnou věc. Chování kárně obviněného, jak je popsáno ve stížnosti a doloženo listinami, nutno posoudit veskrze jako všeobecně nepoctivé, nečestné a neslušné chování, nepřispívající k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu.

Dle ust. § 16 odst. 1 ZA je advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit. Dle odst. 2 cit. ustanovení je advokát při výkonu advokacie povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

Dle ust. § 16 odst. 2 ZA při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

Podle ust. § 17 ZA, představující generální klauzuli, advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže stanoví stavovský předpis.

Podle čl. 4 odst. 1 Pravidel, představující generální klauzuli tohoto stavovského předpisu, je advokát všeobecně povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu.

Podle čl. 9 odst. 1, 2 Pravidel je advokát povinen klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů. Peníze a jiné hodnoty, které advokát převzal ke stanovenému účelu, je povinen opatřovat s péčí řádného hospodáře; nesmí je použít jinak než ke stanovenému účelu. Případné přírůstky hodnot je povinen vydat složiteli, nebylo-li dohodnuto jinak.

Ze závěrečného rozúčtování ze dne 26. 2. 2007 (l. č. 4/B) vyplývá, že částku 69 207,90 Kč odeslal Exekutorský úřad na účet kárně obviněného dne 26. 2. 2007 a kárně obviněný ji obdržel pravděpodobně do dvou, maximálně tří pracovních dnů na svůj účet. Tedy od počátku března 2007 nejméně do 27. 11. 2009 částku 69 207,90 Kč ani nevydal stěžovateli, a ani s ním

vůbec nekomunikoval. Kárně obviněný takto porušil závažným způsobem ust. § 16 odst. 1 ZA a čl. 9 odst. 1, 2 Pravidel.

Z výpisu z matriky kárný senát zjistil, že žádná z pravomocně uložených pokut v kárné věci K 82/2008 a kárné věci K 137/2009 nebyla dosud ani zčásti uhrazena.

Dle ust. § 32 odst. 1 až 3 ZA advokát a advokátní koncipient jsou kárně odpovědní za kárné provinění. Kárným proviněním je závažné nebo opětovně zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem nebo stavovským předpisem. Advokátovi lze za kárné provinění uložit některé z těchto kárných opatření: a) napomenutí, b) veřejné napomenutí, c) pokutu až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem, d) dočasný zákaz výkonu advokacie uložený na dobu od šesti měsíců do tří let, e) vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Kárný senát se proto s ohledem na závažnost provinění, jakož i s ohledem na předchozí kárné problémy kárně obviněného ztotožnil s návrhem kárného žalobce na dočasný zákaz výkonu advokacie v dolní polovině sazby, nikoli však na samé hranici sazby, která je minimálně 6 měsíců, a uložil kárně obviněnému dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu devíti (9) měsíců.

Výrok o nákladech kárného řízení se opírá o ust. § 33a odst. 1, 2 ZA a čl. 1 usnesení představenstva ČAK č. 2/99 Věstníku. Kárně obviněný byl uznán vinným. Proto je povinen zaplatit 3000 Kč na nákladech kárného řízení, které ČAK vznikly, a to do 15 dnů ode dne právní moci tohoto rozhodnutí.

Proti tomuto kárnému rozhodnutí podal kárně obviněný odvolání. Odvolání kárně obviněného odvolací kárný senát zamítl a kárné rozhodnutí potvrdil.

Z odůvodnění rozhodnutí odvolacího kárného senátu:

Proti rozhodnutí, které bylo citováno, podal kárně obviněný odvolání svým podáním ze dne 5. 8. 2010, doručeným České advokátní komoře e-mailovou poštou dne 5. 8. 2010, a dne 6. 8. 2010 prostřednictvím České pošty, doporučenou zásilkou předanou k poštovní přepravě dne 5. 8. 2010.

Ve svém odvolání kárně obviněný namítá promlčení podání kárné žaloby s poukazem na ust. § 33 odst. 2 zákona o advokacii, když podle výroku napadeného kárného rozhodnutí mělo dojít k jeho pochybení v únoru 2007 a kárná žaloba vůči němu byla podaná v březnu 2010, tedy tři roky poté, co se měl kárného provinění dopustit. S ohledem na to žádá, aby napadené kárné rozhodnutí bylo zrušeno a kárná žaloba byla vůči kárně obviněnému zamítnuta s tím, že podrobnější důvody odvolání předloží kárné komisi do 20 dnů od tohoto odvolání po svém návratu z dovolené.

Předseda odvolacího senátu dle ust. § 27 odst. 1 advokátního kárného řádu nenařídil jednání k projednání tohoto odvolání nebo k řádnému posouzení věci.

Odvolacím senátem byla přezkoumána včasnost podaného odvolání, když na č. l. 25 kárného spisu je založen průvodní dopis kárné komise České advokátní komory ze dne 16. 7. 2010, kterým je doručováno kárně obviněnému písemné vyhotovení kárného rozhodnutí ze dne 18. 6. 2010 spolu s dodejkou České pošty, ze které vyplývá, že kárně obviněný potvrdil převzetí této zásilky dne 19. 7. 2010, což současně potvrzuje otisk denního razítka se stejným datem a podpis vydávajícího pracovníka. Doručil-li kárně obviněný svoje odvolání České advokátní ko-

moře dne 5. 8. 2010 e-mailovou poštou (viz č. l. 26) a ve stejný den předal zásilku s odvoláním poštovní přepravě, která byla doručena České advokátní komoře dne 6. 8. 2010 (viz č. l. 27 a 27A), učinil tak zjevně opožděně, neboť zákonná patnáctidenní odvolací lhůta uplynula dne 4. 8. 2010.

Vzhledem k tomu, že odvolání bylo podáno opožděně, odvolací senát ve smyslu ust. § 32 písm. a) kárného řádu odvolání kárně obviněného zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil.

I přesto, že opožděnost podaného odvolání brání jeho věcnému projednání, považuje odvolací senát za nutné kárně obvině-

nému důrazně připomenout, že kárného provinění se nedopustil přijetím částky 69 207,90 Kč od soudního exekutora z února roku 2007, ale tím, že tuto částku nejméně do 16. 11. 2009 stěžovatelům nevydal. Jedná se tedy v daném případě o pokračující protiprávní jednání kárně obviněného, kterým je udržován trvajícím protiprávní stav nejméně do data 16. 11. 2009, který bude nebo byl ukončen až okamžikem vydání předmětné částky stěžovateli.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání bona fide vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud vyšetřovatel Policie České republiky s delším časovým odstupem od zahájení trestního stíhání podá žádost o předvedení osoby advokáta podle ust. § 90 odst. 1 tr. řádu, aniž prověří doručení předvolání k výslechu a důvodnost omluvy, když následně je advokát v budově soudu před jednací síní omezen na osobní svobodě, jsou mu odebrány osobní věci a přiložena pouta a je ve smyslu ust. § 75 tr. řádu zadržen za souhlasu dozorcujícího státního zástupce. Následuje osobní prohlídka ve smyslu ust. § 82 odst. 3, 4 tr. řádu, aniž by byly objektivně dány vazební důvody, to vše bez zástupce České advokátní komory a za zjevného prolomení mlčenlivosti advokáta ve smyslu ust. § 21 zákona o advokacii, s odůvodněním státního zástupce, že speciální režim zajišťovacích úkonů u advokáta dle části první, hlavy IV. tr. řádu, se týká pouze domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor ve smyslu ust. § 85b tr. řádu.

Stanovisko výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 440/VOPOZA/12/32

Usnesením policejního orgánu bylo příslušným útvarem Policie ČR („PČR“) v souladu s § 160 odst. 1 tr. zákoníku zahájeno proti advokátce trestní stíhání pro spáchání přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. řádu ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, kdy dle spisové značky byly úkony trestního řízení k objasnění a prověření skutečností, důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, zahájeny ve smyslu ust. § 158 odst. 3 tr. řádu již v předchozím roce.

Předvoláním ze dne 16. prosince 2011, doručeným dne 4. 1. 2012, byla advokátka předvolána jakožto obviněná k výslechu ohledně předmětu vyšetřování, a to na den 4. 1. 2012 v 9.00 hod. na konkrétní součást policie. Dopisem z téhož dne advokátka oznámila příslušnému policejnímu komisaři, že předvolání převzala až právě dne 4. 1. 2012, v řádné úložní době, přičemž tato předvolánka na úkon v 9.00 hod.

se dostala do její dispozice až v 17.00 hod., a že tak svou neúčast na plánovaném vyšetřovacím úkonu nezavinila. V této souvislosti vydal státní zástupce ve smyslu ust. § 75 tr. řádu souhlas k zadržení obviněné advokátky, a to dne 5. 1. 2012, k němuž došlo tak, že advokátka byla zadržena v prostorách budovy soudu ve 14.45 hod. dne 5. 1. 2012. Hlídka se na místo dostavila ve 14.00 hod., kdy bylo následně zjištěno, že se obviněná nachází v jednací síni, kde se účastní ústního jednání jako právní zástupce žalobce. Po skončení jednání ve 14.45 hod. byla obviněná advokátka ztotožněna, poučena o svých právech, omezena na osobní svobodě a byla jí přiložena pouta. Následně byla obviněná advokátka převezena na MO PČR k dalším úkonům, čemuž předcházelo její zadržení dle ust. § 75 tr. řádu. Obviněné advokátce byla provedena osobní prohlídka a byly zajištěny její osobní věci, z nichž byl pořízen seznam, to vše dle ust. § 82 odst. 3, 4 tr. řádu. Obviněná advokátka nebyla umístěna do policejní cely a po vykonání vyšetřovacích úkonů byla téhož dne v 19.45 hod. na pokyn státního zástupce propuštěna ze zadržení. Po převzetí zajištěných osobních věcí advokátka zjistila, že v klientském spise věci, při jejímž zastoupení byla zadržena, chybí zásadní listinné právní úkony, a sice žaloba, originál smlouvy na byt a originál výpovědi předmětné smlouvy.

Dne 9. 1. 2012 podala advokátka stížnost Generální inspekci bezpečnostních sborů ohledně shora uvedené věci, přičemž dne 16. 1. 2012 jí bylo GIBSem odpovězeno, že tento orgán není oprávněn přezkoumávat postup a rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, a věc tak byla postoupena státnímu zástupci. Ten 30. 1. 2012 konstatoval, že službukonající policisté zákon neporušili, v okamžiku zadržení byl dán vazební důvod dle § 67 písm. a) tr. řádu (útěková vazba), a dále uvedl ve vztahu k porušení ust. § 85b tr. řádu, že: „...**toto ustanovení doléhá na domovní prohlídku a prohlídku jiných prostor, a nikoli na osobní prohlídku konanou podle § 82 odst. 4 tr. řádu ve smyslu § 83b odst. 4 tr. řádu. To konečkonců vyplývá i z toho, že předmětné ustanovení § 85b tr. řádu je zákonnou akceptací stavovského zájmu vyjádřeného v čl. VIII stanoviska přijatého představenstvem České advokátní komory dne 3. 1. 2002 (bliž viz Věstník ČAK, částka 1/2002)**“.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru:

Advokátce byl při zadržení odebrán klientský spis, ze kterého se údajně ztratilo několik listin. Je sice pravda, že se ust. § 85b trestního řádu vztahuje pouze na ochranu mlčenlivosti advokáta při provádění domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, ale i přesto stojí výbor na stanovisku, že postup policie byl protizákonný, resp. protiústavní. Ústavní soud v nálezu ze dne 6. května 2009, sp. zn. II. ÚS 2894/08, uvedl v souvislosti s nezávislostí a mlčenlivostí advokáta následující:

V § 3 odst. 1 větě první zákona o advokacii je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových souvisejících s výkonem jeho povolání. V daném případě jde nejen o zadržování výpočetní techniky, ale také informací a dokumentů v nich uložených, které je advokát ze zákona povinen v rámci poskytování právních služeb přiměřeně evidovat (§ 25 odst. 1 zákona o advokacii), a které k řádnému výkonu advokacie nezbytně potřebuje. Tyto okolnosti zjevně stěžovatele v jeho činnosti a schopnosti plnit své závazky při poskytování právní pomoci nutně omezují, a to již nad rámec naplnění účelu trestního řízení (§ 1 tr. řádu). Výše uvedený postup Městského soudu v Praze tak ve svém konečném důsledku představuje i zásah do stěžovatelova práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost podle čl. 26 odst. 1 Listiny. Toto právo totiž zahrnuje i povinnost orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátovu povinnost mlčenlivosti sloužící jako ochrana klientů advokáta, a tedy advokátovu mlčenlivost jako podmínku pro výkon advokacie, který je advokátovou podnikatelskou činností.

Z důvodové zprávy k zákonu č. 79/2006 Sb., který do trestního řádu § 85b vložil, nelze dovést úmysl zákonodárce vyloučit z působnosti tohoto ustanovení osobní prohlídky. Spíše naopak lze na základě důvodové zprávy tvrdit, že k nezahrnutí osobní prohlídky došlo nedopatřením. Důvodová zpráva uvádí následující:

V praxi při provádění některých úkonů v trestním řízení, např. při provádění domovní prohlídky nebo jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, dochází k situacím, kdy určitá písemnost nebo jiný nosič informací obsahuje skutečnosti, ohledně nichž platí zákaz povinnosti mlčenlivosti advokáta podle § 21 odst. 1 zákona o advokacii (...).

Z tohoto důvodu se navrhuje, aby vždy, kdy hrozí průlom do důvěrného vztahu advokát – klient ze strany státu, byl přizván k takovému úkonu zástupce Komory a odpovídající postup byl podrobněji upraven přímo v trestním řádu.

Ačkoliv lze v tomto případě dovést nezákonnost policejního postupu, bylo by zcela jistě záhodné iniciovat změnu trestního řádu v tom smyslu, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny respektovat povinnost mlčenlivosti advokáta i při osobních prohlídkách, resp. že i v těchto případech je třeba si pro takové úkony vyžádat souhlas Komory a provádět dané úkony pouze v přítomnosti a se souhlasem zástupce Komory. Není totiž žádného rozdílu mezi domovní prohlídkou či prohlídkou kanceláře advokáta, u níž musí být přítomen

zástupce ČAK, a mezi osobní prohlídkou advokáta, včetně prohlídky např. jeho služebního vozu. Jinak hrozí další obdobné případy, kdy budou orgány činné v trestním řízení argumentovat doslovným zněním § 85b trestního řádu a budou „odchytávat“ advokáty mimo jejich domov či kancelář proto, aby jim sebraly dokumenty k jiným kauzám, které mají momentálně při sobě.

Advokátka byla zadržena dle § 75 tr. řádu, neboť dle policie a státního zástupce byl dán vazební důvod dle § 67 odst. a) tr. řádu, neboť se vyhýbá trestnímu stíhání, kdy svou neschopnost dokládá potvrzením o dočasné pracovní neschopnosti a nedostavila se bez dostatečné omluvy (opakovaně) k výslechu, k němuž byla předvolána; k tomu je nicméně třeba poznamenat, že předvolanka k výslechu na 4. 1. 2012 jí byla doručena právě až 4. 1., po čase, na který byl výslech stanoven.

Podle výboru je však nutno napadnout již samotnou zákonnost zadržení, neboť § 67 odst. a) tr. řádu je následujícího znění: *Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stále bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest.* Na základě dokumentů, které má výbor k dispozici, je mimořádně pochybné, že došlo k naplnění tohoto ustanovení a že nešlo danou situaci řešit způsobem, který by dosáhl účelu sledovaného orgány činnými v trestním řízení při podstatně menším zásahu do práv dotčených osob, tedy advokátky a její klientky. Tento závěr pouze potvrzuje vyjádření státního zástupce, který uvedl, že důvod k zadržení „záhy pominul“.

Výbor se pozastavuje také nad skutečností, že dle policejního protokolu advokátce byla přiložena pouta během eskorty. Bylo by vhodné zjistit, z jakého důvodu policisté k tomuto ponižujícímu úkonu přistoupili.

Na základě výše uvedeného výbor učinil závěr formulovaný shora, že postup orgánů činných v trestním řízení proti advokátce byl nezákonný a že šlo o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokátů. Dle názoru výboru šlo o natolik významný zásah orgánů činných v trestním řízení do výkonu advokacie, že bychom se proti němu měli bránit.

Výbor tedy doporučuje, aby představenstvo ČAK:

1. učinilo veškeré možné kroky k tomu, aby byl tento případ řádně prošetřen,

2. aby byla vypracována a přijata novela trestního řádu výslovně chránící povinnost mlčenlivosti advokáta i při osobních a jiných prohlídkách, tedy příslušná novelizace ust. § 75, § 78, § 79, § 82 a § 83b tr. řádu ve vztahu k osobě advokáta, a sice v režimu per analogia dle ust. § 85b tr. řádu, jakož i v této souvislosti navrhujeme příslušnou novelizaci ust. § 3, 4 a násl. zákona o policii České republiky.

3. věc projednat na úrovni předsedy ČAK a NSZ, zejména s cílem stanovení jednotného metodického postupu v konkrétních věcech týkajících se advokátů do doby příslušných legislativních změn.

Samostatnou záležitostí, která by si zasloužila pozornost ČAK, je stíhání advokáta pro přečin vydírání v případě, kdy advokát jménem svého klienta informuje protistranu o právních krocích, které budou následovat v případě činnosti či nečinnosti této protistrany.

♣ JUDr. MAREK NESPALA, předseda výboru ČAK pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech 12. – 13. 3. 2012 sešlo na své 26. schůzi v tomto volebním období v sídle ČAK (Kaňkově paláci) v Praze. Jako pravidelně projednali členové představenstva ČAK nejprve pozastavení výkonu advokacie některým kolegům-advokátům či vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň informoval členy představenstva, že **projednal možnost rozšíření školení k užívání datových schránek i do regionů tak, aby se advokáti či ostatní pracovníci advokátních kanceláří nemuseli školit jen v Praze a v Brně**, i když i zde bude četnost školení ještě zvýšena. V každém regionu tak dle potřeby budou ještě v průběhu tohoto pololetí zorganizována dvě až čtyři školení, aby byl advokátní stav co nejlépe do 1. 7. 2012 připraven.

V rámci bodu legislativa předseda seznámil členy představenstva s přístupem ministerstva spravedlnosti k legislativní práci. V den konání představenstva obdržel ráno e-mail s oznámením, že odpoledne budou zaslány připomínky k analýze možnosti právní úpravy obchodního rejstříku v novém rejstříkovém zákoně a že MS ČR hodlá ihned následující den v 10 hodin připomínky vypořádat... Představenstvo uložilo předsedovi ČAK písemně se ohradit proti způsobu organizování legislativních prací výše popsáním způsobem (zástupce za ČAK byl pochopitelně na jednání vyslán).

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň předložil představenstvu po předchozí obsáhlé diskusi k projednání **náměty pro přípravu věcného záměru novelizace zákona o advokacii**. Představenstvo ČAK vyslovilo souhlas s tím, aby byla **prodloužena koncipientská lhůta ze tří na pět let, aby se školitelem mohl stát advokát až po pěti letech výkonu advokátní praxe a aby školitel mohl školit nejvýše tři advokátní koncipienty současně**. K tomu bude zapotřebí dodat, že školitelem by napříště nemusel být jen advokát, s nímž má koncipient uzavřen pracovní právní vztah. Měla by však být upravena oznamovací povinnost tak, aby bylo zřejmé, kdo je zaměstnavatel a kdo je např. ve větší advokátní kanceláři školitel advokátního koncipienta. K dalším námětům na věcný záměr novelizace patří i to, aby kárná opatření v případě závažného kárného provinění byla rozšířena o **vedlejší opatření spočívající v zákazu výkonu funkce školitele na dobu neurčitou**. Další náměty se týka-

ly zapracování výlučné pravomoci kontrolní rady na kontrolu a evidenci ve věcech úschov a pojištění, dále pravomoci kontrolní rady v případě zjištěných nedostatků v rámci kontroly zadržet kontrolovanou knihu o prohlášení o pravosti podpisů a nevydat novou, zapracování možnosti vyškrtnout advokáta v případě, pokud neprokáže, že je přiměřeně pojištěn. Na všech námětech se bude legislativně pracovat a věcný záměr bude následně představenstvu jako kompletní předložen.

Na pozvání představenstva ČAK se dostavila na jednání JUDr. Tereza Nekovářová, zástupkyně ČAK v Bruselu, která podala podrobnou zprávu o své dosavadní činnosti. Na zasedání se dostavila též JUDr. Dagmar Dubecká, Ph.D., jako kandidátka na stálého zástupce ČAK v IBA. JUDr. Dubecká představila svou dosavadní činnost v této organizaci, seznámila představenstvo s aktuální situací v IBA a souhlasila s tím, že se stane zástupcem ČAK v IBA, což bylo následným hlasováním jednomyslně odsouhlaseno.

Podrobný zápis z 26. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání).

✿ icha

NOVINKA C. H. BECK

Zcela nové komplexní zpracování právní úpravy obchodování na kapitálovém trhu

Vázané v plátně, obj. číslo EKZ144

Objednávejte se slevou v eShopu na www.beck.cz

inzerce

Association Masaryk – jedenadvacet let francouzsko-české právní spolupráce

Při návštěvě pařížského Justičního paláce („*Palais de justice*“, původně též „*Palais de la Cité*“) můžete narazit na skromnou mramorovou pamětní desku, která je umístěna v tzv. sále ztracených kroků („*salle des pas perdus*“). Název tohoto sálu se odvozuje od kroků advokátů, kteří soustředěně přecházejí před soudní síní a chystají se na svou právní intervenci. Pamětní deska je umístěna vedle zasedací místnosti prvního civilního senátu, kde dříve zasedal pařížský parlament („*parlement de Paris*“) a následně v době Velké francouzské revoluce soudní tribunál, který soudil i královnu a manželku Ludvíka XVI. – Marii Antoinettu.

Text uvedený na mramorové desce připomíná pobyt budoucího českého krále Karla IV., který v prostorách Justičního paláce, tehdy královského paláce, trávil část svého života, když ho v r. 1323 poslal jeho otec na výchovu k francouzskému dvoru. Karel IV. Paříž navštívil ještě na sklonku svého života, v r. 1378, a to již jako český král a císař Svaté říše římské. Zůstává jediným zahraničním panovníkem, resp. hlavou státu, kterému se takové připomínky v Justičním paláci dostalo.

Sdružení Association Masaryk, které se zasloužilo o umístění pamětní desky při příležitosti svého desátého výročí, je sdružením, jež si krátce po sametové revoluci předsevzalo za svůj cíl rozvoj francouzsko-českých právních vztahů, tedy setkávání právníků, advokátů, soudců či studentů obou států k vzájemnému poznání a porozumění a vybudování moderních právních řádů a Evropy.

Na počátku bylo setkání pařížského advokáta Yvese Laurina s tehdejší ministryní spravedlnosti JUDr. Dagmar Burešovou v Praze, které se uskutečnilo již v lednu 1990. Toto setkání zprostředkoval advokát JUDr. Martin Šebek, bývalý advokátní koncipient JUDr. Otakara Motejla, který v roce 1989 u Yvese Laurina vykonával odbornou stáž.

Následně se potkává JUDr. Otakar Motejl, v té době čerstvý předseda Nejvyššího soudu České a Slovenské Federativní

republiky, se svým protějškem Robertem Badinterem, tehdejším předsedou Ústavního soudu („*Conseil constitutionnel*“), advokátem a bývalým ministrem spravedlnosti, který se významně zasloužil o zrušení trestu smrti ve Francii (k tomu došlo v říjnu 1981). Oba zmiňovaní otevírají debatu o demokracii a trestu smrti. Ozvěny těchto diskusí možná přispívají ke zrušení trestu smrti v Československu jen o několik týdnů později.

Association Masaryk byla založena podle francouzského práva v březnu roku 1991. Následovalo programové prohlášení Association Masaryk, které bylo podepsáno při příležitosti prvního setkání správní rady sdružení, jež se konalo 22. 4. 1991 ve vládním zámku v Kolodějích, mj. za přítomnosti Roberta Badintera, JUDr. Otakara Motejla, JUDr. Pavla Rychetského, JUDr. Antonína Mokrého a Yvese Laurina. Za souhlasu vnuček T. G. M., který zajistil JUDr. Otakar Motejl, si asociace zvolila do svého názvu jméno prvního československého prezidenta.

V prvních letech se práce asociace zaměřují na konzultace v oblasti ústavního práva a organizace soudní soustavy, na kterých se podílí například profesor François Luchaire, Robert Badinter, Pierre Draï, první předseda Kasačního soudu, Pierre Truche, Guy Canivet a další.

Asociace přispívá k rozvoji a navázání nových vztahů mezi Českou advokátní komorou a Pařížskou advokátní komorou, a to za významné podpory tehdejšího předsedy posledně jmenované komory, pana Philippa Lafarge.

V roce 1995 byl na pražské právnické fakultě zaveden cyklus seminářů evropského a mezinárodního práva, který zahájil bývalý generální advokát u Evropského soudního dvora pan Marco Darmon. U této příležitosti asociace darovala pražské právnické fakultě kompletní knihovnu evropského práva.

Během své více než dvacetileté činnosti Association Masaryk uspořádala stovky setkání a odborných konferencí, přednášek a akcí, ať již na půdě pražské právnic-

„Na památku českého krále Karla IV., který pobýval v Paláci de la Cité (1323 až 1330 a 1378). Otakar Motejl – ministr spravedlnosti České republiky. Dne 23. června 2000. Asociace Masaryk.“

ké fakulty, ve spolupráci s francouzskou ambasadou, Francouzským institutem v Praze, Českým centrem v Paříži, nebo Českou advokátní komorou. Mezi nejvýznamnější akce uveďme pravidelné semináře v Praze, Brně nebo v Paříži za účasti českých i francouzských přednášejících nad rozličnými právními tématy, včetně historicko-právních (např. 400leté výročí Ediktu nantského, Jan Hus, projekt evropských institucí Jiřího z Poděbrad a jeho francouzského poradce Antoine Marini v roce 2007 apod.). Dne 9. 11. 1993, v síni Velkého senátu Kasačního soudu („*Grand' chambre de la Cour de Cassation*“), předal Otakar Motejl zástupcům asociace český film o procesu s Miladou Horákovou, který je následně promítán francouzské odborné právní veřejnosti.

Rád bych rovněž připomenul jméno JUDr. Václava Krále, tajemníka české sekce Association Masaryk, a jméno pařížského advokáta Yvese Laurina, který je zakládajícím členem, neúnavným propagátorem česko-francouzských (nejen) právních vztahů a badatelem v české a francouzské právní historii. Jeho kancelář přijala od roku 1989 mnohé české stážisty.

V říjnu 2010 Association Masaryk v Paříži uspořádala vzpomínkové setkání k počtce zesnulého JUDr. Otakara Motejla.

✿ Mgr. MARTIN ŠÍP, advokát v Praze

Informace

a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2011	64
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK.....	72
Pozvánka na seminář „Právní jednání lidí se zdravotním postížením podle nového občanského zákoníku“.....	75
Pozvánka na náhodný turnaj dvojic v odbíjené.....	76
Pozvánka na 23. ročník tradičního běžeckého závodu „O parohy arcivévodů Ferdinanda“	77
NAKONEC	78 – 79

2. OGENĚNÁ PRÁCE KATEGORIE TALENT ROKU SOUTĚŽE PRÁVNÍK ROKU 2011

K problematice převoditelnosti majetkových autorských práv

JUDr. PAVEL TŮMA, Ph.D., LL.M.

V souvislosti s (již delší dobu) připravovaným vládním návrhem novely autorského zákona¹ je vážně zvažováno opuštění dosavadní koncepce nepřevoditelnosti majetkových autorských práv *inter vivos*.² Požadavky na tuto úpravu přicházejí zejména z některých oblastí právní praxe, kde se možnost nakládání s majetkovými autorskými právy pouze formou licence nejeví jako praktická a účelná.

Smyslem uvedeného příspěvku pak je výkladovou formou znázornit, že doktrína nepřevoditelnosti majetkových autorských práv není z komparatistického hlediska zdaleka jedinou aplikovanou koncepcí a přístupy k této problematice se v jednotlivých národních právních řádech značně liší. A to jak z důvodu odlišného historického vývoje v jednotlivých státech, tak i vzhledem k absenci sjednocující mezinárodní právní či komunitární úpravy, která tradičně ponechává právní problematiku způsobů hospodářského využití autorského práva mimo svoji působnost.³ Ostatně ani na našem území neplatil v minulosti vždy bezvýjimečný legální zákaz převodu (majetkových) autorských práv, byť z dnešního pohledu se již může tato koncepce jevit jako tradiční.

Je nesporné, že opuštění dosavadní koncepce by přineslo podstatnou změnu v legislativním pojetí ochrany autorského práva na našem území a v závislosti na zvoleném řešení i větší či menší odklon od současných závěrů právní nauky (a to na úrovni samotného paradigmatu pojmu subjektivního autorského práva). Z tohoto důvodu se tak jeví vhodné při dalších úvahách o podobě budoucí právní úpravy vyjít ze zkušenos-

tí tuzemského historického vývoje a základních zahraničních přístupů. Tento příspěvek si tak klade rovněž za cíl aplikovně vědním přístupem nastínit základní výzvy a meze případně budoucí právní úpravy.

A. SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA A JEJÍ VÝCHODISKA

Ve vztahu k právně teoretickému pojetí autorského práva vychází v současnosti účinný autorský zákon z tzv. *kontinentálního quasidualistického* pojetí.⁴ Jako většina evropských kontinentálních úprav zachovává zavedenou koncepci, na níž je založeno i znění Bernské úmluvy,⁵ a respektuje tak osobnostněprávní povahu autorských práv s ohledem na přirozenoprávní pojetí literární, jiné umělecké a vědecké tvorby.⁶ Stranou naopak zůstává tradičně cizí majetkové (vlastnické) pojetí autorského práva *copyright* známé především z právních úprav států s tradicí *common law* založené spíše na pozitivněprávním pojetí majetkového monopolu autorských práv jako prostředku k celospolečenské materiální podpoře tvorby a zajištění majetkových zájmů autorů.⁷

V souladu s tímto tradičním kontinentálním pojetím autorského práva vyplývá současná osobnostněprávní povaha

- 1 Zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).
- 2 Níže uvedené výklady platí na našem území obdobně i pro oblast práv výkonných umělců.
- 3 Viz Green Paper on Copyright and the challenge of technology – copyright issues requiring immediate action ze dne 17. 6. 1988, COM (88) 172 final. K celkovému vývoji v mezinárodním právu autorském viz Knap, K. – Kunz, O.: Mezinárodní právo autorské, Academia, Praha 1981.
- 4 Srov. rovněž Telec, I.: Některé základní a obecné otázky nového českého autorského práva, Bulletin advokacie, 2001, č. 2-3, str. 41. V komentářové literatuře se současně pojetí v zásadě vykládá jako monistická koncepce s některými prvky autorskoprávního dualismu Srov. obdobně Kříž, J. – Holcová, I. – Kordač, J. – Křesťanová, V.: Autorský zákon. Komentář, Linde Praha, Praha 2005, str. 79-80.
- 5 Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886 (vyhl. č. 133/1980 Sb.).
- 6 Srov. právně filozofický základ v práci Johna Locka o přirozenoprávních základech vlastnického práva (teorie práce), vycházející z myšlenky, že člověk je vlastníkem své vlastní osoby, svých činů a své práce, a to i v oblasti vynalézavosti a umění. Viz Locke, J.: Dvě pojednání o vládě, Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1965, str. 100.
- 7 Srov. čl. 1 odst. 8(8) Ústavy USA: „...podpořit úspěch vědy a užitých umění stanovením autorům a vynalézatelům výhradního časově omezeného výhradního práva k jejich sepsaným dílům a vynálezům“.

autorských práv rovněž z právně filozofických a přirozeno-právních východisek zakotvených v našem ústavním pořádku.⁸ Dle tohoto pojetí je základ autorského práva osobnostněprávní a majetková práva autorská jsou považována spíše za specifický majetkový důsledek osobnostněprávní ochrany, primárně založené na zmíněné přirozenoprávní teorii jednoty autora a jeho výtvoru.⁹ Nepřímo (nikoli však primárně či prvoplánově) dochází také k ochraně zájmů ideálních, směřujících k tomu, aby dílo vykonalo své umělecké poslání a působilo na kulturní rozvoj společnosti.¹⁰

V rámci uvedených přirozenoprávních východisek se současné pojetí inspiruje ve vztahu k vymezení obsahu subjektivního autorského práva původně francouzskou dualistickou koncepcí autorských práv, důsledně rozlišující mezi skupinou osobnostních autorských práv a skupinou autorských práv majetkových (*droit d'auteur*). Výlučná osobnostní autorská práva, jako práva soukromá, pak sledují převážně ryzi osobní autorovy zájmy vyplývající z osobního pouta autora k jeho dílu. Výlučná majetková autorská práva umožňují autorovi majetkové zhodnocení jeho tvorby prostřednictvím výhradního hospodářského zhodnocení výsledků této tvorby (podrobněji viz níže).¹¹

Český autorský zákon však nepřebírá dualistický koncept ve všech směrech, ale stojí na pomezí obou výše uvedených pojetí.¹² Inspirace dualistickou koncepcí autorského práva se projevuje zejména v tom, že **obsah subjektivního absolutního autorského práva je autorským zákonem oproti dřívější úpravě chápán nikoli jako jednotný abstraktní celek, nýbrž jako konglomerát práv buď osobnostní, nebo majetkové povahy.** Dualismus se konkrétně odráží zejména v odlišném právním osudu těchto práv po smrti autora a v různé délce jejich trvání (srov. § 11 odst. 4 a 5 aut. zák., pokud jde o zánik osobnostních autorských práv, a § 27 aut. zák. ve vztahu k právnímu nástupnictví do majetkových autorských práv).

Naopak monistické prvky (podrobněji viz níže) byly zachovány zejména z hlediska nepřevoditelnosti majetkových autorských práv *inter vivos*. Podle § 26 aut. zák. se majetkových autorských práv autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí. I přes své označení „majetková“ jsou tedy majetková autorská práva i dle současné koncepce v důsledku své povahy spíše (ideální) hodnotou nemajetkovou, a to vzhledem k zakotvenému pojetí nepřevoditelnosti a neocenitelnosti majetkových autorských práv.¹³ Úplnou dualitu osobnostních a majetkových autorských práv tedy současný autorský zákon neuznává.¹⁴

V důsledku toho autorský zákon nezná převod formou zcizení majetkového autorského práva (ani díla) za jednorázovou úplatu či bez ní, podobnou kupní ceně u věcí. Ve vztahu k dílu jako předmětu ochrany takového pojetí nepřipouští ani § 118 odst. 1 obč. zák. Dílo literární, jiné umělecké a vědecké je předmět *extra commercium*, a není tedy ani majetkem. S ohledem na legální pojetí nepřevoditelnosti, neocenitelnosti a nepostižitelnosti výlučných majetkových autorských práv zakotvené v autorském zákoně pak lze tentýž závěr učinit i ve vztahu k výlučným majetkovým autorským právům jako takovým.

Autorskoprávní nauka tak tradičně hovoří pouze o možnosti tzv. konstitutivního (nepravého) převodu oprávnění dílo užít (tzn. poskytnutí licence), které je součástí obsahu ve

zbytku nepřevoditelného autorského práva.¹⁵ Právní úkon, jehož předmětem (nebo důsledkem) je (pravý či translativní) převod autorského práva (či díla), je tak podle českého autorského zákona neplatným právním úkonem pro rozpor se zákonem podle § 39 obč. zák. Zakázán je i tzv. fiduciární převod.¹⁶

Tento legální zákaz se pak následně projevuje v nepřipustnosti aplikace některých dalších právních institutů na majetková autorská práva, jejichž důsledkem by mohla být změna majitele práv za života autora, popř. za života (existence) jeho právního nástupce. To se týká zejména nepřipustnosti vzdání se majetkových autorských práv, jejich nepostižitelnosti při výkonu rozhodnutí (exekuci), výluky z rozsahu společného jmění manželů (ať již v zákonném rozsahu, či při smluvní úpravě podle § 143a obč. zák.), zákazu vkladu majetkových autorských práv do obchodní společnosti či jiné právnické osoby či výluky z rozsahu majetkové podstaty podle insolvenčního zákona.¹⁷

B. K DŘÍVĚJŠÍM PRÁVNÍM ÚPRAVÁM

1. AUTORSKÝ ZÁKON Z ROKU 1965

Předchozí zákonná právní úprava podle zák. č. 35/1965 Sb.¹⁸ uplatňovala po celou dobu její účinnosti rovněž zákaz převodu subjektivního autorského práva ve smyslu tehdejšího pojetí jeho obsahu. Avšak po právně teoretické stránce byl tento zákaz odůvodněn oproti současné úpravě odlišně. Předchozí autorský zákon právně teoreticky vycházel z tzv. *ryziho monistického pojetí*, pojímajícího (obdobně jako právní úprava německá) autorské právo jako osobnostněmajetkový jednotný monistický abstraktní celek, převládající měrou profilovaný prvky osobnostní povahy.¹⁹ Tehdejší pojetí obsahu autorského práva tedy na rozdíl od současné úpravy nevycházelo ani

8 Viz zejm. čl. 34 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy, preambuli Listiny základních práv a svobod, výslovně „uznávajíc neporušitelnost přirozených práv člověka“.

9 Srov. vliv přirozenoprávní teorie již v našich nejstarších naukách. Např. Kadlec v této souvislosti uvádí, že „právo autorské spočívá předem a bezvýmínečně na skutečnosti duševní tvorby, a na tomto poli jsou si všichni producenti právně rovni, kdežto práva živnostenská spočívají vždy na zvláštním propůjčení a poskytují jednotlivým osobám přednost před druhými“. Viz Kadlec, K.: Pojem a obsah práva autorského, Právník, 1891, str. 557.

10 Ve starší právní teorii viz Löwenbach, J.: Právo autorské, Československý kompas, Praha 1927, str. 13.

11 V komentářové literatuře viz Telec, I. – Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář, C. H. Beck, Praha 2007, str. 138 a násl.

12 Srov. rovněž obdobný přístup dle slovenského autorského zákona z roku 2003, tj. zák. č. 618/2003 Z. z.

13 Srov. § 17 odst. 5 zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

14 Srov. komentářově Telec, I. – Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář, C. H. Beck, Praha 2007, str. 141 a násl.

15 Srov. Knap, K.: Smluvní vztahy v právu autorském, Orbis, Praha 1967, str. 105. Knap, K.: Autorský zákon a předpisy související, 5. vydání, Linde Praha, Praha 1996, str. 87.

16 Tzv. převod k věrné ruce (srov. něm *Treuhand*, angl. *trust*), a to bez ohledu na jeho konkrétní historické chápání či formu, včetně např. zajišťovacího převodu. K výkladu institutu fiducie v římském právu viz Vážný, J.: Římské právo obligací. Část I., Univerzita Komenského v Bratislavě, Bratislava 1924, str. 66-67. Strukturovaně pak viz Rebro, K. – Blaho, P.: Římské právo sůkromné, Obzor, Bratislava 1980, str. 93, 146, 163.

17 Srov. § 206 odst. 1 zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, dříve pak § 6 odst. 2 zák. č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání.

18 Zák. č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), účinný od 1. 7. 1965 do 30. 11. 2000.

19 Srov. Telec, I.: Autorský zákon. Komentář, C. H. Beck, Praha 1997, str. 150.

částečně z dualismu výlučných osobnostních a majetkových autorských práv, nýbrž z koncepce jednotného a nedílného obsahu subjektivního autorského práva osobnostněprávní povahy, kdy pouze jeho projevy bylo možno vzhledem k jejich povaze rozřadit do tříd.²⁰

Toto jednotné subjektivní autorské právo bylo chápáno jako právní nástroj zajišťující autorovi ochranu jeho nemateriálních zájmů a současně umožňující získávat ze společenského užití díla přiměřenou odměnu za jeho tvůrčí přínos.²¹

Vzhledem ke zvýrazněné dominanci osobnostní složky autorského práva v tehdejší právní úpravě nebylo možné jednotlivá oprávnění od sebe oddělit ani z hlediska dispozičního a nakládat s nimi samostatně, ať již *inter vivos*, anebo *mortis causa*. To se pak projevovalo mj. v zákazu (*translativního*) převodu autorského práva jako takového i jeho jednotlivých tříd,²² v jednotné době trvání autorského práva jako celku,²³ v jednotné dědické delaci, neocenitelnosti jednotného absolutního autorského práva a nepostižitelnosti výkonem rozhodnutí²⁴ a obecně ve výluce subjektivního autorského práva z rozsahu pojmu „majetek“.²⁵

2. AUTORSKÝ ZÁKON Z ROKU 1953

Vzhledem k rozebírané problematice je nutno podotknout, že před účinností zák. č. 35/1965 Sb. právní úprava na našem

území výslovný a úplný zákaz převodu majetkových autorských práv neznala. Ustanovení předchozího zák. č. 115/1953 Sb.²⁶ vycházelo z poměrně čistého *dualistického pojetí*, což se odráželo v možném odlišném právním osudu těchto práv, a to jak za života autora, tak po jeho smrti, včetně různé doby jejich trvání. V problematice převodu majetkových autorských práv se však již projevil vliv tehdejší panující politické ideologie. Ustanovení § 26 zák. č. 115/1953 Sb. stanovilo, že autor může veškerá svá majetková práva nebo některá z nich převést toliko na instituce, organizace, podniky a zařízení, které jsou povolány k tomu, aby díla uváděly na veřejnost. Do ciziny převádí autor tato práva prostřednictvím ochranné organizace autorské.

Byť tedy tehdejší autorský zákon výslovný zákaz zcizení majetkových autorských práv výslovně nestanovil, chápala tehdejší nauka, zejména pod vlivem teorie Lubyho a sovětské právní vědy, pojem převodu pouze jako *převod konstitutivní*, tj. převod užívacího oprávnění, nikoli však jako možnost zcizení absolutního majetkového práva jako takového.²⁷ Tomu pak odpovídala i exekuční nepostižitelnost absolutních majetkových autorských práv (srov. § 57). Navíc možnost takového převodu byla legálně omezena výše uvedeným okruhem možných nabyvatelů.

3. AUTORSKÉ ZÁKONY Z LET 1926 A 1895

Naproti tomu prvotní autorskoprávní úpravy na našem území *translativní převod* autorského práva umožňovaly, resp. jej nikterak nezakazovaly. Podle § 16 odst. 1 zák. č. 218/1926 Sb.²⁸ platilo, že původce může převést původské právo omezeně nebo neomezeně na osoby jiné právním jednáním mezi živými nebo na případ smrti. Výkladem pak bylo dovozováno, že možnost převodu se týkala majetkových autorských práv, přičemž právo na ochranu nemajetkových zájmů zůstávalo původci zachováno.²⁹ Ještě starší právní úprava v zák. č. 197/1895 Zákonníku říšského³⁰ dokonce zakotvovala u některých druhů děl domněnku převodu původského práva v případě úplatného převodu hmotného nosiče díla (§ 16).³¹

Celkově tak z hlediska tehdejší obecné soukromoprávní úpravy bylo subjektivní majetkové autorské (původské) právo považováno za (nehmotnou) věc v *právním slova smyslu*, a to např. i co do možnosti jeho vydržení.³²

C. NĚKTERÉ ZAHRANIČNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY

1. NĚMECKÁ ÚPRAVA

Německé autorské právo (obdobně jako zmíněná česká úprava podle zák. č. 35/1965 Sb.) dosud vychází i na legislativní úrovni z ryzí monistické teorie, která má v Německu i svůj právně teoretický původ.³³ Tato úprava staví důsledně na paradigmatu *spjatosti* autora a výsledku jeho duševní tvůrčí činnosti v podobě literárního, jiného uměleckého či vědeckého díla. I zde pak platí, že výsledek tvůrčí činnosti je považován za specifický projev osobnosti autora a právo na jeho ochranu je v tomto důsledku právem přirozeným, které existuje bez ohledu na konkrétní vůli zákonodárce.³⁴ Funkcí autorského práva v objektivním slova smyslu pak je zejména ochrana ideálních, a potažmo i majetkových zájmů autorů.³⁵

- 20 Srov. zejm. Lubyho teorii osobněmajetkových práv. Viz Luby, Š.: Společná teoretická a praktická problematika osobněmajetkových práv. In Luby, Š. (ed.): Osobněmajetkové práva, Vydavatelstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1968, str. 13-62. K obdobnému právně teoretickému přístupu viz Knap, K.: Některé základní otázky smluvního autorského práva v novém československém autorském zákonu. In Luby, Š. (ed.): Osobněmajetkové práva, Vydavatelstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1968, str. 174.
- 21 Srov. Knap, K.: Autorský zákon a předpisy související, 5. vydání, Linde Praha, Praha 1996, str. 63.
- 22 Srov. zejm. § 12 zák. č. 35/1965 Sb.
- 23 Srov. § 33 zák. č. 35/1965 Sb.
- 24 S výjimkou legislativně nesourodého a aplikačně problematického ustanovení § 33 odst. 6, podle kterého bylo právo na ochranu autorství časově neomezené. V literatuře kriticky např. Telec, I.: Autorský zákon. Komentář, C. H. Beck, Praha 1997, str. 350.
- 25 Srov. Knap, K.: Smluvní vztahy v právu autorském, Orbis Praha, Praha, str. 66.
- 26 Zák. č. 115/1953 Sb., o právu autorském (autorský zákon), účinný od 1. 1. 1954 do 30. 6. 1965.
- 27 Viz Luby, Š.: Autorské právo, Vydavatelstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1962, str. 274-285.
- 28 Zák. č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském), účinný od 1. 2. 1927 do 31. 12. 1953.
- 29 Srov. Löwenbach, J.: Právo autorské, Československý kompas, Praha 1927, str. 83, a to i ve vztahu k původnímu znění zákona účinnému do 11. 5. 1936.
- 30 Zák. č. 197/1895 ř.z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým, účinný od 1. 2. 1896 do 31. 1. 1927.
- 31 K nejstarším právně teoretickým výkladům autorského práva srov. Kadlec, K.: Pojem a obsah práva autorského, Právník, 1891, str. 477-487, 513-521 a 549-558.
- 32 Srov. § 285 a § 292 a § 311 císařského patentu č. 946/1811 sb.z.s., obecný zákoník občanský. V literatuře srov. Sedláček, J. - Rouček, F. (ed.): Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, Díl II., Nakladatelství Linhart, Praha 1937, str. 25 a 79. Krčmář, J.: Právo občanské II. Práva věcná, Spolek československých právníků Všehrd, Praha 1930, str. 74.
- 33 Srov. německý zákon o autorském právu a právech příbuzných z roku 1965. Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz).
- 34 Srov. německou teorii „monistische Lehre“. Komentářově viz např. Nicolini, K. - Ahlberg, H. (ed.): Urheberrechtsgesetz. Kommentar, Franz Vahlen, Mnichov 2000, str. 244. Schrickler, G. (ed.): Kommentar zum Urheberrecht, 2. vyd., C. H. Beck, Mnichov 1999, str. 245. Wandtke, A. - Bullinger, W. (ed.): Praxiskommentar zum Urheberrecht, C. H. Beck, Mnichov 2002, str. 134.

Dle této koncepce tak jsou výlučná osobnostní a majetková autorská oprávnění chápána pouze jako různé projevy *jednotného (nedělitelného)* subjektivního autorského práva. V důsledku uplatnění monistického pojetí obsahu autorského práva platí v Německu *zásada nezczitelnosti* autorského práva, a to i v užším smyslu majetkových autorských oprávnění.³⁶ Monistická teorie připouští pouze výše naznačenou možnost *konstitutivního převodu*,³⁷ tj. zřízení užívacího oprávnění (tedy v zásadě licenci) vedle přetrvávajícího autorského práva zachovaného autorovi.³⁸ To se projevuje i v jednotné délce trvání autorského práva a nedělitelnosti autorského práva jako celku i v případě smrti autora.³⁹

2. FRANCOUZSKÁ ÚPRAVA

Francouzská zákonná autorskoprávní úprava⁴⁰ vychází rovněž z čistého kontinentálního pojetí založeného na přirozenoprávní koncepci ochrany původní (originální) duševní tvůrčí činnosti, která je alespoň na takové úrovni, aby dílo neslo pečeť osobnosti (ducha) tvůrce („*œuvre de l'esprit*“).⁴¹ Nicméně ve vztahu k obsahu autorského práva je ve Francii aplikována ryzí *dualistická doktrína*, důsledně rozlišující mezi výlučnými osobnostními autorskými právy (*droit moral*)⁴² a výlučnými majetkovými autorskými právy (*droit d'exploitation*).⁴³ Zakotvena je tak svrchovanost subjektivních osobnostních autorských práv na straně jedné, a subjektivních autorských práv majetkových na straně druhé, projevující se zejména v možnosti úplné převoditelnosti majetkových autorských práv *inter vivos* a v odlišném trvání osobnostních a majetkových práv po smrti autora. Osobnostní práva jsou považována za věčná, *inter vivos* nepřevoditelná, naopak převod *mortis causa* francouzský zákoník výslovně předpokládá. Oproti tomu majetková autorská práva trvají 70 let po smrti autora a jsou předmětem dědění.⁴⁴ Pro majetková autorská práva se *zcizení* (tj. *translativní převod*) majetkových autorských práv připouští prakticky bez omezení.⁴⁵ Poměrně široce se uplatňuje rovněž institut *zákonného* nebo *presumovaného převodu* majetkových autorských práv při tvorbě některých druhů investičně náročných děl.⁴⁶

3. ÚPRAVA V ZEMÍCH TRADICE COMMON LAW

Autorskoprávní pojetí uplatňované ve státech právního systému *common law* nevychází v oblasti autorského práva z přirozenoprávní teorie ochrany duševní tvůrčí činnosti, nýbrž z *copyrightové* koncepce, chápající autorské právo jako právo ryze *majetkové* („právo ke kopiím“). Těto koncepci je pak cizí existence osobnostních autorských práv, která do legislativy těchto států byla zařazena poměrně nedávno, a to vesměs až pod vlivem mezinárodních autorskoprávních smluv a pouze v minimálním vyžadovaném rozsahu, a tedy nikoli jako integrální součást obsahu subjektivního autorského práva, nýbrž spíše jako soubor zvláštních práv stojících mimo tradiční rozsah autorskoprávního monopolu.

Ve své nejčistší podobě tuto koncepci uplatňuje autorské právo ve Velké Británii.⁴⁷ Právně filozofickým důvodem pro poskytnutí autorskoprávní ochrany zde není individualita autorovy tvůrčí činnosti typická pro evropské kontinentální autorskoprávní pojetí,⁴⁸ nýbrž *ochrana investice* vynaložené na vznik předmětu ochrany.⁴⁹ Britské autorské právo v tomto smyslu

směřuje k ochraně potenciální nehmotné majetkové hodnoty vyplývající z práce, dovednosti nebo úsilí osoby (srov. anglický termín „*skill and labour*“), nikoli nutně pouze z umělecké či vědecké tvorby. Subjektivní autorské právo (*copyright*) je považováno za prostý majetek nezatižený osobnostními prvky,⁵⁰ a tedy zcela převoditelný.⁵¹ Absence osobnostního základu autorského práva zde umožňuje přiznání autorskoprávní ochrany i takovým nehmotným statkům, jako jsou např. *tech-*

- 35 Právně filozofické základy této koncepce lze nalézt v Kantově díle *Metaphysische Anfangsgründe der Rechtslehre* (1797). Z mezinárodního pohledu viz rovněž Sterling, J. A. L.: *World Copyright Law*, Sweet & Maxwell, London 2003, str. 54. Dietz, A.: *Germany*. In Nimmer, M. B. – Geller, P. E. (eds.): *International Copyright Law and Practice*, Matthew Bender, New York 2000, listkovnice, kap. 1[2]. Goldstein, P.: *International Copyright: principles, law, and practice*, Oxford University Press, New York 2001, str. 9.
- 36 Srov. § 31 německého autorského zákona. S výjimkou převodu *mortis causa* podle § 29 německého autorského zákona.
- 37 Srov. rovněž teorii účelového omezení konstitutivního převodu *Zweckübertragungsgrundsatz* podle § 31 odst. 5 německého autorského zákona.
- 38 Srov. německou koncepci *Nutzungsrechtübertragung*. Viz Schricker, G. (ed.): *Kommentar zum Urheberrecht*, 2. vyd., C. H. Beck, Mnichov 1999, str. 559. Dietz v této souvislosti poukazuje na odlišný právní obsah pojmu „licence“ v anglo-americkém právu oproti tradičnímu pojetí tzv. konstitutivního převodu, které tradičně zahrnuje nejen samotné zřízení užívacího oprávnění, ale v případě výhradního převodu záporní nárok nejen vůči třetím osobám, ale i vůči samotnému autorovi, a rovněž nezávislou aktivní legitimaci k některým nárokům z ochrany autorského práva (srov. německé pojetí „*schutzwürdiges Interesse*“). Viz Dietz, A.: *Germany*. In Nimmer, M. B. – Geller, P. E. (eds.): *International Copyright Law and Practice*, Matthew Bender, New York 2000, listkovnice, kap. 4[2][a]. V české literatuře pak viz Tůma, P.: *Smluvní licence v autorském právu*, C. H. Beck, Praha.
- 39 Srov. § 28 a § 64 německého autorského zákona.
- 40 Zákon č. 92-597 z 1. července 1992, zákoník duševního vlastnictví.
- 41 Viz rozhodnutí Kasačního soudu v Paříži ve věci *Babolat Maillot v. Pachot*, ze dne 7. března 1986, uveřejněno v RIDA, 1986, č. 129, str. 130-133. Viz rovněž Lucas, A. – Kamina, A. – Plaisant, R.: *France*. In Nimmer, M. B. – Geller, P. E. (eds.): *International Copyright Law and Practice*, Matthew Bender, New York 2000, listkovnice, kap. 2[1][b][ii].
- 42 Srov. čl. L. 121-1 a násl. francouzského zákoníku duševního vlastnictví.
- 43 Srov. čl. L. 122-1 a násl. francouzského zákoníku duševního vlastnictví.
- 44 Srov. čl. L. 121-1 a čl. 123-1 francouzského zákoníku duševního vlastnictví.
- 45 S výjimkou např. převodu všech v budoucnosti vzniklých děl. Srov. čl. L. 131-1 francouzského zákoníku duševního vlastnictví.
- 46 Srov. čl. L. 122-7 francouzského zákoníku duševního vlastnictví a např. čl. L. 113-9 (zaměstnanecké počítačové programy), čl. L. 132-31 (reklamní díla), čl. L. 132-24 (audiovizuální díla). V české literatuře pak viz Tůma, P.: *Smluvní licence v autorském právu*, C. H. Beck, Praha.
- 47 Důsledně vzato jde o právo aplikované na území Anglie a Walesu. Vzhledem k částečné právní autonomii Skotska a Severního Irsku nemusí uvedené právní závěry bezezbytku platit i na těchto územích. Pro zjednodušení textu je ponechána tato skutečnost stranou.
- 48 Ať již v podobě zmíněného francouzského dualistického pojetí *droit d'auteur* či monistické německé koncepce *Urheberrecht*. Srov. rovněž angl. výraz „*authorial copyright*“.
- 49 Srov. angl. výraz „*entrepreneurial copyright*“. Viz Bently, L. – Sherman, B.: *Intellectual Property Law*, Oxford University Press, Oxford 2004, str. 118.
- 50 Srov. relativně samostatnou úpravu osobnostních práv autora v oddílu 1, kapitole IV, autorského zákona Velké Británie z roku 1988.
- 51 Čl. 1 odst. 1 autorského zákona Velké Británie z roku 1988 („1988 Copyright, Designs and Patents Act“). Srov. Rahmatian, A.: *Non-assignability of author's rights in Austria and Germany and its reaction to the concept of creativity in civil law jurisdictions generally: a comparison with UK copyright law*. *Ent. L. R.*, 2000, č. 5, str. 103.
- 52 Zřetelně se tato koncepce projevuje zejména z hlediska ochrany audiovizuálních děl. Předmětem ochrany podle tamního autorského zákona není audiovizuální dílo jako takové, chápáné jako výsledek specifické tvůrčí uspořadatelské činnosti režiséra či dalších autorů, nýbrž předmětem ochrany je zde „film“ vymezený jako zvukové obrazový záznam, tj. předmět odlišný od zachyceného audiovizuálního díla. Pro autorskoprávní ochranu „filmu“ se dokonce nevyžaduje ani pojmový znak tvůrčí původnosti (originality). Dle Cornishe je současná britská autorskoprávní ochrana audiovizuálních děl právním hybridem v oblasti práva duševního vlastnictví a je výsledkem tradiční britské neochoty zavést dichotomii autorského práva a práv souvisejících. Srov. Cornish, W. – Llewellyn, D.: *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, Sweet & Maxwell, London 2003, odst. 10-23. V české literatuře pak viz Tůma, P.: *Smluvní licence v autorském právu*, C. H. Beck, Praha, str. 86-96.

nické záznamy,⁵² přestože nejsou tyto nehmotné statky výsledkem duševní tvůrčí činnosti pořizovatele.⁵³

Originárním vlastníkem autorského práva tudíž nemusí být nutně autor jako tvůrce díla ve smyslu chápání tohoto pojmu v kontinentálních právních úpravách. Tento termín je tak ve vztahu k některým předmětům ochrany chápán spíše jako právní fikce směřující k vymezení prvního majitele autorského práva,⁵⁴ kterým může být bez dalšího i právnická osoba v pozici výrobce či na základě režimu zaměstnaneckých děl.⁵⁵

V souladu s výše uvedenou koncepcí pak platí i neomezená převoditelnost subjektivního autorského práva jako celku či jeho částí *inter vivos* jako součástí majetku jeho majitele, kdy pro jakékoli omezení převoditelnosti v zásadě neexistuje doktrinární překážka.⁵⁶

Pokud jde o úpravu ve Spojených státech amerických, zde došlo v průběhu relativně dlouhého samostatného vývoje k určité modifikaci tradiční copyrightové koncepce. Autorské právo je zde sice obdobně jako na evropském kontinentu chápáno jako zvláštní právní nástroj ochrany některých tvůrčích projevů osobnosti autora,⁵⁷ nicméně americké autorské právo usiluje především o ochranu díla jako takového a o umožnění jeho hospodářského zhodnocení a šíření tak, aby mohly být naplněny veřejné kulturní zájmy.⁵⁸ Primárním účelem autorského práva zde není ochrana autora a jeho majetkových zájmů, nýbrž zajištění *veřejných zájmů* souvisejících s autorovou tvorbou a jejím společenským uplatněním. Ochrana autora je pojímána pouze jako nepřímý nástroj k dosažení těchto cílů.⁵⁹ Koncept autorského práva tedy v USA nevychází z přirozenoprávní teorie. Jedná se o *právo pozitivní* přijaté Kongresem na základě ústavního zmocnění.⁶⁰

Preference veřejného zájmu na podporu tvorby a jejího uplat-

nění pak má svůj odraz i v aplikaci registračního principu ve veřejně přístupném rejstříku vedeném příslušným úřadem (*Copyright Office*). Autorský zákon z roku 1976 pod vlivem Bernské úmluvy sice nevyžaduje registraci (uložení, oznámení) díla jako podmínku pro vznik autorského práva,⁶¹ nicméně možnost efektivní ochrany subjektivního práva, včetně úspěšného podání žaloby na jeho ochranu a přiznání nároků z jeho porušení, je registrací autorského práva zpravidla podmíněna. Ve skutečnosti je tedy i v současnosti registrace díla v USA nutná pro řádné *hospodářské zhodnocení díla*.

Vzhledem k pozitivněprávnímu chápání autorskoprávní ochrany pak platí i zde prakticky neomezená možnost převodu subjektivního autorského práva jako celku či jeho částí.⁶² Registrační princip se vztahuje jak na originárního majitele autorského práva, tak na další převodní nabyvatele. K řádnému převodu autorského práva včetně zajištění možnosti jeho efektivní ochrany novým majitelem tak zde reálně přistupuje podmínka změny zápisu majitele autorského práva ve veřejném registru.⁶³

D. DŮSLEDKY REKODIFIKACE SOUKROMÉHO PRÁVA

V souvislosti se schvalováním vládního návrhu nového občanského zákoníku⁶⁴ se objevily názory o vlivu jeho ustanovení na problematiku převoditelnosti autorských děl, resp. vylučných majetkových autorských práv, a potažmo úvahy o zásahu do samotné koncepce autorského práva ve smyslu odklonu od kontinentálního pojetí k systému copyrightovému. Tento názor je odvozován především od nového vymezení předmětu majetkových práv jako *věci v právním slova smyslu*. Podle § 482 odst. 2 návrhu je věcí v právním smyslu vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Podle § 489 odst. 2 návrhu jsou nehmotnými věcmi práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.

Tento názor však není správný a byl v právní teorii již v zásadě vyvrácen.⁶⁵ Věcmi v právním smyslu totiž nemohou být výtvoři jakožto projevy osobní povahy, tzn. mj. i autorská díla umělecká nebo vědecká, jež vyplývají z lidské tvorby. Je to dáno tím, že majetková práva se sice týkají též výtvořů, avšak vedle majetkových práv se výtvořů týkají *též práva osobnosti*, která jsou pro jejich právní pojetí i pro jejich soukromoprávní (rozuměno personální) význam *podstatná*. Nebylo-li by osobnosti tvůrce, jeho zvláštních osobních schopností, tvůrčího nadání atd., nebylo by ani vnějšího projevu jeho jedinečné osobnosti v podobě určitého výtvořu. Proto výtvoři nejsou věcmi v právním smyslu. Věcí v právním smyslu tudíž nemůže být ani autorské dílo jako takové.⁶⁶

Oproti autorským dílům jako takovým by pak definičně vzato mohla být vylučná majetková práva věci v právním slova smyslu, a to věci nehmotnou. Nicméně jak bylo naznačeno v předchozím výkladu, skutečnost, zda vylučná majetková autorská práva skutečně jsou součástí pojmu věci v právním slova smyslu a zda jsou tudíž volně obchodovatelná (či naopak jde o *res extra commercium*) neurčuje obecná soukromoprávní definice pojmu věci, nýbrž *konkrétní legislativně zakotvená koncepce subjektivního autorského práva*. Ta se však pouze v důsledku případného přijetí a účinnosti návrhu nového občanského zákoníku bez zvláštní novelizace autorského zákona měnit nebude a bude nadále účinná. A to zejmé-

53 Viz Kamina, P.: *Film copyright in the European Union*, Cambridge University Press, Cambridge 2002, str. 38 a násl.

54 Viz Bently, L. – Sherman, B.: *Intellectual Property Law*, Oxford University Press, Oxford 2004, str. 118.

55 Viz autorský zákon Velké Británie z roku 1988, čl. 11 odst. 2. Podmínkou zde je výkon zaměstnání na základě smlouvy nebo statutu učňovství. Tamtéž viz čl. 178.

56 Pochopitelně s výjimkou převodů, které by vzhledem k okolnostem věci mohly být shledány v rozporu se zásadami jednotného komunitárního trhu. Srov. Bently, L. – Sherman, B.: *Intellectual Property Law*, Oxford University Press, Oxford 2004, str. 252.

57 Sterling, J. A. L.: *World Copyright Law*, Sweet & Maxwell, London 2003, str. 16. Srov. rovněž čl. 27 Všeobecné deklarace lidských práv.

58 Čl. 1 odst. 8(8) Ústavy USA: „...podpořit úspěch vědy a užitých umění stanovením autorům a vynálezčům výhradního časově omezeného výhradního práva k jejich sepsaným dílům a vynálezům“. V literatuře Viz Nimmer, M. B. – Nimmer, D.: *Nimmer on Copyright*, Matthew Bender, New York 1997, lístkovnice, kap. 1.03[A].

59 Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Fox Film Corp. v. Doyal*, 286 U.S. 123, ze dne 16. května 1932: „...výhradním zájmem Spojených států a účelem přiznání právního monopolu autorům je zajištění zájmů veřejnosti vyplývajících z práce autorů...“

60 Doktrinárně viz Nimmer, M. B. – Nimmer, D.: *Nimmer on Copyright*, Matthew Bender, New York 1997, lístkovnice, kap. 8D.03[A][4].

61 Viz § 408 (a) autorského zákona z roku 1976. Viz rovněž čl. 5 odst. 2 RÚB.

62 Srov. § 201 (d) autorského zákona z roku 1976. Opět odhlédnuto od osobnostních práv autora, která nejsou považována za součást pojmu „copyright“. Srov. § 106A autorského zákona z roku 1976.

63 Srov. § 407-411 autorského zákona z roku 1976.

64 Sněmovní tisk č. 362, 6. volební období.

65 Srov. zejm. Telec, I.: *Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním slova smyslu*, Právní rozhledy, 2011, č. 12, str. 444-450.

66 Citován z téhož, str. 449.

na s ohledem na ustanovení § 9 odst. 2 návrhu, podle kterého soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. Jelikož ustanovení autorského zákona vymezující obsah a povahu subjektivních autorských práv (zejm. § 26 aut. zák.) nemají doznat v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva žádných změn, nedojde pouze z důvodu přijetí nového občanského zákoníku k žádnému odklonu od dosavadní autorskopravní koncepce. Výlučná majetková autorská práva tak i nadále budou nepřevoditelná, neocenitelná a nepostižitelná a budou nadále považována za *res extra commercium*. A to z moci ustanovení § 26 aut. zák. bez ohledu na obecnou legální definici věci v obecném předpisu soukromého práva, ať již podle § 118 odst. 1 obč. zák. či podle § 482 odst. 2 návrhu. Avšak na rozdíl od relativních majetkových autorských práv (licenci), které jsou obchodovatelnými předměty již dnes a budou i po případném přijetí návrhu občanského zákoníku.

Matoucí v této souvislosti by neměly být ani závěry dřívější právní nauky za účinnosti obecného zákoníku občanského (jenž je do značné míry právně politickou inspirací rekonstrukčního návrhu). Ačkoli tehdejší právní teorie majetková autorská práva pod pojem (nehmotné) věci v právním slova smyslu zařazovala,⁶⁷ nelze z toho bez dalšího činit žádné závěry k současné či připravované právní úpravě. Tehdejší nazírání na problematiku bylo totiž dovozováno nikoli ze samotného znění obecného občanského zákoníku, nýbrž bylo dáno tehdejší autorskopravní úpravou, vycházející, jak uvedeno výše, ze zcela odlišného pojetí, které mj. připouštělo translativní převod (obchodovatelnost) subjektivních majetkových autorských práv. V tehdejším odlišném pojetí tudíž majetková autorská práva mohla být za věc v právním slova smyslu bezesporu považována, neboť na rozdíl od současného znění autorského zákona tomu tehdejší koncepce autorského práva nebránila.

E. K MOŽNOSTEM NOVELIZACE AUTORSKÉHO ZÁKONA

Jak vyplývá z podaného výkladu, případnému zakotvení převoditelnosti výlučných majetkových autorských práv nikterak nebrání samotná mimoprávní povaha autorských děl ani povaha literární, jiné umělecké či vědecké tvorby. Stejně tak nelze nepřipustnost translativního převodu majetkových autorských práv dovozovat z přirozenoprávních východisek ochrany této tvorby vyplývajících z jejího ústavněprávního zakotvení, když i v řadě tradičních systémů přirozenoprávní kontinentální tradice je převoditelnost majetkových autorských práv bez pochybností akceptována.

Na druhou stranu k případné změně naší autorskopravní koncepce v tomto smyslu nemůže dojít pouze na základě rekonstrukce obecného soukromého práva a nezbytná je *přímá novelizace* autorského zákona a odklon od dosavadních dogmatických východisek v autorském právu.

Z dosavadních odborných diskusí nad podobou případné novely autorského zákona⁶⁸ je zřejmé, že mezi oslovenými experty a dotčenými subjekty neexistuje úplná shoda na její podobě. Zákonodárce tak bude muset zřejmě zvažovat především tyto aspekty budoucí úpravy:

- formu autorskopravního převodu,
- rozsah převodu majetkových práv,
- skutkové vymezení přípustnosti převodu,
- ochranu zájmů autorů jako hospodářsky slabší strany.

1. K FORMĚ AUTORSKOPRÁVNÍHO PŘEVODU

Při úvahách o zvolení legislativně technické formy dispozice s absolutními majetkovými autorskými právy přicházejí v úvahu v zásadě dva možné přístupy. A to buď stanovení možnosti úplného *translativního zcizení* výlučných majetkových autorských práv z titulu „čisté“ převodní smlouvy, známé např. z oblasti některých práv průmyslového vlastnictví, nebo skutkové rozšíření konceptu *převodu výkonu majetkových autorských práv*, jak je již dnes znám v autorském zákoně u děl zaměstnaneckých (§ 58 aut. zák.).

Pro klasickou převodní smlouvu ve vztahu k majetkovým autorským právům jako takovým hovoří tradice tohoto konceptu v některých evropských právních řádech, a ostatně v minulosti i na našem území. Osvědčenou legislativně právní inspirací by pak mohla být např. právní úprava francouzská,⁶⁹ a to zejména ve vztahu k úpravě problematiky převodu práv k budoucím dílům a neznámým způsobům užití, formě převodní smlouvy, právních domněnek rozsahu převodu, ochraně zájmů autorů při sjednávání převodní ceny, včetně smluvního přímusu nabyvatele při podstatné změně podmínek apod. Z důvodu vnitřní koncepční nesourodosti by pak musel autorský zákon upustit od pojetí nepostižitelnosti a neocenitelnosti majetkových autorských práv.

Na druhou stranu pro rozšíření možnosti převodu výkonu majetkových autorských práv při současném zachování vlastnictví majetkových práv jako takových autorovi hovoří skutečnost, že tato forma převodu je v zásadě již v současném znění autorského zákona známa, a to u zaměstnaneckých autorských děl (srov. § 58 aut. zák.), resp. děl kolektivních (srov. § 59 aut. zák.). Její rozšíření i mimo oblast zaměstnaneckých děl jako obecné formy autorskopravního převodu by tak nepředstavovalo tak významný zásah do dosavadní legislativně uplatňované autorskopravní koncepce.⁷⁰ Podstata institutu „pouhého“ převodu výkonu majetkových autorských práv, jak je v současnosti zakotvena u zaměstnaneckých autorských děl, pak spočívá v tom, že nabyvatel vykonává majetková autorská práva vlastním jménem a na svůj účet (včetně výsledků majetkového zhodnocení těchto práv). Stanovena jsou i některá omezení do oblastí osobnostních autorských

67 Sedláček, J. – Rouček, F. (ed): Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, Díl II., Nakladatelství Linhart, Praha 1937, str. 25. K obdobným závěrům za účinnosti autorského zákona z roku 1895 viz Herman-Otavský, K.: Jak jest upraviti kolisi práva vlastnického s právy na statcích nehmotných. In: Druhý sjezd právníků československých, Nákladem přípravného výboru druhého práv. sjezdu, Brno 1925, otázka 6, str. 13. Srov. rovněž širší výklad Krčmářův zahrnující pod pojem věci nehmotných i práva nezcizitelná jako kategorii „věci nezcizitelných“. Viz Krčmář, J.: Právo občanské I. Výklady úvodní a část všeobecná, Knihovna Sborníku věd právních a státních, Praha 1946, str. 176.

68 Jedná se zejména o konzultace v rámci neformální expertní skupiny při ministerstvu kultury pro oblast autorského práva.

69 Srov. zejm. čl. L 131-1 – L. 131-8 francouzského zákoníku duševního vlastnictví.

70 Původní návrh v tomto smyslu byl zpracován na půdě Ústavu práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního na Právnické fakultě Univerzity Karlovy dr. I. Holcovou a dr. V. Křesťanovou.

práv. Autorovi se tak po právní stránce sice zachovává vlastnictví majetkových autorských práv, fakticky však omezené až na úroveň „holého autorství“. Možnost postoupení práva výkonu třetí osobě zaměstnavatelem je povolena, avšak pouze se svolením autora nebo při prodeji podniku či jeho části.⁷¹

S ohledem na výše uvedené lze tudíž očekávat, že zákonodárce vyкроí spíše cestou rozšíření institutu převodu výkonu majetkových autorských práv i mimo oblast zaměstnaneckých autorských děl, a to jednak z důvodu vyloučení určité možnosti právně teoretického rozkladu dosavadní autorskoprávní koncepce, jednak z důvodu snazší průchodnosti tohoto návrhu na straně zástupců autorů (zejm. kolektivních správců).

V této souvislosti se však jeví jako legislativně správné především takové řešení, kdy smlouva o převodu výkonu majetkových autorských práv bude upravena jako *zvláštní smluvní typ* v autorském zákoně,⁷² a to nejlépe v části první, dílu šestém (který navíc bude po přijetí nového občanského zákoníku uvolněn převedením úpravy smluvního typu licenční smlouvy do nového občanského zákoníku). Pro zaměstnanecká díla se pak lze omezit na dispozitivní zakotvení domněnky převodu výkonu majetkových autorských práv k rukám zaměstnavatele s určitými modifikacemi. Právní poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem (a obdobně u děl kolektivních, budou-li zachována) by se pak ve zbytku dispozitivně řídil již jen odkazem na ustanovení nového smluvního typu. A nikoli naopak, jak se spíše objevuje v dosavadních pracovních verzích návrhu novely, neboť to neodpovídá poměru mezi obecným (smluvní typ postoupení výkonu práva) a zvláštním (domněnka takového postupu).

Pro smlouvu o převodu výkonu majetkových autorských práv je uvažována obligatorní písemná forma.

2. K ROZSAHU PŘEVODU

Z hlediska rozsahu přípustnosti autorskoprávního převodu, a to v uvažované formě převodu výkonu majetkových autorských práv, v zásadě není důvod stanovovat přílišná omezení *autonomie vůle* stran. Opačný přístup by tak do značné míry znehodnotil legislativní cíl jako takový, nenaplnil by očekávaní praxe, a to bez zásadního vlivu na právní postavení autorů.

Lze tak přivítat možnost připuštění v zásadě úplného převodu výkonu majetkových autorských práv, a to jak ve vztahu k jednotlivým či vícero autorským dílům, tak i ve vztahu ke způsobu, rozsahu a místu (zatímco dočasnost je pojmově vylouče-

na).⁷³ Analogicky k tradiční úpravě rozsahu licence a k právní úpravě v některých cizích právních řádech pak lze v zájmu ochrany práv autorů trvat na zákazu převodu výkonu práv k takovému užití, která nejsou v době uzavření známa, a vážně lze doporučit vyloučení možnosti neomezeného převodu výkonu majetkových práv ke všem budoucím (tedy blížeji nevymezeným) dílům.⁷⁴ Na místě by zřejmě bylo i důkladné legislativně technické provedení úpravy obvyklých náležitostí předmětného smluvního typu formou dispozitivních právních norem, a to zejména co do rozsahu převodu, přičemž lze přiměřeně využít současné úpravy rozsahu licence (srov. § 50 aut. zák.).

Do značné míry je sporné, zda zavádět i možnost částečného převodu výkonu majetkových autorských práv ve smyslu jeho „podílu“, který by již zcela neodpovídal aplikované doktríně subjektivní nedílnosti absolutního autorského práva neznající pojem „podílu“, kdy pluralita subjektů autorského práva je přípustná pouze v důsledku spoluautorství či obdobně při nabytí majetkového autorského práva více dědici. Je pak otázkou, zda je účelné a koncepční při subjektivní nedílnosti autorského práva jako takového zavádět možnost dělitelnosti práva jeho výkonu (*inter viros*). Navíc je sporné, zda zavádění „podílu“ na výkonu nedělitelného práva je z hlediska právní praxe skutečně nezbytné. Pro případ dědění či jiného právního nástupnictví se však zřejmě nelze vzniku mnohosti subjektů výkonu majetkových autorských práv vyhnout, obdobně jako tomu je u vlastnictví majetkových autorských práv jako takových. V úvahu pak přichází nejspíše legislativní odkaz na právní úpravu poměrů dědiců majetkových autorských práv.

Vyloučena by však každopádně musela být možnost postoupení výkonu práva na spravedlivou odměnu za pronájem díla zachyceného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam,⁷⁵ a to z důvodu ustanovení komunitárního práva.⁷⁶

3. KE SKUTKOVÉMU VYMEZENÍ PŘÍPUSTNOSTI PŘEVODU

V dosavadních diskusích se objevují v zásadě dvě navrhovaná řešení přípustnosti převodu výkonu majetkových autorských práv. Na jedné straně je navrhována *neomezená možnost převodu* výkonu majetkových autorských práv jako obecného institutu, bez omezení co do druhu či povahy děl, režimu jejich vzniku či co do způsobu jejich obvyklého hospodářského využití. Na druhou stranu je navrhováno „kompromisní“ řešení, kdy možnost postoupení výkonu práva by byla vztažena *pouze* k počítačovým programům, databázím, kartografickým dílům, případně i hudebním dílům s textem či bez textu.

Ve vztahu k omezenému návrhu je však nutno podotknout, že právě u počítačových programů, databází a kartografických děl nečiní současný stav v praxi zásadní komplikace, neboť u nich se již podle dosavadní úpravy aplikuje v praxi v podstatné míře dispozitivní nevyvratitelná domněnka převodu výkonu majetkových autorských práv u děl zaměstnaneckých či kolektivních. Naopak stranou by zůstaly ty oblasti, ve kterých se absence převodu majetkových autorských práv intenzivně projevuje, např. v oblasti reklamy, marketingu, filmového průmyslu apod. Navíc by byl v praxi zakonzervován ne zcela vyhovující stav související s poměrně častým *souběhem různých práv duševního vlastnictví* na témže hospodářském předmětu. Je-li autorské dílo zároveň ochrannou

71 K podrobnějšímu výkladu srov. Telec, I. – Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář, C. H. Beck, Praha 2007, str. 554 a násl.

72 Ostatně pro zakotvení tohoto smluvního typu v autorském zákoně, jako zvláštním předpisu soukromého práva, a nikoli v obecné soukromoprávní úpravě hovoří to, že jak autorská díla, tak majetková autorská práva, by nebylo možné ani nadále považovat za věc v právním slova smyslu a takový smluvní typ pak nemá v obecné právní úpravě opodstatnění.

73 Zachován by samozřejmě zůstal zákaz takových převodů, které by vzhledem k okolnostem věci mohly být shledány v rozporu se zásadami jednotného komunitárního trhu. Srov. obdobně pro oblast ochranných známek např. rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 22. 6. 1994 ve věci IHT Internationale Heiztechnik GmbH and Uwe Danzinger v Ideal-Standard GmbH and Wabco Standard GmbH, sp. zn. C-9/93.

74 Srov. např. čl. L. 131-1 a L. 131-6 francouzského zákoníku duševního vlastnictví.

75 Srov. § 15 a § 96 odst. 1 písm. b) aut. zák.

76 Srov. čl. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s právem autorským (kodifikované znění) (Úř. věst. č. L 376, 27. 12. 2006, str. 28).

známkou, průmyslovým výtvozem či jiným předmětem průmyslového vlastnictví, je hospodářské využití těchto předmětů v praxi komplikované právě proto, že práva průmyslového vlastnictví převést lze, zatímco majetková autorská práva k dílům tvořícím jejich obsah nikoli.

4. K OCHRANĚ ZÁJMŮ AUTORŮ

Při zakotvení přípustnosti autorskoprávního převodu v jakékoli formě je nezbytné zabývat se rovněž rozšířením současných institutů, sloužících k ochraně zájmů autorů jako zpravidla *hospodářsky slabší strany*, či zavedením obdobných institutů nových, a to jak z důvodu obecného imperativu právní spravedlnosti, tak z praktického hlediska průchodnosti takového návrhu v průběhu legislativního procesu.

Za minimum v tomto směru lze považovat rozšíření institutu práva na *dodatečnou odměnu*, jak je dnes známa v režimu zaměstnaneckých děl (srov. § 58 odst. 6 aut. zák.), jako obecnou náležitost smlouvy o převodu výkonu práv, avšak oproti současnému znění prostřednictvím kogentní právní normy. Vzhledem k praktické obtížnosti při aplikaci tohoto institutu v praxi pak stojí za úvahu i možnost určitého legálního zpřesnění obsahu práva na dodatečnou odměnu po vzoru německého konceptu *spravedlivé odměny (angemessene Vergütung)* zavedeného při novelizaci tamního autorského zákona v roce 2002.⁷⁷ Právní inspiraci zde může být rovněž právní úprava francouzská, která taxativně vymezuje podmínky, za kterých je možno sjednat jednorázovou úplatu za převod majetkových autorských práv a smluvní přímus nabyvatele ke změně smlouvy ve vztahu k výši a formě úplaty při podstatné změně okolností.⁷⁸ To vše prostřednictvím kogentních právních norem.

V úvahu pak může přicházet i rozšíření obsahu (nepřevoditelného) práva autora na *spravedlivou odměnu*, jež se pod vlivem komunitárního práva uplatňuje v případě pronájmu díla zaznamenaného na zvukový či zvukově obrazový záznam.⁷⁹ Převod výkonu majetkových autorských práv by se případně mohl vztahovat pouze na majetkové autorské právo dílo užít, kdy tzv. zvláštní (dodatkové) autorské odměny by mohly zůstat zcela v rukách autorů.

Zde je však zřejmě nutno vzít v úvahu, že každé takové omezení obsahu a rozsahu převáděných práv bude zpravidla reálně snižovat výši úplaty za takový převod, neboť finanční stránka související s nabytím nezbytných užívacích oprávnění nebude pro nabyvatele zcela vypořádána. Je potom k diskusi, zda s výjimkou práva na odměnu za pronájem, kde je kogentní úprava vyžadována komunitárním právem, takováto opatření případně nestanovit prostřednictvím dispozitivních právních norem.

Na druhou stranu je však na místě zvážit, zda by možnost *dalšího postoupení* práva výkonu majetkových autorských práv na třetí osobu měla být podmíněna souhlasem autora, jak je tomu v současnosti u zaměstnaneckých děl. Při zavedení možnosti převodu výkonu majetkových autorských práv jako obecného autorskoprávního institutu se takové omezení jeví spíše jako nesourodé omezení možnosti řádného obchodu s nabytými autorskoprávními oprávněními. Zachováno však může být v rámci dispozitivní úpravy domněnky převodu výkonu majetkových autorských práv k rukám zaměstnavatele u děl zaměstnaneckých.

Rovněž je nutno vzít v úvahu, že ve prospěch zájmů autorů by hovořilo již samotné zavedení „pouhého“ převodu výkonu majetkových autorských práv oproti možnosti případného čistého translativního převodu majetkových autorských práv jako takových. Při smrti či zániku nabyvatele práva výkonu bez právního nástupce by se majetková autorská práva *konsolidovala* zpět v rukách autora, aniž by mohl nastoupit např. režim odúmrti. Zachováno by rovněž mohlo být právo autora na poskytnutí licence v případě *bezdůvodného nevykonávání* majetkových autorských práv nabyvatelem, jak je tomu v současnosti u děl zaměstnaneckých.

F. ZÁVĚR

Z uvedeného nástinu se podává, že nepřevoditelnost subjektivních majetkových autorských práv nevyplývá ze samotné mimoprávní povahy literárního, jiného uměleckého a vědeckého díla jako předmětu právní ochrany, ani z přirozenoprávních východisek, na nichž je v ústavní rovině založen náš právní řád. Důvody pro uplatnění současné autorskoprávní koncepce tedy nejsou povahy dogmatické, nýbrž právně politické. Je tedy pouze na zákonodárci, jaké stanovisko k rozebírané problematice zaujme, přičemž možných legislativně technických přístupů je několik.

Požadovaného cíle však nelze zřejmě docílit jinak než přímou novelizací autorského zákona, neboť připravovaná rekonstrukce soukromého práva ani jiná legislativní změna v této oblasti nemůže mít na otázku převoditelnosti majetkových autorských práv žádný vliv. Rovněž je nutno vzít v úvahu, že samotné zakotvení možnosti převodu majetkových autorských práv v některé z možných legislativně technických forem může představovat i významný zásah do samotných právně teoretických východisek současné autorskoprávní úpravy.

Ústředním bodem dalších úvah nad podobou případné budoucí novelizace autorského zákona tak zřejmě bude nalezení kompromisu mezi vesměs protichůdnými požadavky právní praxe, a to pouze v rámci nezbytně nutného odklonu od současné osvědčené a jinak v zásadě vyhovující autorskoprávní koncepce. Řešením pak zřejmě nemůže být pouhá mechanická transpozice některé z tradičních zahraničních úprav, nýbrž stanovení specifického právního režimu autorskoprávního převodu, byť z hlediska komparatistického může jít o řešení netradiční a osobité.

✿ Autor je soudcem Okresního soudu Praha-západ a externím učitelem na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

77 Srov. § 32 a 32a německého autorského zákona.

78 Srov. čl. L. 131-4 a L. 131-5 francouzského zákoníku duševního vlastnictví.

79 Viz výše.

inzerce

 WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř
specialista na vaše pojištění

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

• ve čtvrtek 26. dubna 2012

Exekuční řád po novelách

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

Číslo semináře: 41205

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. dubna 2012

Česká advokátní komora ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, Centrem právní komparatistiky PF UK, nadací Europaeum a Justiční akademií si vás dovoluje pozvat na mezinárodní konferenci:

• v pátek 4. května 2012

Prevence v právu

Lektoři: prof. Willem van Boom (Rotterdam, Durham), prof. Luboš Tichý (Praha), Dr. Pavel Simon (Nejvyšší soud ČR), prof. Eduard Picker (Tübingen), Dr. Donal Nolan (Oxford), prof. Gerhard Wagner (Bonn), a prof. Helmut Koziol (Vídeň).

Simultánní tlumočení z angličtiny je zajištěno. Konference se bude konat v prostorách Justiční akademie v Praze, Hybernská 18.

Číslo konference: 41228

Poplatek za konferenci: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 27. dubna 2012

• ve středu 9. května 2012

Datová schránka a doručování

Lektoři: Mgr. František Korbek, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV, předseda rozkladové komise ministra spravedlnosti, vysokoškolský učitel Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41229

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 2. května 2012

• ve čtvrtek 10. května 2012

Jak efektivně pracovat s datovou schránkou

Lektorka: Ing. Mgr. Eva Urbanová, metodik spisové služby Krajského úřadu Středočeského kraje, lektorka spisové služby a datových schránek

Číslo semináře: 41223

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 3. května 2012

Česká advokátní komora ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, Centrem právní komparatistiky PF UK, Německým centrem pro srovnávací právo (Deutsche Gesellschaft für Rechtsvergleichung) a Justiční akademií si vás dovoluje pozvat na mezinárodní konferenci:

• v pátek 11. května 2012

Perspektivy spotřebitelské kupní smlouvy – nový občanský zákoník, nová směrnice a návrh evropského práva kupní smlouvy v České republice a Německu

Lektoři: prof. N. Reich (Hamburg), prof. L. Tichý (Praha), prof. Thole (Tübingen), dr. Selucká (Brno), dr. Wiese (Hamburg), dr. Hulmák (Plzeň), prof. Lehmann (Halle), prof. Bejček (Brno), prof. Remien (Würzburg)

Simultánní tlumočení z němčiny je zajištěno. Konference se bude konat v prostorách Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Číslo konference: 41230

Poplatek za konferenci: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 4. května 2012

Česká advokátní komora ve spolupráci s Forezním DNA servisem pořádají seminář:

• v úterý 15. května 2012

Innocence project – prokazování nevině nespravedlivě odsouzených osob v USA a forenzní genetika v procesu dokazování

Lektoři: Mark Godsey, profesor na College of Law na Ohio State University, ředitel Ohio Innocence Project v rámci Lois and Richard Rosenthal Institute for Justice
RNDr. Daniel Vaněk, Ph.D., jeden ze zakladatelů identifikační genetiky v Čechách, ředitel společnosti DNA servis, přednáší forenzní genetiku na Univerzitě Karlově
Seminář nebude tlumočen z angličtiny.

Číslo semináře: 41231

Poplatek za seminář: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 8. května 2012

Česká advokátní komora ve spolupráci s českou národní skupinou AIPPI pořádají seminář:

• ve středu 23. května 2012

Aktuální otázky práva duševního vlastnictví

Lektoři: prof. Ing. Karel Eliáš, autor nového občanského zákoníku, člen LRV, vědecký pracovník Ústavu státu a práva AV ČR
mjr. Mgr. Ladislava Muzikářová, vedoucí referátu duševního vlastnictví – Generální ředitelství cel
Moderátor: JUDr. Milan Kyjovský, advokát a předseda sekce pro právo duševního vlastnictví ČAK a člen národní skupiny AIPPI

Číslo semináře: 41227

Poplatek za seminář: ZDARMA

Uzávěrka přihlášek: 16. května 2012

• ve čtvrtek 24. května 2012

Jak efektivně pracovat s datovou schránkou

Lektorka: Ing. Mgr. Eva Urbanová, metodik spisové služby Krajského úřadu Středočeského kraje, lektorka spisové služby a datových schránek

Číslo semináře: 41224

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 17. května 2012

• ve čtvrtek 7. června 2012

Datová schránka a doručování

Lektoři: Mgr. František Korběl, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV, předseda rozkladové komise ministra spravedlnosti, vysokoškolský učitel
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41232

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 31. května 2012

• ve čtvrtek 21. června 2012

Datová schránka a doručování

Lektoři: Mgr. František Korběl, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV, předseda rozkladové komise ministra spravedlnosti, vysokoškolský učitel
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41233

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. června 2012

• v úterý 26. června 2012

Datová schránka a doručování

Lektoři: Mgr. František Korběl, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV, předseda rozkladové komise ministra spravedlnosti, vysokoškolský učitel
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41234

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. června 2012

Semináře probíhají v Praze 1 v paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK, uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně 20% DPH, na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4110100333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou nebo do datové schránky. Zaplacené vložené se bez písemné omluvy nejméně tři dny před konáním semináře, zaslané odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nebo v případě nepřítomnosti účastníka na semináři, nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Blíže informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pi Marie Knižová. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ Ing. LENKA MATOUŠKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• ve středu 2. května 2012

Datová schránka a doručování (seminář je určen pro advokáty a zaměstnance advokátních kanceláří)

Lektoři: Mgr. František Korbek, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV, předseda rozkladové komise ministra spravedlnosti, vysokoškolský učitel na katedře správního práva PF UK
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant.

Číslo semináře: 68211

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 24. dubna 2012

• v pondělí 21. května 2012

Jak efektivně pracovat s datovou schránkou (seminář je určen pro advokáty a zaměstnance advokátních kanceláří)

Lektorka: Ing. Mgr. Eva Urbanová, metodička spisové služby Krajského úřadu Středočeského kraje, lektorka spisové služby a datových schránek

Číslo semináře: 68212

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. května 2012

• v úterý 12. června 2012

Datová schránka a doručování (seminář je určen pro advokáty a zaměstnance advokátních kanceláří)

Lektoři: Mgr. František Korbek, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV, předseda rozkladové komise ministra spravedlnosti, vysokoškolský učitel na katedře správního práva PF UK
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant.

Číslo semináře: 68213

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 5. června 2012

• v pondělí 18. června 2012

Jak efektivně pracovat s datovou schránkou (seminář je určen pro advokáty a zaměstnance advokátních kanceláří)

Lektorka: Ing. Mgr. Eva Urbanová, metodička spisové služby Krajského úřadu Středočeského kraje, lektorka spisové služby a datových schránek

Číslo semináře: 68214

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. června 2012

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (**pokud není na pozvánce uvedeno jinak**).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **sekr@cakbrno.cz**, **modlitbova@cakbrno.cz**. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný **účastnický poplatek** (tj. 550 Kč včetně DPH v zákonné výši) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 681010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou**. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401, pi Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

NOVINKA C. H. BECK

V. Pelc

Komplexní výklad zákona o daních z příjmů ve znění účinném od 1. 4. 2012

Vázané v plátně, obj. číslo BK8

Objednávejte se slevou v eShopu na www.beck.cz

inzerce

Dovolujeme si vás pozvat na seminář pořádaný **Pro bono aliancí** ve spolupráci s **Ligou lidských práv/Mental Disability Advocacy Centre** a **PILnet – The Global Network for Public interest Law**, Budapešť

„Právní jednání lidí se zdravotním postižením podle nového občanského zákoníku“

9. 5. 2012 od 10 do 14.30 hodin

v prostorách advokátní kanceláře **Allen & Overy**
V Celnici 4, 5. patro, Praha 1

- Seminář je určen advokátům, kteří si chtějí rozšířit své znalosti pro zastupování klientů v řízeních o způsobilosti k právním úkonům.
- Seminář se bude zabývat problematikou zásahů do způsobilosti k právním úkonům v novém občanském zákoníku, alternativám k omezení způsobilosti k právním úkonům a hmotněprávními a procesněprávními podmínkami omezení způsobilosti k právním úkonům.
- Lektory semináře budou **prof. JUDr. Karel Eliáš, Dr.** a právníci organizace **Ligy lidských práv/Mental Disability Advocacy Centre**.

ÚČAST NA SEMINÁŘI JE BEZPLATNÁ.

Pokud máte zájem se semináře zúčastnit, prosím, potvrďte svou účast **do 30. 4. 2012** na e-mail: kristkova@probonoaliance.cz.

Kapacita semináře je omezena.

Bližší informace poskytnete Veronika Kristková na výše uvedeném e-mailu nebo na mobilu 724 033 052.

REGIONÁLNÍ PRACOVNÍ ŠTĚ ČAK V HRADCI KRÁLOVÉ POŘÁDÁ

6. ročník turnaje dvojic v odbíjené – Kubečkův memoriál.

Turnaj se koná ve dnech **1. a 2. června 2012** v Náchodě na kurtech TJ RUBENA Náchod.

PROGRAM:

Pátek 1. 6. 2012:

TURNAJ SMÍŠENÝCH DVOJIC

8.00 – 8.45	prezence účastníků
9.00	zahájení turnaje
9.30 – 18.00	turnajové zápasy
19.00	společenský večer, v rámci kterého budou vyhlášeny výsledky turnaje smíšených dvojic

Sobota 2. 6. 2012:

TURNAJ DVOJIC MUŽŮ

8.00 – 8.45	prezence účastníků
9.00 – 18.00	turnajové zápasy
18.30	vyhlášení výsledků turnaje mužů – závěr turnaje

Přihlášky podávejte do **25. května 2012** k rukám JUDr. Václava Náměstka elektronickou poštou na adresu: dr.namestek@seznam.cz, nebo faxem na číslo **495 530 650**.

V přihlášce specifikujte požadavek na ubytování a jeho kvalitu. Přimo ve sportovní hale u kurtů je možné ubytování v malých pokojích se základním vybavením.

Ubytování vyšších kategorií zajistí pořadatel po upřesnění s účastníky při podání přihlášky. Občerstvení bude podáváno přímo u kurtů. Startovné se nehradí.

Ubytování a stravování si hradí účastníci ze svého.

V loňském roce nově vytvořená „Kategorie 111“ bude do programu turnaje zařazena i v letošním roce. Pro účast v této kategorii platí dvě pravidla:

- nejmladší účastník musí nejpozději v den zahájení turnaje dosáhnout věku 45 let
- součet „odžitých“ let musí v den zahájení turnaje činit u dvojice min. 111 roků

V ostatním platí stejné podmínky a pravidla turnaje s drobnou odlišností, a to, že turnaj „Kategorie 111“ bude probíhat po oba hrací dny, pro možnost prodloužené regenerace účastníků.

Pořadatelé zvou k účasti na této společensko-sportovní akci všechny advokáty, jejich rodinné příslušníky včetně dětí a přátele, kteří mohou svého sportovního ducha projevit nejen při volejbalových kláních, ale i v řadách aktivního diváctva, s účastí na společném večeru, případně si nesoutěžně zasportovat v areálu TJ RUBENA Náchod, kde je mj. k dispozici volný kurt pro beach volejbal.

K PRAVIDLŮM:

- tzv. „tahané debly“ hrané na polovinu délky plochy standardního kurtu pro odbíjenou (na požádání budou zaslána pravidla)
- minimálně jeden z dvojice musí být advokát (koncipient), druhý musí být „pracovníkem“ justice v nejširším slova smyslu (soudy, státní zastupitelství, notáři, exekutoři)
- účast zaměstnanců advokáta, advokátního sdružení nebo společnosti je rovněž přípustná
- účast rodinných příslušníků advokáta nebo advokátního koncipienta ve dvojici není vyloučena a bude posuzována individuálně podle počtu přihlášených

Vážené paní kolegyně,
Vážení páni kolegové,

dovoluji si vás opět pozvat na další, a to již 23. ročník tradičního běžeckého závodu advokacie

„O PAROHY ARCIVÉVODY FERDINANDA“,

který se uskuteční v sobotu 9. 6. 2012 na Konopišti.

Závod je, stejně jako minulé ročníky, určen nejen všem advokátům a jejich zaměstnancům, ale i jejich rodinným příslušníkům, přátelům a dalším příznivcům pohybu v přírodě. Závodí se v dětských i dospělých kategoriích. Přijďte si i se svými dětmi zasportovat, a poté posedět s kolegy v restauraci.

Program:

9.30 – 10.00 Prezence u letního divadla vedle zámeckého rybníka na Konopišti
10.00 – 12.00 Běžecký závod okolo zámeckého rybníka a vyhlášení výsledků závodu
12.30 -> Společné posezení v restauraci

Případné ubytování a stravování si zajišťují a hradí účastníci sami. Startovné se nehradí.

Příhlášky zasílejte elektronickou poštou na mou adresu: premus@pravni.cz, nebo faxem na č. 317 763 530.

Těším se na vaši účast a přeji vám příjemné dny.

✦ JUDr. ROMAN PREMUS,

regionální představitel ČAK pro Středočeský kraj

Advokátní kancelář Mgr. Jana Petřika,

se sídlem v centru Prahy na adrese Týnská 12, Praha 1 přijme

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA

na plný úvazek. Náplň činnosti kanceláře je poskytování právních služeb zejm. v oblastech práva obchodního, občanského a správního.

Požadovaný profil uchazeče:

- praxe v advokacii, cca 1 rok a více
- schopnost samostatného řešení problémů
- znalost předpisů práva obchodního a občanského
- znalost právní terminologie v anglickém jazyce

V případě zájmu, prosím, zašlete strukturovaný životopis a průvodní dopis na e-mailovou adresu pkonecny@cee-cz.

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Proč toužíme *po titulu III.* (*O rodičovských úradcích*)

Jeden z profesorů na předválečné brněnské právnické fakultě prohlašoval vždy o novém studijním ročníku: „Zase nás čekají zástupy nezainteresovaných gymnazistů.“ Lidé se od těch dob nezměnili a dnešní titulek by mohl znít: „Kdopak touží po titulu?“ O volbě dalšího vzdělání i studijního oboru často rozhodují rodiče a jejich rady, rezolutní rozhodnutí či hospodářské argumenty druhu „Dokud tě živíme,....“ Takový tlak a jeho přinejmenším pochopitelné důvody vyjádřili Voskovec s Werich v textu Ježkovy skladby, kde hrdina zpívá: „....abych byl rodiny pýcha a nehonil pozdě bycha“. Litovat, že nás minulo vysokoškolské studium a ten či onen jeho směr, bychom totiž mohli z mnoha důvodů. Nedávný výzkum v České republice přinesl například překvapující výsledek – absolventi vysokých škol prý mají naději být na tomto světě o 18 let déle, než je běžná úroveň dožití.¹

Právě uvedené zjištění se zdá být potvrzováno dávnějším zjištěním, jež jsem kdysi a kdesi četl a nepoznamenal si jeho bibliografický zdroj. V USA sestavili žebříček dlouhověkosti, v němž přední místa obsadili vysokoškolští učitelé (třetí v pořadí), katoličtí kněží (stříbrná medaile) a protestantští pastoři (první místo). Zároveň toto statistické šetření znovu potvrdilo, jak ošidné bývají všechny průměrné veličiny. Absolventi univerzit ve stresujících zaměstnáních (zejména advokáti a chirurgové) to prý „za velkou louží“ nemají nijak slavně se střední délkou života.

Navíc údaje z jednoho státu či lokality nemusí zdaleka platit v místech s odlišnou kulturní tradicí, a jinou stupnicí hodnot. V již zmíněných Spojených státech není asi doba dožití tím, co určuje výběr studia či povolání. Tam prý „instalatérův syn může být univerzitním profesorem a stejně jednoduše se syn univerzitního profesora může živit jako instalatér, zvláště když synek včas objeví intenzity finančních toků, kterými se tato povolání mezi sebou liší.“² I obecněji platí, že v nepříliš úspěšném studentu či absolventu vysoké školy bývá někdy ukryt zdatný, svým okolím ceněný a hospodářsky zabezpečený řemeslník. Životní vyrovnanost takového jedince znamená zpravidla i zadostiučinění pro jeho zploditele, kteří pak mohou své ctižádostivé plány přenést na vnoučata.

Rodičové nebo jiní dospělí zakládají nejrůznější rady na svém životním rozhledu a dosavadních zkušenostech. Budoucnost pak buď jejich názor popírá nebo různými způsoby osvědčí. Leckteří z mých známých a profesních kolegů i kolegyň tou-

žili původně studovat nějaký esoterický obor, nejráději dějiny umění. Byli však rodinou, učiteli či společenskými poměry „usměrněni“ na právnickou fakultu. Tam jen v některých případech či předmětech patřili k těm lepším. Náležitě se vybarvili až v právní praxi či teorii a stali se ve světě juristů něčím podobně uznávaným, jako je „pozdní sběr“ pro znalce vína.

Jiní studenti práv z donucení rovněž u světa paragrafů zůstali a věnují se takovému jeho oblíbenému, jež se dotýká jejich nejvlastnějších zájmů. V oblasti práva autorského jde o dosti častý jev. Třetí si pak při studiu práv vycvičili jazykový cit, poznali mnohé oblasti života a střetli se s řadou lidských příběhů. Totéž pak nalézají v zavedené právní praxi a zároveň píšou detektivky, soudničky, juristické eseje či textují, skládají i zpívají songy o světě soudních síní.

Vcelku obratně radí rodiče, kteří přimějí syna či dceru, jež patří do kategorie nezainteresovaných gymnazistů, aby alespoň přetrpěli některý z takzvaně lehčích vysokoškolských oborů. Za ně bývají pokládána též práva. Tam bude student příležitostně zbaven na několik let obstaravatelských starostí a získá značné penzum času. Jde-li o jedince zainteresovaného, byť ne právě na studovaných právech, může v dobách (ne)studia důkladně „rajtovat na svých koníčkách“. Někdy je pak proměněn v celoživotní záprah a překvapí rodiče, když se z údajného lenocha stane workholik.

Radící či rozhodující rodiče by si určitě neměli počínat jako ti investoři, kteří na trhu s cennými papíry nakupují akciové tituly, jež jsou momentálně zvláště výnosné; právě proto mohou na ceně později ztratit. Mám zkušenost z Německa, kde se setkáváme s pojmem „advokátní proletariát“.³ Platí zároveň i závislost opačná – značný růstový potenciál zaznamenávají akcie (i povolání a studijní obory), jež si v současnosti stojí nízko. Za mých studijních let se říkávalo: „Vždyť není tak hloupý, aby musel jít na práva.“

Někdy jiným cosi doporučujeme a žijeme v mylné představě, že to činíme výlučně k jejich prospěchu. Také rodiče ve svých radách pro výběr studijního oboru podvědomě sledují někdy vlastní potřeby či představy hmotné nebo ideální – těšilo by je například, kdyby potomek pokračoval v rodinné tradici a převzal zavedenou ordinaci nebo advokátní kancelář. Pokud syn či dcera vedle hmotných statků (zejména odborné knihovny) podědí i povahové ustrojení schopných předků a jejich profesionálních přístupů, pak takový tlak na volbu vzdělání i povolání se dá pochopit a někdy i pochválit. Jindy by pro dědice a dědičky rodu bylo lepší, pokud by se uplatnil příběh jako z románu Cirkus Humberto. Jeho mladého hrdinu by totiž ani rodičovská drezúra nepřiměla k tomu, aby se stal oslnivým drezérem koní.

✿ prof. PETR HAJN

1 Viz rozhovor Josefa Matyáše s prof. Jitkou Rychtaříkovou v Lidových novinách ze 7. března 2012 a další materiály z výzkumu o délce života v České republice v závislosti na jednotlivých krajích a druhu vzdělání.

2 Faulová, S.: Xenofobův národnostní průvodce: Američané. Přeložil Josef Hlobil. Sagita, Praha 1995, str. 21.

3 Srov. skutečnost, že v naší zemi jen advokátních koncipientů bylo 3300. Dle Smejkal, F.: Zaoštrěno na advokátní zkoušku, Bulletin advokacie, č. 11/2011, str. 3.

CHLAPE, KDYBY RESORT NEŠETŘIL, TAK VÁM DÁM
DOŽIVOTÍ, ALE TAKHLE.... JSTE VOLNÝ.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- chorvatský advokátský časopis *Odvjetnik* vyšel poprvé v roce 1927? Více o historii časopisu, jehož prvním výkonným redaktorem byl Ivo Políteo, přináší mimo jiné i čerstvě vydaná kniha z pera bývalého předsedy Chorvatské advokátní komory a soudce Ústavního soudu Chorvatské republiky Maria Kose *Odvjetništvo u Hrvata. U srcu - u duši - u pameti* (Zagreb, 2011). Vydávání časopisu, který měl původně podtitul *Bulletin društva odvjetnika u Hrvatskoj i Slavoniji u Zagrebu*, bylo zastaveno v r. 1941, k obnovení vydávání došlo až v r. 1947. *Odvjetnik*, který je nejstarším z dnes vycházejících chorvatských právnických časopisů, přinesl i celou řadu článků o dějinách chorvatské advokacie.

- dne 26. února 1881 spáchal pražský advokát Victor von Herget sebevraždu? Zprávu o tom přinesly *Juristische Blätter* pod titulkem *Sebevražda z obav před šilenstvím*. Podle ní advokát odešel z bytu pod záminkou, že jde na procházku, a ve Stromovce se zastřelil svým revolverem. Jeho tělo našla po-

licie, která po něm zahájila pátrání. Von Herget, který zanechal vdovu a tři děti, žil prý spořádaně, obával se však, že zešílí stejně jako dříve jeho otec a před nedávnem jeho sestra.

- jednou z důležitých postav Balzakových románů tvořících cyklus *Lidská komedie* byl advokát Derville? Dervillův životní a pracovní styl byl v románu *Plukovník Chabert* charakterizován následovně: „Ráno vyslechne od desíti do dvou své klienty a zbytek dne se věnuje schůzkám. Večer chodí do společnosti a udržuje své styky. Zbývá mu tedy jen noc, aby vnikal do procesů, aby prozkoumával zbrojnici zákoníka a osnoval bitevní plány. Nechce ztratit jedinou při, lne s láskou k svému umění. Nebere jako jeho kolegové každou při. Takový je jeho život, podivuhodně činný. Také vydělává spoustu peněz.“ Nutno poznamenat, že advokát Derville vystupuje z Balzakova zorného úhlu jako postava veskrze kladná.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Jan Luhan: Die Prüfungskommission gestern, heute und morgen 3

Aktuelles

Bericht aus der Konferenz „Rechtsraum“ in Seč Ivana Cihlářová 4
 JUDr. Jan Luhan als neuer Vorsitzender der Prüfungskommission der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Red. 7
 Das Oberste Verwaltungsgericht wird Rechtsanwälte für die Kassationsbeschwerden bestimmen Red. 7
 Datenboxen für Rechtsanwälte – wie geht man das an 8
 Einladung zu den XX. Karlsbader Juristentagen 13

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Zusammenfassung 16
 Korruption und die tätige Reue im Strafgesetzbuch Pavel Vantuch 17
 Wie kann der Letzteigentümer und der Letztbegünstigte festgestellt werden Otakar Švorčík, Lenka Čížková 24
 Vollstreckbarkeit und Zustellung von Schiedssprüchen Jan Kocina 30
 Schuldbefreiung der Eheleute – oder was Sie im Gesetz nicht finden Jana Babušková 32

Aus der Judikatur

Schweigepflicht des Rechtsanwalts und Schutz personenbezogener Daten 34
 Bestrafung mangelhafter Rechtsgeschäfte in der Rechtssprechung des Obersten Gerichts 39
 Mit einem Satz 44
 Aus der Rechtssprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte 45

Aus der Fachliteratur

Jaroslav Fenyk, Ladislav Smejkal: Das Gesetz über die strafrechtliche Verantwortlichkeit der juristischen Personen und das Verfahren gegen sie. Kommentar (Dagmar Císařová) 46
 Zbyněk Matula: Culpa in contrahendo (Petr Lavický) 46
 Richard Pomahač: Grundlagen der Theorie der öffentlichen Verwaltung (Lenka Pavlíková) 47
 Tomáš Langášek: Das Verfassungsgericht der Tschechoslowakischen Republik und sein Schicksal in den Jahren 1920-1948 (Stanislav Balík) 50
 Ewa Rott-Pietrzyk: Klauzula generalna rozsadku w prawie prywatnym (Marián Rozbora) 51
 Wir haben für Sie gelesen Jan Mates 52
 Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt 54
 Entschuldigung 54

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Hinterlegungsort der Lasten der künftigen Generationen 56

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 57
 Aus der Praxis des Ausschusses für fachmännische Hilfe und Schutz der Interessen der Rechtsanwälte Marek Nespala 59
 Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha 61

Aus Europa

Masaryk-Gesellschaft – einundzwanzig Jahre der französisch-tschechischen Rechtszusammenarbeit Martin Šíp 62

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

2. Arbeit der Kategorie „Talent des Jahres“ des Wettbewerbs Der Jurist des Jahres 2011 Pavel Tůma 64
 Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwarter in den Bildungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 72
 Einladung zum Seminar „Rechtshandlung der behinderten Menschen nach dem neuen Zivilgesetzbuch“ 75
 Einladung zum Nachoder Turnier der Paare im Schlagball 76
 Einladung zum 23. Jahrgang des traditionellen Laufwettbewerbs „Um das Gehörn des Erzherzogs Ferdinand“ 77

Zum Schluss

Warum sehnen wir uns nach dem Titel III. (Über die Elterngesetze) Petr Hajn 78
 Die Zeichnung von Lubomír Lichý 79
 Wissen Sie, dass... Stanislav Balík 79

Inhaltsverzeichnis 80
 Zusammenfassung/Summary 81
 Table of Contents 82

Pavel Vantuch: Korruption und tätige Reue im Strafgesetzbuch

In das neue Strafgesetzbuch wurde die Sonderbestimmung über die tätige Reue, die in der Bestimmung § 163 des vorherigen Strafgesetzbuches enthalten war, nicht einbezogen. Deswegen ist das Erlöschen der Sträflichkeit der Bestechung und der indirekten Bestechung, nachdem der Täter die Bestechung nur deswegen gewährt oder versprochen hatte, weil er dazu aufgefordert worden war, und darüber freiwillig und unter den weiteren gesetzlich festgelegten Bedingungen eine Anzeige beim Staatsanwalt oder bei einem polizeilichen Organ erstattet hatte, nicht möglich. Der Autor beschäftigt sich mit dem Abgeordnetenentwurf bzgl. der Novellierung des Strafgesetzbuches im Hinblick auf zwei Sonderbestimmungen über die tätige Reue, ferner mit der negativen Stellungnahme der Regierung, mit der Diskussion im Abgeordnetenhaus am 26. 10. 2011 und mit den unterschiedlichen Meinungen, die durch die Vertreter der Regierung vor der Ablehnung des Entwurfes präsentiert wurden. Er kommt zu alternativen Möglichkeiten der Regelung der Sonderbestimmung über die tätige Reue im § 334a des Strafgesetzbuches, zum Bedarf nach einer neuen Bestimmung über die tätige Reue im § 258a des Strafgesetzbuches sowie zu weiteren Entwürfen „de lege ferenda“.

Otakar Švorčík, Lenka Čížková: Wie kann der Letzteigentümer und der Letztbegünstigte festgestellt werden

Dieser Artikel schließt an den gleichnamigen Vortrag an, der auf dem Kongress der Welt-Juristengesellschaft (WJA) im Oktober 2011 in Prag gehalten wurde, und beschäftigt sich mit der Problematik der Feststellung des Letzteigentümers und Letztbegünstigten (zusammenfassend bezeichnet als „Realeigentümer“) im Sinne des Gesetzes Nr. 253/2008 Sb über einige Maßnahmen gegen Legalisierung von Erträgen aus Straftätigkeiten und der Finanzierung des Terrorismus, sowie auch des Beschlusses des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Nr. 2/2008 und der relevanten europäischen Vorschriften. Der Artikel konzentriert sich auf die Feststellung der Person des Realeigentümers allgemein und ferner insbesondere in Bezug auf die Rechtsanwälte, wo eine Liste von Tätigkeiten angeführt ist, bei denen der Rechtsanwalt zur Pflichtperson im Sinne des oben genannten Gesetzes wird, und auf welche Art und Weise in diesem Fall dem Rechtsanwalt empfohlen wird, bei der Feststellung des Realeigentümers vorzugehen. Ferner ist hier angeführt, welche Maßnahmen zu treffen sind, wenn der Realeigentümer nicht bekannt ist ggf. wenn der Mandant es ablehnt, die Person des Realeigentümers dem Rechtsanwalt mitzuteilen. Nicht zuletzt sind hier Sanktionen für die Verletzung dieser Pflicht angeführt.

Jan Kocina: Vollstreckbarkeit und Zustellung von Schiedssprüchen

Eine sehr aktuelle Frage des Schiedsverfahrens ist die Art und Weise der Zustellung des Schiedsspruchs. Der Artikel beschäftigt sich mit der Vollstreckbarkeit der Schiedssprüche in Bezug auf die Zustellung und kommt zum Schluss, dass die Zustellung nach einer wirksamen Rechtsregelung nach den genau festgelegten Regeln laut § 45 und anschl. der Zivilprozessordnung erfolgen muss. Am 17. 1. 2012 trat eine wichtige und umfangreiche Novelle durch das Gesetz Nr. 19/2012 Sb. in Kraft, aufgrund dessen das Gesetz Nr. 216/1994 Sb über Schiedsverfahren und Vollstreckung der Schiedssprüche geändert wird, wobei diese Novelle am 1. 4. 2012 in Wirkung trat. Diese Novelle hat auch die Bestimmung § 23 Buchst. a) des Gesetzes geändert, in dem laut der gegenwärtigen Regelung angeführt

ist, dass das Schiedsverfahren mit dem Erlassen des Schiedsspruchs beendet ist. In der neuen Rechtsregelung ist eine Inhaltsänderung enthalten, die wörtlich dadurch ausgedrückt ist, dass ein Schiedsverfahren mit der Rechtskraft des Schiedsspruchs endet. Aus dieser Änderung resultiert die Möglichkeit ab dem 1. 4. 2012, die Art und Weise der Zustellung im Schiedsvertrag und in den Vorschriften bei den ständigen Schiedsgerichten abweichend von der gesetzlichen Regelung in der Zivilprozessordnung zu regeln.

Jan Babuškova: Schuldbefreiung der Eheleute - oder was Sie im Gesetz nicht finden

Der Beitrag ergänzt den Artikel des JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D., „Persönlicher Konkurs und dessen Lösung in der Rechtsprechung“, der im Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 7-8/2011 veröffentlicht wurde, der auf drei verschiedene Weisen der Schuldbefreiung der Eheleute in der Justizpraxis aufmerksam gemacht hat, und zwar um Kenntnisse in der Entscheidungstätigkeit des Bezirksgerichts in Ostrava. Insbesondere weist der Beitrag auf die Bedeutung der gemeinsamen Schuldbefreiung der Eheleute hin, die als Institut nicht ausdrücklich im Insolvenzgesetz geregelt ist, wobei das Hauptziel der gemeinsamen Schuldbefreiung der Eheleute im Konkurs es ist, an dessen Ende die Entschuldung bei den beiden Eheleuten zu erreichen, also auch die Entschuldung des Gemeinschaftsvermögens der Eheleute. Durch die gemeinsame Schuldbefreiung der Eheleute in Form der gemeinsamen Verteilung der Monatsraten kann auch ein relativ häufiger Fall gelöst werden, wo nur einer der Eheleute ein hinreichend hohes Einkommen hat, das den Bedingungen für die Bewilligung der Schuldbefreiung entspricht, während im Falle des anderen Ehegatten, dessen Einkommen zu niedrig ist, dessen Antrag auf Bewilligung der Schuldbefreiung ohne die Möglichkeit der gemeinsamen Schuldbefreiung abgelehnt werden müsste [§ 395 Abs. 1 Buchst. b) des Insolvenzgesetzes].

Pavel Vantuch: Corruption and active repentance in the Criminal Code

The special provision on active repentance included in the provision of § 163 of the former Criminal Code was not incorporated into the new Criminal Code. Thus, extinguishment of punishability of bribery and indirect corruption is currently impossible in the case that an offender provided or promised a bribe because he was asked so and reported it voluntarily to the state prosecutor or police authorities, while concurrently complying with other conditions determined by law. The author deals with the House of Deputies' draft amendment of the Criminal Code concerning two special provisions on active repentance, and further with the government's disapproving statement, discussion in the House of Deputies on October 26, 2011 and different opinions presented by the government representatives prior to rejection of the draft amendment. He arrives at alternative possibilities of regulation with regard to the special provision on active repentance in § 334a of the Criminal Code, to the need of a new special provision on active repentance in § 258a of the Criminal Code and other de lege ferenda proposals.

Otakar Švorčík, Lenka Čížková: How to determine a final owner and beneficiary

This article follows the lecture of the same title presented at the World Jurist Association (WJA) Congress in Prague in October 2011 and it deals

with the problems of determining a final owner and beneficiary (jointly designated as “an actual owner”) in the meaning of the Act on Measures against Legalization of the Proceeds of Criminal Activity and Financing Terrorism, No. 253/2008 Coll., as well as the resolution of the Czech Bar Association Board of Directors No. 2/2008 and relevant European regulations. The article is focused on determining an actual owner, both in general, and further in particular in relation to lawyers - activities during which a lawyer becomes a liable person in the meaning of the above quoted Act are enumerated, and on recommendations for a lawyer with regard to the manner of proceeding when determining an actual owner. It further includes measures suitable for adoption in cases when an actual owner is unknown, or when a client rejects to inform a lawyer about a person of an actual owner. Last but not least sanctions for breach of this duty are stipulated therein.

Jan Kocina: Enforceability and delivery of arbitral awards

A very live issue in relation to arbitration proceedings is the manner of delivering arbitral awards. The article deals with enforceability of arbitral awards in relation to their delivery, and it deduces that delivery must be carried out according to the effective legal regulation under the precisely determined rules incorporated in § 45 et seq of the Civil Procedure Code. On January 17, 2012, a very significant and extensive amendment implemented by the Act No. 19/2012 Coll. changing the Act on Arbitration Proceedings and Execution of Arbitral Awards, No. 216/1994 Coll., became valid and it came into effect on April 1, 2012. This amendment changed the provision of § 23, letter a) of the Act stating, according to the current regulation, that arbitration proceedings terminate upon the issue of an arbitral award. The new legal regulation includes a change of the contents, stating that arbitration proceedings terminate when an arbitral award becomes legally effective. As of April 1, 2012, possibility ensues from this change to adjust the manner of delivery in the arbitration agreement and in regulations of permanent arbitration courts differently compared to the legal regulation stipulated in the Civil Procedure Code.

Jana Babuškova: Discharge of spouses - or else, what you will not find in the law

The article supplements the article of JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D., Personal bankruptcy of spouses and its solutions in judicial decisions: published in the Bulletin of the Legal Profession No. 7-8/2011 and paying attention to three various manners of solution of discharge of spouses applied in the judicial practice, in particular by the knowledge ensuing from the decision-making activities of the Regional Court in Ostrava. The article in particular refers to the meaning of the common discharge of spouses that is not expressly regulated - as the institute - in the Insolvency Act, when the main goal of the common discharge of bankrupt spouses is achievement of both spouses discharge, i.e. discharge of their common property at the end. Common discharge of spouses in the form of the common distribution of monthly instalments may also solve rather frequent cases when only one of the spouses achieves sufficiently high income satisfying conditions for permission of discharge, while in the case of the second spouse having a low income, his/her petition for discharge would have to be rejected without possibility of common discharge [§ 395, par. 1, letter b) of the Insolvency Act].

Leading Article

Jan Luhan: Examination Committee yesterday, today and tomorrow 3

Current News

Report on the conference “Legal space” in Seč Ivana Cihlářová 4
 JUDr. Jan Luhan is the new chairman of the Examination Commission of the CBA red. 7
 The Supreme Administrative Court will appoint lawyers for cassation complaints red. 7
 Data boxes for lawyers – how to do it 8
 Invitation to XX Karlovy Vary Law Days 13

Legal Theory and Practice

Articles

Summary 16
 Corruption and active repentance in the Criminal Code Pavel Vantuch 17
 How to determine a final owner and beneficiary Otakar Švorčík, Lenka Čížková 24
 Enforceability and delivery of arbitral awards Jan Kocina 30
 Discharge of spouses – or else, what you will not find in the law Jana Babušková 32

Judicial Decisions

Lawyer’s duty of non-disclosure and personal data protection 34
 Sanctions for defective legal acts in judicial decisions of the Supreme Court 39
 In one sentence 44
 Judicial decisions of the ECHR 45

Professional Literature

Jaroslav Fenyk, Ladislav Smejkal: Act on Criminal Liability of Legal Entities and Proceedings against them. Commentary (Dagmar Čisařová) 46
 Zbyněk Matula: Culpā in contrahendo (Petr Lavický) 46
 Richard Pomahač: Basis of the public administration theory (Lenka Pavlíková) 47
 Tomáš Langášek: Constitutional Court of the Czechoslovak Republic and its fate in 1920-1948 (Stanislav Balík) 50
 Ewa Rott-Pietrzyk: Klauzula generalna rozsadku w prawie prywatnym (Marián Rozbora) 51
 We have read for you Jan Mates 52
 Bulletin of the Slovak Legal Profession brings... 54
 Apology 54

Legal Profession

Karel Čermák’s Column

Storage site for future generations’ burdens 56

Czech Legal Profession

Disciplinary practice Jan Syka 57
 Practice of the Committee for Professional Assistance and Protection of Lawyers’ Interests Marek Nespala 59
 Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha 61

Europe

Association Masaryk – twenty one years of French-Czech legal cooperation Martin Šíp 62

Information and Points of Interest

You should know

2nd paper in the Talent of the year category of the Lawyer of the year 2011 competition Pavel Tůma 64
 Lectures and seminars for lawyers and legal trainees in educational and training centres of the Czech Bar Association 72
 Invitation to the seminar “Legal conduct of handicapped persons according to the new Civil Code” 75
 Invitation to Náchod tournament in volleyball of couples 76
 Invitation to the 23rd year of traditional run “Antlers of Archduke Ferdinand” 77

Finally

Why do we long for the title III. (About parental ordinance) Petr Hajn 78
 Drawing by Lubomír Lichý 79
 Do you know that... Stanislav Balík 79

Inhaltsverzeichnis 80
 Zusammenfassung/Summary 81
 Table of Contents 82

Chcete studovat PRÁVO a EKONOMII na vyšší odborné škole?

Ideální kombinace oborů. Ojedinělé vzdělání v Moravskoslezském kraji!!

Možnost dálkového studia z celé České republiky!!

100% záruka získání pracovního místa!!

Vyšší odborná škola SOKRATES je tu pro Vás!

Studijní obor: Obecně právní činnost

Získejte titul diplomovaný specialista DiS.

Možnost prominutí přijímací zkoušky!!

Právo a ekonomie – naše DiDisciplína.

www.sokrates.cz

SOKRATES.CZ

Vyšší odborná škola

Získejte auto za 220 000,- Kč!!

UPLATNĚNÍ:

- advokátní a notářské kanceláře
- realitní kanceláře
- finanční sektor a bankovníctví
- podnikový sektor
- krajské a obecní úřady
- státní úřady
- evropské orgány

SOKRATES.CZ

Příprava na VŠ

SOKRATES®, akreditovaná instituce MŠMT

Chcete se dostat na vysokou školu?

Příprava pro přijímací zkoušky
na právnické a lékařské fakulty

Příprava na státní maturitu

Přípravné kurzy na:

- SCIO testy
- právnické VŠ
- sociální VŠ
- ekonomické VŠ
- lékařské VŠ
- filozofické VŠ
- pedagogické VŠ
- veterinární VŠ
- OSP & TSP
- technické VŠ

ceny kurzů již od
990 Kč

+ **Nultý ročník**
+ **90% úspěšnost**

www.sokrates.cz

GARANČE
VRÁCENÍ ŠKOLNĚHO
NEPŘÍJETÍ NA VŠ
V PŘÍPADĚ
NEPŘIJetí

▪ Praha ▪ Plzeň ▪ Hradec Králové ▪ České Budějovice ▪ Brno ▪ Olomouc ▪ Ostrava ▪ Zlín ▪ Jihlava

Staňte se i Vy advokátem /dobrovolníkem/ Linky právní pomoci Nadace Naše dítě

Nadace Naše dítě – zajišťuje prostřednictvím Linky právní pomoci na telefonním čísle 777 800 002 právní pomoc zkušených advokátů v oblasti rodinného práva a ochrany dětí. Linka slouží dospělým, rodičům i dospívající mládeži. Právní konzultace po telefonu a emailu jsou poskytovány bezplatně každou středu od 14 – 18 hodin v prostorách Nadace Naše dítě – Ústavní 91/95, 181 21 Praha 8.

Hledáme další zkušené advokáty a advokátní koncipienty

STAŇTE SE SPOLUPRACOVNÍKEM LINKY PRÁVNÍ POMOCI

Nadace Naše dítě nabízí zajímavou spolupráci advokátům a advokátním koncipientům působícím v Praze a jejím okolí, kteří jsou ochotni a připraveni poskytovat volajícím obecné rady a doporučení:

- Co dělat a jak se zachovat v určité situaci týkající se dítěte a rodiny?
- Na jakou instituci se obrátit?
- Jaké jsou možnosti řešení určitého problému?
- Jak se zachovat, je-li podezření ze spáchání trestného činu na dítěti apod.?

POSLÁNÍ NADACE NAŠE DÍTĚ

Nadace Naše dítě patří v České republice k uznávaným nestátním institucím. Je zakladatelkou a významným partnerem celostátní bezplatné dětské krizové Linky bezpečí i dalších linek pomoci, jejichž provoz zajišťuje Sdružení linka bezpečí.

Posláním a cílem nadace je pomoc týraným, zneužívaným, handicapovaným, ohroženým a opuštěným dětem. Založena byla v roce 1993 Ing. Zuzana Baudyšovou. Nadace se snaží pomáhat dětem z problémových rodin, dětských domovů, z diagnostických, výchovných a kojeneckých ústavů, a to především formou

- přímé finanční podpory
- osvětovou činností
- prosazováním legislativních změn

Nadace Naše dítě patří mezi 100 nejlepších společností v České republice, které byly opakovaně oceněny agenturou Czech Top 100

SPOLUPRÁCE LINKY PRÁVNÍ POMOCI S ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMOROU

Linka právní pomoci je provozována ve spolupráci s Českou advokátní komorou. Nadace Naše dítě si proto dovoluje oslovit všechny advokáty a advokátní koncipienty, kteří mají ve výše uvedených právních oblastech zkušenosti a kteří by byli ochotni s námi na této lince spolupracovat.

Nadace Naše dítě se těší na nové advokáty, kteří rozšíří naši velkou rodinu ochránců dětí.

Bližší informace – kontaktní osoba:
Markéta Sodomková
m.sodomkova@nasedite.cz
tel. 266 727 945, 774 600 251
Nadace Naše dítě
Ústavní 91/95
181 21 Praha 8

LINKA PRÁVNÍ POMOCI – PRÁVNÍ RADY V OBLASTI:

- občanské právo – v rozsahu týkající se práv a povinností nezletilých
- rodinné právo
- náhradní rodinná péče – pěstounská péče a osvojení sociálně – právní ochrana dětí
- ústavní výchova
- trestně – právní problematika týkající se nezletilých
- problematika zákona o sociálním zabezpečení atd.

Volejte pr(á)vní pomoc 777 800 002

Linka právní pomoci Nadace Naše dítě
středa 14.00–18.00 hod.

**Potřebujete radu v oblasti
právní ochrany nezletilých?**

**Máte právní problém týkající
se vztahů rodičů a dětí?**

**Máte dotaz ohledně osvojení,
pěstounské péče či ústavní výchovy?**

**Víte o spáchání trestného činu
na dítěti a nevíte, co máte dělat?**

Obracejte se na Linku právní pomoci Nadace Naše dítě.

Tým zkušených právníků Vám bezplatně poradí s řešením problému, zodpoví dotazy, dozvíte se, jak můžete ve Vaší situaci postupovat. Linka je určena pouze pro dotazy ohledně problematiky dětí a nezletilých.

Právní konzultace jsou poskytovány zdarma, volající platí pouze cenu telefonního hovoru dle svého tarifu.

Odešlete dárcovskou SMS ve tvaru
DMS NASEDITE na číslo 87777
Cena DMS je 30 Kč, Nadace Naše dítě obdrží 27 Kč.

Více informací najdete na
www.darcovskasms.cz
Službu DMS provozuje Fórum dárců.

www.nasedite.cz

Stop násilí na dětech

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

Kandidát by měl splňovat následující požadavky:

- velmi dobrá znalost platného práva
- motivace k vysokému pracovnímu nasazení
- výborná znalost anglického jazyka
- předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou

Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce.

Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu:

WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář

k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové

Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310

e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2011 PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘE (epravo.cz)

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU V KATEGORIÍCH:

- Fúze a akvizice
- Řešení sporů a arbitráže (epravo.cz 2011, 2010)

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2008 V KATEGORII TELEKOMUNIKACE A MÉDIA (epravo.cz)

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY V OBLASTI M&A (Financial Times/Mergermarket 2011, 2007)

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICE (International Financial Law Review/Euromoney 2011, 2006, 2004)

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICE (Chambers Europe 2009, 2008)

NEJLEPŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICE DLE VÝBĚRU KLIENTŮ (International Law Office 2008)

Česko-slovenská
advokátní kancelář
s mezinárodním
dosahem

Advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners

- právní tým čítající více než 140 právníků, z toho 21 partnerů, několik desítek studentů právnických fakult a celkem více než 300 spolupracovníků, včetně 100 zaměstnanců spolupracující inkasní agentury Cash Collectors
- kancelář je podle výsledků oficiální soutěže Právnická firma roku v posledních třech letech podle počtu titulů a nominací nejúspěšnější českou advokátní kancelář
- 700 stálých klientů, 30 společností z Czech Top 100 a 80 společností uvedených v seznamu největších světových firem Fortune 500
- kancelář je součástí tří z deseti nejprestižnějších mezinárodních právnických sítí: World Law Group, State Capital Group a First Law International

Nabízíme

- pracovní příležitost v mladém kolektivu dynamicky se rozvíjející advokátní kanceláře
- výjimečnou možnost dalšího profesního růstu v rámci největší česko-slovenské advokátní kanceláře
- výborné finanční ohodnocení
- úzkou spolupráci na komplexních projektech se špičkovými mezinárodními AK a předními poradenskými firmami
- práci pro prestižní českou, slovenskou i zahraniční klientelu

Očekáváme

- výbornou znalost platného práva
- zkušenosti v mezinárodní nebo přední české či slovenské právní firmě
- výbornou znalost anglického, případně dalšího světového jazyka
- flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
- schopnost týmové práce
- loajalitu a zájem o trvalý profesní růst v rámci kanceláře

Profesní životopis v českém, slovenském či anglickém jazyce prosím zašlete na adresu:

Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář,
Týn 1049/3, 110 00 Praha 1

Můžete se také zaregistrovat na našich webových stránkách v sekci kariéra
Více informací o nabízených pozicích: www.havelholasek.cz

Pro náš dynamicky se rozvíjející tým v současné době hledáme vhodné kolegy / kolegyně na pozice:

PRAHA

Advokát / Advokátka

- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Bankovníctví, finance a kapitálové trhy
- Energetika
- IP & TMT
- Veřejný sektor a regulace
- Soudní, správní a rozhodčí řízení
- Nemovitosti a stavebnictví

Koncipient / Koncipientka

- Nemovitosti a stavebnictví
- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Energetika
- Veřejný sektor a regulace
- Bankovníctví, finance a kapitálové trhy

BRNO

Advokát / Advokátka

- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Nemovitosti a stavebnictví
- IP & TMT
- Další oblasti práva

BRATISLAVA

Advokát / Advokátka / Koncipient / Koncipientka i celé týmy právníků

- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Nemovitosti a stavebnictví
- IP & TMT
- Pracovní právo
- Další oblasti práva

Největší právnická firma
v České republice

Klienty nejlépe hodnocená
právnická firma
v České republice

Právnická firma roku
v České republice
(2011)

WHO'SWHOLEGAL

1. místo v počtu realizovaných
fúzí a akvizic v České republice
a východní Evropě
(2010)

1. místo mezi domácími
právnickými firmami
(2010)

PRACTICAL LAW COMPANY®

KŠD ŠTOVÍČEK advokátní kancelář, s.r.o.
hledá do svého týmu zkušeného
advokátního koncipienta:

Požadovaný profil:

- vynikající úroveň znalostí českého i evropského práva
- výborná znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou NJ/FJ)
- praxe v advokacii podmínkou
- flexibilita
- schopnost týmové práce, samostatnost, bystrost
- vysoké pracovní nasazení
- profesionální vystupování, dobré komunikační schopnosti, loajalita
- znalost práce na PC

Nabízíme:

- zajímavou práci v přední české advokátní kanceláři
- příjemné pracovní prostředí v budově CITYTOWER
- finanční ohodnocení odpovídající schopnostem

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, svou nabídku s životopisem
v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: lucie.cyprova@ksd.cz.

K Š D
Š Ť O V Í Č E K

advokátní kancelář, s.r.o.

ALFA INTERNATIONAL
THE GLOBAL LEGAL NETWORK

**Hogan
Lovells**

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

Advokáta a advokátního koncipienta

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zašlete prosím faxem na číslo +420 224 210 004 nebo e-mailem na adresu careers.prague@hoganlovells.com.

www.hoganlovells.com

Hogan Lovells je mezinárodní právní praxe, která zahrnuje Hogan Lovells International LLP, Hogan Lovells US LLP a k nim přidružené entity.

www.hoganlovells.com

© Hogan Lovells 2011. Všechna práva vyhrazena.

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

Aktivní přístup k řešení problémů, vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu, dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování, pečlivost a samostatnost, odpovídající odborné znalosti, schopnost organizace a týmové spolupráce, znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

Zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou, zajímavou a různorodou prací v mladém kolektivu, perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu, možnost publikační činnosti, příjemné pracovní prostředí, motivující finanční ohodnocení.

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

MSB Legal, v.o.s.
Radlická 28/663
150 00 Praha 5

Tel.: +420 251 566 005
Fax: +420 251 566 006
E-mail: paha@msblegal.cz

MSB Legal, v.o.s.
Hlubinská 1378/36
702 00 Ostrava

Tel.: +420 596 639 891
E-mail: ostrava@msblegal.cz

www.msblegal.cz